

KURSO DE ESPERANTO

MAZI EN GONDOLANDO

Curso básico da Língua Internacional

Este é um curso baseado em um vídeo infantil para ensinar adultos? Sim! E claro, também para ensinar crianças. Este é um curso bastante versátil porque, além de poder ser usado tanto em sala de aula como por um autodidata, ele foi projetado de forma que pessoas de várias idades possam se utilizar dele. Quem foi que disse que um curso para ensinar adultos tem que ser em um livro em preto e branco cheio de letras e sem figuras coloridas? Pois este curso não é assim: em vez de ficarmos memorizando regras cansativas, vamos conhecer a história de um monstro extraterrestre (Mazi) que visita um reino (Gondolando); em vez de ficarmos só traduzindo um monte de frases chatas, vamos conversar em Esperanto e nos divertir descrevendo figuras; em vez de ficarmos analisando textos infundáveis e sem ação, partindo do desenho animado, iremos ver, ler, ouvir e falar o esperanto como uma língua viva e dinâmica.

Pois os adultos certamente podem se beneficiar de um material aparentemente infantil. Basta considerarmos que a base do curso foi extraída das aulas da Universidade de Rochester, em Nova Iorque, onde naturalmente estudam adultos. Porém a maior parte do material é fruto de meses de dedicação, desenvolvendo um método, planejando aulas, elaborando textos e exercícios, fazendo traduções, pesquisando figuras, editando desenhos, criando listas de vocabulário, procurando ajuda, etc. E tudo isso pensando numa forma de fazer um curso simples e acessível e ao mesmo tempo consistente.

Além do mais, este curso abrange um vocabulário com mais de 800 palavras (o que te guiará do nível básico ao intermediário), e elas serão introduzidas a você pelo vídeo de forma clara e intuitiva - e o mais interessante: de forma divertida e quase indolor. A partir dessas centenas de palavras, à medida que você se tornar mais experiente com a língua, poderá formar centenas de outras como se estivesse brincando de Lego, como gostam de dizer os esperantistas, já que o vocabulário do Esperanto é formado por um sistema lógico de radicais, terminações, prefixos e sufixos com infinitas possibilidades de combinação. Também o fato de ser um curso em vídeo torna a língua bem mais viva. Além de tudo isso, com o Mazi iremos praticar todas as habilidades lingüísticas: compreensão auditiva, conversação, leitura e escrita.

É sim um curso infantil para ensinar adultos; mas certamente um curso cujo impacto na aprendizagem será bem maior do que se fosse pelo tal livro em preto-e-branco-cheio-de-letras-sem-figuras-coloridas.

Edvaldo Sachett da Silva – Licenciado em Letras (Inglês-Português)
edvaldo_sachett@yahoo.com.br

Versão 1.0 – Fevereiro de 2009.
Versão 2.0 – Março de 2010.
Lages – SC – Brasil

Quero expressar minha gratidão a Fernando Maia Jr. e Vitor Mendes,
que contribuíram para diminuir as imperfeições deste trabalho.

O que há de novo nesta versão?

O curso agora ficou muito mais acessível. A partir da observação em sala, percebeu-se que os alunos apresentavam dificuldades principalmente pela falta de tradução dos diálogos, ausência de exercícios gramaticais, falta de uma lição introdutória sobre noções gerais da língua, como pronúncia, gramática e formação de palavras. Esta nova versão procura sanar todos esses problemas e também apresenta muito mais novidades. Veja:

- Dois livros em um. Antes os alunos recebiam dois livros: um com os diálogos do vídeo e outro com gramática e exercícios. Agora está tudo reunido na seqüência adequada para os estudos.
- Uma lição introdutória sobre gramática, pronúncia e formação das palavras em esperanto para dar uma noção geral da língua e servir como material de consulta.
- Tradução imediata de todas as frases dos diálogos.
- Lições ricamente ilustradas.
- Vocabulário esperanto-português logo após cada diálogo.
- Gramática ampliada ao dobro: muito mais clara, consistente e detalhada e com todas as frases de exemplo traduzidas.
- Textos extras com áudio, elaborados especialmente para praticar o vocabulário específico de cada lição.
- Dezenas de exercícios com respostas.
- Leitura complementar com áudio, tradução imediata e vocabulário ao final de cada lição.
- Revisões intercaladas entre as lições.
- Revisão geral contendo:
 - Vocabulário temático ilustrado com quase todos os substantivos concretos estudados no curso.
 - Revisão geral de vocabulário, com frases e definições em esperanto de centenas de palavras, preparando o aluno para usar a língua em situações mais complexas.
- Vocabulário geral esperanto-português/português-esperanto em ordem alfabética no fim do livro, com as palavras específicas apresentadas no curso, somando mais de 1700 entradas.
- Uma nova capa, com imagens referentes a instituições, símbolos, cultura e fatos ligados ao Esperanto, com explicação no livro – uma oportunidade para os alunos melhor conhecerem a cultura esperantista.

Então, você está pronto para começar e entrar no mundo do Esperanto?

Bons estudos! 😊

Última atualização: 18 de abril de 2010.

ÍNDICE - INDEKSO

A Cultura Esperantista	5		
Como Utilizar o Material	9		
Lição Introdutória	10		
Características do Esperanto, Pronúncia, Gramática, Formação de Palavras (prefixos e sufixos), Correlativos			
LECIONO 1	13		
Cumprimentos, formação de palavras, substantivos, la, estas, kiu, kio, ĉu, perguntas, ĉu... aŭ..., -in-, -ist-			
LECIONO 2	18		
Pronomes pessoais, presente, adjetivos, kia, jen, mal-, -il-			
LECIONO 3	25		
Passado, plural, acusativo, a importância do acusativo, concordância dos adjetivos, imperativo, ke, infinitivo, kiom da, números cardinais, -aĵ-, -ej-, ĉj, -nj-			
Revisão 1	39		
LECIONO 4	40		
Tio, ĉi, ne, possessivos, -um-			
LECIONO 5	50		
Alfabeto, semivogais, como digitar caracteres especiais, sílaba tônica, advérbios, kie, tie, el, -eg-, ĉu ne?, partes do corpo			
Revisão 2	60		
LECIONO 6	61		
Kiu (no sentido de “qual”); kio, kiu ou kia?; kiel, tiel			
		LECIONO 7	72
		Cores, tiu, ĉio, ĉiu, nenio, neniuj, io, iu, kiam, sentenças com mais de um verbo, verbos sem sujeito, pli/plu	
		Revisão 3	85
		LECIONO 8	86
		Futuro, números ordinais, kioma, horas, -on-, je, si, sia, acusativo (direção, movimento), -ad-	
		LECIONO 9	101
		Kies, ties, mais sobre advérbios, -iĝ-, -ar-, re-, uso independente dos afixos, dias da semana, meses, estações do ano	
		Revisão 4	115
		LECIONO 10	116
		Kial, ĉar, -ig- e -iĝ- comparados, omissão do final -o	
		LECIONO 11	129
		Pli... (ol) /plej... (el), participios, todas as terminações do esperanto, -ul-, -ebl-, -ec-, ek-	
		REVISÃO GERAL	
		Vocabulário Temático Ilustrado	149
		Revisão Geral de Vocabulário	152
		VOCABULÁRIO GERAL	160
		Créditos	167

A CULTURA ESPERANTISTA

O Esperanto, ou Lingvo Internacia, é uma língua planejada, criada por volta da década de 1880 pelo polonês Ludoviko Lazaro Zamenhof. “Esperanto” significa “aquele que tem esperança”, pseudônimo utilizado por Zamenhof ao divulgar a língua. Por ser um idioma lógico e regular, o aprendizado do Esperanto é mais fácil do que qualquer língua nacional. É derivado de vários idiomas, como o grego, línguas latinas, eslavas e germânicas, e sua estrutura assemelha-se a línguas orientais. É o idioma planejado mais bem sucedido, e conforme certas estimativas, com cerca de 3 milhões de falantes em todos os continentes e quase todos os países. O que motivou sua criação foi o ideal de paz e compreensão entre os povos por meio de uma língua politicamente neutra, que não pertencesse a nenhum povo específico, mas a todos os povos.

Com mais de um século de história, criou-se uma cultura própria em torno da língua: mais de 50 mil livros publicados* e uma rica literatura, centenas de publicações regulares, cerca de 130 mil artigos na enciclopédia Wikipedia (em abril de 2010), música, correspondência, congressos que reúnem entre centenas a milhares de pessoas, TV e vídeos, rádio, intercâmbios culturais e até língua de família com falantes nativos. É uma língua utilizada em praticamente todas as esferas sociais. Trata-se de fenômeno lingüístico fantástico e digno de estudo: uma língua falada por uma única pessoa há mais de cem anos é hoje falada em mais de cem países por milhões de pessoas.

O Esperanto não representa apenas o ideal de que pessoas de todas as partes do mundo se entendam, mas sobretudo de que se compreendam. Ele carrega uma ideologia de paz e fraternidade e, ao contrário de uma língua imperialista, incorpora em si todas as culturas que por ele são transmitidas e representa uma aliança entre os povos. Isso, língua nacional nenhuma poderá fazer. O Esperanto não é só uma língua, é também um movimento que, entre outras coisas, prega o respeito à diversidade, democracia, solidariedade, emancipação humana, uma cultura global e a paz.

Enquanto todos nós, seres humanos, não formos capazes de adotar uma língua neutra em comum, muitas nações continuarão afastadas, incompreensíveis e hostis umas às outras.

Um dos homens é chinês e o outro é russo. O chinês não sabe a língua russa, e o russo não sabe a língua chinesa. Nenhum deles sabe a língua esperanto. Dessa forma eles não se compreendem e não são amigos.

Um dos homens é turco e o outro é francês. O turco não sabe a língua francesa, e o francês não sabe a língua turca; porém ambos conhecem a língua esperanto. Dessa forma eles compreendem um ao outro e são amigos e irmãos.

Figuras extraídas de *Universala Esperanto Metodo*, WM. S. Benson. Nova Iorque, 1932.

*Cartilha de Esperanto. Alberto Flores, Vicente Paulo Werneck. Societo Lorenz. Rio de Janeiro, 2000.

Na capa do nosso livro, podemos ver diversas imagens referentes a instituições, símbolos, cultura e fatos ligados ao Esperanto. Vamos analisar cada uma delas.

Lázaro Luiz Zamenhof (Bialystok, 15 de dezembro de 1859 — Varsóvia, 14 de abril de 1917) foi um oftalmologista e filólogo judeu polonês. Conhecia russo, iídiche, polonês, alemão, francês, latim, grego, hebraico, inglês, italiano, espanhol e lituano. A partir do seu vasto conhecimento lingüístico, criou o Esperanto. Zamenhof cresceu na cidade de Bialystok, que naquela época era parte do Império Russo, mas atualmente pertence à Polônia. Naquela época, falavam-se muitas línguas em Bialystok, gerando muitas dificuldades de compreensão entre as diversas culturas. Isso motivou Zamenhof a buscar uma solução para o problema, e durante anos, foi desenvolvendo o esperanto em um processo longo e trabalhoso. Em 1887 publica o primeiro livro na "Lingvo Internacia" (Lingua Internacional), e temendo a censura do governo russo contra o seu projeto, utilizou o pseudônimo Dr. Esperanto (aquele que espera), daí surgiu o nome como a Lingvo Internacia é mais conhecida hoje.

A **bandeira esperantista** é composta por um fundo verde, com um quadrilátero no canto superior esquerdo, que contém uma estrela verde. O verde simboliza esperança, o branco simboliza paz e neutralidade, e a estrela de cinco pontas representa os cinco continentes (em sua contagem tradicional). A bandeira foi criada pelo Clube de Esperando de Boulogne-sur-Mer, inicialmente para uso próprio, mas foi adotada como bandeira mundial do esperanto por decisão do primeiro Congresso Universal de Esperanto, que ocorreu em 1905 naquela mesma cidade.

O **Símbolo do Jubileu Esperantista** (jubilea simbolo) foi adotado em 1987 como marco do centenário do Esperanto. Com o "E" Latino de um lado e um "Э" Cirílico do outro, o símbolo pode ser interpretado como sendo a união dos hemisférios Leste e Oeste. O símbolo foi selecionado em um concurso feito pela UEA – quem ganhou o concurso foi o brasileiro Hilmar Ilton S. Ferreira em 1983, que propôs o desenho de Janette Lindo Ferreira.

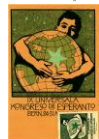
Fundada em 1905, a **Academia de Esperanto** (AdE) é uma instituição lingüística independente, cuja tarefa é conservar e proteger os princípios fundamentais da língua Esperanto e controlar a sua evolução, do mesmo modo que as demais Academias de línguas nacionais. A Academia consiste em 45 membros, que são nomeados para um período de 9 anos. Normalmente são esperantólogos renomados, pedagogos em Esperanto ou escritores.

A **Associação Universal de Esperanto** (Universala Esperanto-Asocio - UEA), fundada em 1908, é a maior organização internacional de falantes de Esperanto, com membros em 120 países (segundo seu anuário de 2008) e mantém relações oficiais com as Nações Unidas e a Unesco. Além dos cerca de seis mil sócios individuais, as 67 seções nacionais filiadas a UEA contribuem com 12 mil sócios. A UEA organiza congressos anuais em diferentes países dos quais normalmente participam entre 1500 a 3000 pessoas; mantém a maior editora e livraria esperantistas do mundo. Sua biblioteca central, na Holanda, possui mais de 30 mil livros esperantistas.

A **TEJO** (Tutmonda Esperantista Junulara Organizo) é a seção juvenil da UEA, com estrutura e diretoria próprias. A TEJO organiza anualmente o Congresso Internacional da Juventude (IJK - Internacia Junulara Kongreso) em diferentes países. São festivais de uma semana com concertos, palestras, excursões e lazer que atraem jovens do mundo todo.

O **Congresso Mundial de Esperanto** tem sido tradição há mais de 100 anos, pois desde então foram realizados todos os anos, a não ser por ocasião das guerras mundiais. Reúne em média duas mil pessoas, e a cada ano ocorre em um país diferente. A imagem mostra o cartão postal do 9º Congresso Universal de Esperanto, em Bern, Suíça, 1913, que reuniu cerca de 1200 pessoas de 30 países.

A **Liga Brasileira de Esperanto**, fundada em 1907 e reconhecida de utilidade pública em 21 de outubro de 1921, coordena o Movimento Esperantista no Brasil e atua de diversas maneiras: edita a revista *Brazila Esperantisto*; tem um serviço de venda de livros com obras em e sobre o Esperanto; possui uma biblioteca; organiza cursos por correspondência; intermedeia assinatura de revistas e jornais esperantistas e promove anualmente os Congressos Brasileiros de Esperanto.

Todos aqueles que falam Esperanto dispõem de uma rede internacional de hospedagem gratuita, o **Pasporta Servo** (Serviço de Passaporte). O serviço publica anualmente um livreto com uma lista de hospedagem. Para o ano de 2006, por exemplo, havia 1320 hospedeiros em 92 países. Se você quer viajar pelo mundo, o Esperanto possibilita-lhe fazer amigos que realmente conhecem a cultura local e que estão dispostos a acomodá-lo em seus lares e mostrar seus hábitos, valores e costumes. Obviamente você pode falar um idioma estrangeiro, viajar e encontrar pessoas que falem a mesma língua. Mas será que essas pessoas estarão dispostas a acolhê-lo como amigo e fazer esse intercâmbio cultural? Claro que você pode tentar, mas é só com o Esperanto que esse código é universal.

A versão da famosa Wikipedia em Esperanto, a **Vikipedio**, está entre as maiores e mais ativas enciclopédias do mundo, atualmente (Abril, 2010) contém cerca de 130 mil artigos.

O **Lernu!** (em português: Aprenda!) é um dos maiores sites dedicados ao estudo do Esperanto. O portal disponibiliza gratuitamente diversas ferramentas: cursos do básico ao avançado, jogos, dicionários em várias línguas, gramáticas, sistema de exames, livros, música, histórias narradas e vídeos. Há também serviço de comunicação: sala de bate-papo, fóruns de discussão e notícias sobre o Esperanto. Lá você pode se registrar, criar seu perfil e se comunicar com pessoas do mundo todo e quem sabe até encontrar esperantistas da sua cidade. O site cresce ainda mais: são colocados continuamente mais materiais, e centenas de pessoas de diversas partes do mundo se registram toda semana. Atualmente (março de 2010) existem mais de 80 mil registros de usuários e só nesta semana se registraram 300 novos usuários. (lernu.net)

La Pasporto al la Tuta Mondo (O Passaporte ao Mundo Inteiro) é um curso em vídeo bastante completo. São 16 episódios-lições com cerca de 30 minutos cada. Há ainda o material de apoio: são livros com a transcrição de todos os diálogos, explicações e exercícios. Os vídeos são organizados como um seriado de televisão que conta aventuras de uma família esperantista e seus amigos. Você pode encontrá-lo facilmente na internet (youtube), baixar os livros via torrent, ou comprar o material pelo site oficial. O curso é de iniciativa da Esperanto-USA. Tanto os organizadores, quanto os atores e outros esperantistas envolvidos no projeto trabalharam voluntariamente. Download do material de apoio (em português): <http://www.4shared.com/dir/12674702/db19ded5/sharing.html>

O "**Kurso de Esperanto**" é um famoso programa multimídia gratuito disponível em várias línguas. São 12 lições, com músicas, exercícios de pronúncia e compreensão, exercícios gramaticais, entre outros recursos. Você ainda pode solicitar o acompanhamento de um professor através do site. (kurso.com.br)

Em 1932, Dr. Benson publicou seu **Universala Esperanto Metodo**. Trata-se de uma obra bastante ampla com 559 páginas e mais de 11 mil figuras. Tornou-se um clássico no ensino do Esperanto. Você pode desfrutar da obra via internet, parte digitalizada em vídeo no youtube, ou no livro online pelo site <http://www.geocities.com/nuboj/bs-00.htm>.

Pessoas de diversas partes do mundo que acessaram o **Google** no dia 15 de dezembro de 2009 depararam-se com a bandeira do Esperanto. O Google celebrou os 150 anos do nascimento Zamenhof. Em função disso, informações sobre o idioma e seu criador alcançaram o topo da lista nas buscas, e o Esperanto virou notícia em vários sites.

Além de divulgar a língua na sua data comemorativa, o Google oferece uma versão de seu site em Esperanto e também o exibe na lista de línguas na opção de pesquisa avançada, o que permite pesquisar somente páginas escritas em Esperanto. (<http://www.google.com/intl/eo/>) Esse é um exemplo de como a popularidade da língua tem crescido, especialmente com o avanço da Internet.

Canal de **televisão** em Esperanto, de Bialistok (Polônia). Você pode assistir via internet a reportagens que falam sobre a região, cultura, festas e costumes de Bialistok e notícias sobre o mundo esperantista. <http://www.tvbialystok.pl/tvesperanto/>

Desde a década de 1920, é possível ouvir **transmissões de rádio** na Lingvo Internacia. Hoje em dia, podemos também ouvir pela internet. Dentre os nomes mais conhecidos do rádio em Esperanto estão: China Radio Internacional, Radio Boa Nova-Parolu Mondo (Brasil), Radio Havano Kubo (Cuba), Pola Radio (Polônia), Radio Vatikana (Vaticano) e Radio Verda (Canadá).

Monato (Mês) é uma das centenas de **revistas em Esperanto**. A Monato publica mensalmente artigos sobre política, cultura e economia. É impressa desde 1979 na Bélgica e distribuída em 65 países. A revista possui 100 correspondentes em 45 países.

A revista mais antiga em Esperanto foi **La Esperantisto**, publicada entre 1889 e 1895. Além dela, surgiram outros milhares de títulos de revistas e periódicos em Esperanto. Em 1903 surgiu a revista católica, **Espero Katolika** - revista em esperanto mais antiga ainda publicada hoje.

Algumas das revistas mais conhecidas são: Esperanto, Fono, Heroldo de Esperanto, Kontakto, El Popola Ĉinio, Rok-Gazet', etc.

O site <http://www.gazetejo.org> mantém um acervo que atualmente apresenta mais de 1700 exemplares digitalizados de revistas em Esperanto de várias épocas. Há também muitas publicações online. O site <http://www.eventeo.net>, por exemplo, apresenta notícias em Esperanto.

A **Esperanto-USA** é a principal organização esperantista dos Estados Unidos. Fundada em 1952, é uma organização educacional sem fins lucrativos que promove o Esperanto por meio de cursos, congressos, publicações, etc.

Algumas pessoas se afastam e outras se aproximam do Esperanto acreditando que se trata de uma língua anti-estadunidense ou anti-inglês. Obviamente, como qualquer língua, as pessoas podem usar o Esperanto para transmitir ou representar qualquer tipo de idéia, ideologia ou crença. No entanto, o Esperanto em si não é anti-língua ou anti-nação alguma, muito pelo contrário,

sua criação tem como caráter a preservação de línguas e culturas e a igualdade entre os povos. Daí a seleção dessa figura, da Esperanto-USA, para a capa do nosso livro.

Fundada em 1968 nos EUA, a **Esperantic Studies Foundation** (Fundação de Estudos Esperantistas) promove a pesquisa, estudo e ensino do Esperanto, além de investir em cursos, livros, publicações, sites e outras formas de difusão da língua no mundo todo. Tem sido responsável pelo suporte de milhões de dólares a diversas iniciativas como o Pasporto al la Tuta Mondo e o Lernu.net.

A **Akademio Internacia de la Sciencoj San Marino** (AIS - Academia Internacional das Ciências São Marino) é uma instituição científica de caráter universitário que utiliza o Esperanto como língua oficial. Criada em 1983, a Academia localiza-se em São Marino, um pequeno país europeu, e atua em diversos países. A instituição trabalha com várias áreas: ciências naturais, ciências estruturais, ciências humanas, cibernética, filosofia, etc. Concede os graus de bacharelado, mestrado, doutorado e pós-doutorado. Consiste em cerca de 250 cientistas, e saber Esperanto é condição para ser membro da AIS.

Muitos daqueles que estudam Esperanto no Brasil já viram em livros relacionados à língua o selo da FEB (**Federação Espírita Brasileira**). Isso porque a FEB é uma das maiores editoras de livros em Esperanto no Brasil. Por todo o país, grupos espíritas mantêm cursos regulares do idioma. Por isso algumas pessoas acreditam que o Esperanto é uma língua de espíritas, e isso atrai alguns e afasta outros. Isso ocorre particularmente no Brasil porque os pioneiros na difusão da língua internacional por aqui foram justamente os espíritas. Então podemos dizer com toda a segurança que o Esperanto é sim uma língua de espíritas, e também de católicos, protestantes, budistas, muçulmanos, macumbeiros... é inclusive uma língua de ateus (existe a [Organização Internacional de Esperantistas Ateus](#)). No meio católico, por exemplo, o Esperanto está presente em publicações, emissões de rádio, missas, etc. A [União Internacional Católica Esperantista](#) existe desde 1910. Todos os papas expressaram seu apoio ao Esperanto desde sua criação. O Papa João Paulo II, por exemplo, falava a língua, e em cerimônias freqüentemente saudava na língua internacional milhões de pessoas.

Fundada em 1957, **Bona Espero** é uma comunidade esperantista e uma escola-fazenda em Goiás, na qual esperantistas acolhem, protegem e ensinam crianças carentes sem família. Além de estudarem Esperanto, as crianças recebem educação por meio de professores pagos pelo Estado. A comunidade recebe ajuda financeira de esperantistas de outros países, porém a atividade agrícola da fazenda quase garante a auto-suficiência em alimentos, e todos seguem uma dieta vegetariana. Esse modelo de comunidade esperantista já serviu como inspiração para música e livros.

Estima-se que haja pelo menos mil **falantes nativos de Esperanto** atualmente, ou seja, pessoas que aprenderam a falar a língua desde o berço. Para crianças, existe o Congresso Infantil de Esperanto, que ocorre junto com o congresso internacional.

A EUROKKA (Esperanto-Universala-Rok-Organizo, Kolektiva Komunik-Asocio) é uma organização que procura principalmente promover e divulgar a **cultura musical esperantista**. A organização mantém a Vinilkosmo, maior gravadora de música esperantista. Entre os nomes mais famosos da música em esperanto estão: Kore, Dolchamar, Team', Persone, Supernova, La Porkoj, Merlin, Jomo, entre outros. No site www.musicexpress.com.br é possível ouvir centenas de canções na língua internacional.

A **literatura esperantista** prova que o Esperanto é uma língua viva e com cultura. A história da literatura esperantista começou assim que a língua foi publicada em 1887. E apesar de ser uma literatura relativamente jovem, toda sua riqueza é capaz de demonstrar que "o esperanto é uma língua simples, flexível e harmoniosa, útil tanto para uma prosa elegante como para inspirados poemas. É capaz de expressar todos os pensamentos e os mais delicados sentimentos da alma. É a língua internacional ideal." - Júlio Verne (1828-1905). O escocês William Auld (1924-2006) é considerado o maior poeta esperantista, sendo indicado três vezes ao prêmio Nobel de literatura por suas obras em Esperanto. Dentre os autores mais conhecidos, estão: Sylla Chaves (Brasil), Eli Urbanová (Checoslováquia), Claude Piron (Suíça), Kálmán Kalocsay (Hungria) e Julio Baghy (Hungria). Além de produções originais, se encontram traduzidas em esperanto as principais obras dos grandes autores da literatura mundial.

Mazi en Gondolando é um curso de esperanto em desenho animado produzido pela BBC (Londres), Instituto Internacional de Esperanto (Holanda) e TOMMY Publishers (Polônia).

(Informações extraídas da Wikipédia ou dos próprios sites mencionados.)

COMO UTILIZAR O MATERIAL

Este livro foi desenvolvido para que você possa aprender o vocabulário e as estruturas que foram introduzidas a você por meio do vídeo-curso Mazi em Gondolando. O vídeo encontra-se facilmente disponível na internet (no youtube, por exemplo). Se você estiver participando de um curso em sala de aula, este livro será utilizado em junção às aulas, e sua professora ou professor lhe dirá quando usá-lo. Se você é autodidata, leia o material e faça os exercícios aqui apresentados somente após assistir às cenas correspondentes.

As lições deste livro são divididas nas seguintes partes:

RAKONTO

(Conto, história)

Assista às cenas correspondentes da lição uma ou duas vezes sem acompanhar a transcrição no livro. Procure entender apenas com as imagens e a parte auditiva. Posteriormente, retorne às cenas e acompanhe a transcrição dos diálogos repetindo as falas em voz alta, dando pausas quando necessário. Para facilitar seu aprendizado, todas as frases dos diálogos do vídeo apresentam a tradução correspondente em português.

VORTARO

(Vocabulário)

Após ver, ouvir e ler os diálogos do vídeo, leia atentamente, em voz alta e em boa pronúncia, as palavras do vocabulário que segue procurando memorizá-las. Caso apareça na lição alguma palavra da qual você não se lembra, consulte a lista de vocabulário no fim do livro.

Após a memorização dessas palavras, faça os seguintes exercícios:

a) Traduku (Traduza) – Releia atentamente alguns dos trechos da história conforme são apresentados – ali estarão as palavras novas. Após essa leitura, observe a palavra em português e traduza-a para o esperanto de acordo com o contexto do trecho que você acabou de ler. Pesquisas mostram que aprendemos melhor o vocabulário de uma língua não por meio de palavras isoladas, mas sim com vocábulos inseridos em um contexto. Palavras isoladas estão fora do enunciado lingüístico, ou seja, fora da comunicação. Língua é comunicação em contexto e não palavras isoladas. O contexto é bastante importante na prática do vocabulário, por isso preste atenção nas frases e situações onde estão inseridas as novas palavras e a partir daí procure memorizá-las.

b) Bildoj (Figuras) – Nesta parte você irá descrever as figuras. Ora você indicará qual é a ação, ora você escreverá em Esperanto o nome do objeto, animal ou pessoa.

GRAMATIKO

(Gramática)

Após a prática de vocabulário, leia atentamente a seção de gramática. Em seguida, releia a seção “Rakonto” procurando reconhecer o vocabulário e os pontos gramaticais estudados. Então, assista outra vez às cenas para fixá-las na memória.

PRAKTIKADO PER LEGADO

(Prática pela leitura)

Cada lição apresenta um texto elaborado especialmente para que você possa reforçar o vocabulário e a gramática da lição referente e enriquecer ainda mais seu vocabulário. É uma oportunidade para ver o que você aprendeu em contextos diferentes. Ouça, leia e releia os textos até sentir-se seguro de que compreendeu.

EKZERCOJ

(Exercícios)

Esta seção foi feita para reforçar sua compreensão do vocabulário e gramática apresentados na lição. É uma oportunidade para você não só ver, mas também aplicar ativamente as palavras e estruturas em diferentes contextos. Nos primeiros exercícios, você encontrará atividades de completar, reescrever, assinalar a alternativa correta, substituir e transformar estruturas, etc. Após essa prática, você estará preparado para usar a língua em situações mais comunicativas. Por isso, a seção de exercícios de todas as lições apresentam as seguintes atividades que irão lhe preparar para a comunicação:

Respondu (Responda) – Se você estiver participando de um curso em sala de aula, provavelmente sua professora ou professor lhe fará várias perguntas em Esperanto – agora é a hora de respondê-las por escrito. Portanto só faça este passo após a prática de conversação. Tente responder da forma mais completa possível, e não apenas “sim” ou “não”.

Demandu (Pergunte) – Neste passo você deve criar perguntas que se encaixem perfeitamente com as respostas.

◆.....
Respostas das lições
.....◆

Ao fim de cada lição, você encontrará as respostas dos exercícios, exceto aquelas que forem pessoais. Isso facilitará bastante seus estudos especialmente se você é autodidata. Se sua resposta não corresponder exatamente à solução sugerida, lembre-se de que podem existir outras possibilidades, além do mais, o Esperanto é uma língua bastante flexível.

Como obter o vídeo “Mazi em Gondolando”

- Assista ou faça download pelo Youtube.

- Download completo em: http://javabog.dk/filmoj_en_esperanto/mazi_en_gondolando/
Download do material de apoio (Arquivos em PDF e áudio):

<http://esperanto-uniplac.blogspot.com> Clique em: “Materiais do curso”.

LIÇÃO INTRODUTÓRIA

O objetivo desta lição é dar-lhe uma visão geral da gramática, pronúncia e formação das palavras em Esperanto. Portanto não se preocupe em aprender tudo agora, a intenção é apenas servir como uma leitura rápida e como um material para consulta posterior.

Características do Esperanto.

A maioria das línguas podem ser divididas em três partes:

- 1) Vocabulário (isto é, o acervo de palavras que constituem a língua).
- 2) Ortografia e Pronúncia.
- 3) Gramática (Morfologia e Sintaxe).

Em cada uma dessas partes, o Esperanto revela enorme simplificação, em comparação com qualquer idioma nacional.

A **Pronúncia** e a **Ortografia** são *absolutamente fonéticas*, havendo apenas *cinco sons vocálicos* (a maior parte das línguas nacionais tem vinte ou mais). Cada letra tem *apenas um som*, sendo todo som expresso por uma e a mesma letra.

A **Morfologia** e a **Sintaxe** acham-se ideadas tão engenhosamente que, em lugar do costumeiro labirinto de regras apresentadas pelas outras línguas e que ocupam apreciável volume nos compêndios gramaticais, o Esperanto apresenta apenas *16 regras* que poderão ser até anotadas comodamente numa pequena folha de papel. Essas regrinhas acham-se enumeradas logo a seguir.

O **Vocabulário** causou a Zamenhof muitas noites de insônia, até que, finalmente, ele encontrou uma brilhante solução. Ocorreu-lhe a idéia de empregar o princípio dos *afixos com critério lógico*. O resultado foi que um dicionário de Esperanto tem somente um décimo do tamanho de outro noutra língua. Ademais, a sistematização em Esperanto é completa, ao passo que, nos outros idiomas é apenas parcial e, freqüentemente, ilógica. Isto porque, em Esperanto, as regras não têm exceções nem limite de aplicabilidade.

No tocante às palavras em si, Zamenhof não as inventou arbitrariamente, porém tirou-as das línguas mais importantes da civilização ocidental, principalmente do Latim, fonte e origem de tantas línguas modernas. Recusado dizer, portanto, serem inúmeras as ligações etimológicas entre o vocabulário Esperanto e o Português.

PRONÚNCIA

As letras **b, d, f, k, l, m, n, p, t, v, z** e **m** possuem o mesmo som que em nosso idioma.

A tem o som do *a* em **dado**.

C tem o som de *ts* em **tsé-tsé**.

Ĉ tem o som de *tch* em **atchim** e **tchau**.

E tem o som do *e* em **mesa**. (e fechado)

G tem o som de *g* em **gato**.

Ĝ tem o som do *dj* em **adjetivo**.

H tem um som *ligeiramente aspirado*, como em **ah!** ah! ah! (ou como nosso *rr* em **carro**)

Ĥ tem um som *fortemente aspirado* como o *j* em **hijo** no espanhol. (Ou do *ch* alemão)

I tem o som do *i* longo em **filho**.

J tem o som do *i* breve em **pai** (equivalente ao *i* semivogal, ou seja, forma ditongo com uma vogal)

Ĵ tem o som do *j* em **jornal**.

O tem o som do *ô* em **boca**. (o fechado: = ovo)

R tem o som *mais brando* do que o *r* em **cara**.

S tem o som *sibilante* como em **sapo**. (Ou como nosso *ss* e *ç* em **massa** e **maçã**)

Ŝ tem o som *chiant* como o *x* em **xadrez**.

U tem o som do *u* longo em **luta**.

Ŭ tem o som do *u* breve em **Paulo**. (equivalente ao *u* semivogal, ou seja, forma ditongo com uma vogal)

A sílaba tônica é sempre na penúltima sílaba da palavra, que tem tantas sílabas quanto forem as vogais.

Exercício de Pronúnciação

Repita em voz alta:

a – patro (pai)

o – kolombo (pomba)

ej – hejmo (lar)

aŭ – aŭdi (ouvir)

ĉ – ĉambro (quarto)

h – historio (história)

ĵ – ĵaŭdo (quinta-feira)

ŝ – ŝuo (sapato)

e – fenestro (janela)

u – unu (um)

oj – patroj (pais)

eŭ – Eŭropo (Europa)

g – legi (ler), longa (longo)

ĥ – ĥemio (química)

r – resti (permanecer)

i – viziti (visitar)

aj – fajro (fogo)

uj – ĉiuj (todos)

c – facileco (facilidade)

ĝ – ĝis (até)

j – juna (jovem)

s – senco (sentido)

GRAMÁTICA

As 16 regras: tradução do sumário da própria Gramática do Esperanto do Dr. Zamenhof.

- 1) Não existe artigo indefinido; existe apenas um único artigo definido, **LA** (o, a, os, as), idêntico para todos os sexos, casos e números.
- 2) Os substantivos: terminam em **O**. Para formar o plural, acrescenta-se **J**. Existem somente dois casos: nominativo e acusativo, obtendo-se o último mediante o acréscimo de **N** ao nominativo (objeto direto). Os demais casos são expressos por preposições (genitivo **DE**; dativo **AL**; ablativo **PER**, etc).
- 3) Os adjetivos: terminam em **A**. Número e caso como para os substantivos. Forma-se o comparativo por meio da palavra **PLI** e o superlativo por meio da palavra **PLEJ**; com o comparativo, emprega-se a conjunção **OL**.
- 4) Os numerais: *cardinais* (indeclináveis) são: **unu, du, tri, kvar, kvin, ses, sep, ok, naŭ, dek, cent, mil**. Dezenas e centenas formam-se pela simples junção dos numerais. Para assinalar os numerais *ordinais* acrescenta-se **A**; para os *múltiplos*, **OBL**; para os *fracionários*, **ON**; para os *coletivos*, **OP**; para os *distributivos* a preposição **PO**. Numerais substantivos e adverbiais podem também ser empregados.

5) Pronomes Pessoais: **mi (eu), vi (você), li (ele), ŝi (ela), ĝi (ele, ela)** (pronome neutro, para coisa ou animal), **si (reflexivo), ni (nós), vi (vocês), ili (eles), oni (se, a gente)**: os possessivos se formam acrescentando **A**. A declinação é igual à dos substantivos.

6) O verbo não sofre alterações com referência à pessoa ou ao número. Formas do verbo: tempo *presente* toma a desinência **-as**; tempo *passado* recebe a terminação **-is**; tempo *futuro* recebe a terminação **-os**; condicional, a desinência **-us**; *imperativo*, a desinência **-u**; *infinitivo*, a desinência **-i**.

Os **participios**: *presente ativo* **-ant**; *passado ativo*, **-int**; *futuro ativo*, **-ont**; *presente passivo*, **-at**; *passado passivo*, em **-it**; *futuro passivo* em **-ot**. A forma passiva é obtida com uma forma correspondente do verbo **esti** mais um participio passivo do verbo exigido; a preposição com a voz passiva é **de**.

7) Os advérbios terminam em **E**, sendo o comparativo dos advérbios formado da mesma maneira que para os adjetivos.

8) Toda palavra se pronuncia como se escreve.

9) O acento tônico cai sempre na penúltima sílaba.

10) Todas as preposições regem o caso nominativo.

11) As palavras compostas se formam pela simples junção das palavras (a palavra principal fica no fim). As terminações gramaticais são igualmente consideradas palavras independentes.

12) Havendo outra negativa na sentença, a palavra **NE** é omitida.

13) Para indicar direção, rumo a algum lugar, as palavras tomam a desinência do acusativo **-N**.

14) Toda preposição tem sentido definido e constante; se, porém, o sentido direto não indicar qual seja ou deva ser, emprega-se a preposição **JE**, que não possui sentido próprio. Em lugar de **JE** podemos usar o acusativo sem preposição.

15) As chamadas palavras estrangeiras, i.e., aquelas que a maioria das línguas tirou de uma só fonte, não sofrem alteração em esperanto; porém, com diversas palavras de uma mesma raiz é preferível empregar sem variação somente a palavra fundamental e, com esta última, formar o resto, de conformidade com as regras do Esperanto.

16) A vogal final do substantivo e do artigo pode, às vezes, ser eliminada e substituída por um apóstrofo.

FORMAÇÃO DE PALAVRAS

Palavras derivadas

As palavras derivadas são formadas com o auxílio dos afixos (prefixos e sufixos) que se ajuntam diretamente ao radical.

Prefixos

BO - indica o parentesco resultante do casamento: frato – irmão > **bofrato** - cunhado; filino – filha > **bofilino** - nora.

DIS - indica dispersão, desunião, separação: doni - dar > **disdoni** - distribuir; ĵeti – lançar > **disĵeti** - espalhar.

EK - indica uma ação que começa ou que é momentânea: dormi – dormir > **ekdormi** - adormecer; krii – gritar > **ekkrii** - exclamar. Com o auxílio deste prefixo, formam-se os verbos chamados incoativos.

EKS - indica que foi, ex.: kapitano - capitão > **ekskapitano** - ex-capitão; iĝi – tornar-se > **eksiĝi** - demitir-se.

FI - indica desprezo, repulsão: insekto – inseto > **fiinsektoj** - vermes; aĵo – coisa > **fiaĵo** - ignomínia.

GE - indica a reunião dos dois sexos: patro – pai > **gepatroj** - pais (pai e mãe).

MAL - indica a idéia contrária: amiko- amigo > **malamiko** - inimigo; fermi – fechar > **malfermi** - abrir; antaŭe – frente > **malantaŭe** - atrás.

MIS - indica mal, errada, injusta, inconvenientemente: aŭdi – ouvir > **misaŭdi**- ouvir mal; gvidi – guiar > **misgvidi** - desenganhar.

PRA - indica um passado ou futuro longínquo: arbaro – floresta > **praarbaro** - floresta virgem; avo – avô > **praavo** - bisavô; nepo – neto > **pranepoj** - bisnetos, descendentes.

RE - indica a repetição de um ato ou volta ao ponto de partida: doni – dar > **redoni** - restituir; vidi – ver > **revidi** - rever.

Sufixos

AĈ - indica o pejorativo, isto é, a qualidade má: ĉevalo – cavalo > **ĉevalaĉo** - sendeiro; popolo – povo > **popolaĉo** - população.

AD - indica a duração na ação: aŭdi – ouvir > **aŭdado** - audição; rigardi – olhar > **rigardadi** - contemplar. Com o auxílio deste sufixo formam-se os verbos chamados freqüentativos.

AĴ - indica a qualidade concreta: nova – novo > **novaĵo** - uma novidade; trinki – beber > **trinkaĵo** - uma bebida.

AN - indica sócio, partidário, membro, habitante: kastelo – castelo > **kastelano** - castelão; Kristo – Cristo > **kristano** - cristão; Parizo – Paris > **parizano** - parisiense.

AR - indica coleção, reunião: parenco – parente > **parenaro** - parentela; meblaro - mobília.

ĈJ - indica diminutivo de carícia para o masculino: Johano – João > **Joĉjo** - Joãozinho; patro – pai > **paĉjo** - papai.

EBL - indica que pode ser: fleksi – flexionar > **fleksebla** - flexível; loĝi – habitar > **loĝebla** - habitável.

EC - indica a qualidade abstracta: riĉa – rico > **riĉeco** - riqueza; amiko – amigo > **amikeco** - amizade.

EG - indica o aumentativo: botelo – garrafa > **botelego** - garrafão; ridi – rir > **ridegi** - gargalhar; varma – quente > **varmega** - ardente.

EJ - indica o lugar destinado a...: bani – banhar > **banejo** - banheiro; lerni – aprender > **lernejo** - escola.

EM - indica hábito, inclinação: babili – tagarelar > **babilema** - tagarela; labori – trabalhar > **laborema** - trabalhador.

ER - indica o elemento, a unidade: neĝo – neve > **neĝero** - floco de neve; fajro – fogo > **fajrero** - faísca.

ESTR - indica chefe de... : vagono – vagão > **vagonestro** - chefe de trem; polico – polícia > **policestro** - chefe de polícia.

ET - indica o diminutivo: botelo – garrafa > **boteleto** - garrafinha; ridi – rir > **rideti** - sorrir.

ID - indica filho, descendente: porko – porco > **porkido** - leitão; Israelo – Israel > **israelido** - israelita.

IG - indica fazer, tornar: kontenta – contente > **kontentigi** - contentar; sankta – sagrado, santo > **sanktigi** - santificar.

IĜ - indica fazer-se, tornar-se: bela – belo > **beliĝi** - embelezar-se; sidi – sentar > **sidiĝi** - sentar-se.

IL - indica o instrumento: flugi – voar > **flugilo** - asa; kudri – costurar > **kudrilo** - agulha.

IN - indica o feminino: koko – galo > **kokino** - galinha; frato – irmão > **fratino** - irmã.

IND - indica digno de: ami – amar > **aminda** - amável; adori – adorar > **adorinda** - adorável.

ING - indica o continente parcial: kraĵono – lápis > **kraĵonigo** - lapiseira; kandelo – vela > **kandelingo** - castiçal.

ISM - indica teoria, sistema, escola, partido, etc.: sociala – social > **socialismo** - socialismo; ideala – ideal > **idealismo** - idealismo.

IST - indica a profissão, um adepto de uma teoria, escola, doutrina, etc.; servi – servir > **servisto** - criado; maro – mar > **maristo** - marinheiro; Buda – Buda > **budaisto** - budista.

NJ - indica o diminutivo de carícia para o feminino: Ana – Ana > **Anjo** - Aninha; patrino – mãe > **panjo** - mamãe.

UJ - indica o continente total: cogaro – charuto > **cigarujo** - charuteira; pomo – maçã > **pomujo** - macieira; franca – francês > **Francujo** - França. Nota - Podem-se também formar os nomes de países com o auxílio da palavra **lando** (país) e os nomes de árvores com a palavra **arbo** (árvore). Ex.: **Franclando**, **pomarbo**.

UL - indica o ser caracterizado por... : malriĉa – pobre (adj.) > **malriĉulo** - um pobre; timi – temer > **timulo** - poltrão.

UM - não tem sentido definido: sapo > **sabão** > **sapumi** - ensaboar; kolo – pescoço > **kolumo** - colarinho.

(Da "Gramática Elementar de Esperanto", de A. Couto Fernandes e H. Mota Mendes).

Adaptado de Baza Esperanto, de Evaldo Pauli:

<http://www.simpozio.ufsc.br/16RegrasEsp.htm>

CORRELATIVOS

A formação de palavras interrogativas e relativas em Esperanto se dá por meio de um sistema de combinação silábica bastante lógica. Tal sistema consiste em cinco sílabas iniciais que se combinam com nove sílabas finais, formando assim 45 palavras. Esses são os correlativos.

Sílaba inicial	Pequeno esclarecimento
ki-	Partícula que pergunta
ti-	Partícula que indica (mostra)
i-	Partícula que indefine
ĉi-	Partícula que indica totalidade
neni-	Partícula que indica a ausência, o conjunto vazio

Sílaba final	Pequeno esclarecimento
-o	coisa indefinida
-u	indivíduo, coisa definida
-a	qualidade
-el	modo, maneira
-e	lugar
-am	tempo
-om	quantidade
-al	motivo, causa
-es	aquele/a que possui

Juntos eles formam uma tabela:

	KI-	TI-	I-	ĈI	NENI-
-O	kio - o que	tio - isso, aquilo	io - alguma coisa, algo	ĉio - tudo	nenio - nada
-U	kiu - quem, qual	tiu - esse, aquele	iu - alguém, algum	ĉiu - todo/a, cada	neniu - ninguém, nenhum
-A	kia - de que qualidade, de que espécie	tia - dessa/daquela qualidade, dessa/daquela espécie.	ia - de alguma qualidade, de alguma espécie	ĉia - de toda/cada qualidade, de toda/cada espécie	nenia - de nenhuma qualidade, de nenhuma espécie
-EL	kiel - de que maneira/modo, como	tiel - dessa/daquela maneira	iel - de alguma maneira	ĉiel - de todas as maneiras	neniel - de nenhuma maneira
-E	kie - onde	tie - ali, lá	ie - em algum lugar	ĉie - em todos os lugares	nenie - em nenhum lugar
-AM	kiam - quando	tiam - nesse/naquele tempo, então	iam - em algum tempo	ĉiam - sempre	neniam - nunca
-OM	kiom - quanto	tiom - tanto	iom - um pouco	ĉiom - tudo	neniom - nada, nenhuma quantidade
-AL	kial - por que	tial - por isso	ial - por algum motivo	ĉial - por todos os motivos	nenial - por nenhum motivo
-ES	kies - de quem, cujo/a	ties - dele, dela	ies - de alguém	ĉies - de todos	nenies - de ninguém

Ĉi

A palavra **ĉi** exprime proximidade e é usada com palavras correlativas formadas por *ti-* e *ĉi-*, antes ou depois delas.

tie ĉi / ĉi tie - aqui

tiu ĉi / ĉi tiu - este/a

ĉio ĉi / ĉi ĉio - tudo isto aqui

Ajn

A palavra **ajn** significa *quer que seja* (aumenta a indefinição de algo já indefinido)

kiam ajn - quando quer que seja

kiu ajn - quem quer que seja

Palavras relativas

As *ki-*palavras são usadas também como palavras relativas (que relacionam)

Tio, kion li diris, estas bona. - aquilo (isso), **que** ele disse é bom.

La knabino, kiu staras tie. - a menina, **a qual** está de pé ali

Ĝi estas granda kiel domo. - ela é grande **como** casa

<http://pt.lemu.net/lemado/gramatiko/konciza/korelativoj.ph>

LECIONO 1

Cenas 1 e 2

RAKONTO

Reĝo: Bonan tagon! Mi estas Reĝo. Mi estas la Reĝo de Gondolando.

Rei: Bom dia! Eu sou o Rei. Eu sou o Rei de Gondolando.

Reĝino: Bonan tagon! Mi estas Reĝino.

Rainha: Bom dia! Eu sou a Rainha.

Silvja: Saluton! Mi estas princino Silvja.

Silvja: Olá! Eu sou a princesa Silvja.

Karlo: Silvja, Silvja! Saluton! Mi estas Karlo. Mi estas ĝardenisto.

Karlo: Silvja, Silvja! Olá! Eu sou Karlo. Eu sou jardineiro.

Korvaks: Saluton. Mi estas Korvaks.

Korvaks: Olá. Eu sou Korvaks.

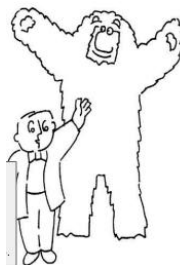

Reĝo: Dankon, Korvaks.

Rei: Obrigado, Korvaks.

Mazi: Saluton. Mi estas Mazi. Granda Mazi.

Mazi: Olá. Eu sou Mazi. Grande Mazi.

Petro: Bonan matenon.

Petro: Bom dia.

Reĝo: Bonan matenon.

Rei: Bom dia.

Petro: Bonan matenon. Mi estas Petro.

Petro: Bom dia. Eu sou Petro.

Bonan matenon. Bonan tagon. Bonan vesperon. Bonan nokton.

Bom dia. Boa tarde. Boa noite. Boa noite.

- Kiu vi estas?

Quem é você?

- Mi estas Karlo.

Eu sou Karlo.

- Kio vi estas?

O que você é?

- Mi estas ĝardenisto.

Eu sou jardineiro.

VORTARO

bonan matenon	bom dia, boa manhã
bonan tagon	boa tarde, bom dia (o dia inteiro)
bonan vesperon	boa noite (no encontro)
bonan nokton	boa noite (na despedida)
mi	eu
vi	você
estas	sou (presente do verbo ser/estar)
reĝo	rei
la	o, a, os, as (artigo definido)
Gondolando	nome de um lugar fictício
reĝino	rainha
saluton	olá
princino	princesa
ĝardenisto	jardineiro
dankon	obrigado
granda	grande
kiu	quem, qual
kio	o que
Vocabulário adicional:	
ŝi	ela
li	ele
aŭ	ou
kaj	e (conjunção)
lernanto	estudante, aluno
instruisto	professor
vi komprenas	você entende
viro	homem
virino	mulher
knabo	menino
knabino	menina
vi deziras	você deseja

a) Traduku:

bom dia, boa manhã=
boa tarde, bom dia (o dia inteiro)=
boa noite (no encontro)=
boa noite (na despedida)=

Mi estas Reĝo.
eu=
sou=
rei=

Mi estas la Reĝo de Gondolando.
o, a, os, as =

Bonan tagon! Mi estas Reĝino.
rainha =

Saluton! Mi estas princino Silvja!
olá =
princesa =

Saluton! Mi estas Karlo. Mi estas ĝardenisto.
jardineiro =

Dankon, Korvaks.
obrigado =

Mi estas Mazi! Granda Mazi!
grande =

“Kiu vi estas?” - Mi estas Karlo.
“Kio vi estas?” - Mi estas ĝardenisto.
quem =
o que =

b) Bildoj:

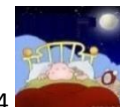
1. Bonan _____!

2. Bonan _____!

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

11. _____

12. _____

GRAMATIKO

• **CUMPRIMENTOS:**

Saluton! – Oi! Olá!

Bonan matenon! – Bom dia! (Usado pela manhã.)

Bonan tagon! – Bom dia! Boa tarde! (Usado pela tarde, também no final da manhã.)

Bonan vesperon! – Boa noite! (Usado à noite quando se encontra.)

Bonan nokton! – Boa noite! (Usado à noite na despedida.)

• **Formação de palavras**

Em Esperanto, uma palavra geralmente consiste em uma parte imutável ou raiz, que expressa a idéia, e uma terminação que indica o uso da palavra, ou seja, a classe gramatical (substantivo, adjetivo, verbo, etc.). Ao mudar a terminação, muda-se também a classe gramatical. Dessa forma, é bastante simples identificar o uso de uma palavra em Esperanto e transformá-la em outras palavras, basta considerar sua terminação. Ao longo das lições, iremos aprender a identificar e usar as diferentes terminações do Esperanto. Começaremos pelos substantivos.

•SUBSTANTIVOS (-O)

Substantivos são palavras que dão nome aos seres e coisas. Todos os substantivos em Esperanto terminam em -o. Exemplos: *reĝo*, *ĝardenisto*, *princino*.

•LA (o, a, os as)

"La" é o artigo definido em Esperanto, significando "o, a, os, as". Ou seja, pode acompanhar palavras masculinas ou femininas, no plural ou singular.

Mi estas la Reĝo de Gondolando. – *Eu sou o Rei de Gondolando.*

la knabo – o menino *la knabino* – a menina

Em Esperanto, não há artigo indefinido. A indeterminação é marcada simplesmente pela ausência do artigo definido.

Mi estas ĝardenisto. – *Eu sou um jardineiro.* / *Eu sou jardineiro.*

•ESTAS (ser/estar/haver)

"Estas" pode ser traduzido como "ser, estar ou haver" no presente. Em Esperanto, os verbos não são conjugados, ou seja, a forma é a mesma para todas as pessoas.

Mi estas la Reĝo de Gondolando. – *Eu sou o Rei de Gondolando.*

Ŝi estas princino. – *Ela é uma princesa.*

Vi estas en Gondolando. – *Você está em Gondolando.*

Estas bela ĝardeno en Gondolando. – *Há um belo jardim em Gondolando.*

• KIU (quem, qual, que)

Kiu é um correlativo formado pela partícula interrogativa *ki-* e a terminação *-u*, que indica indivíduo ou coisa definida. Uma pergunta sobre um indivíduo ou coisa definida traduz-se por "quem" ou "qual". *Kiu* também pode ser usado como uma palavra relativa no sentido de "que".

Saluton! Mi estas Karlo. Kiu estas vi? (Olá! Eu sou Karlo. Quem é você?)

Kiu estas ŝi? —Ŝi estas Silvja. (Quem é ela? — Ela é Silvja.)

Kiu viro estas la ĝardenisto? (Qual homem é o jardineiro?)

Ŝi estas la virino, kiu estas reĝino. (Ela é a mulher que é rainha.)

• KIO (o que, que)

O correlativo *kio* é formado por *ki-* (partícula interrogativa) e a terminação *-o* (coisa indefinida). Uma pergunta sobre coisa indefinida se traduz por "o quê?". Uma pergunta com *kio* espera uma resposta com *-o*:

Kiu estas ŝi? —Ŝi estas Silvja. (Quem é ela? — Ela é Silvja.)

Kio estas ŝi? —Ŝi estas princino. (O que é ela? — Ela é uma princesa.)

Kiu estas li? —Li estas Karlo. (Quem é ele? — Ele é Karlo.)

Kio estas li? —Li estas ĝardenisto. (O que é ele? — Ele é jardineiro.)

• ĈU

Ĉu é uma palavra que em geral não se traduz ao Português, embora carregue um sentido aproximado a "por acaso, por ventura, será que...". É usado para indicar que a frase é uma pergunta cuja resposta é sim/não:

Ĉu ŝi estas reĝino? —Jes, ŝi estas reĝino.

[Por acaso/por ventura/será que] Ela é uma rainha? — Sim, ela é uma rainha.

Ĉu li estas reĝo —Ne, li ne estas reĝo. Li estas ĝardenisto.

Ele é um rei? — Não, ele não é um rei. Ele é jardineiro.

Perguntas que começam com *ĉu* não mudam a ordem das palavras:

Ĉu Karlo estas ĝardenisto? —Jes, Karlo estas ĝardenisto.

• Perguntas

Toda pergunta em Esperanto deve começar por uma palavra interrogativa como *kiu*, *kio*... ou por *ĉu*. Não se pode dizer: "Vi komprenas?" Mas sim: "Ĉu vi komprenas?"

O mesmo vale para perguntas indiretas. Nesses casos traduzimos "ĉu" por "se":

Mi ne scias, ĉu vi komprenas. (Eu não sei se você compreende.)

Li demandis, ĉu mi havas tempon. (Ele perguntou se eu tenho tempo.)

• ĈU... AŬ...

Atente para a estrutura *ĉu... aŭ*, quando há alternativas:

Ĉu vi deziras teon aŭ kafon? (Você quer chá ou café?)

• -IN- (feminino)

Para formar palavras femininas basta acrescentar o sufixo "in" ao masculino.

reĝo (rei)	reĝino (rainha)
princo (príncipe)	princino (princesa)
viro (homem)	virino (mulher)
knabo (menino)	knabino (menina)
patro (pai)	patrino (mãe)
lernanto (aluno)	lernantino (aluna)

• -IST- (profissão)

O sufixo *-ist-* indica a profissão, um adepto de uma teoria, escola, doutrina, etc.

instrui – instruir	instruisto – professor
ĝardeno – jardim	ĝardenisto – jardineiro
servi – servir	servisto – criado
maro – mar	maristo – marinheiro
Buda – Buda	budaisto - budista

PRAKTIKADO PER LEGADO

- Bonan matenon!
- Bonan matenon! Kiu estas vi?
- Mi estas Johano.
- Kio estas vi? Ĉu vi estas lernanto?
- Jes, mi estas lernanto, kaj vi? Kiu vi estas? Kio vi estas?
- Mi estas Georgo. Mi estas instruisto.

- Saluton!
- Bonan vesperon! Kiu vi estas?
- Mi estas Karlo, kaj vi?
- Mi estas Reĝino.
- Ĉu vi estas la Reĝino de Gondolando?
- Jes, mi estas. Kaj vi? Kio vi estas? Ĉu vi estas la ĝardenisto?
- Jes, mi estas la ĝardenisto.
- Bonan nokton!
- Bonan nokton!

- Bonan tagon!
- Bonan tagon!
- Kiu estas la knabo?
- Li estas Karlo.
- Kio estas li?
- Li estas ĝardenisto.
- Kaj kiu estas la knabino?
- Ŝi estas Silvja.
- Kio estas ŝi?
- Ŝi estas princino.
- Ĉu ŝi estas la princino de Gondolando?
- Jes. La viro estas la Reĝo, kaj la virino estas la Reĝino. Ĉu vi komprenas?
- Ho jes, mi komprenas. La Reĝo estas la patro, kaj la Reĝino estas la patrino de Silvja – la princino.
- Jes, vi bone komprenas.

EKZERCOJ

I) Complete com *kiu, kio* ou *ĉu*:

- _____ vi estas? – Mi estas Karlo.
- _____ vi estas? – Mi estas princino.
- _____ vi estas princino? – Jes!
- _____ estas ŝi? – Ŝi estas Silvja.
- _____ ŝi estas la Reĝino de Gondolando? – Ne, ŝi estas la princino.
- _____ vi komprenas? – Jes, mi komprenas.
- _____ estas li? – Li estas ĝardenisto.
- _____ li estas ĝardenisto? – Ne.
- _____ ŝi estas la princino aŭ la reĝino?
- _____ li estas la ĝardenisto aŭ la reĝo?

II) Escolha as alternativas que melhor respondem cada pergunta:

- Kiu vi estas?
 - Mi estas ĝardenisto.
 - Mi estas Petro.
 - Vi estas Petro.
- Kio vi estas?
 - Mi estas la Reĝo de Gondolando.
 - Mi estas Karlo.
 - Vi estas Karlo.
- Ĉu li estas Granda Mazi?
 - Ne, li estas Karlo.
 - Ne, li estas Granda Mazi.
 - Jes, li estas Karlo.
- Ĉu ŝi estas la Reĝino de Gondolando?
 - Ne, ŝi estas la Reĝino de Gondolando.
 - Jes, ŝi estas Silvja, la princino.
 - Jes, ŝi estas.

5. Bonan nokton!
 a) Bonan vesperon!
 b) Dankon!
 c) Bonan matenon!

III) Escolha as alternativas que melhor completam cada sentença escrevendo-as nos espaços:

1. Saluton! Mi _____ Granda Mazi.
 a) ĉu b) estas c) ne
2. Ĉu _____ estas la princino de Gondolando?
 a) li b) ŝi c) kio
3. _____ vi estas? - Mi estas Petro.
 a) Kio b) Kiu c) Ĉu
4. Kio estas _____? – Mi estas Korvaks.
 a) ŝi b) li c) vi
5. Ĉu vi estas Korvaks _____ Karlo?
 a) li b) aŭ c) ne
6. _____ estas li? – Li estas Granda Mazi.
 a) Ĉu b) Kio c) Kiu
7. Ĉu li estas la ĝardenisto? - _____, li estas ĝardenisto.
 a) Ĉu b) Jes c) Ne

IV) Respondu:

1. Kiu vi estas?
 2. Kio vi estas?

3. Ĉu vi estas lernanto aŭ instruisto?
 4. Ĉu Karlo estas reĝo?
 5. Ĉu Silvja estas princino?

V) Demandu:

1. Mi estas Marko.
 2. Mi estas instruisto.
 3. Jes, Karlo estas ĝardenisto.
 4. Ne, Karlo ne estas reĝo.
 5. Silvja estas princino.
 6. Paŭlo estas lernanto.

Respostas da lição 1

b) Bildoj

1. Bonan matenon. 2. Bonan tagon.
 3. Bonan vesperon. 4. Bonan nokton.

- I) a) Kiu b) Kio c) Ĉu d) Kiu e) Ĉu f) Ĉu g) Kio h) Ĉu i) Ĉu j) Ĉu

- II) 1. b 2. a 3. a 4. c 5. b

- III) 1. b 2. b 3. b 4. c 5. b 6. c 7. b

IV) Respondu

1. Mi estas (seu nome).
 2. Mi estas lernanto.
 3. Mi estas lernanto.
 4. Ne, Karlo ne estas reĝo. Karlo estas ĝardenisto.
 5. Jes, Silvja estas princino.

V) Demandu

1. Kiu vi estas?
 2. Kio vi estas?
 3. Ĉu Karlo estas ĝardenisto?
 4. Ĉu Karlo estas reĝo?
 5. Kio estas Silvja?
 6. Kio estas Paŭlo?

LEITURA COMPLEMENTAR

Lernu.net é um dos maiores sites dedicados ao estudo do Esperanto. Lá você encontrará muitos cursos para aprimorar seus estudos. Ao final de cada lição, iremos ler um texto do curso Ana Pana. Dessa forma você poderá enriquecer seu vocabulário e praticar o que já sabe. Se preferir, acesse www.lernu.net e faça os cursos detalhadamente. Lá você encontrará explicações, exercícios e também poderá ouvir os textos do curso “Ana Pana”.

ANA PANA

1 - Saluton! – Olá!

Saluton! Mia nomo estas Ana Pana.

Olá! Meu nome é Ana Pana.

Mia persona nomo estas Ana. Mia familia nomo estas Pana.

Meu nome pessoal é Ana. Meu nome de família é Pana.

Mi loĝas en Novjorko, Usono. Mia adreso estas: 1234 Long-strato.

Eu moro em Nova Iorque, Estados Unidos. Meu endereço é: 1234 Long-strato.

Mia retroŝt-adreso estas: ana@lernu.net. Mi estas 18-jara.

Meu e-mail é: ana@lernu.net. Eu tenho 18 anos.

Kio estas via nomo? Kie vi loĝas?

Qual é o seu nome? Onde você mora?

Ĝis!

Até!

Ana

mia nomo – meu nome

mi loĝas – eu moro

adreso – endereço

poŝto – correio

retroŝt-adreso – e-mail

punkto – ponto

kie vi loĝas? – onde você mora?

persona – pessoal

Usono – EUA

strato – rua, estrada

reto – rede

@ - êe

mi estas 18-jara – tenho 18 anos

LECIÓN 2

Da cena 1.3 até 1.5

RAKONTO

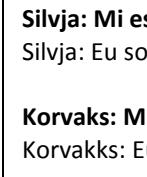
Reĝo: Mi estas forta.

Rei: Eu sou forte.

Reĝino: Mi estas dika. Dika. Dika.

Rainha: Eu sou gorda. Gorda. Gorda.

Silvja: Mi estas bela.

Silvja: Eu sou bela.

Korvaks: Mi estas saĝa.

Korvaks: Eu sou sábio.

Karlo: Mi estas kuraĝa.

Karlo: Eu sou corajoso.

Kia vi estas?

Como você é?

Forta. Dika. Bela. Saĝa. Kuraĝa.

Forte. Gorda. Bela. Sábio. Corajoso.

Reĝino: Vi estas forta.

Rainha: Você é forte.

Reĝo: Jes, forta. Vi estas dika.

Rei: Sim, forte. Você é gorda.

Reĝino: Jes, dika.

Rainha: Sim, gorda.

Karlo: Kaj ŝi estas bela.

Karlo: E ela é bela.

Korvaks: Jes, vi pravas.

Korvaks: Sim, você tem razão.

Silvja: Li estas kuraĝa kaj saĝa.

Silvja: Ele é forte e inteligente.

Korvaks: Ne, ne. Mi estas saĝa. Mi estas saĝa.

Korvaks: Não, não. Eu sou inteligente. Eu sou inteligente.

Forta. Dika. Bela. Saĝa. Kuraĝa.

Forte. Gorda. Bela. Inteligente. Corajoso.

Mazi: Mi estas granda! Granda Mazi.

Mazi: Eu sou grande! Grande Mazi.

Mazi: Granda.

Mazi: Grande.

Kato: Malgranda.

Gato: Pequeno.

Mazi: Mi estas granda Mazi.

Mazi: Eu sou o Grande Mazi.

Kato: (al Mazi) Granda.

Gato: (ao Mazi) Grande.

Mazi: (al la kato) Malgranda.

Mazi: (ao gato) Pequeno.

Kato: Granda.

Gato: Grande.

Mazi: Malgranda.

Mazi: Pequeno.

Reĝo: (palaco) Granda.

Rei: (palácio) Grande.

Karlo: (domo) Malgranda. (ĉemizo) Granda. Malgranda.

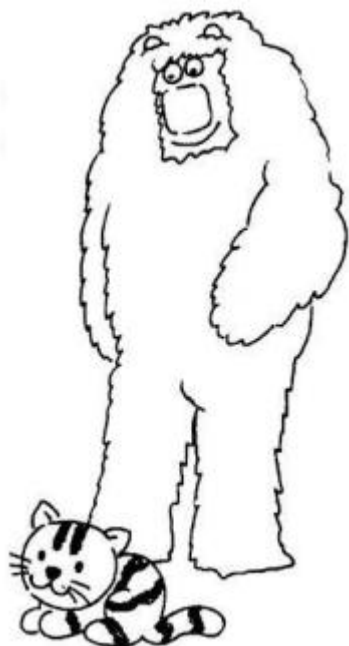
Karlo: (casa) Pequeno. (camisa) Grande. Pequeno.

Mazi: Kaj mi estas Granda Mazi.

Mazi: E eu sou o Grande Mazi.

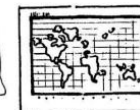
GRANDA

malgranda

Silvja: Jen sako, granda sako. Jen mapo. Jen sandviĉo.

Silvja: Eis um saco, um grande saco. Eis um mapa. Eis um sanduíche.

Kio estas ĝi? – Ĝi estas sandviĉo

O que é isto? – Isto é um sanduíche.

Karlo: Jen motorciklo. Motorciklo.

Karlo: Eis uma motocicleta. Motocicleta.

Korvaks: Jen komputilo!

Korvaks: Eis um computador!

VORTARO

forta	forte
dika	gordo, gorda [Yid. dik, Ger. dick]
bela	belo, bela
kuraĝa	corajoso
saĝa	esperto, sábio
mi	eu
vi	você
ŝi	ela
li	ele
kaj	e
vi pravas	você tem razão
granda	grande
malgranda	pequeno
palaco	palácio
domo	casa
ĉemizo	camisa
jen	eis
sako	saco, sacola
mapo	mapa
sandviĉo	sanduíche
ĝi	ele/ela (pronome neutro)
motorciklo	motocicleta
komputilo	computador

Vocabulário adicional

mia	meu, minha
via	teu, tua, seu, sua

a) Traduku:

La Reĝo estas forta. La reĝino estas dika.
La princino estas bela. Karlo estas kuraĝa.
Korvaks estas saĝa.

forte =
magra =
bela =
corajoso =
sábio =

Mi estas forta, vi estas dika, ŝi estas bela kaj li estas kuraĝa.

eu =
você =
ela =
ele =
e =

La princino estas bela. – Jes, vi pravas!

Você tem razão =

Mazi estas granda.

La kato estas malgranda.

grande =
pequeno =

La palaco estas granda. La domo estas malgranda. La ĉemizo estas granda.

Jen sako. Granda sako! Jen mapo. Jen sandviĉo.

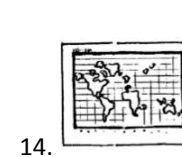
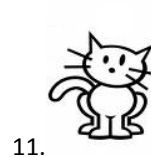
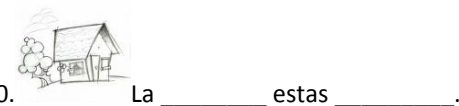
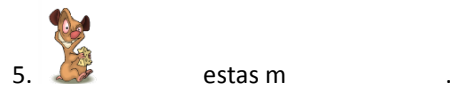
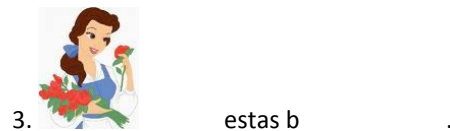
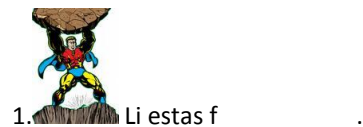
palácio =
casa =
camiseta =
eis =
saco =
mapa =
sanduíche =

Kio estas ĝi? - Ĝi estas motorciklo.

Kio estas ĝi? - Ĝi estas komputilo.

ele/ela (neutro) =
motocicleta =
computador =

b) Bildoj:

GRAMATIKO

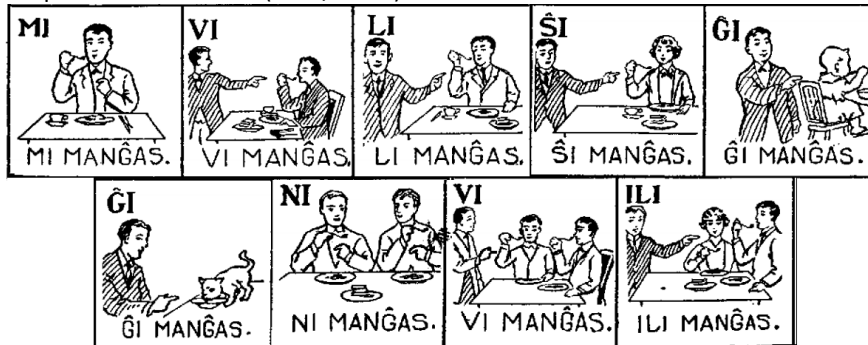
• PRONOMES PESSOAIS

Pronomes são palavras usadas para substituir um nome (substantivo). Pronomes são geralmente usados para evitar a repetição de um substantivo. Estes são os pronomes em Esperanto:

mi (eu)	ni (nós)
vi (você)	vi (vocês)
li (ele - masculino)	ili (elas/elas – masculino, feminino e neutro)
ŝi (ela - feminino)	
ĝi (ele/ela/isto/isso –neutro)	

- **Oni** (se, a gente) - pronome indefinido, usado quando não se quer mencionar, ou não se sabe o que ou quem comete a ação do verbo. Ex.: Oni diras, ke... – Diz-se que..., Dizem que..., A gente diz que...

- **Ci** (tu) – o uso deste pronome geralmente se restringe à poesia. Na conversação é mais freqüente o uso de “vi” (você/vocês).

• PRESENTE (-AS)

Para expressar que algo está acontecendo agora, ações habituais, fatos ou estados que existem permanentemente ou no momento, juntamos à raiz de uma palavra a terminação **-as**. É assim que construímos um verbo no tempo presente.

Est- é a raiz do verbo “ser, estar”. *Kompren-* é a raiz do verbo “compreender, entender”. **-AS** expressa o tempo presente:

Karlo estas ĝardenisto. (Karlo é jardineiro)

Kiu estas vi? (Quem é você?)

Mi komprenas. (Eu entendo. / Eu estou entendendo.)

Perceba que podemos traduzir os verbos terminados em **-as** não apenas pelo presente simples em Português, mas também pelo presente composto em verbo estar + verbo no gerúndio (ex.: Mi komprenas. – Entendo. / Estou entendendo.)

• ADJETIVOS (-A)

Adjetivos são palavras que se juntam a substantivos para descrever-lhes uma ou mais qualidades. Em Esperanto, todos os adjetivos terminam em **-a**: Bona, bela, dika, forta, kuraĝa, saĝa.

Karlo estas kuraĝa. (Karlo é corajoso)

Silvja estas bela. (Silvja é bela)

• **KIA** significa “como, de que tipo, de que natureza”. Uma pergunta com **kia** espera uma resposta com **-a**. Ou seja, quando usamos “kia”, estamos pedindo por uma descrição usando adjetivos.

Kiu estas li? —*Li estas Karlo.* (Quem é ele? – Ele é Karlo.)

Kio estas Karlo? —*Li estas ĝardenisto.* (O que é Karlo? – Ele é jardineiro.)

Kia estas Karlo? —*Li estas kuraĝa.* (Como é Karlo? – Ele é corajoso.)

• **JEN** significa “eis, aqui está”.

Jen komputilo. (Eis um computador.)

• **MAL-** (oposto)

O prefixo **MAL-** dá a idéia oposta. Não tem o mesmo sentido em Português, portanto não expressa necessariamente algo ruim, como a palavra em português “mal”.

Mazi estas granda. - *La kato estas malgranda.*

bela (belo)	malbela (feio)
forta (forte)	malforta (fraco)
kuraĝa (corajoso)	malkuraĝa (covarde)
saĝa (sábio)	malsaĝa (tolo)
dika (gordo)	maldika (magro)

• **-IL-** (instrumento)

O sufixo **-il-** indica instrumento.

flugi – voar	flugilo – asa
kudri – costurar	kudrilo – agulha
komputi – computar	komputilo – computador
tranĉi – cortar	tranĉilo – faca
manĝi – comer	manĝilo – talher
sonori – soar	sonorilo – sino, campainha

PRAKTIKADO PER LEGADO

Jozefo - Bonan tagon, Sofio!
 Sofio - Saluton, Jozefo!
 Jozefo - Jen mia motorciklo! Ĉu vi pensas, ke mia motorciklo estas bela?
 Sofio - Jes, ĝi estas bela kaj granda.
 Jozefo - Vi pravas!
 Sofio - Ĉu via komputilo estas en via domo?
 Jozefo - Ho, jes, ĝi estas en mia domo.
 Sofio - Kia estas via komputilo?
 Jozefo - Mi pensas, ke ĝi estas bona. Ĝi estas malgranda kaj bona.
 Sofio - Kaj via kato? Ĉu li estas en via domo?
 Jozefo - Jes, li estas en mia domo.
 Sofio - Li estas bela malgranda kato.
 Jozefo - Kio estas ĝi?
 Sofio - Ĝi estas mia sako.
 Jozefo - Kio estas en via sako?
 Sofio - En mia sako estas sandviĉo kaj mapo.
 Jozefo - Mapo? Kia estas la mapo en via sako?
 Sofio - Ĝi estas granda mapo.
 Jozefo - Kaj kio estas ĝi? Ĉu ĝi estas via nova ĉemizo?
 Sofio - Oh, jes. Ĉu vi pensas, ke mia ĉemizo estas bela? Kia estas mia ĉemizo?
 Jozefo - Ĝi estas bela kaj malgranda. Ĝi estas bona por vi.
 Sofio - Vi pravas! Kaj mi, Jozefo? Ĉu vi pensas, ke mi estas bela?
 Jozefo - Ho, jes! Vi estas bela, saĝa kaj... maldika!
 Sofio - Ho, dankon!
 Jozefo - Kaj mi? Kia estas mi?
 Sofio - Vi estas saĝa, forta, granda kaj kuraĝa!
 Jozefo - Jes, vi pravas!

EKZERCOJ

I) Vimos o quadro abaixo na seção gramatical. Agora complete-o de memória:

II) Complete as frases com pronomes pessoais:

- a) Kiu estas vi? - ____ estas la Reĝo de Gondolando.
- b) Kia estas Silvja? - ____ estas bela.
- c) Kia estas Karlo? - ____ estas kuraĝa.
- d) Kio estas ____? - ____ estas komputilo.
- e) Kia estas ____? - Mi estas saĝa, kuraĝa kaj forta.
- f) Ĉu la Reĝino estas maldika? - Ne, ____ estas dika.
- g) Ĉu Korvaks estas kuraĝa? - Ne, ____ ne estas kuraĝa.
- h) Kia estas la palaco? - ____ estas granda.
- i) Kia estas la ĉemizo? - ____ estas malgranda.
- j) Ĉu ____ pravas? - Jes, vi pravas.

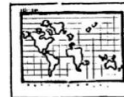
III) Complete com kiu, kio ou kia.

- a) ____ vi estas? - Mi estas Johano.
- b) ____ vi estas? - Mi estas instruisto.
- c) ____ vi estas? - Mi estas saĝa.
- d) ____ estas la princino? - Ŝi estas Silvja.
- e) ____ estas ĝi? - Ĝi estas motorciklo.
- f) ____ estas la motorciklo? - Ĝi estas bela.
- g) ____ pravas? - La lernanto pravas.
- h) ____ li estas? - Li estas malsaĝa kaj maldika.
- i) ____ estas la kuraĝa ĝardenisto? - Li estas Karlo.

IV) Descreva os objetos utilizando as palavras *granda* ou *malgranda*. Siga o exemplo:

a) (malgranda) Kia estas la Kato? - Ĝi estas malgranda.

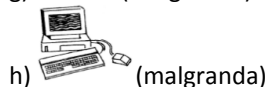
b) (granda) Kia estas la mapo? - Ĝi _____

c) (granda) Kia estas la _____? - _____

d) (granda) Kia _____? - _____

V) Escolha as alternativas que melhor respondem cada pergunta:

1. Kia estas Marko?

- a) Li estas lernanto.
- b) Ŝi estas bela.
- c) Li estas malbela.

2. Kiu estas la instruisto?

- a) La instruisto estas saĝa.
- b) Li estas Josefo.
- c) Ŝi estas malforta.

3. Kio estas ĝi?

- a) Ĝi estas bela.
- b) Ĝi estas sandviĉo.
- c) Ĝi estas granda.

4. Kiu estas la saĝa lernanto?

- a) Li estas saĝa.
- b) Ŝi estas la princino de Gondolando.
- c) Li estas instruisto.

5. Jen mapo.

- a) Ĝi estas granda mapo.
- b) Dankon.
- c) Vi pravas.

6. La kato estas bela.

- a) Jes, vi pravas.
- b) Ne, ĝi estas bela.
- c) Ĝi estas kato.

VI) Responda as perguntas utilizando o sufixo *mal*. Preste atenção nos pronomes. Siga o modelo:

a) Ĉu la princino estas dika?

Ne, la princino ne estas dika. Ŝi estas maldika.

b) Ĉu la reĝino estas forta?

Ne, la _____ ne estas forta. _____ estas _____.

c) Ĉu Korvaks estas kuraĝa?

d) Ĉu la domo estas granda?

e) Ĉu la ĉemizo estas bela?

f) Ĉu vi estas saĝa?

g) Ĉu la sandviĉo estas granda?

h) Ĉu Margareto estas dika?

VII) Respondu:

1. Ĉu vi estas forta?

2. Ĉu la reĝo estas dika?

3. Kiu estas dika?

4. Ĉu Silvja estas dika?

5. Kia estas Silvja?

6. Kia estas Korvaks?

7. Kia estas Karlo?
8. Ĉu vi estas bela aŭ malbela?
9. Ĉu Albert Einstein estas saĝa?
10. Ĉu la kato estas granda?

11. Kia estas Mazi?
12. Kia estas la domo?
13. Kia estas la palaco?
14. Kia estas vi?

VIII) Demandu:

1. Mi estas forta.
2. Jô Soares estas dika.
3. Rambo estas kuraĝa.
4. Jes, Silvja estas bela.
4. Jes, mi estas saĝa.
5. Ne, mi ne estas forta.
6. Ne, la kato ne estas granda, la kato estas malgranda.
7. La palaco estas granda.
8. Mia ĉemizo estas bela.
9. Ĝi estas sandviĉo.
10. Ĝi estas komputilo.

11. Jes, ĝi estas sako.
12. Ne, ĝi ne estas sandviĉo.
13. La mapo estas granda.

◆.....◆
Respostas da lição 2
.....◆

- b) Bildoj
1. Li estas forta.	2. Li estas dika.	3. Ŝi estas bela.	4. Ĝi estas granda.	5. Ĝi estas malgranda.
6. Li estas saĝa.	7. kuraĝa.	8. kuraĝa.	9. La palaco estas granda.	
10. La domo estas malgranda.		11. kato	12. ĉemizo	13. sako
14. mapo	15. sandviĉo	16. motorciklo	17. komputilo	

- II)
a) Mi	b) Ŝi	c) Li	d) Ĝi – Ĝi	e) Vi	f) ŝi	g) li	h) Ĝi	i) Ĝi	j) mi

- II)
a) Kiu	b) Kio	c) Kia	d) Kiu	e) Kio	f) Kia	g) Kiu	h) Kia	i) Kiu

- IV)
b) Ĝi estas granda.		
c) Kia estas la palaco? – Ĝi estas granda.		d) Kia estas la motorciklo? – Ĝi estas granda.
e) Kia estas la sandviĉo? – Ĝi estas malgranda.		f) Kia estas la domo? – Ĝi estas malgranda.
g) Kia estas la ĉemizo? – Ĝi estas malgranda.		h) Kia estas la komputilo? – Ĝi estas malgranda.

- V) 1.c 2.b 3.b 4.b 5.b 6.a

- VI)
b) Ne, la reĝino ne estas forta. Ŝi estas malforta.	c) Ne, Korvaks ne estas kuraĝa. Li estas malkuraĝa.
d) Ne, la domo ne estas granda. Ĝi estas malgranda.	e) Ne, la ĉemizo ne estas bela. Ĝi estas malbela.
f) Ne, mi ne estas saĝa. Mi estas malsaĝa.	g) Ne, la sandviĉo ne estas granda. Ĝi estas malgranda.
h) Ne Margareto ne estas dika. Ŝi estas maldika.	

- VII)Respondu
1. Jes, mi estas forta. / Ne, mi ne estas forta.	2. Ne, la reĝo ne estas dika.
3. La reĝino estas dika.	4. Ne, Silvja ne estas dika.
5. Silvja estas bela.	6. Korvaks estas saĝa.
7. Karlo estas kuraĝa.	8. Mi estas bela/malbela.
9. Jes, li estas tre saĝa.	10. Ne, la kato ne estas granda. Ĝi estas malgranda.
11. Mazi estas granda.	12. La domo estas malgranda.
13. La palaco estas granda.	14. Mi estas...saĝa/kuraĝa/bela, ktp.(etc.)

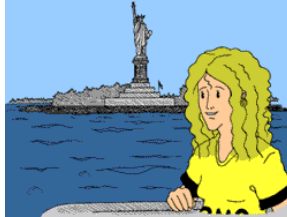
- VIII) Demandu
1. Kia vi estas?	2. Kia estas Jô Soares?
3. Kia estas Rambo?	4. Ĉu Silvja estas bela?
5. Ĉu vi estas forta?	6. Ĉu la kato estas granda?
7. Kia estas la palaco?	8. Kia estas via ĉemizo?
9. Kio estas ĝi?	10. Kio estas ĝi?
11. Ĉu ĝi estas sako?	12. Ĉu ĝi estas sandviĉo?
13. Kia estas la mapo?	

LEITURA COMPLEMENTAR

2 - Pri Ana – Sobre Ana

Sur la bildo estas knabino. Ŝia nomo estas Ana. Ŝia tuta nomo estas Ana Pana.

Sobre a figura está uma menina. Seu nome é Ana. Seu nome todo é Ana Pana.

Ana estas juna. Ana estas 18-jara.

Ana é jovem. Ana tem 18 anos.

La adreso de Ana estas: 1234 Long-strato. La retroŝt-adreso de Ana estas: ana@lernu.net.

O endereço de Ana é 1234 Long-strato. O e-mail de Ana é: ana@lernu.net.

Ana loĝas en Novjorko. Novjorko estas urbo en Usono.

Ana mora em Nova Iorque. Nova Iorque é uma cidade nos Estados Unidos.

Usono estas lando en Ameriko. Ameriko estas mondoparto.

Os Estados Unidos são um país na América. A América é uma parte do mundo.

En la mondo estas kelkaj mondopartoj, ekzemple: Ameriko, Afriko, Azio, Eŭropo kaj Oceanio.

No mundo estão algumas partes do mundo, por exemplo: América, África, Ásia, Europa e Oceania.

pri – sobre

bildo – figura

ŝia – seu, dela

juna – jovem

lando – país, terra

parto – parte

ekzemple – por exemplo

sur – sobre

knabino – menina

tuta – todo

urbo – cidade

mondo – mundo

kelkaj – algumas, alguns

LECIONO 3

1.6 até 2.2

RAKONTO

Sceno 6

Kato: Miaŭ! Pruno, persiko, vinbero. Pruno, persiko, vinberoj. Pruno, pruno, pruno!

Gato: Miau! Ameixa, pêssigo, uva. Ameixa, pêssigo, uva. Ameixa, ameixa, ameixa!

Tri prnoj! Mi gajnis! Miaŭ. Prunoj, prunoj, prunoj!

Três ameixas! Eu ganhei! Miau! Ameixas, ameixas, ameixas!

Sceno 7

Reĝo: Jen ĝardeno. Rigardu! Jen prunoj. Jen persikoj. Jen vinberoj.

Rei: Eis um jardim. Olhe! Eis ameixas. Eis pêssigos. Eis uvas.

Reĝino: Mi ŝatas prunojn.

Rainha: Eu gosto de ameixas.

Prunoj

Mi ŝatas persikojn.

Eu gosto de pêssigos.

Persikoj

Mi ŝatas vinberojn.

Eu gosto de uvas.

Vinberoj

Reĝo: Ankaŭ mi ŝatas vinberojn.

Rei: Também eu gosto de uvas.

Silvja: Saluton, Panjo! Saluton, Paĉjo. Mi petas persikon.

Silvja: Olá, Mamãe! Olá, Papai. Eu peço um pêssigo.

Sceno 8

Petro: Mi estas malsata.

Petro: Eu estou com fome.

(al la kelnero) Bonvolu doni al mi sandviĉon.

(ao garçom) Por favor, dê-me um sanduíche.

Kelnero: Jen ĝi!

Garĉom: Aĉi está. [Literalmente: Eis ele.]

Petro: Dankon. Bonvolu doni al mi salaton.

Petro: Obrigado. Por favor, dê-me uma salada.

Kelnero: Jen ĝi!

Garĉom: Aĉi está.

Petro: Dankon. Bonvolu doni al mi sukun.

Petro: Obrigado. Por favor, dê-me um suco.

Kelnero: Jen ĝi!

Garĉom: Aĉi está.

Petro: Dankon. Bonvolu doni al mi glaciaĵon.

Petro: Obrigado. Por favor, dê-me um sorvete.

Kelnero: Jen ĝi!

Garĉom: Aĉi está.

Petro: Dankon. Bonvolu doni al mi akvon.

Petro: Obrigado. Por favor, dê-me água.

Kelnero: (ridas)

Garĉom: (ri)

Sceno 9

Silvja: Mi petas persikon, Paĉjo.

Silvja: Eu peço um pêsego, Papai.

Reĝo: Jes! (al la Reĝino) Persikon!

Rei: Sim. (à Rainha) Pêssego.

Reĝino: Jen persiko.

Rainha: Eis um pêsego.

Silvja: Dankon. Donu al mi prunon kaj vinberojn.

Silvja: Obrigado. Dê-me uma ameixa e uvas.

Reĝo: Jes. (al la Reĝino) Prunon kaj vinberojn!

Rei: Sim. (à Rainha) Ameixa e uvas!

Reĝino: Jen pruno kaj vinberoj.

Rainha: Eis uma ameixa e uvas.

Silvja: Dankon!

Silvja: Obrigado!

Sceno 10

Korvaks: Karlo!

Korvaks: Karlo!

Karlo: Jes?

Karlo: Sim?

Korvaks: Arboj!

Korvaks: Árvores!

Karlo: Arboj?

Karlo: Árvores?

Korvaks: Jes. Kiom da arboj estas? Kalkulu!

Korvaks: Sim. Quantas árvores há? Calcule!

Karlo: Unu, du, tri, kvar, kvin, ses, sep, ok, naŭ, dek.

Karlo: Uma, duas, três, quatro, cinco, seis, sete, oito, nove, dez.

Kato: Kiom da arboj estas?

Gato: Quantas árvores há?

Komputilo: Unu, du, tri, kvar, kvin, ses, sep, ok, naŭ, dek.

Computador: Uma, duas, três, quatro, cinco, seis, sete, oito, nove, dez.

Korvaks: Arbustoj! Kiom da arbustoj estas?

Korvaks: Arbustos! Quantos arbustos há?

Karlo: Kiom? Du, kvar, ses, ok, dek!

Karlo? Quantos? Dois, quatro, seis, oito, dez!

Korvaks: Kaj kiom da floroj estas?

Korvaks: E quantas flores há?

Karlo: Floroj?

Karlo? Flores?

Korvaks: Jes, jes! Kiom da floroj estas?

Korvaks: Sim, sim! Quntas flores há?

Karlo: Dek? Kvindek? Cent? Mi ne scias!

Karlo: Dez? Cinquenta? Cem? Eu não sei!

Sceno 11

Petro: Mi ne scias.

Petro: Eu não sei.

Sceno 12

Karlo: Cent sep! Cent ok...

Karlo: Cento e sete! Cento e oito...

Silvja: Cent naŭ!

Silvja: Cento e nove!

Karlo: Cent dek!

Karlo: Cento e dez!

Silvja: Karlo, donu al mi rozon... mi petas! Dankon! Mi ŝatas rozojn!

Silvja: Karlo, dê-me uma rosa... eu peço! Obrigada! Eu gosto de rosas!

Karlo: Kaj mi amas vin!

Karlo: E eu amo você!

Silvja: Ho, rigardu! Mi havas rozon. Mi havas prunon, persikon kaj vinberojn. Mi havas sandviĉon kaj mapon.

Silvja: Oh, olhe! Eu tenho uma rosa. Eu tenho uma ameixa, pêssego e uvas. Eu tenho um sanduíche e um mapa.

Karlo: Kaj mi havas... motorciklon! Mi amas vin!

Karlo: E eu tenho... uma motocicleta. Eu amo você!

Silvja: Mi amas vin!

Silvja: Eu amo você!

Ambaŭ: Ek! Ek!

Ambos: Vamos! Vamos!

Korvaks: Ne! Ne! Ne! Mi amas la princinon. Mi amas Silvjan!

Korvaks: Não! Não! Não! Eu amo a princesa. Eu amo a Silvja!

Sceno 13

Silvja: A, E, I, O, U. Ni forkuru! A, U, O, I, E. Kuraĝe!

Silvja: A, E, I, O, U. Fugamos! A, U, O, I, E. Corajosamente!

Karlo: A, E, I, U, O. Ek antaŭen do! I, O, U, E, A.

Karlo: A, E, I, U, O. Vamos enfrente então! I, O, U, E, A.

Ambaŭ: Hura, hura, hura!

Ambos: Viva, viva, viva!

Silvja: A, U, I, O, E

Silvja: A, U, I, O, E

Karlo: Mi vin amas tre!

Karlo: Eu amo você muito!

Silvja: E, I, O, U, A

Silvja: E, I, O, U, A

Ambaŭ: Mi amas... A, E, O, U, I. Mi amas vin!

Ambos: Eu amo... A, E, O, U, I. Eu amo você!

Reĝo: La ĝardenisto amas la princinon?

Rei: O jardineiro ama a princesa?

Korvaks: Jes, jes!

Korvaks: Sim, sim!

Reĝo: Ne, ne, ne!

Rei: Não, não, não!

Reĝino: La princino amas la ĝardeniston?

Rainha: A princesa ama o jardineiro?

Korvaks: Jes, jes!

Korvaks: Sim, sim!

Reĝino: Ne, ne!

Rainha: Não, não!

Reĝo: Ni iru. Sekvu min! Ek!

Rei: Nós vamos! Sigam-me! Vamos!

Reĝo kaj Korvaks: Ĝis revido!

Rei e Korvaks: Até a vista!

PARTO 2

Sceno 1

Karlo: Saluton!

Karlo: Olá!

Silvja: Saluton! Paĉjo, Panjo!

Silvja: Olá! Papai, Mamãe!

Karlo: Korvaks!

Karlo: Korvaks!

Reĝo: Silvja! Silvja!

Rei: Silvja! Silvja!

Silvja: Ho, Panjo!

Silvja: Oh, Mamãe!

Karlo: Mi amas princinon Silvja.

Karlo: Eu amo a princesa Silvja.

Reĝo: Arestu lin!

Rei: Prendam-no!

Korvaks: Arestu lin!

Korvaks: Prendam-no!

Generalo: Arestu lin!

General: Prendam-no!

Oficiro: Arestu lin!

Oficial: Prendam-no!

Suboficiro: Arestu lin!

Sub-oficial: Prendam-no!

Soldatoj: Arestu lin! Arestu lin! Arestu lin!...

Soldados: Prendam-no! Prendam-no! Prendam-no...

Reĝo: Dankon, Korvaks.

Rei: Obrigado, Korvaks.

Sceno 2

En la malliberejo – Na prisão

Oficiro: Nomo?

Oficial: Nome?

Karlo: Karlo.

Karlo: Karlo.

Oficiro: Aĝo?

Oficial: Idade?

Karlo: Dudek.

Karlo: Vinte.

Oficiro: Profesio?

Oficial: Profissão?

Karlo: Ĝardenisto.

Karlo: Jardineiro.

Oficiro: Forkonduku lin.

Oficial: Levem-no daqui.

Korvaks: Numero dek naŭ.

Korvaks: Número dezanove.

Oficiro: Numero dek naŭ?

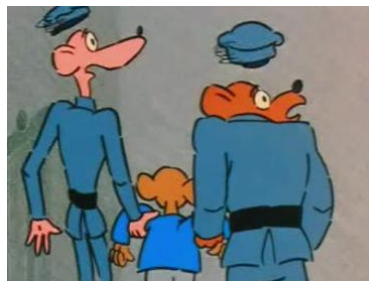
Oficial? Número dezanove?

Oficiro: (al la gardistoj) Numero dek naŭ!

Oficial: (aos guardas) Número dezanove!

Gardistoj: Numero dek naŭ?

Guardas: Número dezanove?

Gardistoj: Naŭ. Dek. Dek unu. Dek du. Dek tri. Dek kvar. Dek kvin. Dek ses. Dek sep. Dek ok. Dek naŭ. Dudek. Ho! Dek naŭ!

Guardas: Nove. Dez. Onze. Doze. Treze. Catorze. Quinze.

Dezesseis. Dezessete. Dezoito. Dezanove. Vinte. Oh! Dezanove.

En la ĉelo – Na sela.

Karlo: Ah! Monstro!

Karlo: Ah! Monstro!

Mazi: Saluton. Mi estas Mazi. Granda Mazi.

Mazi: Olá. Eu sou o Mazi. Grande Mazi.

VORTARO

ĝardeno:	jardim
rigardi:	olhar
pruno:	ameixa
persiko:	pêssego
vinbero:	uva
ŝati:	gostar
ankaŭ:	também
panjo:	mamãe
paĉjo:	papai
peti:	pedir
malsata:	faminto, com fome
kelnero:	garçom
bonvolu:	por favor
doni:	dar
salato:	salada

suko:	suco
glaciaĵo:	sorvete
akvo:	água
ridi:	rir
kiom da:	quantos, que quantidade de
kalkuli:	calcular
arbusto:	arbusto
floro:	flor
scii:	saber
rozo:	rosa
ami:	amar
havi:	ter
ambaŭ:	ambos
ek:	vamos! vai!
forkuri:	fugir
kuraĝe:	bravamente, corajosamente
antaŭen:	em frente, para frente
do:	pois, então, portanto
hura:	viva!
iri:	ir
sekvi:	seguir
ĝis revido:	até a vista
aresti:	prender
malliberejo:	prisão
oficiro:	oficial
generalo:	general
soldato:	soldado
gardisto:	guarda
nomo:	nome
aĝo:	idade
profesio:	profissão
forkonduki:	levar para longe
numero:	número

Vocabulário adicional

voli:	querer
libro:	livro
kajero:	caderno
krajono:	lápiz
plumo:	caneta
skrapgumo:	borracha
manĝi:	comer
ruĝa:	vermelho
pomo:	maçã
nun:	agora
tre:	muito

a) Vortaro:

Jen ĝardeno. Rigardu! Jen prunoj. Jen persikoj. Jen vinberoj.

jardim =
olhe =
ameixa =
pêssego =
uva =

Mi ŝatas vinberojn. - Ankaŭ mi ŝatas vinberojn.

eu gosto =
também =

Saluton, Panjo! Saluton, Paĉjo. Mi petas persikon.

mamãe =
papai =
eu peço =

Petro: Mi estas malsata. (al la kelnero) Bonvolu doni al mi salaton. Dankon. Bonvolu doni al mi sukron ...glaciaĵon ...akvon.

faminto =
garçom =
por favor =
dar =
salada =
suco =
sorvete =
água =

La kelnero ridas.

rir (presente) =

Kiom da arboj estas? Kalkulu! Kiom da arbustoj estas? Kaj kiom da floroj estas? – Floroj? Mi ne scias!

quantos, que quantidade de =
calcule =
arbustos =
floro =
eu não sei =

Karlo, donu al mi rozon. Mi amas vin. Mi havas rozon. Mi havas prunon, persikon kaj vinberojn.

rosa =
eu amo =
eu tenho =

Karlo: Kaj mi havas... motorciklon! Mi amas vin!

Silvja: Mi amas vin!

Ambaŭ: Ek! Ek!

Korvaks: Ne! Ne! Ne!

ambos =
vamos! =

Silvja: A, E, I, O, U... Ni forkuru! A, U, O, I, E... Kuraĝe!

Karlo: A, E, I, U, O... Ek antaŭen do! I, O, U, E, A

Ambaŭ: Hura, hura, hura!

nós fuĵamos =
corajosamente =
em frente =
então =
viva =

Reĝo: Ni iru. Sekvu min! Ek!

Reĝo kaj Korvaks: Ĝis revido!

nós vamos =
siga-me =
até a vista =

Karlo: Mi amas principinon Silvja.

Reĝo: Arestu lin!

prenda =

En la malliberejo.

Oficiro: Nomo?

Karlo: Karlo.

Oficiro: Aĝo?

Karlo: Dudek.

Oficiro: Profesio?

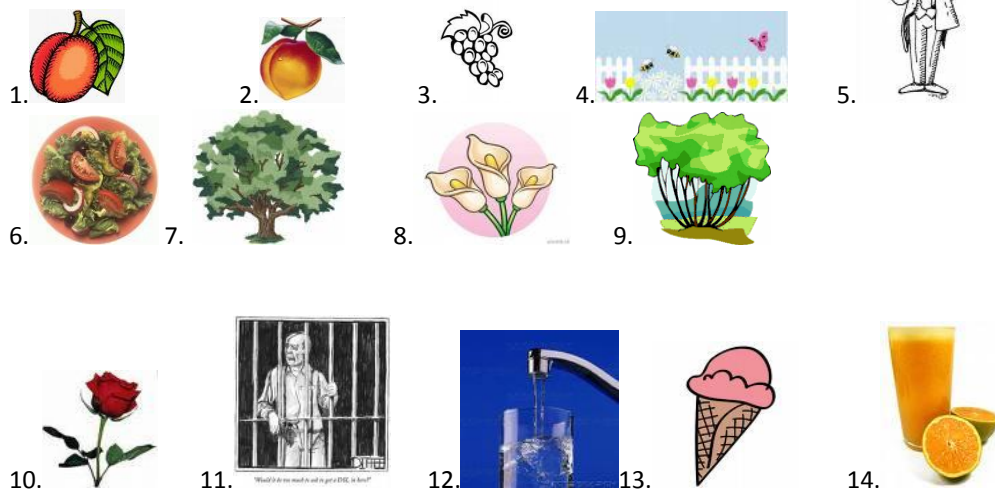
Karlo: Ĝardenisto.

Oficiro: Forkonduku lin.

Korvaks: Numero dek naŭ.

prisão =
oficial =
nome =
idade =
profissão =
levem para longe =
número =

b) Bildoj:

GRAMATIKO

• PASSADO (-IS)

Para dizer que uma ação ou estado ocorreu no passado, usamos a terminação **-is**.

La reĝino estis maldika. (A rainha era magra.)

Nun ŝi estas dika. (Agora ela é gorda.)

Mi gajnis! (Eu ganhei!!)

• PLURAL (-J)

Quanto um substantivo denota mais do que uma das pessoas ou coisas às quais se refere, a terminação **-j** é acrescentada.

Unu pruno + unu pruno = du prunoj.

Jen unu persiko. Jen kvin persikoj.

Jen unu vinbero. Jen dek vinberoj.

• ACUSATIVO (-N)

Para se construir sentenças em Esperanto, é preciso compreender claramente o que é sujeito e objeto. Em Português, podemos frequentemente distinguir esses elementos gramaticais por sua posição na frase – a ordem mais comum é:

sujeito + verbo + objeto.

Por exemplo, as três palavras – ama / Maria / João – podem ser ordenadas para significar coisas diferentes:

1. Maria ama João.

2. João ama Maria.

Então na frase 1, o sujeito é “Maria” (desempenha a ação de amar), e “João” é o objeto direto (recebe a ação de amar). Por sua vez, na frase 2, o sujeito é “João” e o objeto direto é “Maria”.

Sujeito é o ser sobre o qual se faz uma declaração, é aquele que desempenha a ação verbal.

Objeto é o receptor da ação verbal.

Objeto direto - é ligado a um verbo transitivo geralmente sem auxílio de uma preposição. (Ex.: Eu amo música).

Objeto indireto - é sempre ligado a um verbo transitivo por uma preposição. (Ex.: Eu gosto de música.)

Verbo transitivo – é aquele que admite um objeto. (Eu como maçã.)

Verbo intransitivo – é aquele que não pede objeto para completar seu sentido. (Eu durmo.)

Em Esperanto, após um verbo transitivo (como *ŝatas* ou *petas*), o objeto direto recebe a terminação **-n**, a qual chamamos de “acusativo”.

1. Maria amas Johanon. (Maria ama João.)

2. Johano amas Marian. (João ama Maria.)

Veja mais exemplos:

Ĝi estas persiko. Mi ŝatas persikon. (Isto é um pêssego. Eu gosto de pêssego.)

Jen pruno. Mi petas prunon. (Eis uma ameixa. Eu peço uma ameixa.)

Jen vinberoj. Mi ŝatas vinberojn. (Eis uvas. Eu gosto de uvas.)

Li ŝatas prunojn, sed li ne ŝatas persikojn. (Ele gosta de ameixas, mas ele não gosta de pêssegos.)

Não usamos o acusativo depois de preposição (a não ser para indicar direção depois da preposição ‘en’, por exemplo, conforme veremos em outras lições).

- **A IMPORTÂNCIA DO ACUSATIVO**

- a) Flexibilidade na ordem das palavras**

O uso do acusativo pode parecer difícil à primeira vista. Porém, é justo o acusativo que permite uma grande flexibilidade de posição dos elementos da frase. Podemos ordenar esses elementos de diversas maneiras, o que geralmente não é possível em outros idiomas. A frase “Mi amas vin” (Eu amo você), por exemplo, pode ser ordenada de várias formas, sem prejudicar em absoluto sua clareza:

Mi amas vin.
Vin amas mi.
Vin mi amas.
Mi vin amas.
Amas vin mi.
Amas mi vin.

O Esperanto admite diversas ordens em relação às palavras, veja:

Karlo estas ĝardenisto. Karlo ĝardenisto estas. Ĝardenisto estas Karlo. ... etc.

Independente da ordem das palavras, o **-n** mostra o receptor da ação verbal.

Karlo come maçã:
Karlo manĝas pomon.
Pomon manĝas Karlo.
Manĝas Karlo pomon.
Karlo pomon manĝas.
... etc.

A maçã come Karlo(!):
Karlⁿ manĝas pomo.
Pomo manĝas Karlⁿ.
Manĝas Karlⁿ pomo.
Karlⁿ pomo manĝas.
... etc.

- b) Evitar ambigüidades**

O uso do acusativo pode evitar ambigüidades do tipo:

João ama Maria mais do que Paulo.

Podemos entender que João ama Maria mais do que Paulo ama Maria, ou que João ama Maria mais do que ele ama Paulo.

Em Esperanto, podemos deixar claro:

Johano amas Marion, pli ol Paŭlo. (João ama Maria mais do que Paulo a ama.)

Johano amas Marion, pli ol Paŭlon. (João ama Maria, mais do que ele ama Paulo.)

- c) Clareza**

A ordem sujeito-verbo-objeto pode parecer óbvia para falantes de Português e outras línguas românicas. Porém, muitas línguas não usam essa ordem. Aí está uma das importâncias do acusativo em Esperanto: deixar claro o sentido da frase para falantes de várias línguas, independentemente da ordem das palavras.

- **CONCORDÂNCIA DOS ADJETIVOS**

Os adjetivos concordam com o sujeito em número e caso. Ou seja, se um adjetivo se refere a um substantivo que possui terminação **-j** ou **-n**, esse adjetivo deve receber essas mesmas terminações.

Jen ruĝa pomo. (Eis uma maçã vermelha.)

Jen ruĝaj pomoj. (Eis maçãs vermelhas.)

Mi ŝatas ruĝajn pomojn. (Eu gosto de maçãs vermelhas.)

- **IMPERATIVO (-U)**

Para expressar uma ordem, comando, súplica, desejo, etc., o verbo recebe a terminação **-u**.

Donu al mi ____on.

Donu al mi sandviĉon. (Dê-me um sanduíche.)

Pardonu min! (Perdoe-me!)

- **KE (que)**

Também usamos a terminação **“-u”** para reportar uma ordem, desejo, etc. juntamente com a conjunção **“ke”** (que).

Mi ordonis, ke li venu. (Ordenei que ele viesse.)

La vendisto diris al Mazi, ke li gustumu la fruktojn. (O vendedor disse a Mazi que ele experimentasse as frutas.)

Mi deziras, ke vi kantu. (Eu quero que você cante.)

Perceba que, tradicionalmente, a colocação da vírgula em Esperanto difere da colocação em Português, pois segue regras de outras línguas.

- **INFINITIVO (-I)**

Se você quer meramente expressar a idéia do verbo sem fazer referência ao tempo ou ao sujeito, acrescente à raiz do verbo a terminação **-i**. Quando dois verbos estão juntos, o segundo geralmente é expresso no infinitivo.

Mi volas manĝi pomon. (Eu quero comer maçã.)

Ĉu vi povas kuri? (Você pode correr?)

- Pedidos: **“Bonvolu -i”** ou **“-u, mi petas”**

Bonvolu doni al mi suk^{on}. (Por favor, dê-me um suco./ Queira dar-me um suco.)

Donu al mi suk^{on}, **mi petas**. (Dê-me um suco.)

- **KIOM DA** (Que quantidade de, quantos)

Kiom é um correlativo formado por ki- (partícula interrogativa) mais –om (quantidade).

Kiom da arboj estas? (Quantas árvores há?)

Kiom da floroj estas en la ĝardeno? (Quantas flores há no jardim?)

Como vimos, não se usa acusativo depois de preposição (salvo para indicar direção). “Da” é uma preposição de quantidade, portanto, não se usa acusativo depois de “kiom da”.

Kiom da libroj vi havas? (Quantos livros você tem?)

- **NÚMEROS CARDINAIS**

1 – unu	30 – tridek
2 – du	40 – kvardek
3 – tri	50 – kvindek
4 – kvar	60 – sesdek
5 – kvin	70 – sepdek
6 – ses	80 – okdek
7 – sep	90 – naŭdek
8 – ok	100 – cent
9 – naŭ	101 – cent unu
10 – dek	102 – cent du
11 – dek unu	132 – cent tridek du
12 – dek du	147 – cent kvardek sep
13 – dek tri	198 – cent naŭdek ok
14 – dek kvar	200 – ducent
15 – dek kvin	300 – tricent
16 – dek ses	400 – kvarcent
17 – dek sep	500 – kvincent
18 – dek ok	600 – sescent
19 – dek naŭ	700 – sepcent
20 – dudek	800 – okcent
21 – dudek unu	900 – naŭcent
22 – dudek du	1000 – mil
23 – dudek tri	2000 – du mil
24 – dudek kvar	3000 – tri mil
25 – dudek kvin	10 000 – dek mil
26 – dudek ses	100 000 – cent mil
27 – dudek sep	1 000 000 – unu miliono
28 – dudek ok	2 000 000 – du milionoj

- **-AĴ-** (coisa concreta)

O sufixo -aĵ- indica qualidade concreta:

nova – novo, nova	novaĵo – novidade
trinki – beber	trinkaĵo – bebida
manĝi – comer	manĝaĵo – comida
glacio – gelo	glaciaĵo – sorvete
bela – belo, bela	belaĵo – beleza
ovo – ovo	ovaĵo – omete

- **-EJ-** (lugar)

O sufixo -ej- indica o lugar destinado a:

lerni – aprender	lernejo – escola
bani – banhar	banejo – banheiro
baki – assar (ao forno)	bakejo – padaria
mallibera – presioneiro	malliberejo – prisão

mal (oposto) + libera (livre) + ej (lugar) + o (substantivo) = malliberejo

- **-ĈJ-** (diminutivo de carícia masculino)

O sufixo -ĉj- indica diminutivo de carícia para o masculino. Geralmente se adiciona “ĉj” a uma forma reduzida da palavra, conservando de uma a cinco letras.

Johano – João	Joĉjo, Johanĉjo – Joãozinho
patro – pai	paĉjo – papai
frato – irmão	fraĉjo – irmãozinho
onklo – tio	oĉjo – titio

- **-NJ-** (diminutivo de carícia feminino)

O sufixo -nj- indica o diminutivo de carícia para o feminino. Como no caso do sufixo “ĉj”, ao acrescentar-se “nj” a palavra é também reduzida.

Ana – Ana	Anjo – Aninha
patrino – mãe	panjo – mamãe
fratino – irmã	franjo – irmãzinha
onkline – tia	onjo – titia
Sofio – Sofia	Sonjo, Sofinjo – Sofiazinha

Saluton! Mia nomo estas Marko. Mia aĝo estas dek naŭ. Kaj vi? Kiu vi estas? Kiu estas via nomo? Kiu estas via aĝo?

Mi havas belan ĝardenon, rigardu! Kia estas mia ĝardeno? Ĝi estas granda kaj bela. En mia ĝardeno estas prunoj, vinberoj, persikoj kaj ruĝaj pomoj. Mia panjo ŝatas persikojn, kaj mia paĉjo ŝatas pomojn. Ili ambaŭ tre ŝatas manĝi fruktojn. Kaj vi? Ĉu vi ankaŭ ŝatas fruktojn?

En mia ĝardeno vi ankaŭ povas rigardi arbustojn, grandajn arbojn kaj malgrandajn florojn. Ili estas tre belaj. Kiom da rozoj estas en mia ĝardeno? Mi ne scias! Ĉu vi volas kalkuli?

Kio mi estas? Mi estas kelnero. Malsataj viroj, virinoj, knaboj kaj knabinoj diras: "Kelnero, bonvolu doni al mi salaton!... Bonvolu doni al mi sukoni!" aŭ "Donu al mi glaciaĵon, mi petas!... Donu al mi akvon, mi petas!". Ili petas, kaj mi donas al ili salaton, sandviĉon, sukoni, akvon, glaciaĵon... do ili dankas. Kia estas mia profesio? Mi pensas, ke ĝi estas bona, sed ne tre bona.

Mia patrino estas instruistino. Ŝi instruas Esperanton. La lernantoj amas ŝin - ŝi tre bone instruas. Ŝi estis mia instruistino kaj ŝi ankaŭ instruis Esperanton al mi. Ŝi diras al mi: "Estu bona lernanto kaj bona knabo!". Kia estas mia panjo? Ŝi estas maldika, bela kaj saĝa, kaj mi ankaŭ amas ŝin.

Mia patro estas gardisto. Li arestas malbonajn virojn kaj virinojn en malliberejo. Mi ne scias, ĉu ĝi estas bona profesio - viroj kaj virinoj forkuras el la malliberejo kaj mia paĉjo kuraĝe sekvas ilin. Mi pensas, ke por esti gardisto vi devas esti forta, kuraĝa kaj saĝa.

Mi pensas, ke mi gajnis tre bonan familion.

Kaj vi? Kiu vi estas? Kia vi estas? Kio vi estas? Kio estas via profesio? Ĉu vi estas oficiro, gardisto, soldato, instruisto, lernanto, ĝardenisto...? Kaj kia estas via familio?

Mi devas iri nun. Ĝis revido!

I) Reescreva completamente as sentenças mudando os verbos para o passado:

- a) Mi petas salaton al la kelnero.
- b) Li ŝatas rigardi la florojn en la ĝardeno.
- c) Ŝi rigardas la paĉjon en la domo.
- d) Vi forkuras kuraĝe.
- e) Mi amas esti instruisto.
- f) Kiom da arbustoj estas en la ĝardeno?
- g) La kelnero ridas.
- h) Li kalkulas kiom da rozoj estas.
- i) Mi ne scias la nomon de la oficiro.
- j) La gardisto arestas Karlon en la malliberejo.
- k) Ambaŭ generaloj havas vinberojn.

II) Reescreva todas as sentenças adicionando a marca do acusativo (-n) quando necessário.

- a) Mi amas vi.
- b) Mi volas doni al vi salato.
- c) Kiom da skrapgumoj estas?
- d) Bonvolu doni al mi granda kraĵono.
- e) La suboficiro volis akvo.

- f) Mi tre amas la panjo.
- g) Mi estis malsata.
- h) Mi ne scias la nomoj de la gardistoj.
- i) Ĉu vi ŝatas vinberoj?
- j) Mi havas ruĝa motorciklo.
- k) Ŝi kalkulis la belaj rozoj.
- l) Forkonduku li al la malliberejo.
- m) La belaj, ruĝaj kaj grandaj pomoj ŝi manĝis.

III) Escreva os números em Esperanto:

1 -	21 -
2 -	28 -
3 -	30 -
4 -	39
5 -	40 -
6 -	42 -
7 -	106 -
8 -	205 -
9 -	384 -
10 -	423 -
11 -	541 -
12 -	1323 -
13 -	15 643 -
14 -	25 679 -
15 -	57 742 -
16 -	170 395 -
17 -	456 789 -
18 -	3 234 567 -
19 -	10 356 231 -
20 -	199 432 566 -

IV) Vamos calcular quantas coisas a princesa tem. Preste atenção no plural (-j) e no acusativo (-n). (Lembre-se: depois de “kiom da” não usamos acusativo.) Siga o modelo.

- (ruĝa motorciklo – kvin) Kiom da ruĝaj motorcikloj ŝi havas?
– Ŝi havas kvin ruĝajn motorciklojn.
- a) (granda sandviĉo – du) Kiom da grandaj sandviĉoj ŝi havas?
– Ŝi _____
- b) (malgranda skrapgumo – tri) Kiom da malgrandaj skrapgumoj _____?
- _____
- c) (ruĝa rozo – dek unu)
- d) (granda glaciaĵo – ok)
- e) (granda mapo – ses)
- f) (bela ĉemizo – dudek)
- g) (sako – naŭ)

V) Vamos fazer pedidos! Siga os modelos (Escreva frases completas!):

(persiko) Mi estas malsata. Bonvolu doni al mi persikon.

- a) (salato) Mi estas _____
- b) (vinberoj)
- c) (pomo)
- d) (glaciaĵo)
- e) (sandviĉo)

(suko) Donu al mi sukon, mi petas.

- f) (akvo) Donu al _____
- g) (kajero)
- h) (skrapgumo)
- i) (kraĵono)
- j) (plumo)

VI) Complete com as terminações:

-as (presente)
-is (passado)
-u (imperativo)
-i (infinitivo)
-o (substantivo)
-a (adjetivo)
-on (substantivo acusativo)
-an (adjetivo acusativo)
-oj (substantivo plural)
-aj (adjetivo plural)
-ojn (substantivo plural acusativo)
-ajn (adjetivo plural acusativo)

(Preste atenção aos tempos verbais e marcas de plural ou singular indicados na tradução.)

- a) La roz__ de la princin__ est__ ruĝ__. Ĝi ankaŭ est__ bel__. (A rosa da princesa é vermelha. Ela também é bela.)
- b) La princin__ hav__ tri bel__ roz___. (A princesa tem três belas rosas.)
- c) La ĝardenist__ kaj la princin__ forkur__ de la palac__ kuraĝe. (O jardineiro e a princesa fugiram do palácio corajosamente.)
- d) La gardist__ arest__ Karl__ en la malliberej__. (Os guardas prenderam Karlo na prisão.)
- e) Bonvol__ don__ al mi vinber__. Mi est__ tre malsat__. (Por favor me dê uvas. Eu estou com muita fome.)
- f) Arest__ li__! (Prendam-no!)
- g) La paĉj__ de la princin__ rigard__ la prun__, la persik__ kaj la vinber__ de la palac__ ĝarden__. (O papai da princesa olha as ameixas, pêssegos e uvas do jardim do palácio.)
- h) La kelner__ don__ du sandviĉ__ al Petr__. (O garçom deu dois sanduíches a Petro.)
- i) La instruist__ don__ al dek lernant__ libr__ kaj kajer__. (O professor deu aos alunos livros e cadernos.)
- j) Kiom da skrapgum__, plum__ kaj krajon__ vi hav__? (Quantas borrachas, canetas e lápis você tem?)
- k) Kalkul__ kiom da arb__ est__. (Conte quantas árvores há.)
- l) Mi ne sci__ la nom__ de la soldat__. Ambaŭ hav__ tre grand__ nom__. (Eu não sei o nome dos soldados. Ambos tem nomes muito grandes.)
- m) Kio est__ la profesi__ de la paĉj__? - Li est__ instruist__. (Qual é a profissão do papai? - Ele é um professor.)

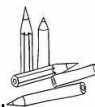
- n) La tri princin__ est__ tre bel__! - Jes, vi prav__! (As três princesas são muito belas! - Sim, você tem razão!)
- o) Mi am__ manĝ__ glaciaĵ__. (Eu amo comer sorvete.)
- p) La oficir__ sekv__ du gardist__ al la malliberej__. (O oficial seguiu dois guardas à prisão.)
- q) Ĉu vi vol__ manĝ__ du ruĝ__, grand__ pom__? (Você quer comer duas grandes maçãs vermelhas?)
- r) Ŝi hav__ du grand__ map__ en la sak__. (Ela tem dois grandes mapas no saco.)
- s) Don__ al mi bel__ roz__, mi pet__. (Dê-me uma bela rosa, por favor.)

VII) Respondu:

1. Ĉu vi ŝatas prunojn?
2. Ĉu via amiko ŝatas vinberojn?
3. Ĉu via instruisto ankaŭ ŝatas glaciaĵon?
4. Ĉu vi havas ĝardenon ĉe via domo?
5. Ĉu vi havas persikojn en via ĝardeno?

6. Kiom da libroj estas?

7. Kalkulu kiom da kraĵonoj estas.

8. Kiom da plumoj estas?

9. Kiom da kajeroj estas?

10. Ĉu vi estas malsata?

11. En la filmo, kiu ridas, Petro aŭ la kelnero?

12. Kiu numero estas ĉi tiu?

13. Kiu estas la nomo de via Panjo kaj de via Paĉjo?

14. Kiom da floroj vi havas en via ĝardeno?

15. Ĉu vi amas vian Panjon?

16. En la filmo, kiu forkuras?

17. Ĉu la princino amas la ĝardeniston?

18. Ĉu Silvja kaj Karlo forkuras kuraĝe?

19. Kiu estas via nomo?* (via = seu, teu)

20. Kiu estas via aĝo?

21. Kiu estas la aĝo de Karlo?

22. Kiu estas la profesio de Karlo?

23. Ĉu ĝi estas pruno, vinbero aŭ persiko?

VIII) Demandu:

1. Jen la skrapgumo.

2. Jen la plumo.

3. Jen la libro.

4. Jen ĝi.

5. Jes, mi ŝatas glaciaĵon.

6. Jes, mi ankaŭ havas komputilon.

7. Estas ok rozoj.

8. Mi havas kvar krajonojn.

9. La kelnero ridas.

10. La ĝardenisto amas la princinon.

11. Mi estas instruisto.

12. Mi havas dudek kvin jarojn.

13. Dankon.

14. Ne, li ne forkuras.

15. Karlo estas malsata.

* "Kiu estas via nomo?" ou "Kio estas via nomo?" (Qual é o seu nome?) – Apesar da discussão sobre qual forma é melhor, Bertilo Wennergren, membro da Academia de Esperanto, afirma que as duas formas estão corretas. Pode-se perguntar ainda *Kiel vi nomiĝas?* (Como você se chama?). O mesmo é válido para outras questões como "Kio/Kiu estas via adreso?".
http://cs.lernu.net/lernado/gramatiko/demandoj/kio_kiu_estas_via_nomo.php

Respostas da lição 3

b) Bildoj

1. pruno 2. persiko 3. vinbero 4. ĝardeno 5. kelnero 6. salato 7. arbo 8. floroj 9. arbusto
10. rozo 11. malliberejo 12. akvo 13. glaciaĵo 14. suko

l)

- a) Mi petis salaton al la kelnero. b) Li ŝatis rigardi la florojn en la ĝardeno.
c) Ŝi rigardas la paĉjon en la domo. d) Vi forkuris kuraĝe.
e) Mi amis esti instruisto. f) Kiom da arbustoj estis en la ĝardeno?
g) La kelnero ridis. h) Li kalkulis kiom da rozoj estis.
i) Mi ne scias la nomon de la oficiro. j) La gardisto arestis Karlon en la malliberejo.
k) Ambaŭ generaloj havis vinberojn.

ll)

- a) Mi amas vin. (Eu te amo.) / Min amas vi. (Você me ama.)
b) Mi volas doni al vi salaton.
c) Kiom da skrapgumoj estas?
d) Bonvolu doni al mi grandan kraĵonon.
e) La suboficiro volis akvon.
f) Mi tre amas la panjon. (Eu amo muito a mamãe.) / Min tre amas la panjo. (A mamãe me ama muito.)
g) Mi estis malsata.
h) Mi ne scias la nomojn de la gardistoj.
i) Ĉu vi ŝatas vinberojn?
j) Mi havas ruĝan motorciklon.
k) Ŝi kalkulis la belajn rozojn.
l) Forkonduki lin al la malliberejo.
m) La belajn, ruĝajn kaj grandajn pomojn ŝi manĝis.

lll) 1 – unu, 2 – du, 3 – tri, 4 – kvar, 5 – kvin, 6 – ses, 7 – sep, 8 – ok, 9 – naŭ, 10 – dek, 11 – dek unu, 12 – dek du, 13 – dek tri, 14 – dek kvar, 15 – dek kvin, 16 – dek ses, 17 – dek sep, 18 – dek ok, 19 – dek naŭ, 20 – dudek, 21 – dudek unu, 28 – dudek ok, 30 – tridek, 39 – tridek naŭ, - 40 – kvardek, 42 – kvardek du, 106 – cent ses, 205 – ducent ses, 384 – tricent okdek kvar, 423 – kvarcent dudek tri, 541 – kvincent kvardek unu, 1323 – mil tricent dudek tri, 15 643 – dek kvin mil sescent kvardek tri, 25 679 – dudek kvin mil sescent sepdek naŭ, 57 742 – kvindek mil sepcent kvardek du, 170 395 – cent sepdek mil tricent naŭdek kvin, 456 789 – kvarcent kvindek ses mil sepcent okdek naŭ, 3 234 567 – tri milionoj ducent tridek kvar kvincent sesdek sep, 10 356 231 – dek milionoj tricent kvindek ses ducent tridek unu, 199 432 566 – cent naŭdek naŭ milionoj kvarcent tridek du kvincent sesdek ses.

lV)

- a) Ŝi havas du grandajn sandviĉojn.
b) Kiom da malgrandaj skrapgumoj ŝi havas? – Ŝi havas tri malgrandajn skrapgumojn.
c) Kiom da ruĝaj rozoj ŝi havas? – Ŝi havas dek unu ruĝajn rozojn.
d) Kiom da grandaj glaciaĵoj ŝi havas? – Ŝi havas ok grandajn glaciaĵojn.
e) Kiom da grandaj mapoj ŝi havas? – Ŝi havas ses grandajn mapojn.
f) Kiom da belaj ĉemizoj ŝi havas? – Ŝi havas dudek belajn ĉemizojn.
g) Kiom da sakoj ŝi havas? – Ŝi havas naŭ sakojn.

V)

- a) Mi estas malsata. Bonvolu doni al mi salaton. b) Mi estas malsata. Bonvolu doni al mi vinberojn.
c) Mi estas malsata. Bonvolu doni al mi pomon. d) Mi estas malsata. Bonvolu doni al mi glaciaĵon.
e) Mi estas malsata. Bonvolu doni al mi sandviĉon. f) Donu al mi akvon, mi petas.
g) Donu al mi kajeron, mi petas. h) Donu al mi skrapgumon, mi petas.
i) Donu al mi kraĵonon, mi petas. j) Donu al mi plumon, mi petas.

VI)

- a) La rozo de la princino estas ruĝa Ĝi ankaŭ estas bela.
b) La princino havas tri belajn rozojn.
c) La ĝardenisto kaj la princino forkuris de la palaco kuraĝe.
d) La gardisto arestis Karlon en la malliberejo.
e) Bonvolu doni al mi vinberojn. Mi estas tre malsata.
f) Arestu lin!
g) La paĉjo de la princino rigardas la prunojn, la persikojn kaj la vinberojn de la palaca ĝardeno.
h) La kelnero donis du sandviĉojn al Petro.
i) La instruisto donis al dek lernantoj librojn kaj kajerojn.
j) Kiom da skrapgumoj, plumoj kaj kraĵoj vi havas?
k) Kalkulu kiom da arboj estas.
l) Mi ne scias la nomojn de la soldatoj Ambaŭ havas tre grandajn nomojn.
m) Kio estas la profesio de la paĉjo? – Li estas instruisto.
n) La tri princinoj estas tre belaj! – Jes, vi pravas!
o) Mi amas manĝi glaciaĵojn.
p) La oficiro sekvis du gardistoj al la malliberejo.
q) Ĉu vi volas manĝi du ruĝajn, grandajn pomojn?
r) Ŝi havas du grandajn mapojn en la sako.
s) Donu al mi belan rozon, mi petas.

VII) Respondu

- Jes, mi ŝatas prunojn. / Ne, mi ne ŝatas prunojn.
- Jes, mia amiko ŝatas vinberojn. / Ne, mia amiko ne ŝatas vinberojn.
- Jes, mia instruisto ŝatas glaciaĵon. / Ne, mia instruisto ne ŝatas glaciaĵon.
- Jes, mi havas ĝardenon ĉe mia domo. / Ne, mi ne havas ĝardenon ĉe mia domo.
- Jes, mi havas persikojn en mia ĝardeno. / Ne, mi ne havas persikojn en mia ĝardeno.
- Estas tri libroj.
- Estas kvin kraĵojn.
- Estas kvar plumoj.
- Estas unu kajero.
- Jes, mi estas malsata. / Ne, mi ne estas malsata.
- La kelnero ridas.
- Ĉi tiu numero estas ok.
- La nomo de mia panjo estas..., kaj la nomo de mia paĉjo estas...
- Mi ne scias!
- Jes, mi amas ŝin. / Certe mi amas ŝin!
- Karlo kaj Silvoja foruras.
- Jes, la princino amas la ĝardeniston.
- Jes, ili forkuras kuraĝe.
- Mia nomo estas...
- Mia aĝo estas (número) jaroj.
- La aĝo de Karlo estas dudek jaroj.
- Karlo estas ĝardenisto.
- Ĝi estas pruno.

VIII) Demandu

- Bonvolu doni al mi la skrapgumon.
- Bonvolu doni al mi la plumon.
- Bonvolu doni al mi la libron.
- Bonvolu doni al mi la ...n.
- Ĉu vi ŝatas glaciaĵon?
- Mi havas komputilon, ĉu vi ankaŭ havas?
- Kiom da rozoj estas?
- Kiom da kraĵoj vi havas?
- Kiu ridas? / Kion faras la kelnero?
- Kiu estas la princino? / Kiun la ĝardenisto amas?
- Kio vi estas?
- Kiu estas via aĝo? / Kiom da jaroj vi havas?
- Jen plumo/libro/glaciaĵo...
- Ĉu li forkuras?
- Kiu estas malsata?

3 – Familio

Jen mia familio!

Eis a minha família!

En mia familio estas 5 (kvin) personoj. Estas mi, mia patrino kaj mia patro.

Em minha família há cinco pessoas. Sou eu, minha mãe e meu pai.

Mi havas ankaŭ fraton kaj fratinojn. Mi do havas du gefratojn.

Eu tenho também um irmão e uma irmã. Tenho dois irmãos.

Ili estas pli junaj ol mi. Mia patrino estas la plej aĝa en nia familio.

Eles são mais jovens do que eu. Minha mãe é a mais velha em nossa família.

Miaj gepatroj posedas apartamenton. En tiu apartamento ni loĝas.

Meus pais possuem um apartamento. Nesse apartamento nós moramos.

La apartamento havas 4 (kvar) ĉambrojn. Miaj gefratoj loĝas en unu ĉambro kaj mi loĝas en alia ĉambro.

O apartamento tem quatro quartos. Meus irmãos habitam em um quarto e eu habito em outro quarto.

Miaj gefratoj tre similas. Ili fakte estas ĝemeloj. Mia fratino havas 12 (dek du) jarojn.

Meus irmãos muito se parecem. Eles de fato são gêmeos. Minha irmã tem 12 anos.

Kiom da jaroj havas mia frato? Ankaŭ dek du. Ĝemeloj ja estas samaĝaj :-).

Quantos anos tem meu irmão? Também doze. Gêmeos de fato têm a mesma idade :-).

jen – eis	kvin – cinco	patro – pai
patrino – mãe	mi havas – eu tenho	ankaŭ – também
frato – irmão	fratino – irmã	du – dois
gefratoj – irmãos	pli... ol – mais... do que	la plej – o mais
aĝa – velho	nia – nosso	gepatroj – pais
posedi – possuir	alia – outro	ĉambro – quarto
tre – muito	simili – assemelhar-se	fakte – de fato
ĝemeloj – gêmeos	ja – na verdade, sem dúvida	samaĝa – de mesma
idade		
ge- prefixo: para ambos os sexos. gefratoj (irmãos de ambos os sexos)		

Traduza para o Português:

(Dica: fique atento onde ocorre a terminação –n em sentenças com verbos transitivos como **ŝatas, amas e havas**).

1. Bonan tagon! - 2. Mi estas Karlo. - 3. Li estas ĝardenisto. 4. La reĝo estas patro, kaj la reĝino estas patrino. - 5. La princino estas la filino. - 6. Silvja estas princino. - 7. Kiu vi estas? -8. Kio estas ŝi? - 9. Mi estas kuraĝa, kaj li estas forta. - 10. Kia estas ĝi? - 11. La pruno estas bona. - 12. La prunon ŝatas ŝi. - 13. Jen mapo. Rigardu! Ĝi estas malgranda. - 14. Silvjan amas Karlo. - 15. Ĉu Silvja amas Karlon? - 16. Mi ne ŝatas prunojn, sed mi ŝatas la vinberojn. - 17. Bonvolu doni al mi la persikon. - Jen ĝi. - Dankon. - 18. Donu al mi vinberojn, mi petas. -19. Ŝi havas tri rozojn kaj naŭ persikojn. - 20. Kiom da floroj estas en la ĝardeno? Mi ne scias. - 21. Ni iru. Ĝis revido!

Corrija:

1. Bom dia/ boa tarde! 2. Eu sou Karlo. 3. Ele é jardineiro. 4. O rei é um pai, e a rainha é uma mãe. 5. A princesa é a filha. 6. Silvja é uma princesa. 7. Quem é você? 8. O que é ela? 9. Eu sou corajoso, e ele é forte. 10. Como ele é? / Como é isso? 11. A ameixa é boa. 12. Ela gosta da ameixa. 13. Eis um mapa. Olhe! Ele é pequeno. 14. O Karlo ama a Silvja. 15. A Silvja ama o Karlo? 16. Eu não gosto de ameixas, mas eu gosto das uvas. 17. Por favor, dê-me o pêssego. – Aqui está. – Obrigado. 18. Dê-me uvas, por favor/eu peço. 19. Ela tem três rosas e nove pêssegos. 20. Quantas flores há/estão no jardim? – Eu não sei. 21. Vamos. Até a vista!/Tchau!

Traduza para o Esperanto:

1. Boa noite (quando se está chegando). – 2. Boa noite (na despedida). – 3. Bom dia (usado pela manhã). – 4. Eu sou Petro. – 5. Ela é sábia. – 6. Ele é tolo (dica: pense no oposto de “sábio”). – 7. Karlo é um rei? Não, Karlo não é um rei. – 8. Quem é a rainha? – 9. O que eu sou? – 10. O que é isso? – 11. Como ele é? Eu não sei. – 12. O gato é grande? Não, o gato é pequeno. – 13. Que tipo de gato é ele? – 14. Eis um pêssego. – Obrigado. – 15. Eis ameixas. – 16. Eu não gosto de pêssego, mas eu gosto de ameixas. – 17. A ameixa é boa. – 18. Dê-me uma uva. Eu gosto de uvas. – 19. Por favor, dê-me um sanduíche. – 20. Dê-me um sorvete, por favor. – 21. Eu gostaria de (ou: eu peço) água. – Aqui está. – 22. Eis um jardim. Olhe! – 23. Quantas árvores há? Calcule! – Três, seis, nove. – 24. Dê-me uma rosa. Dê-me duas. – 25. Você me ama? – 26. Siga-o. – 27. Até a vista! Vamos!

Corrija:

1. Bonan vesperon. 2. Bonan nokton. 3. Bonan matenon. 4. Mi estas Petro. 5. Ŝi estas saĝa. 6. Li estas malsaĝa. 7. Ĉu Karlo estas reĝo? Ne, Karlo estas ne reĝo. 8. Kiu estas la reĝino? 9. Kio estas mi? 10. Kio estas ĝi? 11. Kia estas li? Mi ne scias. 12. Ĉu la kato estas granda? Ne, la kato estas malgranda. 13. Kia kato ĝi estas? 14. Jen persiko. - Dankon. 15. Jen prunoj. 16. Mi ne ŝatas persikon, sed mi ŝatas prunojn. 17. La pruno estas bona. 18. Donu al mi vinberon. Mi ŝatas vinberojn. 19. Bonvolu doni al mi sandviĉon. 20. Donu al mi glaciaĵon, mi petas. 21. Mi petas akvon. Jen ĝi. 22. Jen ĝardeno. Rigardu! 23. Kiom da arboj estas? Kalkulu! Tri, ses, naŭ. 24. Donu al mi rozon. Donu al mi du. 25. Ĉu vi amas min? 26. Sekvu lin. 27. Ĝis la revido! Ek! Ni iru!

LECIONO 4

2.3 - 2.9

RAKONTO

LA RAKONTO DE GRANDA MAZI
O CONTO DO GRANDE MAZI

La kosmoŝipo de Mazi foriras.

A nave espacial de Mazi vai embora.

Mazi: Mi estas malsata. Mi estas malsata! Mi estas malsata!

Mazi: Eu estou com fome. Eu estou com fome! Eu estou com fome!

Mazi malfermas skatolon kaj manĝas horloĝon.

Mazi abre uma lancheira [caixa] e come um relógio.

Mazi: Mmmm! Bongusta! Bongusta! Mi ŝatas horloĝojn!

Mazi: Mmmm! Gostoso! Gostoso! Eu gosto de relógio!

La skatolo estas malplena kaj Mazi serĉas manĝaĵon.

A lancheira está vazia e Mazi procura comida.

Mazi: Mi estas malsata!

Mazi: Eu estou com fome!

Vendisto: Fruktoj, fruktoj! Bongustaj fruktoj!

Vendedor: Frutos, frutos! Deliciosos frutos!

Mazi: Kio estas ĝi?

Mazi: O que é isto?

Vendisto: Frukto.

Vendedor: Fruto.

Sceno 4

A: Kio estas ĝi?

A: O que é isto?

B: Mi ne scias.

B: Eu não sei.

A: Ĝi estas biciklo. Kio estas ĝi?

A: Isto é uma bicicleta. O que é isto?

B: Mi ne scias.

B: Eu não sei.

A: Ĝi estas kosmoŝipo. Kio estas ĝi?

A: É uma nave espacial. O que é isto?

B: Ĝi estas horloĝo.

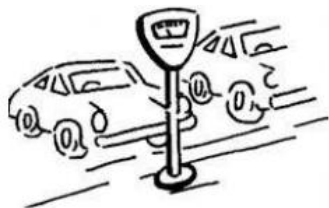
B: É um relógio.

A: Kio estas ĝi?

A: O que é isto?

B: Ĝi estas horloĝo.

B: É um relógio.

A: Ne. Ĝi estas parkhorloĝo.

A: Não. É um parquímetro.

B: Kio estas ĝi?

B: O que é isto?

A: Ĝi estas skribmaŝino.

A: É uma máquina de escrever.

B: Ne. Ĝi estas komputilo.

B: Não. É um computador.

A kaj B: Kio estas ĝi? Ĝi estas kato.

A e B: O que é isto? É um gato.

Kato: Kio estas ĝi? Kio estas ĝi?

Gato: O que é isto? O que é isto?

Petro: Ĝi estas mia sonorilo. Mia sonorilo. Ĝis!

Petro: É minha campainha. Minha campainha. Até!

Sceno 5

Mazi: Kio estas ĝi?

Mazi: O que é isto?

Vendisto: Ĝi estas pruno. Manĝu ĝin!

Vendedor: É uma ameixa. Coma-a!

Mazi: Mi ne ŝatas ĝin!

Mazi: Eu não gosto disto!

Vendisto: Rigardu! Manĝu tion!

Vendedor: Olhe! Coma isso!

Mazi: Kio ĝi estas?

Mazi: O que é?

Vendisto: Ĝi estas persiko. Gustumu ĝin! Ĝi estas bongusta! Manĝu ĝin!

Vendedor: É um pêssigo. Prove-o! É gostoso! Coma-o!

Mazi: Terure! Mi ne ŝatas tion! Ĝi estas malbongusta! Mi ne ŝatas ĉi tion, kaj mi ne ŝatas tion!

Mazi: Terrível! Eu não gosto disso! É ruim! Eu não gosto disto, e eu não gosto disso.

Sceno 6

Petro: Ĉi tio. Tio.

Petro: Isto. Aquilo.

Korvaks: Ĉi tio. Tio.

Korvaks: Isto. Aquilo.

Petro: Ĉi tio. Tio.

Petro: Isto. Aquilo.

Sceno 7

Ĉe la fruktobudo

Na tenda de frutas

Mazi: Mi ne ŝatas ĉi tion, kaj mi ne ŝatas tion.

Mazi: Eu não gosto disto, e eu não gosto daquilo.

Mi ne ŝatas ĉi tion, kaj mi ne ŝatas tion.

Eu não gosto disto, e eu não gosto daquilo.

Mi ne ŝatas ĉi tion, kaj mi ne ŝatas tion.

Eu não gosto disto, e eu não gosto daquilo.

Ho! Kio estas tio? Kio estas tio?

Oh! O que é aquilo? O que é aquilo?

Vendisto: Kio?

Vendedor: O quê?

Mazi: Ĉi tio!

Mazi: Isto!

Vendisto: Ĉi tio estas parkhorloĝo.

Vendedor: Isto é um parquímetro.

Mazi: Parkhorloĝo?

Mazi: Parquímetro?

Vendisto: Jes, ne... (fuĝas)

Vendedor: Sim, não... (foge)

Mazi: Bongusta! Mi ŝatas ĉi tion! Mi ŝatas parkhorloĝojn!

Mazi: Gostosol! Eu gosto disto! Eu gosto de parquímetros!

En la malliberejo

Na prisão

Oficiro: Nomo?

Oficial: Nome?

Mazi: Errr...

Mazi: Errr...

Oficiro: Nomo? Nomo? Via nomo?

Oficiro: Nome? Nome? Seu nome?

Mazi: Mazi. Ne. Granda Mazi!

Mazi: Mazi. Não. Grande Mazi!

Oficiro: Aĝo?

Oficial: Idade?

Mazi: (li manĝas la skribmaŝinon) Bongusta!

Mazi: (ele come a máquina de escrever) Gostosol!

Oficiro: Forportu lin! Forportu lin! Forportu lin!

Oficial: Levem-no embora! Levem-no embora! Levem-no embora!

Sceno 8

Mazi: (al Karlo) Saluton!

Mazi: (al Karlo) Olá!

Karlo: Kiu vi estas?

Karlo: Quem é você?

Mazi: Mi estas Mazi! Saluton! Mi estas amiko. Kiu vi estas? Via nomo?

Mazi: Eu sou Mazi! Olá! Eu sou amigo. Quem é você? Seu nome?

Karlo: Ka... Ka... Ka... K...

Karlo: Ka... Ka... Ka... K...

Mazi: Kio estas via nomo?

Mazi: Qual é o seu nome?

Karlo: Karlo! Kiu estas vi?

Karlo: Karlo! Quem é você?

Sceno 9

Petro portas leterojn.

Petro leva cartas.

Petro: Kiu vi estas?

Petro: Quem é você?

Reĝo: Mi estas Reĝo.

Rei: Eu sou o Rei.

Petro: Ne, ĝi ne estas por vi. (al la Reĝino) Kiu vi estas?

Petro: Não, não é para você. (à Rainha) Quem é você?

Reĝino: Mi estas Reĝino.

Rainha: Eu sou a Rainha.

Petro: Ne, ĝi ne estas por vi. (al Korvaks) Kiu estas ĝi?

Petro: Não, não é para você. (a Korvaks) Quem é você?

Korvaks: Ŝi estas princino Silvja.

Korvaks: Ela é a princesa Silvja.

Petro: Ne, ĝi ne estas por ŝi. (al la princino) Kiu estas li?

Petro: Não, não é para ela. (à princesa) Quem é ele?

Silvja: Li estas Korvaks.

Silvja: Ele é Korvaks.

Petro: Ĉu vi estas Korvaks?

Petro: Você é Korvaks?

Korvaks: Jes, ĝuste, jes!

Korvaks: Sim, justamente sim!

Petro: Jen letero por vi. Bonvolu!

Petro: Eis uma carta para você. Por favor!

Korvaks: Dankon. Ho! Kiu estas vi?

Korvaks: Obrigado. Oh! Quem é você?

Petro: Mi estas Petro. Ĝis!

Petro: Eu sou Petro. Até.

VORTARO

kosmoŝipo:	nave espacial
ŝipo:	navio
foriri:	ir embora
malfermi:	abrir
skatolo:	caixa
manĝi:	comer
horloĝo:	relógio
bongusta:	gostoso, saboroso
malplena:	vazio
plena:	cheio, pleno
serĉi:	procurar
manĝaĵo:	(mang/aĵ/o) comida
vendisto:	(vend/ist/o) vendedor
frukto:	fruta
biciklo:	bicicleta
parkhorloĝo:	parquímetro
parki:	estacionar
skribmaŝino:	máquina de escrever
maŝino:	máquina
mia:	meu, minha
sonorilo:	(sonor/il/o) sino, campainha
ĝis:	até
gustumi:	experimentar, provar
terure:	terrivelmente
malbongusta:	ruim
tio:	isso, aquilo
ĉi tio/tio ĉi:	isto
ĉe:	em, junto a
fruktobudo:	fruteira, tenda de frutas
budo:	tenda, barraca de feira
fuĝi:	fugir
forporti:	levar para longe
amiko:	amigo
porti:	carregar, portar, levar
letero:	carta
ĝuste:	justamente

Vocabulário adicional:

pensi: pensar, achar

leterportisto:	(leter/port/ist/o) carteiro
alporti:	trazer
funkcii:	funcionar
memori:	lembrar
malnova:	velho
veni:	vir
frato:	irmão
filo:	filho
filino:	filha
dankon:	obrigado
nedankinde:	(ne/dank/ind/e) de nada
vidi:	ver

a) Traduku:

La kosmoŝipo de Mazi foriras.
nave espacial =
ir embora =

Mazi malfermas skatolon kaj manĝas horloĝon.
abrir =
fechar =
caixa =
comer =
relógio =

Mmmm! Bongusta! Mi ŝatas horloĝojn!
gostoso =

La skatolo estas malplena kaj Mazi serĉas manĝaĵon.
vazio =
cheio =
procurar =
comida =

Vendisto: Fruktoj, fruktoj! Bongustaj fruktoj!
vendedor =
fruta =

- Kio estas ĝi?

- Mi ne scias.
- Ĝi estas biciklo. Kio estas ĝi?
- Ĝi estas horloĝo.
- Ne. Ĝi estas parkhorloĝo.
- Kio estas ĝi?
- Ĝi estas skribmaŝino.
- Ne. Ĝi estas komputilo.
bicicleta =
parquímetro =
máquina de escrever =

Kato: Kio estas ĝi? Kio estas ĝi?
Petro: Ĝi estas mia sonorilo. Ĝis
meu =
sino =
até =

Mazi: Kio ĝi estas?
Vendisto: Ĝi estas persiko. Gustumu ĝin! Ĝi estas bongusta! Manĝu ĝin!
Mazi: Terure! Mi ne ŝatas tion! Ĝi estas malbongusta! Mi ne ŝatas ĉi tion, kaj mi ne ŝatas tion!
provar =
terrivelmente =
ruim =
isso, aquilo =
isto =

Mazi estas ĉe la fruktobudo.
em, junto a =
tenda de frutas =

La vendisto fuĝas.
fugir =

Mazi: (li manĝas la skribmaŝinon) Bongusta!
Oficiro: Forportu lin! Forportu lin! Forportu lin!
levar para longe =

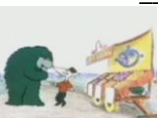

Mi estas Mazi! Saluton! Mi estas amiko.
amigo =

Petro portas leterojn.
carregar =
carta =

Petro: Ĉu vi estas Korvaks?
Korvaks: Jes, ĝuste, jes!
justamente =

b) Bildoj:

1. Ĝi m _____ f _____. Ĝi estas bo _____.

2. fruktob _____ 3. ma _____

4. 5. 6. 7.

8. 9. 10. 11.

12. 13. 14. 15.

GRAMATIKO

• TIO (isso, aquilo)

Tio é um correlativo formado por *ti-* (partícula que indica, mostra) mais *-o* (coisa indefinida).

A idéia de se mostrar uma coisa indefinida traduz-se por “isso, aquilo”. *Tio* recebe a marca do acusativo (-n) quando necessário, mas não é usado no plural (-j).

- *Kio estas tio?* — *Tio estas frukto.* (O que é isso? – Isso é uma fruta.)

- *Mi ŝatas tion.* (Eu gosto disso.)

• ĈI (proximidade)

Ĉi é uma palavra que expressa proximidade. É usada antes ou depois de certos correlativos, como *tio*.

- *tio* (isso, aquilo) - refere-se a algo distante ou não muito perto do falante.

- *ĉi tio* = *tio ĉi* (isto) - refere-se a algo próximo ao falante.

- *Ĉu vi ŝatas tion ĉi?* (Você gosta disto?)

Nota: em linguagem informal, em português geralmente não se usa o demonstrativo “esse, essa, isso” de acordo com as regras da linguagem padrão. É comum o uso de “esse, essa, isso” para indicar algo próximo à primeira pessoa. Contudo, estas são as regras do português padrão:

Este, esta, isto: para se referir a algo próximo à primeira pessoa (a pessoa que fala).

Ex.: Este livro (na minha mão).

Esse, essa, isso: referem-se a algo próximo à segunda pessoa (a pessoa com quem eu falo).

Também se refere a algo não muito próximo.

Ex.: Esse livro aí (na sua mão). Esse livro ali.

Aquele, aquela, aquilo: referem-se a algo distante da primeira e da segunda pessoa.

Ex.: Aquele livro (longe de nos dois).

• NE (negação dos verbos)

- *Mi ŝatas tion, sed mi ne ŝatas ĉi tion.* (Eu não gosto disso, mas eu gosto disto).

- *Ne manĝu ĝin!* (Não o coma!)

• POSSESSIVOS

Vimos que a terminação *-a* denota adjetivo. Ao adicionarmos *-a* aos pronomes, conferimos-lhes uma qualidade, nesse caso posse.

possessivo = pronome + terminação adjetiva -a:

mia = meu, minha

nia = nosso, nossa

via = seu, sua, teu, tua

via = seu, sua, vosso, de vocês

lia = seu, sua, dele

ilia = seu, sua, deles, delas

ŝia = seu, sua, dela

sia = seu, sua, dele, dela (próprio)

ĝia = seu, sua, dele, dela

- Jen libro por vi. (Eis um livro para você.)

- Ĉu ĝi estas mia libro? - Jes, ĝi estas via libro. (Este é o meu livro? - Sim, é o seu livro.)

- Como outros adjetivos, os possessivos concordam com os substantivos que modificam.

- Mi ŝatas vian libron. (Eu gosto do teu livro.)

- Ne manĝu miajn vinberojn! (Não coma minhas uvas.)

• -UM- (sentido indefinido)

O sufixo -um- não tem sentido definido, é usado para derivar palavras de relação imprecisa com a raiz.

gusto – gosto	gustumi – experimentar, sentir o gosto
litero – letra	literumi – soletrar
brako – braço	brakumi – abraçar (=ĉirkaŭbraki)
sapo – sabão	sapumi – ensaboar
kolo – pescoço	kolumo – colarinho
senti – sentir	sentumo – sentido (sento – sensação)
plena – cheio, completo	plenumi – cumprir, desempenhar, tornar completo
komuna – comum	komunumo – comunidade
proksima – próximo	proksimume – aproximadamente
aero – ar	aerumi – ventilar

_____ PRAKTIKADO PER LEGADO _____

Dialogo inter patrino kaj filino

Filino: Saluton, panjo! Kion vi serĉas?

Patrino: Mi serĉas mian skribmaŝinon.

Filino: Vian skribmaŝinon? Ĉu vi volas skribi per via skribmaŝino?

Patrino: Jes, ĝuste jes. Mi volas skribi leterojn al miaj amikoj. Mi volas rakonti al ili pri mia nova profesio.

Filino: Sed panjo, vi povas uzi vian komputilon por skribi al viaj amikoj.

Patrino: Ne, mi ne povas uzi ĝin. Ĝi ne bone funkcias. Ĝi estas terura komputilo.

Filino: Mi pensas, ke via skribmaŝino estas en tiu granda skatolo ĉe la motorciklo de la paĉjo. Malfermu ĝin.

Patrino: Ho, jes. Vi pravas! Dankon.

Filino: Nedankinde. La skatolo estas plena. Estas multaj objektoj en ĝi.

Patrino: Ho, jes. Mi vidas. Ho, rigardu! Mia malnova horloĝo estas ankaŭ en tiu skatolo.

Filino: Kaj kio estas tio? Tiu objekto? Kio ĝi estas?

Patrino: Ĝi estas sonorilo – ĝi estis via sonorilo. Kaj jen malgranda kosmoŝipo. Ĝi estis la kosmoŝipo de via frato. Li estis malgranda knabo, kaj nun li estas granda viro. Ĉu vi memoras?

Filino: Jes, mi memoras! Sed mi ne memoras la sonorilon... Panjo, mi estas malsata. Mi volas manĝi. Ĉu ni havas bongustan manĝaĵon?

Patrino: Ne, ni ne havas. Vi devas iri al la fruktobudo. Iru per biciklo.

Filino: Kion vi volas de la fruktobudo?

Patrino: Petu al la vendisto por doni al vi bongustajn fruktojn: vinberojn, persikojn kaj pomojn. Mi deziras gustumi grandajn ruĝajn pomojn. Mi ankaŭ ŝatas prunojn. Kaj vi? Ĉu vi pensas ke prunoj estas bongustaj aŭ terure malbongustaj?

Filino: Ili estas tre bongustaj por mi. Mi ŝatas fruktojn. Kiom da fruktoj vi volas?

Patrino: Mi ne scias. Portu tiun sakon kaj alportu ĝin plena.

Filino: Do, mi iras nun. Rigardu! Mia amikino venas al nia domo! Mi iras al la fruktobudo kun ŝi. Ĝis!

Patrino: Ĝis revido!

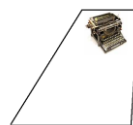
_____ EKZERCOJ _____

I) Reescreva as frases usando os possessivos. Siga o modelo:

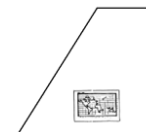
- *Ŝi havas ruĝan kraĵonon. - Ŝia kraĵono estas ruĝa.*

1. Li havas bongustajn pomojn. - Liaj pomoj estas _____.
2. Korvaks kaj Petro havas malgrandajn leterojn. -
3. La fruktobudo de la vendisto estas plena. -
4. La skatolo de la princino estas malplena. -
5. Mi havas malgrandan sonorilon. -
6. Vi havas tre malbongusta manĝaĵo. -
7. Mi kaj vi havas kuraĝajn amikojn. -
8. La komputilo havas grandan problemon. -

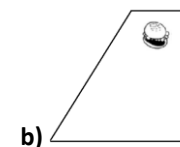
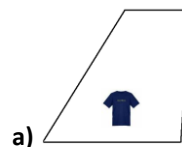
II) Faça perguntas e respostas com as *tio* ou *ĉi tio/tio ĉi*, de acordo com a posição dos objetos (mais distante ou mais próximo). Siga os modelos:

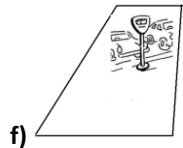
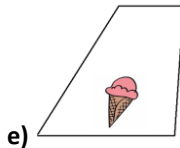
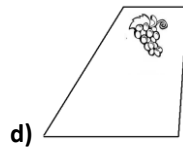
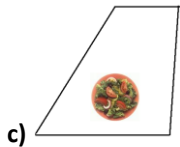

Kio estas tio?
Tio estas skribmaŝino.

Kio estas ĉi tio?
Ĉi tio estas mapo.

III) Complete as sentenças com os verbos abaixo:

serĉos – serĉas – sekvu – fuĝis – forportu
gustumu – arestis – forkuris – malfermis
manĝis – scias – petos - portis - rigardi

1. Karlo kaj la princino _____ kuraĝe el la palaco.
2. Mazi _____ lian skatolon kaj _____ horloĝon.
3. La skatolo estas malplena kaj li _____ manĝaĵon.
4. La vendisto diris al Mazi, ke li _____ fruktojn.
5. Mazi manĝis parkhorloĝon, la vendisto _____ kaj la gardistoj _____ Mazin.
6. La oficiro diras al la gardistoj, ke ili _____ Mazin.
7. Petro _____ leteron al Korvaks.
8. Mi ne _____ vian nomon.
9. La Reĝo diras al Korvaks: _____ min! Li _____ Karlon kaj la princinon.
10. La instruisto _____ al la lernanto por _____ lian kajeron.

IV) Escolha as alternativas que melhor respondem cada pergunta:

1. Kio estas tio?
a) Ŝi estas skatolo.
b) Li estas skatolo.
c) Ĝi estas skatolo.
2. Ĉu la soldatoj forkondukis Karlon?
a) Jes, sed li estas en la malliberejo.
b) Jes, ili forportis lin kaj lin arestis en la malliberejo.
c) Ne, ili forportis lin kaj arestis lin.

3. Kio estas ĉi tio?
a) Tio ĉi estas mia sonorilo.
b) Ĝi estas en la fruktobudo.
c) Ĉi tio estas terure malbongusta.

4. Kia estas ĉi tio?
a) Tio ĉi estas mia sonorilo.
b) Ĝi estas en la fruktobudo.
c) Ĉi tio estas terure malbongusta.

5. La leterporisto portis leteron al nia domo. Ĉu vi pensas, ke ĝi estas por vi?
a) Sed li portis leteron por vi.
b) Jes, ĝi estas ĝuste por vi.
c) Jes, ĝi estas ĝuste por mi.

V) Escolha as alternativas que melhor completam cada sentença:

1. Mi pensas ke horloĝoj kaj parkhorloĝoj estas _____ malbongustaj.
a) ĝuste b) plena c) terure
2. Mazi estas _____ la fruktobudo sed ne volas manĝi fruktojn.
a) ĉe b) ĉi c) ĝis
3. Kio estas tio _____?
a) ĉi b) manĝaĵo c) oni
4. Kio estas via _____? – Dudek.
a) nomo b) amiko c) aĝo
5. Mi ne _____ ĉi tion. Mi ne volas ĝin manĝi.
a) gustumas b) ŝatas c) serĉas

VI) Respondu:

1. Ĉu vi estas sata aŭ malsata?
2. Ĉu vi pensas, ke horloĝoj estas bongustaj aŭ terure malbongustaj?
3. Kiu frukto estas bongusta por vi?

4. Ĉu vi havas biciklon?
5. Ĉu vi ŝatas manĝi vinberojn?
6. Ĉu Mazi ŝatas manĝi fruktojn?
7. Kion Mazi ŝatas mangi?
8. Ĉu vi estas vendisto?
9. Mazi manĝas parkhorloĝon. Kion faras la vendisto?
10. Ĉu Mazi fermas aŭ malfermas sian skatolon?
11. Mazi manĝas horloĝon. Ĉu la skatolo de Mazi estas plena aŭ malplena?
12. En la malliberejo, la oficiro demandas al Mazi lian nomon kaj aĝon. Kion faras Mazi?
13. Ĉu la gardistoj forportas Mazin?
14. Ĉu la letero estas ĝuste por la princino aŭ ĝuste por Korvaks?

VII) Demandu:

1. Dankon, sed mi estas sata.
2. Ne, mi ne havas skribmaŝinon.
3. Mia paĉjo estas gardisto.
4. Ĉi tio estas letero.
5. La gardistoj forportas Mazin.
6. Ĝi estas horloĝo.
7. Ne, ne ekzistas parkhorloĝoj en ĉi tiu urbo.
8. La skatolo de Mazi estas malplena.
9. Mia komputilo estas malgranda.

Respostas da lição 4

b) Bildoj

1. Ŝi manĝas frukton. Ĝi estas bongusta.	2. fruktobudo
3. manĝaĵo	4. skatolo
5. horloĝo	6. biciklo
7. parkhorloĝo	8. sonorilo
9. kosmoŝipo	10. skribmaŝino
11. komputilo	12. letero
13. oficiro	14. gardisto
15. vendisto	

I)

1. Liaj pomoj estas bongustaj.	2. Liaj leteroj estas malgrandaj.
3. Lia fruktobudo estas plena.	4. Ŝia skatolo estas malplena.
5. Mia sonorilo estas malgranda.	6. Via manĝaĵo estas tre malbongusta.
7. Niaj amikoj estas kuraĝaj.	8. Ĝia problemo estas granda.

II)

a) Kio estas ĉi tio? – Ĉi tio estas ĉemizo.	b) Kio estas tio? – Tio estas sadviĉo.
c) Kio estas ĉi tio? – Ĉi tio estas salato.	d) Kio estas tio? – Tio estas vinberoj.
e) Kio estas ĉi tio? – Ĉi tio estas glaciaĵo.	e) Kio estas tio? – Tio estas parkhorloĝo.

III)

1. forkuris	2. malfermis – manĝis	3. serĉas	4. gustumu
5. fuĝis – arestis	6. forportu	7. portis	8. scias
9. Sekvu – serĉos	10. petos – rigardi		

IV) 1. c	2. b	3. a	4. c	5. c
V) 1. c	2. a	3. a	4. c	5. b

VI) Respondu

1. Mi estas sata. / Mi estas malsata.
2. Mi pensas, ke horloĝoj estas terure malgustaj.
3. Persikoj/prunoj/vinberoj estas bongustaj por mi.
4. Jes, mi havas biciklon. / Ne, mi ne havas biciklon.
5. Jes, mi ŝatas manĝi vinberojn. Ne, mi ne ŝatas manĝi vinberojn.
6. Ne, Mazi ne ŝatas manĝi fruktojn.
7. Mazi ŝatas manĝi horloĝojn, parkhorloĝojn, skribmaŝinojn...
8. Ne, mi ne estas vendisto. / Jes, mi estas vendisto.
9. La vendisto fuĝas.
10. Li malfermas sian skatolon.
11. La skatolo de Mazi estas malplena.
12. Mazi manĝas la skribmaŝinon.
13. Jes, la gardistoj forportas Mazin.
14. La letero estas ĝuste por Korvaks.

VII) Demandu

1. Jen manĝaĵo.	2. Ĉu vi havas skribmaŝinon?
3. Kio estas via paĉjo?	4. Kio estas ĉi tio?
5. Kiu forportas Mazin? / Kion faris la gardistoj?	6. Kio ĝi estas?
7. Ĉu ekzistas parkhorloĝoj en ĉi tiu urbo?	8. Kia estas la skatolo de Mazi?
9. Kia estas via komputilo?	

brakhorloĝo vekhorloĝo murhorloĝo
horloĝo de brako horloĝo por veki horloĝo de muro

pendolhorloĝo kukolhorloĝo kestohorloĝo
... kun pendolo ... kun kukolo ... en kesto

poŝhorloĝo sablorhorloĝo sunhorloĝo
... de poŝo ... de sablo ... de suno

klikhorloĝo turhorloĝo parkhorloĝo
... kun kliko horloĝo de turo horloĝo por parki

4 – Ŝatokupoj - passatempos

Ana ŝatas kanti. Ŝi ofte kantas. Kaj ŝi bone kantas! Kanti estas ŝia ŝatokupo.

Ana gosta de cantar. Ela freqüentemente canta. E ela canta bem! Cantar é seu passatempo.

Ŝi ankaŭ ŝatas ludi tenison kaj bicikli.

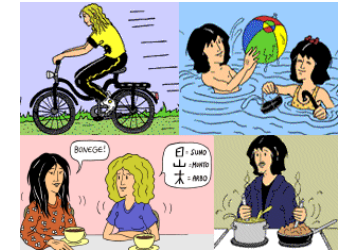
Ela também gosta de jogar tênis e andar de bicicleta.

Do, Ana estas kaj muzikema kaj sportema.

Então, Ana é tanto amante da música e amante dos esportes.

Al Ana ankaŭ plaĉas legi librojn kaj spekti filmojn.

A Ana também agrada ler livros e ver filmes.

La gefratoj de Ana ofte naĝas. Ili tre ŝatas ludi en akvo.

Os irmãos de Ana freqüentemente nadam. Eles muito gostam de brincar na água.

Ŝatokupo de la patrino de Ana estas lerni lingvojn. Ŝi jam bone parolas sep lingvojn!

O passatempo da mãe de Ana é aprender línguas. Ela já fala bem sete línguas!

La patro de Ana ne ŝatas lerni novajn lingvojn. Lia ŝatokupo estas kuirado.

O pai de Ana não gosta de aprender novas línguas. Seu passatempo é cozinhar.

Ĉefe li kuiras vegetare, sed iufoje li kuiras ankaŭ fiŝajon.

Principalmente ele cozinha vegetarianamente, mas algumas vezes ele cozinha também peixe.

ŝati – gostar

kanti – cantar

teniso – tênis

muzikema – amante da música

al – a, para

spekti – ver, assistir a

lerni – aprender

paroli – falar

vegetare – vegetarianamente

fiŝo - peixe

em - sufixo - tendência, inclinação. Sportema (pessoa que gosta de esportes)

ad - sufixo - ação contínua ou repetida. kuirado (ação de cozinhar, cozinhamento)

kaj... kaj – tanto... quanto. Kaj mi kaj vi.

okupo – ocupação

ofte – freqüentemente

bicikli – andar de bicicleta

plaĉi – agradar

naĝi – nadar

lingvo – língua

kuirado – cozinhamento

iufoje – algumas vezes

ŝatokupo – passatempo, hobby

ludi – jogar, brincar

do - então, portanto

sportema – amante dos esportes

legi – ler

akvo – água

jam – já

ĉefe – principalmente

fiŝaĵo – peixe (partes para comer)

RAKONTO

PARTO 2 - Sceno 10

Mazi kaj Karlo en la malliberejo.

Mazi e Karlo na prisão.

Mazi: Nu, kiu vi estas?

Mazi: Então, quem é você?

Karlo: Mi estas Karlo, ĝardenisto. Kiu vi estas? De kie?

Karlo: Eu sou Karlo, jardineiro. Quem é você? De onde?

Mazi: De tie! De la kosmo!

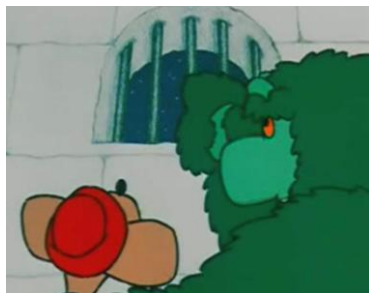
Mazi: De lá! Do cosmo!

Karlo: De la kosmo?

Karlo: Do cosmo?

Mazi: Jes! Mi estas de tie! De la kosmo! De tie!

Mazi: Sim! Eu sou de lá! Do cosmo! De lá!

Sceno 11

Petro intervjuas biciklistojn.

Petro entrevista ciclistas.

Petro: El kiu lando vi estas?

Petro: De que país você é?

1a biciklisto: El Francio!

1o ciclista: Da França!

Petro: El kiu lando vi estas?

Petro: De que país você é?

2a biciklisto: El Britio!

2o ciclista: Da Grã-Bretanha!

Petro: El kiu lando vi estas?

Petro: De que país você é?

3a biciklisto: El Germanio!

3o ciclista: Da Alemanha!

Petro: El kiu lando vi estas?

Petro: De que país você é?

4a biciklisto: El Italio!

4o ciclista: Da Itália!

Petro: El kiu lando vi estas?

Petro: De que país você é?

5a biciklisto: El Grekio!

5o ciclista: Da Grécia!

6a biciklisto: Mi estas el Japanio!

6o ciclista: Eu sou do Japão!

Petro: Ĝis!

Petro: Até!

Sceno 12

Denove en la malliberejo.

De novo na prisão.

Mazi: Mi venis de tie. Nun mi estas ĉi tie.

Mazi: Eu sou de lá. Agora estou aqui.

Karlo: Ankaŭ mi... Ho, Silvja!

Karlo: Eu também... Oh, Silvja!

Sceno 13

Aboco - alfabeto

Aa, Bb, Cc, Ĉĉ, Dd, Ee, Ff, Gg, Ĝĝ, Hh, Ĥĥ, Ii, Jj, Ĵĵ Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Rr, Ss, Ŝŝ, Tt, Uu, Ŭŭ, Vv, Zz

Sceno 14

Korvaks: Silvja!

Korvaks: Silvja!

Silvja: Ĉesu, Korvaks! Foriru! Mi amas Karlon!

Silvja: Pare, Korvaks! Vá embora! Eu amo o Karlo!

Korvaks: Mi amas vin, Silvja!

Korvaks: Eu te amo, Silvja!

Silvja: Ho, iru for!

Silvja: Oh, vá embora!

Korvaks: Haltu! Silvja! Haltu! Revenu! Ho, Silvja, haltu! Revenu!

Korvaks: Pare! Silvja! Pare! Volte! Oh, Silvja, pare! Volte!

Silvja: Korvaks! Iru for!

Silvja: Korvaks! Vá embora!

Sceno 15

Haltu! Venu! Rigardu! Aŭskultu! Foriru!

Pare! Venha! Olhe! Escute! Vá embora!

Sceno 16

Korvaks: Ho, Silvja, Silvja!

Korvaks: Oh, Silvja, Silvja!

PARTO 3 - Sceno 1

Korvaks estas ĉe la komputilo.

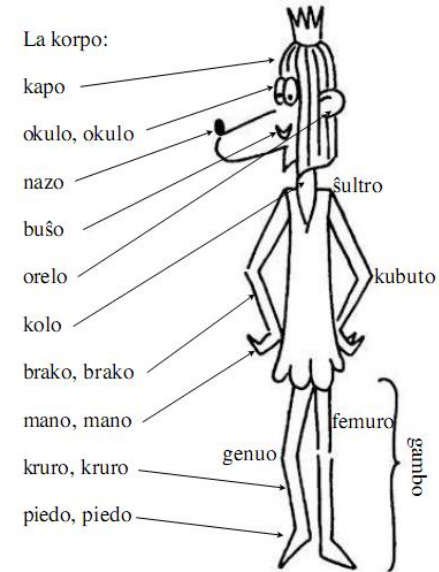
Korvaks está na sala do computador.

Korvaks: (al la kato) Iru for! Ho Silvja, mi amas vin! Bone! Korvaks amas Silvjan! Ho! Silvja! Viaj okuloj... viaj...

Korvaks: (ao gato) Vá embora! Oh, Silvja, eu te amo! Bom! Korvaks ama Silvja! Oh! Silvja! Seus olhos... seus...

Korporpartoj sur la ekrano.

Partes do corpo na tela.

Korvaks: Bone! Bone! Mia Silvja! Nun mi havas vin! Ek! Bone! Bonege!

Korvaks: Bom! Bom! Minha Silvja! Agora eu tenho você! Vamos! Bom! Ótimo!

Korvaks kisas la bildon.

Korvaks beija a figura.

Korvaks: Ho! Kie ĝi estas? Ho... ĉi tie! Kaj tio! Kaj tio! Nun, kie? Ho, ĉi tie! Nun, ek!

Korvaks: Oh! Onde está? Oh... aqui! E isso! E isso! Agora, onde? Oh, aqui! Agora, vamos!

Aperas Silvja.

Aparece uma Silvja.

Silvja! Mia Silvja! Nun mi havas vin!

Silvja! Minha Silvja! Agora eu te tenho!

VORTARO

nu:	então, ora, pois bem (interjeição)
kie:	onde
tie:	aí, alí, lá
ĉi tie/tie ĉi:	aqui
kosmo:	cosmo, espaço
intervjui:	entrevistar
biciklisto:	(bicikl/ist/o) ciclista
el:	de (indica origem)
lando:	país, terra
veni:	vir
nun:	agora
ĉesi:	parar, cessar
foriri:	(for/iri) ir embora
iri:	ir
for:	embora
halti:	parar
reveni:	(re/veni) retornar, voltar
rigardi:	ver
aŭskulti:	escutar
ekrano:	tela, ecrã (palavra usada em países de língua portuguesa, exceto o Brasil).
bone:	bem
bonege:	(bon/eg/e) excelente
kisi:	beijar
aperi:	aparecer
korpopartoj	(korp/o/part/o/j) partes do corpo
korpo	corpo
kapo	cabeça
okulo	olho
nazo	nariz
orelo	orelha
buŝo	boca
kolo	pescoço
ŝultro	ombro
brako	braço
kubuto	cotovelo
mano	mão
kruro	perna
pieo	pé
gambo	perna, gâmbia (femuro + kruro = gambo)

Vocabulário adicional

rapide:	rapidamente
pordo:	porta
preni:	pegar
manĝi:	comer
paŝi:	caminhar
flari:	cheirar
vidi:	ver
aŭdi:	ouvir
fleksi:	flexionar
literumi:	soletrar
vorto:	palavra
urbo:	cidade
jam:	já
tuj:	imediatamente
haro:	cabelo
unu:	um
unua:	primeiro
unue:	primeiramente

a) Traduku:

Mazi: Nu, kiu vi estas?

Karlo: Mi estas Karlo, ĝardenisto. Kiu vi estas? De kie?

Mazi: De tie! De la kosmo!

então, ora =

onde =

aí, alí, lá =

cosmo =

Petro intervjuas biciklistojn.

Petro: El kiu lando vi estas?

Biciklisto: El Francio!

entrevistar =

ciclista =

de =

país, terra =

Mazi: Mi venis de tie. Nun mi estas ĉi tie.

vir =

agora =

Korvaks: Silvja
 Silvja: Ĉesu, Korvaks! Foriru! Mi amas Karlon!
 Korvaks: Mi amas vin, Silvja!
 Silvja: Ho, iru for!
 Korvaks: Haltu! Silvja! Haltu! Revenu! Ho Silvja, haltu! Revenu!
 parar, cessar =
 ir embora =
 ir =
 embora =
 parar =
 voltar =

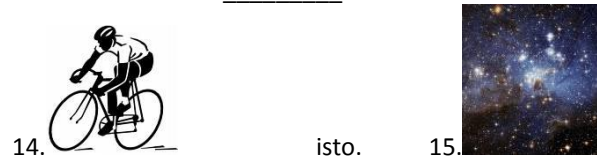
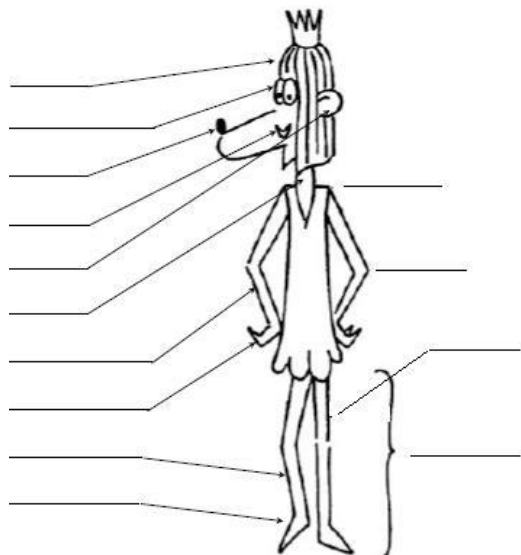
Haltu! Venu! Rigardu! Aŭskultu! Foriru!
 ver =
 escutar =

Korporpartoj sur la ekrano.
 tela =

Korvaks: Bone! Bone! Mia Silvja! Nun mi havas vin! Ek! Bone! Bonege!
 bem =
 excelente =

Korvaks kisas la bildon.
 bejar =

b) Bildoj:

GRAMATIKO

• **ALFABETO**

A pronúncia entre parênteses está indicada conforme os sons do português.

A (a)	B (bô)	C (tsô)	Ĉ (tchô)	D (dô)
E (ê)	F (fô)	G (gô)	Ĝ (djô)	H (hô)
Ĥ (hhô)	I (i)	J (iô)	Ĵ (jô)	K (kô)
L (lô)	M (mô)	N (nô)	O (ô)	P (pô)
R (rô)	S (ssô)	Ŝ (chô)	T (tô)	U (u)
Ŭ (uô)	V (vo)	Z (zô)		

H (ho) - som aspirado, como no inglês "house" (casa)

Ĥ (hho) - gutural, como no alemão "ich" (eu) (Dica: tente imitar o som de um gato irritado).

R (rô) - vibrar a ponta da língua na parte entre o céu da boca e os dentes superiores, como no espanhol.

As letras X (ikso), Y (ipsilono) e W (duobla vo) não fazem parte do alfabeto do Esperanto.

Semivogais

As letras J e Ŭ são semivogais, ou seja, são sons de vogais breves que se juntam ao som mais forte de uma vogal na mesma sílaba, portanto formando ditongo. Ditongo é a reunião de uma vogal mais uma semivogal em uma mesma sílaba. Veja estes exemplos de palavras em português:

pai:	p – consoante	a – vogal	i-semivogal
meu:	m-consoante	e-vogal	u-semivogal

Perceba que, nessas palavras, os sons das letras *i* e *u* são mais breves e se apóiam na vogal anterior, cujo som é mais forte, logo são semivogais.

Vejam agora exemplos em esperanto:

pajlo (palha) – fajro (fogo) – Paŭlo (Paulo) – ĵaŭdo (quinta-feira)

Lembre-se de que a letra ĵ tem o som de *j* como em janela, e a letra *j* tem o som de *i* como em pai.

Como digitar os caracteres especiais do Esperanto?

É muito fácil. Basta instalar um simples programa, que você pode encontrar neste link: <http://www.kurso.com.br/elshuto.php?pt>

Em situações nas quais é impossível digitar os caracteres especiais, Zamenhof recomendou usar **u** em vez de **ŭ**, e para as letras com circunflexo, junta-se um **h**. No entanto, usar um **x** em vez de um **h**, mesmo com **u**, tem se tornado comum, já que a letra **h** já existe em esperanto, o que poderia gerar confusão em alguns casos.

ĉ = cx = ch	ĝ = gx = gh	ĥ = hx = hh
ĵ = jx = jh	ŝ = sx = sh	ŭ = ux = u

ĵaŭdo = jxauxdo = jhaudo, ŝi = sxi = shi, ĉesi = cxesi = chesi.

• Sílabas tônicas

A sílaba tônica é sempre a penúltima.

amiko manĝu ĝardenisto apud

• ADVÉRBIOS (-E)

Quando falamos sobre alguma ação, às vezes queremos nos referir a certas circunstâncias relacionadas a essa ação, como tempo, lugar, maneira, ou seja, quando, onde e como a ação aconteceu. Em sentenças como: "Estudei ontem", "Irei lá" e "Caminhei rapidamente", a palavra *ontem* indica o tempo; *lá* indica lugar; e *rapidamente* refere-se ao modo. Essas palavras são advérbios.

Advérbios são portanto palavras que modificam o sentido de um verbo, adjetivo ou outro advérbio. Em Português, é muito comum acrescentar a terminação –mente em adjetivos para transformá-los em advérbios (rapidamente); já em Esperanto, os advérbios derivados terminam em –e.

- Bone! (Bem, muito bem!)

- Venu rapide! (Venha rapidamente!)

- Mi studas matene. (Estudo de manhã.)

Alguns advérbios primitivos terminam em "aŭ": ankaŭ (também), ankoraŭ (ainda), baldaŭ (breve), hieraŭ (ontem), hodiaŭ (hoje), morgaŭ (amanhã).

• KIE (onde)

Kie é um correlativo formado por *ki-* (partícula interrogativa) mais *-e* (que no caso dos correlativos indica lugar).

- *De kie vi estas? (De onde você é?)*

- *Mi estas de Brazilo. (Eu sou do Brasil.)*

- *Mi ne scias, kie estas mia kajero. (Não sei onde está meu caderno.)*

• TIE (aí, lá)

ti- (partícula demonstrativa) + *-e*(lugar) = **tie**.

Mi venas de tie, de la kosmo. (Eu venho de lá, do cosmo.)

ĉi tie/tie ĉi – aqui

Nun mi estas ĉi tie. (Agora estou aqui.)

• EL (de)

El traduz-se por "de" (em português) e é similar a "de" (em esperanto). **El** é usado para indicar origem:

- *El kiu lando vi estas? (De que país você vem?)*

- *Mi estas el Francio. (Eu venho da França.)*

• -EG- (aumentativo)

O sufixo **-eg-** aumenta a intensidade ou tamanho daquilo que expressa a raiz.

domo – casa	domego – casarão, mansão
ami – amar	amegi – idolatrar
ridi – rir	ridegi – gargalhar
bone – bem	bonegi – excelente

- Mi ŝatas vinberojn, sed mi ŝategas persikojn! (Eu gosto de uvas, mas eu adoro pêssegos.)

• **ĈU NE?** (não é?)

- Vi ŝatas persikojn, ĉu ne? (Você gosta de pêssegos, não é?)

- Ĝi estas kosmoŝipo, ĉu ne? (É uma nave espacial, não é?)

PRAKTIKADO PER LEGADO

Dialogo inter instruisto kaj lernantoj en la unua esperanta klaso

- Saluton, karaj lernantoj! Mi nomiĝas David. Mi venas el Brazilo kaj mi estos via instruisto de Esperanto. Unue mi volas scii, kiuj vi estas, kio vi estas kaj de kie vi estas. Do, mi intervjuos vin. Vi, bela knabino, bonvolu diri al mi vian nomon.

- Mi estas Diana.

- El kiu lando vi venas?

- Mi ankaŭ estas el Brazilo.

- Kio vi estas?

- Mi estas kuracisto.

- Bone... ĉu vi havas multajn pacientojn?

- Jes. Mi kuracas dolorojn en la kapo, okuloj, brakoj, kruroj... fakte, mi kuracas ĉiujn dolorojn.

- Do vi devas esti bonega kuracisto! Diru al mi, kion vi ŝatas fari?

- Ho, mi ŝategas gimnastikon.

- Bone. Kaj vi, bona knabo, kiu estas vi?

- Mi estas Eŭstaĥo.

- Ho, pardonu min, mi ne komprenas. Literumu vian nomon, mi petas.

- E-Ŭ-S-T-A-Ĥ-O – Eŭstaĥo.

- Nun mi bone komprenas. Kaj de kie estas vi?

- Mi estas el Grekio.

- El Grekio? Ĉu vi vere venas de tie? Kia estas via lando?

- Ĝi estas belega lando, mi multe ŝatas loĝi tie.

- Kaj pri via familio – ĉu ĉiuj el ili estas en Grekio nun?

- Jes, ili ĉiuj estas tie. Nun mi estas ĉi tie, sed mi reiros vidi ilin post nia kurso.

- Bone. Kio vi estas kaj kion vi ŝatas?

- Mi estas leterportisto, mi biciklas... mi biciklegas kaj portas multajn leterojn... kaj mi ŝatas naĝadon, ludi tenison, rajdi ĉevalon...

(post kelkaj minutoj)

- Hodiaŭ en nia unua klaso, ni studos pri la nomoj de la korpopartoj. Rigardu: sur tiu ekrano vi povas vidi homon. Mi pensas, ke vi jam bone scias Esperanton. Do, mi vin demandas pri la korpopartoj kaj vi devas tuj respondi. Nu, diru al mi, kiu parto de la korpo estas tiu?

- Tiu estas la kapo.

- Bone, kaj kio estas ĉe la kapo?

- Buŝo, okuloj, nazo, oreloj, haroj...

- Kio estas sub la kapo?

- Sub la kapo estas kolo.

- Kio estas apud la kolo?

- Niaj ŝultroj. Kaj sub la ŝultroj estas niaj brakoj. En niaj brakoj estas kubutoj, kaj do, niaj manoj.

- Kaj kiuj partoj estas tiuj?

- Kruroj, piedoj kaj genuoj.

- Kiun parton de nia korpo ni uzas por manĝi?

- Ni uzas nian buŝon por manĝi.

- Kiujn partojn de niaj korpoj ni uzas por preni?

- Por preni ni uzas niajn manojn.

- Kiujn korpopartojn ni uzas por vidi?

- Ni uzas niajn okulojn.

- Nu, diru al mi la aliajn korpopartojn kaj por kio ni ilin uzas.

- Ni flaras per la nazo; ni aŭdas per la oreloj; ni paŝas per la piedoj kaj kruroj; ni fleksas niajn brakojn per la kubutoj kaj niajn krurojn per la genuoj; ni uzas nian kolon por turni la kapon.

- Bonege! Vi ĉiuj estas bonegaj lernantoj!

EKZERCOJ

I) Reecreva as frases utilizando advérbios. Siga o modelo:

Ili manĝas en rapida maniero. (Eles comem de maneira rápida.)

Ili manĝas rapide. (Eles comem rapidamente.)

a) Ŝi kisis lin en amika maniero. -

b) Ni forkuris en kuraĝa maniero. -

c) Mi uzas komputilon en profesia maniero. -

d) Vi fermis la pordon en forta maniero. -

e) La monstro manĝas en terura maniero. -

f) Vi rakontas historion en bela maniero. -

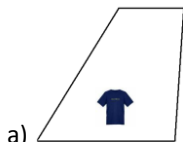
II) Faça perguntas e respostas com *tie* ou *ĉi tie/tie ĉi*, de acordo com a posição dos objetos (mais distante ou mais próximo). Siga os modelos:

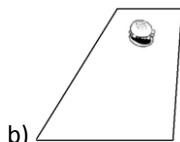
Kie estas la skribmaŝino?
Ĝi estas tie.

Kie estas la mapo?
Ĝi estas ĉi tie.

a)

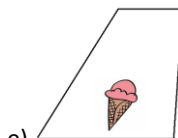
b)

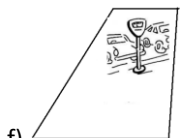
c)

d)

e)

f)

III) Complete as frases com *kio*, *kia*, *kiu*, *kie*, *kiom da*, ou *ĉu*:

- ___ estas via nomo? – Mia nomo estas Paŭlo.
- ___ estas via kraĵono? – Ĝi estas en la skatolo.
- El ___ lando vi estas? – Mi estas el Kanado.
- De ___ vi estas? – Mi estas de Germanio.
- ___ estas via instruisto? – Ŝi estas Ana.
- ___ estas tio ĉi? – Tio estas parkhorloĝo.
- ___ vi ŝatas vinberan glaciaĵon? – Jes, mi ĝin ŝategas.
- ___ estas la sândviĉo? – Ĝi estas bongusta.
- ___ plumoj vi havas? – Mi havas dek plumojn.
- ___ estas ĝi? – Ĉi tie.
- ___ estas mia ĉemizo? – Mi pensas, ke via ĉemizo estas tre malbela.
- ___ estas la palaco? – Ĝi estas grandega.

- Mi ne scias ___ prunojn ni havas. Ni kalkulu!
- ___ estas la brakoj, kruroj, piedoj, manoj, oreloj kaj kapo de Mazi? – Ili estas grandaj.
- ___ estas la nazo? – Ĝi estas en la kapo.
- El ___ urbo vi venas? – Mi venas el San Paŭlo.

IV) Complete com as terminações:

-as (presente)	-is (passado)
-u (imperativo)	-i (infinitivo)
-o (substantivo)	-a (adjetivo)
-on (substantivo acusativo)	-an(adjetivo acusativo)
-oj (substantivo plural)	-aj (adjetivo plural)
-ojn (substantivo plural acusativo)	-ajn (adjetivo plural acustativo)
-e (advérbio)	

- Mazi kaj Karlo est___ nun en la malliberej___. (Mazi e Karlo estão agora na prisão.)
- La leter___ est___ ĝust___ por mi. (A carta é justamente para mim.)
- Mi fort___ am___ mi___ amik___. (Eu fortemente amo meus amigos.)
- La lernant___ bon___ kompren___ ili___ lecion___. (Os alunos compreenderam bem sua lição.)
- La bon___ lernant___ saĝ___ respond___ al la instruist___. (O bom aluno sabiamente respondeu ao professor.)
- La kvar___ soldat___ forkonduk___ la monstr___ al la malliberej___. (Os quatro soldados levaram o monstro para a prisão.)
- Li malrapid___ rigard___ la bel___ okul___ de la princin___. (Ele lentamente olha os belos olhos da princesa.)
- La instruist___ demand___, ĉu mi bon___ sci___ mi___ lecion___. (O professor perguntou se eu sei bem minha lição.)
- Aŭlkult___ atent___ mi___ du demand___! (Escute atentamente minhas duas perguntas!)
- Mi bonvol___ intervju___ la gardist___ de la palac___. (Eu com boa vontade entrevistei os guardas do palácio.)
- La instruist___ instru___ profesin___. (O professor instrui profissionalmente.)
- Ne gustum___ la manĝaĵ___ tre rapid___. (Não saboreie a comida muito rápido.)
- Mi kaj mi___ amik___ komunik___ leter___. (Eu e meus amigos nos comunicamos por carta.)
- La ĝardenist___ vol___ kalkul___ kiom da arb___ estas en la palac___ ĝarden___. (O jardineiro quer contar quantas árvores há no jardim do palácio.)
- Mi pov___ literum___ esperant___ vort___ tre rapid___. (Eu posso soletrar palavras do esperanto muito rápido. Dica: transforme “esperanto” em adjetivo.)

V) Reecreva as frases utilizando o sufixo aumentativo -eg. Siga os modelos:

Ĝi estas granda frukto. – Ĝi estas fruktego. (É um grande fruto [frutão]).
Vi estas tre kuraĝa. – Vi estas kuraĝega. (Você é muito corajoso.)
Vi multe manĝas. – Vi manĝegas. (Você come muito.)

- a) Vi estas tre saĝa. -
- b) Via ĉemizo estas tre ruĝa. -
- c) La monstro havas grandan buŝon. -
- d) Mi tre ŝatas studi Esperanton. -
- e) La komputilo estas en la granda skatolo. -
- f) La generalo havas grandan domon. -
- g) Mi estas tre forta. -
- f) La panjo multe petis rozojn al la paĉjo. -
- g) La lernantoj multe dankis al la instruisto. -

VI) Escreva frases utilizando os verbos abaixo e os nomes das partes do corpo conforme o modelo:

preni – pegar *manĝi – comer* *paŝi – caminhar*
flari – cheirar *vidi – ver* *aŭdi – ouvir*
turni – virar *fleksi – flexionar*

(manoj – preni) Ni uzas niajn manojn por preni. (Usamos nossas mãos para pegar.)

- a) (buŝo – manĝi)
- b) (kruroj – paŝi)
- c) (nazo – flari)
- d) (okuloj – vidi)
- e) (oreloj – aŭdi)
- f) (kolo – turni la kapon)
- g) (kapo – pensi)
- h) (piedoj – paŝi)
- i) (kubutoj – fleksi la brakojn)
- j) (genuoj – fleksi la krurojn)

VII) Respondu:

urbo – cidade *literumi – soletrar* *vorto – palavra*

1. Nu, de kie venas Mazi?
2. El kiu lando vi venas?
3. El kiu urbo vi venas?
4. De kie venas via paĉjo kaj via panjo?
5. Kie estas via libro?
6. Kiun parton de via korpo vi uzas por manĝi?
7. Kiujn partojn de via korpo vi uzas por preni?
8. Kiujn partojn de via korpo vi uzas por vidi?
9. Kiun parton de via korpo vi uzas por flari?
10. Kiujn partojn de via korpo vi uzas por paŝi ?
11. Kiujn partojn de via korpo vi uzas por aŭdi?
12. Kiun parton de via korpo vi uzas por turni vian kapon?
13. Kiujn partojn de via korpo vi uzas por fleksi viajn brakojn?
14. Kiujn partojn de via korpo vi uzas por fleksi viajn krurojn?
15. Diru al mi la partojn de la korpo, kiujn vi scias en Esperanto.
16. Diru al mi nomon de bonega filmo.
17. Ĉu vi estas bonega lernanto?
18. Ĉu vi manĝas rapide?
19. En la rakonto de Mazi, kiu intervjuas biciklistojn?

VIII) Demandu:

1. Mi venis de San Paŭlo.
2. Mia kraĵono estas ĉi tie.
3. Mi uzas mian nazon por flari.
4. Mi uzas miajn krurojn por paŝi.
5. Mi uzas miajn orelojn.
6. Mi uzas mian buŝon.
7. Mi uzas miajn okulojn.
8. Mi uzas miajn manojn.
9. Jes, mi pensas ke ĝi estas bonega.
10. Jes, mi kuras rapide.
11. k-o-s-m-o. (Pergunte: Soletre a palavra "kosmo".)

Respostas da lição 5

b) Bildoj

(Partes do corpo - respostas na figura do diálogo)

1. Britio	2. Francio	3. Germanio	4. Italio
5. Japanio	6. Grekio	7. Haltu!	8. Venu!
9. Rigardu!	10. Aŭskultu!	11. Foriru!	12. intervjuas
13. rapide	14. biciklisto		
15. kosmo			

I)

a) Ŝi kisis lin amike.	b) Ni forkuris kuraĝe.	c) Mi uzas komputilon profesie.
d) Vi fermis la pordon forte.	e) La monstro manĝas terure.	f) Vi rakontas historion bele.

II)

a) Kie estas la ĉemizo? – Ĝi estas ĉi tie.	b) Kie estas la sandviĉo? – Ĝi estas tie.
c) Kie estas la salato? – Ĝi estas ĉi tie.	d) Kie estas la vinberoj? – Ili estas tie.
e) Kie estas la glaciaĵo? – Ĝi estas ĉi tie.	f) Kie estas la parkhorloĝo? – Ĝi estas tie.

III)

a) Kio/Kiu	b) Kie	c) kiu	d) kie	e) Kiu	f) Kio	g) Ĉu	h) Kia	i) Kiom da	j) Kie	k) Kia
l) Kia	m) kiom da	n) Kia	o) Kie	p) kiu						

IV)

- a) Mazi kaj Karlo estas nun en la malliberejo. (Mazi e Karlo estão agora na prisão.)
- b) La letero estas ĝuste por mi. (A carta é justamente para mim.)
- c) Mi forte amas miajn amikojn. (Eu fortemente amo meus amigos.)
- d) La lernantoj bone komprenis ilian lecionon. (Os alunos compreenderam bem sua lição.)
- e) La bona lernanto saĝe respondis al la instruisto. (O bom aluno sabiamente respondeu ao professor.)
- f) La kvar soldatoj forkondukis la monstرون al la malliberejo. (Os quatro soldados levaram o monstro para a prisão.)
- g) Li malrapide rigardas la belajn okulojn de la princino. (Ele lentamente olha os belos olhos da princesa.)
- h) La instruisto demandis, ĉu mi bone scias mian lecionon. (O professor perguntou se eu sei bem minha lição.)
- i) Aŭlultu atente miajn du demandojn! (Escute atentamente minhas duas perguntas!)
- j) Mi bonvole intervjuis la gardistojn de la palaco. (Eu com boa vontade entrevistei os guardas do palácio.)
- k) La instruisto instruas profesie. (O professor instrui profissionalmente.)
- l) Ne gustumu la manĝaĵojn tre rapide. (Não saboreie a comida muito rápido.)
- m) Mi kaj miaj amikoj komunikas letere. (Eu e meus amigos nos comunicamos por carta.)
- n) La ĝardenisto volas kalkuli kiom da arboj estas en la palaca ĝardeno. (O jardineiro quer contar quantas árvores há no jardim do palácio.)
- o) Mi povas literumi esperantajn vortojn tre rapide. (Eu posso soletrar palavras do esperanto muito rápido.)

V)

a) Vi estas saĝega.	b) Via ĉemizo estas ruĝega.	c) La monstro havas buŝegon.
d) Mi ŝategas studi Esperanton.	e) La komputilo estas en la skatolego.	f) La generalo havas domegon.
g) Mi estas fortega.	f) La panjo petegis rozojn al la paĉjo.	g) La lernantoj dankegis al la instruisto.

VI)

a) Ni uzas buŝon por manĝi.	b) Ni uzas niajn krurojn por paŝi.
c) Ni uzas nian nazon por flari.	d) Ni uzas niajn okulojn por vidi.
e) Ni uzas niajn orelojn por aŭdi.	f) Ni uzas nian kolon por turni la kapon.
g) Ni uzas nian kapon por pensi.	h) Ni uzas niajn piedojn por paŝi.
i) Ni uzas niajn kubutojn por fleksi la brakojn.	j) Ni uzas niajn genuojn por fleksi la krurojn.

VII) Respondu:

1. Mazi venas de la kosmo.	2. Mi venas el Brazilo/Germanio...
3. Mi venas el...	4. Ili venas el...
5. Ĝi estas sur la tablo./ Ĝi estas en mia sako.	6. Mi uzas mian buŝon por manĝi.
7. Mi uzas miajn manojn por preni.	8. Mi uzas miajn okulojn por vidi.
9. Mi uzas mian nazon por flari.	10. Mi uzas miajn krurojn kaj piedojn por paŝi.
11. Mi uzas miajn orelojn por aŭdi.	12. Mi uzas mian kolon por turni mian kapon.
13. Mi uzas miajn kubutojn por fleksi miajn brakojn.	14. Mi uzas miajn genuojn por fleksi miajn krurojn.
15. (Respostas na figura das partes do corpo).	16. (Resposta pessoal)
17. Jes, mi estas bonega lernanto. / Ne, mi ne estas bonega lernanto.	18. Jes, mi manĝas rapide./ Ne, mi ne manĝas rapide.
19. Petro intervjuas la biciklistojn.	

VIII) Demandu:

1. El kiu urbo vi venis?	2. Kie estas via kraĵono?
3. Kiun parton de via korpo vi uzas por flari?	4. Kiujn partojn de via korpo vi uzas por paŝi?
5. Kiujn partojn de via korpo vi uzas por aŭdi?	6. Kiun partojn de via korpo vi uzas por manĝi?
7. Kiujn partojn de via korpo vi uzas por vidi?	8. Kiujn partojn de via korpo vi uzas por preni?
9. Ĉu vi pensas, ke (nome de algum filme, banda, etc.) estas bonega?	
10. Ĉu vi kuras rapide?	
11. Literumu la vorton "kosmo".	

LEITURA COMPLEMENTAR

5 – Vetro - tempo

Estas vintro nun en Novjorko. Pluvas... Hieraŭ neĝis kaj hodiaŭ pluvas.

É inverno agora em Nova Iorque. Chove... Ontem neveu e hoje chove.

Bona vetero por legi libron...

Bom tempo para ler um livro...

Esperable la suno brilos morgaŭ, ĉar tiam mi biciklos kun amiko.

Esperadamente o sol brillará amanhã, porque assim andarei de bicicleta com um amigo.

Fakte al mi pli plaĉas somero ol vintro.

De fato a mim mais me agrada o verão do que o inverno.

Dum somero ofte estas varma vetero ĉi tie. Mi tre ŝatas kiam la suno brilas!

Durante o verão freqüentemente o tempo é quente aqui. Adoro quando o sol brilha.

Kiam estas ĉirkaŭ 25 gradoj celsiaj (77 farenhejtaj) estas perfekte, laŭ mi.

Quando está cerca de 25 graus Celsius (77 farenheits) está perfeito, na minha opinião.

Por mi estas tro varme kiam estas sune kaj super 30 gradoj celsiaj (86 farenhejtaj).

Para mim é quente demais quando está ensolarado e acima de 30 graus Celsius (88 farenheits)

Post somero estas agrable kiam aŭtuno venas kun freŝa aero kaj iom da pluvo.

Depois do verão é agradável quando o outono vem com ar fresco e um pouco de chuva.

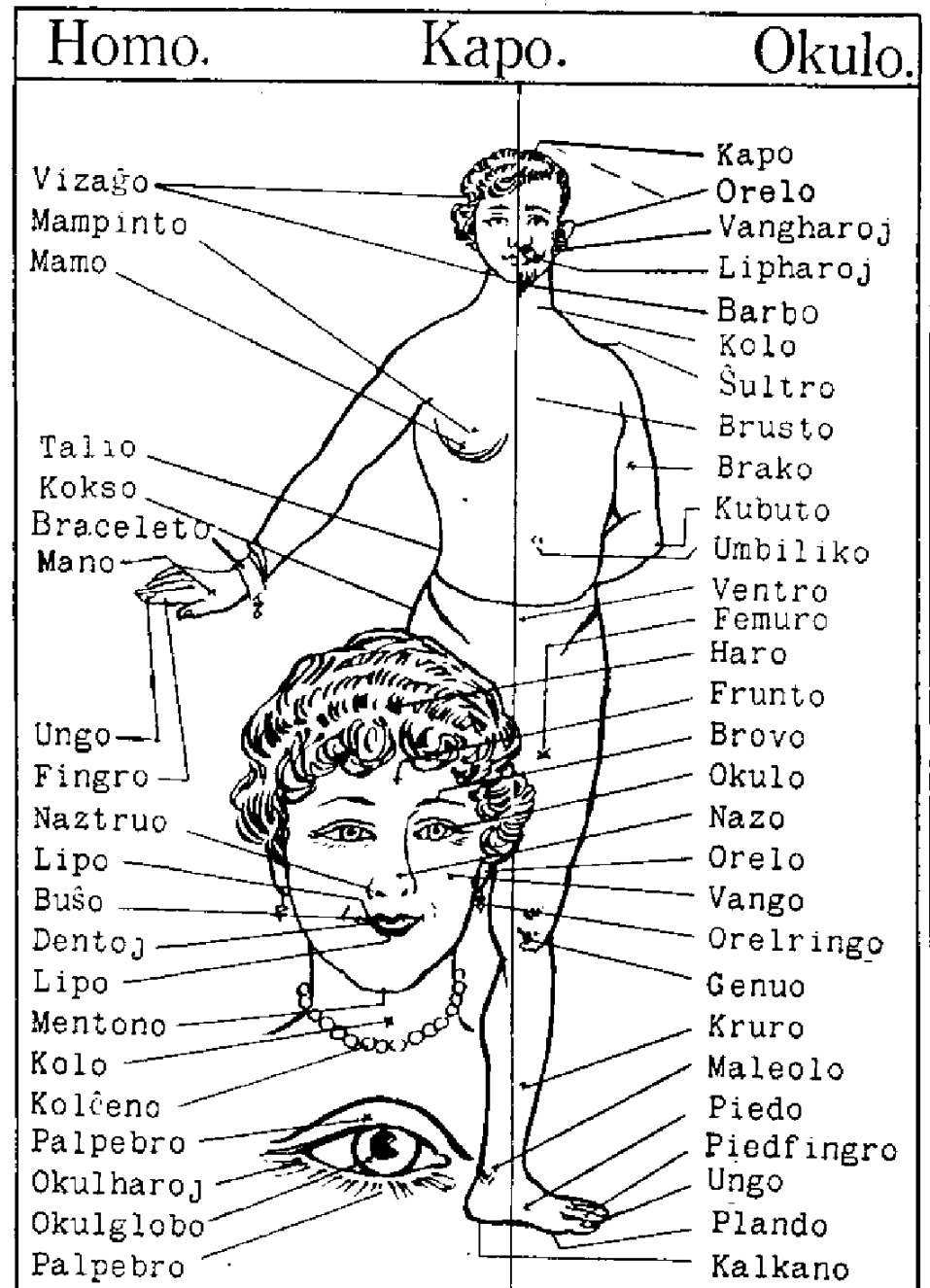
Kaj post vintro estas agrable kiam printempo venas kun pli varma vetero.

E depois do inverno é agradável quando a primavera vem com tempo mais quente.

Kontrastoj bonas... Suno venu!

Os constrates são bons... Que venha o sol!

vintro – inverno	nun – agora	pluvi – chover
hieraŭ – ontem	neĝi – nevar	hodiaŭ – hoje
vetero – tempo (condições atmosféricas)		esperable – com esperança
la suno brilas – o sol brillará	morgaŭ – amanhã	ĉar tiam – porque então
somero – verão	dum – durante	varma – quente
kiam – quando	ĉirkaŭ – cerca de, aproximadamente	
grado – grau	Celsio – Celsius	Farenhejto – Farenheit
laŭ – de acordo com	tro – demais	post – depois de
aŭtuno – outono	freŝa – fresco	aero – ar
iom da – um pouco de	printempo – primavera	kontrasto – constraste
ebl - sufixo - possibilidade, possibilidade se se fazer. esperable (esperadamente)		

REVISÃO 2

Traduza para o Português:

1. Arestu lin. Forkonduku ilin. - 2. Ĉu numero dek naŭ? Ĝuste, jes. - 3. Numero dek tri. Dek ok. Dek du. Dudek. - 4. Ĉu la fruktoj estas bongustaj? - 5. Ĉu vi havas mian skatolon? - 6. Malfermu ĝin, mi petas. - 7. Mi estas malsata. - 8. Ni estas malsataj. - 9. La frukto estis bongusta. - 10. Jen bongustaj kaj malbongustaj persikoj. - 11. Jen bongustaj pruno kaj vinbero. Gustumu ilin. - 12. Ne manĝu ilin, mi petas. - 13. Ĉesu! - 14. Ĉu ili ŝatas bongustajn prunojn? - 15. Aŭskultu! - 16. La grandajn sonorilojn aŭskultis ŝi. - 17. Mi ne manĝis tion. - 18. Tion mi ne ŝatis, sed mi ŝatas tion ĉi. - 19. Kiu vi estas? - 20. Kio estas via nomo? - 21. Kio estas via aĝo? - 22. Ĉu ĉi tio estas por mi? - 23. Ne, tio ĉi ne estas por vi, sed tio estas por ni. - 24. Ĝi estas nia. - 25. De kie vi estas? - Mi venis de tie. Nun mi estas ĉi tie. - 26. Ankaŭ ŝi estas de tie. - 27. Tio. - 28. Ĉi tio. - 9. Ĉu ili estas el Germanio? - Ne, ili estas el Japanio. - 30. Venu! Foriru! Haltu! Iru for! Revenu!

Corrija:

1. Prendam-no! Levem-no embora./Levem-no daqui. 2. Número dezenove? Sim, justamente. 3. Número treze. Dezoito. Doze. Vinte. 4. As frutas são gostosas? 5. Você tem minha caixa? 6. Abra-a, por favor. 7. Eu estou com fome. 8. Nós estamos com fome. 9. A fruta era gostosa. 10. Eis pêssegos gostosos e ruins. 11. Eis uma ameixa e uma uva gostosas. Experimente-as. 12. Não as experimente, por favor. 13. Pare! 14. Eles gostam de ameixas gostosas? 15. Escute! 16. Ela ouviu os grandes sinos. 17. Eu não comi isso. 18. Eu não gosto daquilo, mas eu gosto disto. 19. Quem é você? 20. Qual é seu nome? 21. Qual é sua idade? 22. Isto é para mim? 23. Não, isto não é para você, mas aquilo é para nós. 24. É nosso. 25. De onde você é? Eu venho de lá. Agora estou aqui. 26. Ela também é de lá. 27. Aquilo. 28. Isto. 29. Eles são da Alemanha? Não, eles são do Japão. 30. Venha! Vá embora! Pare! Vá embora. Volte.

Traduza para o Esperanto:

1. Número dezessete. Onze. Vinte. - 2. Estou com fome. - 3. Eles estão cheios (satisfeitos)? - 4. Mazi comeu o relógio? - 5. Eu não gosto de relógios grandes. - 6. Nossos relógios são gostosos. - 7. Não coma seu relógio (o relógio deles), por favor. - 8. O que é isso? - 9. Isto é gostoso. Experimente-o. - 10. Por favor, não o coma. - 11. Isto é bom, mas aquilo é ruim. - 12. Eu gosto daquilo, mas não gosto disto. - 13. Isto é para mim? - 14. Para quem é isto? - 15. O que você come? - 16. Pare! - 17. De onde ele é? - 18. Ele é da Itália, mas agora ele está aqui. - 19. Vamos! Pare! Venha. Vá embora! - 20. Quem é você. Qual é seu nome? - 21. O teu sanduiche é bom? - 22. Você gosta da minha motocicleta? - 23. Volte!

Corrija:

1. Numero dek sep. Dek unu. Dudek. 2. Mi estas malsata. 3. Ĉu ili estas sataj? 4. Ĉu Mazi manĝis la horloĝon? 5. Mi ne ŝatas grandajn horloĝojn. 6. Niaj horloĝoj estas bongustaj. 7. Ne manĝu ilian horloĝon, mi petas. 8. Kio estas tio? 9. Ĝi estas bongusta. Gustumu ĝin! 10. Bonvolu ne manĝi ĝin. 11. Ĉi tio estas bona, sed tio estas malbona. 12. Mi ŝatas tion, sed mi ne ŝatas ĉi tion. 13. Ĉu ĉi tio estas por mi? 14. Por kiu estas ĉi tio? 15. Kion vi manĝas? 16. Ĉesu! 17. De kie estas li? 18. Li estas de (ou "el") Italio, sed nun li estas ĉi tie. 19. Ni iru. Haltu! Venu. Foriru. (ou "Iru for.") 20. Kiu estas vi? Kio estas via nomo? 21. Ĉu via sandviĉo estas malbongusta? 22. Ĉu vi ŝatas mian motorciklon? 23. Revenu!

RAKONTO

Parto 3 - Sceno 3

Karlo: Ni estas amikoj.

Karlo: Nós somos amigos.

Ambaŭ: Kune vi kaj mi. Amikoj estas ni. Mi kaj vi, pli kaj pli, amikoj estas ni! (ripeto). Du amikoj ni!

Ambos: Juntos você e eu. Amigos somos nós. Eu e você, mais e mais, amigos somos nós! (repetição) Dois amigos nós!

Karlo: Rigardu!

Karlo: Olhe!

Mazi: Kion?

Mazi: O quê?

Karlo: Jen, tion, supre!

Karlo: Eis, isso, acima!

Mazi: Kion?

Mazi: O quê?

Karlo: Jen, bongustaj stangoj!

Karlo: Eis, barras gostosas!

Mazi: Ho, ne. Dankon, ne!

Mazi: Oh, não. Obrigado, não!

Karlo: Jes! Manĝu la stangojn! Unu, du, tri, kvar, kvin! Ni estas liberaj! Vi estas libera kaj ankaŭ mi! Ni estas liberaj!

Karlo: Sim! Coma as barras! Um, dois, três, quatro, cinco! Estamos livres! Você está livre e também eu! Nós estamos livres!

Mazi: Libera vi, libera mi, liberaj estas ni!

Mazi: Livre você, livre eu, livre estamos nós!

Karlo: Liberaj ni, vi kaj mi. Liberaj estas ni!

Karlo: Livres nós, você e eu. Livres estamos nós!

Mazi: Liberaj...

Mazi: Livres...

Karlo: Estas ni! Ek!

Karlo: Estamos nós! Vamos!

Ili saltas el la malliberejo.

Eles saltam da prisão.

Ambaŭ: Mi kaj vi...

Ambos: Eu e você...

Mazi: Mi estas libera! Mi sentas... malvarmon, malsaton, sed mi estas libera!

Mazi: Eu estou livre! Eu sinto... frio, fome, mas eu estou livre!

Sceno 4

Petro: Malvarma! Varma! Malsata! Soifa! Malseka! Seka!

Petro: Frio! Quente! Faminto! Sedento! Molhado! Seco!

Sceno 5

Petro: Mi soifas!

Petro: Estou com sede!

Virino: Trinku akvon!

Mulher: Beba água!

Petro: Tre varma!

Petro: Muito quente!

Virino: Pardonu!

Mulher: Perdão!

Petro: Mi malsatas.

Petro: Eu tenho fome.

Virino: Manĝu sandviĉon!
Mulher: Coma um sanduíche.

Petro: Mi ŝvitas!
Petro: Eu estou suando.

Virino: Duŝu vin!
Mulher: Duche-se!

Petro: Mi malsekas!
Petro: Eu estou molhado!

Virino: Viŝu vin!
Mulher: Seque-se!

Petro: Mi sentas malvarmon.
Petro: Eu sinto frio.

Virino: Surmetu puloveron.
Mulher: Meta um pulôver.

Petro: Mi estas laca!
Petro: Eu estou cansado!

Virino: Ripozu!
Mulher: Repouse!

Sceno 6

Mazi: Brrr! Mi malvarmas! Karlo! Karlo? Kie vi estas? Karlo!
Mazi: Brrr! Estou com frio! Karlo! Karlo? Onde você está? Karlo!

Karlo: Mazi!
Karlo: Mazi!

Mazi: Karlo! Kie vi estas?
Mazi: Karlo! Onde você está?

Karlo: Ĉi tie!
Karlo: Aqui!

Mazi: Kie? Mi ne vidas vin!
Mazi: Onde? Eu não vejo você!

Karlo: Mi estas ĉi tie, sur la arbo.
Karlo: Eu estou aqui, sobre a árvore.

Mazi: Sur kiu arbo?
Mazi: Sobre qual árvore?

Karlo: Sur la arbo... sub kiu vi staras. Aj! (li falas)
Karlo: Sobre a árvore... sob a qual você está de pé. Ai! (ele cai)

Mazi: Mi estas... sub...
Mazi: Eu estou... sob...

Sceno 7

Voĉo: Kie vi estas?
Voz: Onde você está?

Petro: Sub la kesto.
Petro: Sob a caixa.

Voĉo: Kie vi estas?
Voz: Onde você está?

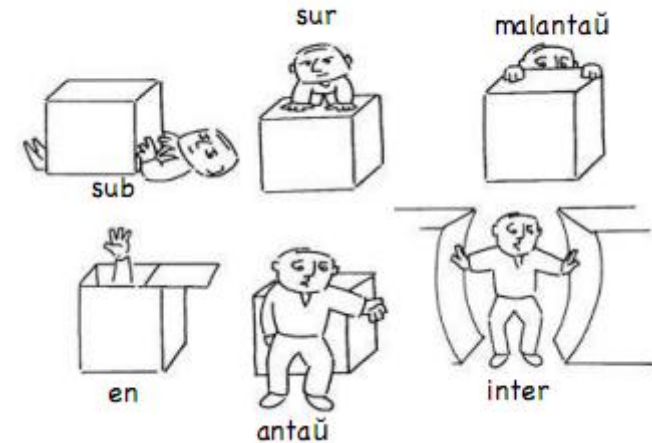
Petro: Sur la kesto.
Petro: Sobre a caixa.

Voĉo: Kie vi estas?
Voz: Onde você está?

Petro: En la kesto.
Petro: Dentro da caixa.

Voĉo: Kie vi estas?
Voz: Onde você está?

Petro: Antaŭ la kesto.
Petro: Na frente da caixa.

Voĉo: Kie vi estas?

Voz: Onde você está?

Petro: Malantaŭ la kesto.

Petro: Atrás da caixa.

Voĉo: Kie vi estas?

Voz: Onde você está?

Petro: Inter la kestoj.

Petro: Dentro da caixa.

Voĉo: Kie estas la kesto?

Voz: Onde está a caixa?

Petro: Tie!

Petro: Lá!

Voĉo: Kie la kesto estas nun?

Voz: Onde está a caixa agora?

Petro: Ĉi tie!

Petro: Aqui!

Karlo kaj Mazi apud la rivero.

Karlo e Mazi perto do rio.

Karlo: Kiel vi fartas? Kiel vi fartas?

Karlo: Como você está? Como você está?

Mazi: Tre bone! Kvankam mi estas malseka kaj malsata! Kie estas la palaco?

Mazi: Muito bem! Embora eu esteja molhado e faminto! Onde está o palácio?

Karlo: Jen, tie!

Karlo: Eis, lá!

Mazi: Kie?

Mazi: Onde?

Karlo: Rigardu, ĝi estas tie! Ho, la palaco! (suspiro) Silvja estas tie.

Karlo: Olhe, está lá! Oh, o palácio! (suspiro) Silvja está lá.

VORTARO

ambaŭ:	ambos
kun:	com
kune:	junto
ni:	nós
pli:	mais
pli kaj pli:	mais e mais, cada vez mais
supre:	acima
stango:	barra
libera:	livre
ili:	eles
malvarma:	frio
varma:	quente
sata:	saciado, satisfeito
malsata:	faminto, com fome
sed:	mas, porém
soifi:	ter sede
soifa:	sedento
soifo:	sede
trinki:	tomar, beber
akvo:	água
ŝviti:	suar, transpirar
duŝi:	lavar, tomar banho de ducha
seka:	seco
malseka:	molhado
viŝi:	secar
surmeti:	(sur/met/i) colocar, meter
pulovero:	blusa de lã, pulôver
laca:	cansado
ripozi:	repousar, descansar
sur:	sobre
sub:	sob
stari:	estar de pé
fali:	cair
apud:	perto de
rivero:	rio
Kiel vi fartas?:	Como você vai?
kiel:	como
farti:	estar, ir (de saúde)
tre:	muito
kvankam:	apesar de, embora
tiel:	assim, deste modo

Vocabulário adicional:

suno: sol **luno:** lua **nubo:** nuvem **stelo:** estrela **kafo:** café **sukero:** açúcar **lakto:** leite

a) Traduku:

Ambaŭ (Karlo kaj Mazi): Kune vi kaj mi... Amikoj estas ni. Mi kaj vi, pli kaj pli, amikoj estas ni!

ambos =

com =

junto =

nós =

mais =

Karlo: Rigardu!

Mazi: Kion?

Karlo: Jen, tion, supre!

Mazi: Kion?

Karlo: Jen, bongustaj stangoj!

Mazi: Ho, ne. Dankon, ne!

Karlo: Jes! Manĝu la stangojn! Unu, du, tri, kvar, kvin! Ni estas liberaj!

acima =

barra =

livre =

Ili saltas el la malliberejo.

eles =

Mi estas libera! Mi sentas... malvarmon, malsaton, sed mi estas libera!

frio =

saciado =

com fome =

mas, porém =

Petro: Mi soifas!

Virino: Trinku akvon!

Petro: Tre varma!

Virino: Pardonu!

ter sede =

sedento =

sede =

beber =

água =

quente =

Petro: Mi ŝvitas!

Virino: Duŝu vin!

suar =

lavar =

Petro: Mi malsekas!

Virino: Viŝu vin!

seco =

molhado =

secar =

Petro: Mi sentas malvarmon.

Virino: Surmetu puloveron.

colocar =

blusa de lã, pulôver =

Petro: Mi estas laca!

Virino: Ripozu!

cansado =

repousar =

Karlo: Mi estas ĉi tie, sur la arbo.

Mazi: Sur kiu arbo?

Karlo: Sur la arbo... sub kiu vi staras? Aj! (li falas)

sobre =

sob =

estar de pé =

cair =

Karlo kaj Mazi estas apud la rivero.

perto de =

rio =

Karlo: Kiel vi fartas?

Mazi: Tre bone! Kvankam mi estas malseka kaj malsata!

kiel vi fartas? =

como =

estar, ir (de saúde) =

tre =

apesar de, embora =

Portu ĝin tiel.

Vi manĝis tiel rapide!

assim, deste modo =

b) Bildoj:

1. Karlo kaj Mazi nun estas am _____. Ili estas k_____ en la mall_____.

2. Karlo diras al Mazi por manĝi la _____.

3. Nun, Mazi kaj Karlo estas _____ kaj ili saltas k_____ el la malliberejo.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

Li _____ sin.

11.

Ŝi _____ sin.

12.

Li _____ ĉemizon.

13.

Li _____.

14.

Ŝi _____ akvon.

15.

Li estas _____.

16.

Li r_____.

17.

Ili ne sidas, ili s_____.

18.

19.

20.

- **KIU** (quem, qual, que)

Até agora usamos kiu no sentido de “quem, que pessoa?”, mas também pode significar “qual?”

Mi estas en la arbo! — En kiu arbo? — En la arbo, sub kiu vi staras!

Eu estou na árvore! — Em qual árvore? — Na árvore sob a qual você está de pé!

- **KIO, KIU ou KIA?**

kio – o que, que coisa

kiu – que, quem, qual

kia – como, que espécie de, que tipo de

Como vimos na tabela de correlativos da lição introdutória, a partícula ki- é utilizada para se formar palavras interrogativas e relativas. A terminação –u indica indivíduo, coisa definida; ao passo que a terminação –o indica coisa indefinida.

Os correlativos terminados em –o (como *kio* e *tio*) são verdadeiros substantivos (da mesma forma como *libro*, *domo*):

Kio estas tio? - Tio estas mapo. (O que é isso? – Isso é um mapa.)

Da mesma forma como não se pode colocar dois substantivos lado a lado (exemplo: *domo patro* – casa pai), não se pode tampouco colocar os correlativos terminados em –o junto de substantivos. Assim a pergunta “*Kion libron vi legas?*” está incorreta.

Com substantivos podemos usar correlativos terminados em –a (como *kia*), e os terminados em –u (como *kiu*).

Kian libron vi legas? — Mi legas interesan (novan, Esperantan) libron.

Que tipo de livro você lê? — Eu leio um livro interessante (novo, de Esperanto).

Kiun libron vi legas? — Mi legas biblion.

Que livro você lê? — Eu leio a bíblia.

Como mostram as respostas, *kiu libro* e *kiu libro* não são iguais: quando usamos *kia*, queremos saber a qualidade (devemos responder usando um adjetivo); perguntando por *kiu*, queremos saber o nome do livro.

Kiun malsanon li havas? - Li havas gravan malsanon.

Como é [descreva, com um adjetivo] a doença que ele tem? — Ele tem uma doença grave.

Kiun malsanon li havas? - Li havas ftizon.

Qual doença ele tem? – Ele tem tísica [tuberculose].

<http://pt.lernu.net/lernado/gramatiko/seppik/lec13.php#91>

De uma forma geral, nas perguntas, podemos entender *kio* como “o que”, e *kiu* como “qual/quem”. Então qual das duas formas é correta? “**Kiu estas via nomo?**” ou “**Kio estas via nomo?**” (Qual é o seu nome?). Apesar da discussão sobre qual forma é melhor, Bertilo Wennergren, membro da Academia de Esperanto, afirma que as duas formas estão corretas. De fato existem diversas maneiras de ver a essência dessa pergunta. Para alguns é natural ver a pergunta como uma seleção entre todos os nomes do mundo, por isso usam *kiu* (Qual, de todos os nomes, é o seu nome?). Porém alguns sentem que é natural ver o nome como uma coisa, um substantivo, e aí cabe perguntar “**Kio estas via nomo?**”. Pode-se perguntar ainda *Kiel vi nomiĝas?* (Como você se chama?). * O mesmo é válido para outras questões como: “*Kio/Kiu estas via adreso?*” (Qual é seu endereço?), “*Kio/Kiu estas via profesio?*” (Qual é sua profissão?), “*Kio/Kiu estas via ŝatokupo?*” (Qual é seu lazer favorito?), etc. As formas como perguntas desse tipo são vistas podem variar de uma língua para outra. No português, por exemplo, para perguntas assim usamos a idéia de “*kiu*” (Qual é o seu nome?); já no inglês, usamos a idéia de “*kio*” (What is your name?). Por isso em Esperanto, as duas formas de pensar estão corretas. E da mesma forma que no português, podemos até mesmo usar a idéia de “*kia*” (*Kia estas via nomo?* – Como é seu nome?).

Flexão:

KIA e KIU devem ser flexionados no plural e no acusativo quando necessário (*kiaj*, *kian*, *kiajn*, *kiuj*, *kiun*, *kiujn*). KIO não é usado no plural, mas aceita acusativo (*kion*).

Kiu li estas? - Quem é ele?

Kiuj ili estas? — Quem são eles?

Kiun vi amas? — Quem você ama?

Kiu vin amas? — Quem ama você?

Kion vi volas? — O que você quer?

Kiajn ĉemizojn vi volas? — Que tipos de camisetas você quer?

- **KIEL** (como, de que forma, de que maneira)

Kiel é um correlativo formado por ki-(partícula interrogativa) mais -el (modo, maneira). A idéia de se perguntar por um modo se traduz por “como, de que maneira”. Quando perguntamos usando “*kiel*”, esperamos que a pessoa responda usando advérbios.

* http://cs.lernu.net/lernado/gramatiko/demandoj/kio_kiu_estas_via_nomo.php

Kiel vi fartas? – Mi fartas bone. (Como você vai? – Eu vou bem.)

Kiel rapide li kuris? – Li kuris tre rapide. (O quão rápido ele correu? – Ele correu muito rápido.)

• **TIEL** (desse jeito, dessa maneira, tão, assim)

Tiel é um correlativo formado por ti- (partícula eu indica) mais –el (modo, maneira). A idéia de se indicar um modo se traduz por “desse jeito, assim, etc.” Tiel logicamente responde a kiel:

Kiel? – Tiel. (Como? – Assim./ De que jeito? – Desse jeito.)

Portu ĝin tiel. (Carregue isto assim.)

Vi manĝas tiel rapide! (Você come tão rápido!)

PRAKTIKADO PER LEGADO

Dialogo inter du amikoj

- Saluton, Anĝelika! Kiel vi fartas?
- Saluton, Henriko! Mi fartas tre bone, kaj vi?
- Mi fartas pli bone nun.
- Pli bone nun? Kion vi volas diri? Ĉu vi fartis malbone?
- Ho, jes. Mi havis teruran doloron en la stomako, sed mi iris al la kuracisto kaj nun mi fartas pli kaj pli bone.
- Ĉu la kuracisto donis al vi medikamenton?
- Jes. Unue li donis al mi medikamenton kaj do mi ripozis.
- Ĉu vi scias la kaŭzon de via stomakdoloro?
- Jes, mi bone scias. Tiu estis la problemo: hieraŭ mi iris al tiu nova restoracio kun mia familio kaj kelkaj amikoj. Mi gustumis multajn sandviĉojn, salatojn, sukojn, glaciaĵojn... mi manĝegis kaj trinkegis. Sed tiuj manĝaĵoj kaj trinkaĵoj ne estis tre bonaj por mia stomako.
- Terure! Vi ne devas manĝi tiel multe. Via stomako certe ne dankis vin.
- Vi pravas. Sed mi estis tiel masata kaj tiel soifa, ke mi ne povis ĉesi meti pli kaj pli da manĝaĵoj en mia buŝon. Mi ankaŭ ne povis ĉesi demandi al la kelnero, ke li alportu min pli. Kvankam mi manĝis, mi estis pli malsata.
- Nun vi vidas la rezulton, ĝi ne estis bona.
- Jes, tre malbona rezulto. Ĉu vi memoras mian amikinson el Kanado?
- Ne, mi ne bone memoras ŝin. Kia ŝi estas? Kiel ŝi nomiĝas?
- Ŝi nomiĝas Amanda. Ŝi havas nigrajn okulojn, kaj belajn longajn harojn. Ŝi estas tiel bela kiel princino, kaj ŝi...
- Jes, jes, jes... nun mi bone memoras ŝin. Kio pri ŝi?

- Ni iris al la restoracio kune, kaj ŝi ankaŭ ne fartas bone nun. Ni ambaŭ havas stomakdoloron! Sed mi ne komprenas... ŝi ne manĝis tiel multe kiel mi.
- Mi ne kredas! Mi pensas ke la manĝaĵo de tiu restoracio estis infektita je bakterioj.
- Vi pravas. Mi ne pensis pri tio.
- Nu, parolu pri alia afero. Mi kaj miaj amikoj iros morgaŭ naĝi en la rivero apud la domo de Jakobo. Ĉu vi volas iri kune?
- Ne... Mia stomako doloras min, mi estas tre laca, kaj estas tre malvarme por naĝi.
- Malvarme? Surmetu puloveron, do! Sed certe estas tre varme! Mi ŝvitas!
- Do, duŝu vin.
- Ho, mi volas ke vi iru kun ni al la rivero! Bonvolu! Pensu pri tio.
- Ne, dankon. Mi vere ne volas naĝi tie. Oni diras ke la akvo en tiu rivero estas tre malpura... tre infektita.
- Ho, tio ne estas vera. Mi pensas, ke la akvo de la rivero ne estas tiel infektita kiel la manĝaĵon kiun vi maĝis hieraŭ.

EKZERCOJ

I) Você está explicando a um amigo como ele pode fazer certas coisas. Use “tiel” para responder. Siga o modelo:

Kiel mi povas uzi la komputilon? – Vi povas uzi la komputilon tiel.

(Como posso usar o computador? – Você pode usar o computador assim.)

- Kiel mi povas uzi vian motorciklon?
- Kiel mi povas fari vian sandviĉon?
- Kiel mi povas fari vian sukun?
- Kiel mi povas skribi vian nomon?
- Kiel mi povas gimnastiki?

II) Complete com:

kio – o que	kiu – quem, qual
kia – como, que tipo	kie – onde
kiom da – que quantidade de, quantos	kiel – como, de que maneira
tio – isso, aquilo	tie – aí, lá
tiel – assim, dessa forma	ĉu – partícula interrogativa

- a) _____ estas via ĉemizo? – Ĝi estas ruĝa.
 b) _____ li manĝas lian manĝaĵon? – Li ĝin manĝas rapide.
 c) Ĉu via motorciklo estas _____? – Ne, ĝi estas tie ĉi.
 d) _____ vi manĝas? – Mi manĝas glaciaĵon. (Dica: preste atencio no acusativo!)
 e) _____ arbustoj estas antaŭ via domo? – Mi pensas ke estas dek kvin.
 f) _____ via patrino rakontas historion? – Ŝi bele rakontas.
 g) Kio estas _____? Ĝi estas mia sonorilo.
 h) _____ estas via kato? – Li estas sur la ŝultro de mia patro.
 i) _____ estas via kato? – Li estas bela kaj malgranda.
 j) _____ fartas ili? – Bone.
 k) _____ vi volas trinki akvon? – Ne, mi ne estas soifa.
 l) _____ estas Mazi? – Li estas apud la rivero.
 m) _____ vi fartas? – Mi fartas tre bone, dankon!
 n) Rigardu! Vi devas skribi _____.
 o) _____ estas via patrino? – Ŝi estas Sofio.
 p) Ne parolu _____ rapide!
 q) _____ frukton vi manĝas? – Mi manĝas prunon. (Acusativo!)
 r) _____ manĝaĵon vi ŝatas? – Mi ŝatas bongustan manĝaĵon.
 s) _____ estas via profesio? – Mi estas oficiro.
 t) Ĉu vi scias, _____ komputiloj estas en la universitato? – Ne, ni devas kalkuli!
 u) _____ vi scias vian lecionon? – Mi bone scias!
 v) _____ estas mia pulovero? – Ĝi estas _____, malantaŭ la kesto.
 w) _____ vi kaj viaj amikoj ŝatas studi? – Ni ŝatas studi kune.

III) Agora vamos praticar o plural e o acusativo de alguns correlativos. Complete cada uma das 10 frases a seguir com uma das 10 palavras do quadro. Cada palavra corresponde a uma frase, portanto cada uma é usada apenas uma vez.

	kio	kion		
kiu	kiun	kiuj	kiujn	
kia	kian	kiaj	kiajn	

- a) _____ librojn vi ŝatas legi? – Mi ŝatas legi esperantajn librojn.
 b) _____ estas en via domo nun? – Mia patro estas tie.
 c) Ili estas la virinoj, _____ vi amas.
 d) Ĝi estas la frukton, _____ mi ŝatas.
 e) _____ la knabino volas manĝi? – Ŝi volas salaton.
 f) _____ frukton vi volas gustumi? – Mi volas malgrandan frukton.
 g) _____ estas la viroj antaŭ la fruktobudo?
 h) _____ estas malantaŭ via domo? – Estas arbusto.
 i) _____ estas via buŝo? – Ĝi estas granda kaj ruĝa.
 j) _____ estas ŝiaj okuloj? – Ili estas belaj.

IV) Escreva frases usando “kvankam”. Siga o modelo.

(trinkis akvon – soifas) *Kvankam mi trinkis akvon, mi soifas. (Embora eu tomei água, tenho sede).*

- a) (ripozis – estas laca)
 b) (viŝis min – malsekas)
 c) (duŝis min – ŝvitas)
 d) (surmetis puloveron – estas malvarma)
 e) (manĝis – malsatas)

V) Escreva perguntas e respostas utilizando os advérbios de lugar que vimos nesta lição. Siga o modelo:

(glaso – tablo)
 Kie estas la glaso?
 Ĝi estas sur la tablo.

a) (glaso – tablo)

b) (kraĵono – libro)

c) (knabo – rivero)

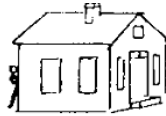
d) (kato – domo)

e) (knabo – arbo)

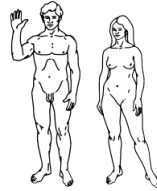
f) (viro – domo)

g) (viro – domoj)

h) (virino – viro)

i) (suno – nuboj)

j) (luno – suno)

VI) Respondu:

1. Ĉu vi havas multajn amikojn?
2. Ĉu vi ŝatas kafon kun sukero aŭ sen sukero?
3. Ĉu vi ŝatas kafon kun aŭ sen lakto.
4. Ĉu vi kaj viaj amikoj ŝatas studi kune?
5. Kion Karlo diris al Mazi, ke li manĝu en la malliberejo?
6. Kiom da stangoj manĝis Mazi?
7. Ĉu Mazi kaj Karlo estas liberaj?

8. Kiu estas ili?

9. Mazi manĝis la stangojn. Kiel ili forkuris el la malliberejo?

10. Ĉu vi sentas varmon aŭ malvarmon?

11. Ĉu vi estas seka aŭ malseka?

12. Kion vi volas fari, kiam vi estas malsata?

13. Kion vi volas fari, kiam vi estas soifa?

14. Ĉu vi volas trinki akvon nun?

15. Ĉu vi ŝvitas?

16. Kion vi devas fari, kiam vi multe ŝvitas?

17. Ĉu vi havas puloverojn? Kiom?

18. Ĉu vi estas laca?

19. Kion vi devas fari, kiam vi estas tre laca?

20. Ĉu Mazi varmas aŭ malvarmas?

21. Mazi ne vidis Karlon. Kie estis Karlo?

22. Sur kiu arbo estis Karlo?

23. Ĉu vi sidas aŭ staras?

24. En la filmo, Mazi estis sub la arbo. Kio okazis al Karlo?

25. Kio okazas al li?

26. Kio estas Nilo, en Afriko?
27. Mazi kaj Karlo saltis el la malliberejo. Kien falis Mazi?
28. Ĉu Karlo falis ankaŭ en la riveron? Kien falis Karlo?
29. Kio estas antaŭ via domo?
30. Kio estas malantaŭ via domo?
31. Ĉu via amiko fartas bone?
32. Kiel vi fartas?
33. Kvankam mi manĝis, mi estas malsata. Nun kompletigu: Kvankam mi trinkis akvon....
34. Kompletigu: Kvankam mi ripozis...
35. Kompletigu: Kvankam mi surmetis puloveron...
36. Diru al mi nomon de muziko, kiun vi tre ŝatas.
37. Diru al mi frukton, kiun vi tre ŝatas.

VII) Demandu:

1. Mi fartas tre bone, dankon.
2. Mia paĉjo kaj mia panjo fartas bone, dankon.
3. Jes, mi havas multajn amikojn.
4. Mi ŝatas mian kafon kun sukero kaj lakto.
5. Jes, mi kaj miaj amikoj ŝatas studi kune.
6. Ne, mi ne ŝvitas.
7. Mi havas kvin puloverojn.

8. Jes, mi estas laca.
9. Mi sidas.
10. Ĝi estas sub la libro.
11. Malantaŭ mia domo estas alia domo.
12. Ĝi estas en la libro.
13. Ĝi falis.
14. Nilo estas rivero en Afriko.

Respostas da lição 6

b) Bildoj

(Posições - respostas na figura do diálogo.)

1. Karlo kaj Mazi nun estas amikoj. Ili estas kune en la malliberejo.	2. stangojn.	3. liberaj - kune
4. malvarma	5. varma	6. malsata
7. soifa	8. malseka	9. seka
10. Viŝu vin!	11. duŝas	12. surmetas
13. ŝvitas	14. trinkas	15. laca
16. ripozas	17. staras	18. rivero
19. pulovero	20. kesto	

I)

a) Vi povas uzi mian motorciklon tiel.	b) Vi povas fari mian sandviĉon tiel.
c) Vi povas fari mian sukron tiel.	d) Vi povas skribi mian nomon tiel.
e) Vi povas gimnastiki tiel.	

II)

a) Kia	b) Kiel	c) tie	d) Kion	e) Kiom da	f) Kiel	g) tio	h) Kie	i) Kia	j) Kiel	k) Ĉu
l) Kie	m) Kiel	n) tiel	o) Kiu	p) tiel	q) Kiun	r) Kiun	s) Kio/Kiu	t) Kiom da	u) Kiel	
v) Kie - tie		w) Kiel								

III)

a) Kiajn	b) Kiu	c) kiujn	d) kiun	e) Kion	f) Kian	g) Kiujn	h) Kio	i) Kia	j) Kiaj

IV)

a) Kvankam mi ripozis, mi estas laca.	b) Kvankam mi viŝis min, mi malsekas.
c) Kvankam mi duŝis min, mi ŝvitas.	d) Kvankam mi surmetis puloveron, mi estas malvarma.
e) Kvankam mi manĝis, mi malsatas.	

V)

a) Kie estas la glaso? - Ĝi estas sub la tablo.	b) Kie estas la kraĵono? - Ĝi estas en la libro.
c) Kie estas la knabo? - Li estas apud la rivero.	d) Kie estas la kato? - Ĝi estas antaŭ la domo.
e) Kie estas la knabo? - Li estas sur la arbo.	f) Kie estas la viro? - Li estas malantaŭ la domo.
g) Kie estas la viro? - Li estas inter la domoj.	h) Kie estas la virino? - Ŝi estas apud la viro.
i) Kie estas la suno? - Ĝi estas malantaŭ la nuboj.	j) Kie estas la luno? - Ĝi estas antaŭ la suno.

VI) Respondu

1. Jes, mi havas multajn amikojn. / Ne, mi ne havas multajn amikojn.
2. Mi ŝatas kafon kun/sen sukero.
3. Mi ŝatas kafon kun/sen lakto.
4. Jes, ni ŝatas studi kune. / Ne, ni ne ŝatas studi kune.
5. Li diris al Mazi, ke li manĝu stangojn..
6. Li manĝis kvin stangojn.
7. Jes, li estas liberaj.
8. Ili estas reĝo kaj reĝino.
9. Ili saltas el la malliberejo.
10. Mi sentas malvarmon/varmon.
11. Mi estas seka/malseka.
12. Kiam mi estas malsata, mi volas manĝi.
13. Kiam mi estas soifa, mi volas trinki akvon.
14. Ne, mi ne volas trinki akvon. / Jes, mi volas trinki akvon.
15. Ne, mi ne ŝvitas. / Jes, mi ŝvitas.
16. Kiam mi multe ŝvitas, mi devas duŝi min.
17. Jes, mi havas (numero) puloverojn. / Ne, mi ne havas puloverojn.
18. Jes, mi estas laca. / Ne, mi ne estas laca.
19. Kiam mi estas tre laca, mi devas ripozi.
20. Mazi malvarmas.
21. Li estis sur la arbo.
22. Li estis sur la arbo sub kiu Mazi staris.
23. Mi sidas. / Mi staras.
24. Karlo falis el la arbo.
25. Li falis.
26. Nilo estas granda rivero.
27. Mazi falis en la riveron.
28. Ne, Karlo ne falis en la riveron. Li falis en la arbon.
29. Antaŭ mia domo estas... (alia domo, budo – “tenda”).
30. Malantaŭ mia domo estas... (arboj, alia domo).
31. Jes, mia amiko fartas bone./ Ne, mia amiko ne fartas bone.
32. Mi fartas bone. / Mi fartas malbone./Mi ne fartas bone.
33. Kvankam mi trinkis akvon, mi estas soifa.
34. Kvankam mi ripozis, mi estas laca.
35. Kvankam mi surmetis puloveron, mi estas malvarma.
36. (Resposta pessoal)
37. (Resposta pessoal)

VII) Demandu

1. Kiel vi fartas?
2. Kiel fartas via paĉjo kaj via panjo?
3. Ĉu vi havas multajn amikojn?
4. Kiel vi ŝatas vian kafon?
5. Ĉu vi kaj viaj amikoj ŝatas ludi kune?
6. Ĉu vi ŝvitas?
7. Kiom da puloveroj vi havas?
8. Ĉu vi estas laca?
9. Ĉu vi sidas aŭ staras?
10. Kie estas... (la plumo)?
11. Kio estas malantaŭ via domo?
12. Kie estas... (mia skrapgumo)?
13. Kio okazis al... (mia kraĵono)?
14. Kio estas Nilo?

LEITURA COMPLEMENTAR

6 – Studoj – Estudos

Mi nun estas en la lasta jaro antaŭ ol mi povos studi ĉe universitato.
Estou agora no último ano antes de eu poder estudar na universidade.

Estas iom malfacile scii kion mi ŝatus studi tie...
É um pouco difícil saber o que eu gostaria de estudar lá...

Eĉ malpli facile scii kio mi ŝatus fariĝi!
É ainda menos fácil saber o que eu gostaria de me tornar.

Ĉu programisto, ĉu instruisto, ĉu ĵurnalisto, ĉu flegisto?
Programista, professora, jornalista, enfermeira?

Eble mi ŝatus fariĝi kuracisto, se mi sukcesos eniri tiun universitaton.
Talvez eu gostaria de me tornar médica, se eu conseguir entrar nessa universidade.

Momente miaj notoj ne estas sufiĉe bonaj, sed mi provas studi tre diligente nun.
No momento minhas notas não estão suficientemente boas, mas eu posso estudar muito diligentemente agora.

Mi ankaŭ pripensas fari paŭzon en la studoj dum iom da tempo.
Eu também penso em fazer uma pausa nos estudos durante algum tempo.

Estus tre interese povi vojaĝi en fremdaj landoj kaj renkonti novajn kulturojn!
Seria muito interessante poder viajar em países estrangeiros e conhecer novas culturas!

Sed tio kostus multe da mono kaj mi ne scias kiel akiri tiun monon...
Mas isso custaria muito dinheiro e eu não sei como adquirir esse dinheiro...

Ankaŭ studi en universitato kostas multe da mono ĉi tie, sed miaj gepatroj pretas pagi por tio.
Também estudar na universidade custa muito dinheiro aqui, mas meus pais estão prontos a pagar por isso.

Trovi iun laboron estas tre malfacile, do mi plej verŝajne studos ion venontjare... Sed kion?
Encontrar algum trabalho é muito difícil, então eu mais provavelmente estudarei algo no ano que vem... Mas o quê?

"Aspektigisto" (palavra que aparece na ilustração) é uma pessoa que dá aspecto a algo. Frequentemente é usado para uma pessoa que dá aspecto a uma página da Internet ou alguma outra coisa (por exemplo uma roupa).

lasta – último	jaro – ano
antaŭ ol – antes de	povos – futuro do verbo “poder”
ĉe – em	iom – um pouco
malfacile – difícil	scii – saber
mi ŝatus – eu gostaria	eĉ – até, até mais, ainda
fariĝi – tonar-se	flegisto – enfermeiro
eble – talvez, possivelmente	kuracisto – médico
sukcesi – ter sucesso, conseguir	eniri – entrar
sufiĉe – suficientemente	provi – tentar
diligente – diligentemente	pripensi – refletir, pensar
fari – fazer	paŭzo – pausa
dum – durante	povi – poder
vojaĝi – viajar	fremda – estrangeiro
renkonti – encontrar, conhecer	kosti – custar
mono – dinheiro	akiri – adquirir
preta – pronto	preti – estar pronto
trovi – achar	laboro – trabalho
verŝajne – provavelmente	venontjare – ano que vem
-os- Terminação que indica futuro. Mi studos (Eu estudarei).	
- us - Terminação para verbos na forma condicional. Mi ŝatus studi (Eu gostaria de estudar).	
- ist - Sufixo - profissão, ocupação. Programisto (programador)	

LECIONO 7

3.9 - 4.1

DIALOGO

Parto 3 - Sceno 9

En la komputilejo.

Na sala de computador

Korvaks: Mi estas Korvaks! Aŭskultu! Ĉu vi aŭdas min?

Korvaks: Eu sou Korvaks! Escute! Você me ouve?

Pseŭdo-Silvja: (kapjesas) Mmmm.

Pseŭdo-Silvja: (afirma com a cabeça) Mmmm.

Korvaks: Nun! Ĉu vi vidas min?

Korvaks: Agora! Você me vê?

Pseŭdo-Silvja: (kapjesas) Mmmm.

Pseŭdo-Silvja: (afirma com a cabeça) Mmmm.

Korvaks: Ĉu vi parolas?

Korvaks: Você fala?

Pseŭdo-Silvja: Esperante!

Pseŭdo-Silvja: Em esperanto.

Korvaks: Nun, provu iri!

Korvaks: Agora, tente andar!

Pseŭdo-Silvja: Mi ne povas.

Pseŭdo-Silvja: Eu não posso.

Korvaks: Mi provas denove! Nun. Ĉu vi povas paŝi?

Korvaks: Eu tento de novo! Agora. Você pode andar?

Pseŭdo-Silvja: Jes, mi povas.

Pseŭdo-Silvja: Sim, eu posso.

Korvaks: Ĉu vi povas kuri?

Korvaks: Você pode correr?

Pseŭdo-Silvja: Ne, mi ne povas.

Pseudo-Silvja: Não, eu não posso.

Korvaks: Mi provas denove. Silvja, ĉu vi... amas min?

Korvaks: Eu tento de novo. Silvja, você... me ama?

Pseŭdo-Silvja: Ne. Mi ne amas vin. Mi malamas vin!

Pseudo-Silvja: Não. Eu não amo você. Eu odeio você!

Korvaks: Ho, Silvja!

Korvaks: Oh, Silvja!

Pseŭdo-Silvja: Ho, nun mi povas kuri! Ĝis revido!

Pseudo-Silvja: Oh, agora eu posso correr! Até a vista!

Korvaks: Silvja! Haltu! Revenu! (Li batas la komputilon.) Kio okazas?

Korvaks: Silvja! Pare! Volte! (Ele bate no computador.) O que está acontecendo?

(La komputilo produktas 6 Silvja-kopiojn.)

(O computador produz 6 cópias de Silvja.)

Sceno 10

Kanto de la Pseŭdo-Silvjaj...

Kanto das Pseudo-Silvjas...

Pseŭdo-Silvja 1: Paŝas mi.

Pseudo-Silvja 1: Anda eu.

Pseŭdo-Silvja 2: Parolas mi.

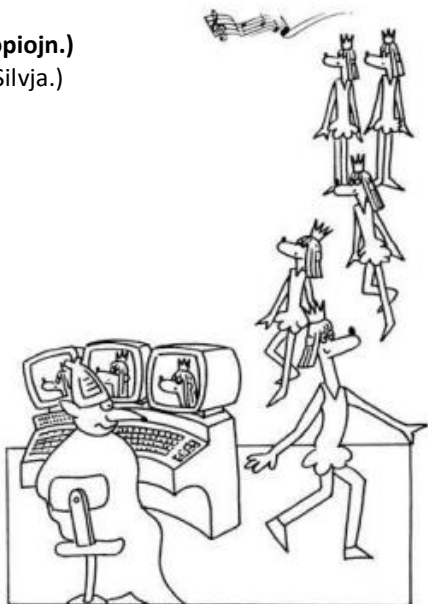
Pseudo-Silvja 2: Falo eu.

Pseŭdo-Silvja 3: Aŭdas mi.

Pseudo-Silvja 3: Escuto eu.

Pseŭdo-Silvja 4: Vidas mi.

Pseudo-Silvja 4: Vejo eu.

Pseŭdo-Silvja 5: Mi estas vi.

Pseudo-Silvja 5: Eu sou você.

Pseŭdo-Silvja 6: Vi estas mi.

Pseudo-Silvja 6: Você sou eu.

Pseŭdo-Silvja 2: Ĉu vi estas mi?

Pseudo-Silvja 2: Você sou eu?

Pseŭdo-Silvja 1: Saltas mi.

Pseudo-Silvja 1: Salto eu.

Pseŭdo-Silvja 2: Naĝas mi.

Pseudo-Silvja 2: Nado eu.

Pseŭdo-Silvja 3: Kuras mi.

Pseudo-Silvja 3: Corro eu.

Pseŭdo-Silvja 4: Dancas mi.

Pseudo-Silvja 4: Danço eu.

Pseŭdo-Silvja 5: Mi estas vi.

Pseudo-Silvja 5: Eu sou você.

Pseŭdo-Silvja 6: Vi estas mi.

Pseudo-Silvja 6: Você sou eu.

Ĉiuj: Kiu estas ni?

Todas: Quem somos nós?

Petro: Kiu estas vi?

Petro: Quem é você?

Pseŭdo-Silvjaj 1-6: Mi estas Silvja! Mi estas Silvja! ...

Pseudo-Silvja 1-6: Eu sou a Silvja! Eu sou a Silvja!...

Petro: Ĉiu estas Silvja?

Petro: Cada uma é a Silvja?

Ĉiuj: Jes, ĉiu!

Todas: Sim, cada!

Petro: Ĉu ĉiu?

Petro: Cada?

Ĉiuj: Jes!

Todas: Sim!

Viro: Kiuj estas ili?

Homem: Quem são elas?

Petro: Silvjaj!

PEtro: Silvjas!

Korvaks: Ses Silvjaj! Ahhh!

Korvaks: Seis Silvjas! Ahhh!

Sceno 11

Kanto "Belaj roboj"

Canto "Belos vestidos"

Pseŭdo-Silvja 1: Via robo verda.

Pseudo-Silvja 1: Teu vestido verde.

Pseŭdo-Silvja 2: Via robo ruĝa.

Pseudo-Silvja 2: Teu vestido vermelho.

Pseŭdo-Silvja 3: Ŝia robo blua.

Pseudo-Silvja 3: Seu vestido azul.

Pseŭdo-Silvja 4: La brunan havas mi!

Pseudo-Silvja 4: O marrom tenho eu!

Pseŭdo-Silvja 5: Vere moda, bela, rava estas mia robo flava!

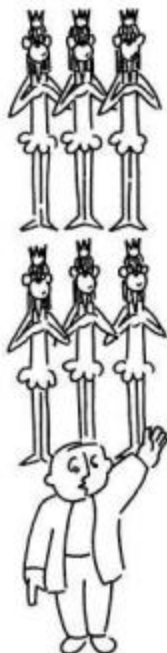
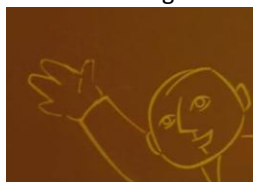
Pseudo-Silvja 5: Verdaderamente da moda, belo, encantador é meu vestido amarelo!

Pseŭdo-Silvja 6: Tute plaĉa estas ankaŭ mia robo nigra-blanka.

Pseudo-Silvja 6: Totalmente agradável é também meu vestido negro-branco.

Pseŭdo-Silvja 1: La brunan ŝatas mi!

Pseudo-Silvja 1: Do marrom gosto eu!

Petro: Ĝis revido!

Petro: Até a vista!

Parto 4 - Sceno 1

En la palaca ĝardeno.

No palácio do jardim.

Silvja: (Ŝi kantas) Kapo, ŝultroj, kruroj du, piedoj du!

Silvja: (Ela canta) Cabeça, ombros, pernas duas, pés dois!

Vidu, aŭdu, spiru plu, pli kaj plu!

Veja, escute, respire mais, mais e mais!

Por muskoloj, por artikoj, bona estas gimnastiko...

Para os músculos, para as articulações, boa é a ginástica...

Mazi: Kie ni estas?

Mazi: Onde nós estamos?

Karlo: Ni estas en la ĝardeno.

Karlo: Nós estamos no jardim.

Mazi: Kie? En via ĝardeno?

Mazi: Onde? No seu jardim?

Karlo: Ne! En la Reĝa ĝardeno. Ha! Tie estas Silvja!

Karlo: Não! No jardim do Rei. Ah! Alí está a Silvja!

Mazi: Kion ŝi faras?

Mazi: O que ela está fazendo?

Karlo: Ŝi gimnastikas!

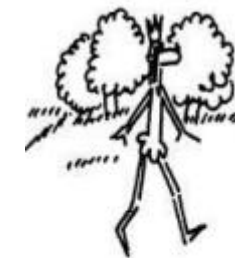
Karlo: Ela está fazendo ginástica!

Silvja: ...bona estas gimnastiko... Ŝŝŝ! Kaŝu vin malantaŭ tio!

Silvja: ... boa é a ginástica... Chiii! Escontam-se atrás daquilo!

Karlo: Malantaŭ kio?

Karlo: Atrás do quê?

Silvja: Malantaŭ la statuo. Ĉu vi fartas bone?

Silvja: Atrás da estátua. Você está bem?

Karlo: Ne, malbone! Ni estas malsataj. Ĉu vi havas ion por manĝi?

Karlo: Não, mal! Nós estamos com fome. Vocêtem algo para comer?

Mazi: Ĉu vi havas horloĝon por mi?

Mazi: Você tem relógio para mim?

Silvja: Horloĝon?

Silvja: Relógio?

Mazi: Pardonu!

Mazi: Perdão!

Karlo: Jes, horloĝon! Li ŝatas horloĝojn!

Karlo: Sim, relógio! Ele gosta de relógios!

Silvja: Ŝŝŝ! Iu venas!

Silvja: Chiii! Alguém está vindo!

Mazi: Kiu paŝas?

Mazi: Quem está caminhando?

Karlo: Mi ne scias. Mi vidas nenion. Ŝŝŝ! Bone! Ho, ne! Pluvas.

Karlo: Eu não sei. Eu não vejo nada. Chiii! Bem! Oh, não! Está chovendo!

Silvja: Rigardu. Atendu min tie!

Silvja: Olhe. Esperem-me aqui!

Karlo: Bone!

Karlo: Bom!

Silvja: Atendu! Mi venos.

Silvja: Esperem! Eu voltarei.

Karlo: Kiam?

Karlo: Quando?

Silvja: Vespere, je la sepa horo vespere.

Silvja: À noite, às sete horas da noite.

Karlo: Je la sepa. Bone.

Karlo: Às sete. Bom.

Mazi: Kioma horo estas nun?

Mazi: Que horas são agora?

VORTARO

aŭdi	ouvir
kapjesi	(kap-cabeça/jes-sim/i-verbo) afirmar com a cabeça
pseŭdo	pseudo
paroli	falar
esperante	em esperanto
provi	provar, tentar
povi	poder
paŝi	caminhar, dar passos
kuri	correr
bati	bater
Kio okazas?	O que está acontecendo?
okazi	ocorrer, acontecer
produkti	produzir
kopio	cópia
naĝi	nadar
danci	dançar
ĉiu	cada, todo
ĉiuj	todos, todas
robo	vestido, robe
vere	verdadeiramente, na verdade
moda	chique, da moda
rava	encantador
tute	totalmente
plaĉa	agradável
kanti	cantar
spiri	respirar
plu	mais
muskolo	músculo

artiko	articulação
gimnastiko	ginástica
kaŝi	esconder
statuo	estátua
io	algo, alguma coisa
iu	alguém
nenio	nada
pluvi	chover
atendi	esperar
kiam	quando
je la sepa horo	às sete horas
Kioma horo estas?	Que horas são?

KOLOROJ	CORES
nigra	negro
blanka	branco
griza	cinza
ruĝa	vermelho
oranĝa	laranja
flava	amarelo
verda	verde
blua	azul
bruna	marrom

Vocabulário adicional

afero	coisa
diri	dizer
vorto	palavra
plori	chorar
buso	ônibus
ĵeti	jogar, atirar
pilko	bola
haro	cabelo

a) Traduku:

Korvaks: Mi estas Korvaks! Aŭskultu! Ĉu vi aŭdas min?
Pseŭdo-Silvja: (kapjesas) Mmmm.
ouvir =
afirmar com a cabeça =
pseudo =

Korvaks: Ĉu vi parolas?
Pseŭdo-Silvja: Esperante!
falar =
em esperanto =

Korvaks: Nun, provu iri!
Pseŭdo-Silvja: Mi ne povas.
provar, tentar =
poder =

Korvaks: Mi provas denove! Nun. Ĉu vi povas paŝi?
Pseŭdo-Silvja: Jes, mi povas.
caminhar =

Korvaks: Ĉu vi povas kuri?
Pseŭdo-Silvja: Ne, mi ne povas.
correr =

Korvaks: Silvja! Haltu! Revenu! (Li batas la komputilon.) Kio okazas? (La komputilo produktas 6 Silvja-kopiojn.)
bater =
O que está acontecendo? =
acontecer =
produzir =
cópia =

Pseŭdo-Silvja 1: Saltas mi.
Pseŭdo-Silvja 2: Naĝas mi.
Pseŭdo-Silvja 3: Kuras mi.
Pseŭdo-Silvja 4: Dancas mi.
nadar =
dançar =

Petro: Kiu estas vi?
Pseŭdo-Silvjaj 1-6: Mi estas Silvja! Mi estas Silvja! ...
Petro: Ĉiu estas Silvja?
Ĉiuj: Jes, ĉiu!
cada, todo =
todos, todas =

Pseŭdo-Silvja 1: Via robo verda.

Pseŭdo-Silvja 2: Via robo ruĝa.

Pseŭdo-Silvja 3: Ŝia robo blua.

Pseŭdo-Silvja 4: La brunan havas mi!

Pseŭdo-Silvja 5: Vere moda, bela, rava estas mia robo flava!

Pseŭdo-Silvja 6: Tute plaĉa estas ankaŭ mia robo nigra-blanka.

Pseŭdo-Silvja 1: La brunan ŝatas mi!

vestido, robe =

vermelho =

azul =

marron =

amarelo =

preto =

branco =

verdadeiramente =

chique, da moda =

encantador =

totalmente =

agradável =

Silvja: (ŝi kantas) Kapo, ŝultroj, kruroj du, piedoj du! Vidu, aŭdu, spiru plu, pli kaj plu! Por muskoloj, por artikoj, bona estas gimnastiko...

cantar =

respirar =

mais =

músculo =

articulação =

ginástica =

Silvja: Ŝŝ! Kaŝu vin malantaŭ tio!

Karlo: Malantaŭ kio?

Silvja: Malantaŭ la statuo. Ĉu vi fartas bone?

Karlo: Ne, malbone! Ni estas malsataj. Ĉu vi havas ion por manĝi?

esconder =

estátua =

algo, alguma coisa =

Silvja: Ŝŝ! Iu venas!

Mazi: Kiu paŝas?

Karlo: Mi ne scias. Mi vidas nenion. Ŝŝ! Bone! Ho ne! Pluvas.

Silvja: Rigardu. Atendu min tie!

alguém =

nada =

chover =

esperar =

Silvja: Atendu! Mi venos.

Karlo: Kiam?

Silvja: Vespere, je la sepa horo vespere.

Karlo: Je la sepa. Bone.

Mazi: Kioma horo estas nun?

quando =

às sete horas =

Que horas são? =

b) Bildoj:

1. Li p_____

2. Li _____

3. Li p_____ ĵeti la pilkon en la keston.

4. Ili k_____ sin malantaŭ la s_____.

5. Ili at_____ la buson.

6. Ili _____

7. Ŝi ne povas s_____ nun.

8. Ŝi _____

9. Li p _____

10. Li _____ la komputilon.

11. Ŝi _____

12. Ŝi _____

13. Li _____

14. Li _____

15. Ili _____

16. Ŝi _____

17. _____

18. _____

19. _____

20. _____

21. _____

GRAMATIKO

• TIU (esse, aquele)

t-(partícula demonstrativa) + -u (indivíduo, coisa definida) = tiu

Além de significar “aquela pessoa”, *tiu* pode significar “esse, aquele”. *Tiu* pode receber a marca de plural (*tiuj*) e o acusativo (*tiun, tiujn*).

Kiu estas tiu? – Tiu estas la princino. (Quem é aquela? – Aquela é a princesa.)

Kiuj estas tiuj? – Tiuj estas la princinoj. (Quem são aquelas? – Aquelas são as princesas.)

Tiu virino estas dika. (Essa/Aquela mulher é gorda.)

Tiu ĉi virino estas maldika. (Esta mulher é magra.)

• ĈIO (tudo)

ĉi (partícula que indica totalidade) + -o (coisa indefinida) = ĉio (tudo, todas as coisas)

Ĉio, kiun vi bezonas, estas amo. (Tudo o que você precisa é de amor.)

Ŝi forportis ĉion. (Ela levou tudo.)

• ĈIU (todo, cada um)

ĉi- (partícula que indica totalidade) + -u (indivíduo, coisa definida) = ĉiu

Ĉiu - todo/cada um (singular)

Ĉiuj – todos

Ĉiu el la tri knaboj havas du pomojn. (Cada um dos três meninos tem uma maçã.)

Ĉiuj tri knaboj havas ses pomojn. (Todos os três meninos têm seis maçãs.)

• NENIO (nada)

“Neni” é uma partícula que indica ausência. A terminação –o, dos correlativos, indica coisa indefinida. Uma ausência de algo indefinido é nada. Nenio = nada. Vamos lembrar do que Karlo disse no filme:

Karlo: Mi vidas nenion. (Não vejo nada.)

Mi havas nenion. (Não tenho nada.) – Mi ~~ne~~ havas nenion. (Não usamos negação dupla em Esperanto.)

• NENIU (ninguém, nenhum)

A terminação –u, dentro dos correlativos, significa indivíduo ou coisa definida. A ausência de um indivíduo é ninguém. A ausência de uma coisa definida é nenhum.

Mi vidas neniu. (Não vejo ninguém.)

Neniu mono estas en mia poŝo. (Nenhum dinheiro está no meu bolso.)

•IO (algo)

i- (partícula que indefine) + -o (coisa indefinida) = io (algo)

Ni devas fari io rapide. (Devemos fazer algo rápido.)

Estas io sur la tablo. (Há algo sobre a mesa.)

•IU (alguém, algum)

i- (partícula que indefine) + -u (indivíduo ou coisa definida) = iu (alguém, algum)

Iu ripozas en la palaca ĝardeno. (Alguém repousa no jardim do palácio.)

Iu afero okazas. (Alguma coisa está acontecendo.)

•TIO ou TIU? ĈIO ou ĈIU? NENIO ou NENIU? IO ou IU?

Se você se lembra da diferença entre o uso de KIO e KIU, conforme vimos na lição anterior, você já sabe diferenciar o uso entre TIO e TIU, ĈIO e ĈIU, pois as regras são as mesmas.

Vimos que os correlativos terminados em -o (como kio, tio e ĉio) possuem valor de substantivo, e portanto não podem vir acompanhados de outros substantivos. Logo, é errado dizer:

Kio frukto estas tiu? – (O que fruta é essa?)

Tio frukto estas pomo. (Isso fruta é maçã.)

Ĉio pomo estas bongusta. (Tudo maçã é gostosa.)

Nenio pomo estas malbonsgusta. (Nada maçã é ruim.)

Iu frukto estas malbongusta. (Algo fruta é ruim.)

Repare nas traduções que correspondem a kio, tio, ĉio e nenio. Felizmente em português dispomos de expressões pelas quais, ao traduzir, podemos perceber o erro. Da mesma forma que é incorreto dizer “O que fruta é esta?” é também errado dizer “Kio frukto estas tio?”, e assim por diante.

Vejamos as formas corretas:

Kiu frukto estas tiu? – (Que fruta é essa?)

Tiu frukto estas pomo. (Essa fruta é maçã.)

Ĉiu pomo estas bongusta. (Toda maçã é gostosa.)

Neniu pomo estas malbongusta. (Nenhuma maçã é ruim.)

Iu frukto estas malbongusta. (Alguma fruta é ruim.)

- Repare no esquema a seguir como os correlativos terminados em -u aceitam vir seguidos de substantivos. Já os terminados em -o não aceitam.

Tiu frukto...

Tio frukto...

- Os correlativos terminados em -o geralmente não são pluralizados. Em português, nunca ou dificilmente dizemos “issos”, “tudos” ou “nadas”; da mesma forma, não dizemos tioj,

ĉioj, nenioj ou kioj. Já os correlativos terminados em -u, como vimos, podem receber a marca de plural (kiuj, tiuj, ĉiuj, nenioj).

- “Afero” significa “coisa”. Os correlativos terminados em -o correspondem aos terminados em -u mais a palavra “afero”. Veja:

Kio estas tio? = Kiu afero estas tiu afero?

O que é isso? = Que coisa é essa coisa?

Tio estas kesto. = Tiu afero estas kesto.

Isto é uma caixa. = Esta coisa é uma caixa.

Ĉio restis kiel antaŭe. = Ĉiu afero restis kiel antaŭe.

Tudo ficou como antes. = Cada coisa ficou como antes.

Kion bonan vi trovis tie? = Kiujn bonajn aferojn vi trovis tie?

O que de bom você encontrou lá? = Que coisas boas você encontrou lá?

Nenion interesan mi trovis. = Neniu interesan aferon mi trovis.

Não encontrei nada interessante. = Não encontrei nenhuma coisa interessante.

•KIAM (Quando)

ki- (partícula que pergunta) + -am (tempo) = kiam (quando)

Kiam vi studas esperanton? (Quando você estuda esperanto?)

Kiam mi estas laca, mi volas ripozi. (Quando eu estou cansado, eu quero repousar.)

• Sentenças com mais de um verbo:

Quando um verbo vem seguido de outro, o segundo geralmente toma a terminação -i do infinitivo.

-as... -i

-u... -i

Ĉu vi povas kuri? (Você pode correr?)

Nun, provu iri! (Agora, tente correr!)

Kion vi volas manĝi? (O que você quer comer?)

• Verbos sem sujeito: verbos impessoais. Assim como em português, em esperanto também há verbos impessoais.

Pluvas. (está chovendo.)

Estas sune. (Está ensolarado, faz sol.)

• Em esperanto, é comum usar advérbios onde usamos preposição+substantivo em português.

Mi parolas esperante. (Eu falo em esperanto.)

Li laboras nokte. (Ele trabalha à noite.)

Ekzemple... (Por exemplo...)

•PLI / PLU (mais)

Ambas palavras traduzem-se como “mais”. No entanto, possuem significados diferentes: PLI indica um grau mais alto, maior quantidade, comparação.

PLU indica continuação, mostra que a ação ou o estado não acabou. É uma palavra que se relaciona a tempo ou a espaço.

Mi estas pli malsata. (Estou com mais fome. - Indica o grau da fome.)

Legu plu. (Leia mais. - Continue lendo.)

Spiru plu. (Respire mais.)

Ne haltu, iru plu. (Não pare, siga mais. - Continue seguindo. Indica espaço.)

Mi ne deziras pli da kafo. (Não quero mais café. - Maior quantidade.)

Mi ne deziras plu kafon. (Não quero mais café. - Antes eu desejava, mas agora não continuo a desejar. Posso querer outra coisa. Neste caso não usamos “da” porque não se refere à quantidade.)

PRAKTIKADO PER LEGADO

Paĝo el la taglibro de Karol

Mia kara taglibro, ĉu vi volas scii, kia estis mia tago hodiaŭ? Atentu, kaj mi rakontos al vi.

Je la sepa horo matene, mi malfermis miajn okulojn – la vekhorloĝo sonis. Poste, mia patrino venis al mia dormoĉambro por veki min kaj diris: “Bonan matenon, mia kara filino!” – “Kioma horo estas, panjo?” – “Estas la sepa horo matene. Estas jam horo por vekigi.” Ho, terure! – mi pensis. Mi ne volis vekigi, mi estis tiel laca, mi volis plu dormi kaj faris nenion pli. Sed mi devis iri al la lernejo.

Mi surmetis mian ĉemizon, mian bluzon, mian pantalonon kaj miajn ŝuojn. Poste, mi iris al la banĉambro kaj lavis miajn manojn kaj vizaĝon.

Estis horo por matenmanĝi. Mi trinkis kafon kun lakto, kaj manĝis panon kaj fruktojn. La matenmanĝo, kiun mia patrino faris al mi, estis tre bongusta. Estis tre simpla mantenmanĝo, sed kiam nia patrino preparas, estas ĉiam tute bongusta, ĉu ne?

Post tiu bonega manĝaĵo, mi feliĉe iris al la lernejo. Kiam mi alvenis tie, mi vidis knabinejon, kiu ploris. “Kio okazis al vi, eta knabino?” Ŝi diris al mi ke iu el ŝiaj amiketoj ĵetis pilkon, kaj accidente la pilko batis ŝin kiam ŝi kuris, do ŝi falis. Sed la afero ne estis granda problemo, mi pensas. “Ne ploru plu”, mi diris. “Via amiko ne estas kulpa, kaj la doloro forestos tre rapide.” Ŝi estas tre rava knabino. Mi pensas, ke ĉiuj infanoj necesas nian atenton kaj amon. Mi demandis al ŝi: “Do, vi ĉesos plori?” Ŝi kapjesis kaj viŝis ŝian vizaĝon per la mano. Kiam ŝi ĉesis plori, mi eniris mian klasĉambron.

Poste, en la klaso, la instruisto diris: “Bonan matenon!” Kaj ĉiuj lernantoj respondis: “Bonan matenon ni deziras al vi.” “Dankon”, dankis la instruisto. Unue li kontrolis kiuj lernantoj ĉeestis kaj kiuj forestis la klason. Post tio, li diris: “Karaj lernantoj, aŭskultu min atente. Se vi ĉiuj deziras bone paroli esperante, vi devas multe legi, studi kaj paroli la lingvon ĉiam kiam vi povas. Multe ripetu vortojn kaj frazojn. Vi povas esti laca por ripeti, sed vi certe lernos pli bone per konstanta ripetado. Hodiaŭ ni lernos pri koloroj. Malfermu viajn librojn kaj ripetu post mi, kun forta voĉo, la sekvajn frazojn: La kato kaj la hundo estas nigraj. La ĉielo estas blua. La luno kaj la steloj estas blankaj. La nuboj estas blankaj, sed kiam pluvas, ili estas grizaj. La suno estas flava, sed je la sepa horo matene aŭ je la sepa horo vespere, ĝi estas oranĝa aŭ ruĝa. La rozoj estas ruĝaj, flavaj blankaj aŭ rozaj. La tero estas bruna. La folioj de la arboj estas verdaj. Ŝiaj okuloj estas tiel blua kiel la ĉielo. Ŝiaj haroj estas tiel flavaj kiel la koloro de la mielo.” Kiuj lernantoj atente studis esperanton hodiaŭ? Ĉiuj lernantoj studis atente. Ni ĉiuj tre ŝatas tiun lingvon.

Post la klaso de Esperanto, ĉiuj la lernantoj gimnastikis. La instruistino de gimnastiko diris: “Spiru plu kaj movu vian tutan korpon. Gimnastiko estas bona por artikoloj kaj por ĉiuj viaj muskoloj. Ankaŭ, karaj lernantoj, atentu pri la danco. Se vi deziras havi bonan korpon, vi povas danci. Ĝi estas tre plaĉa ekzerco por viaj korpoj kaj spiritoj.”

Kiam ĉiuj klasoj finiĝis, mi devis iri hejmen. Sed mi havis etan surprizon: pluvis! Mi devis kuri rapide por ne esti tiel malseka. Kaj tio, certe, ankaŭ estis tre bona ekzerco, sed ne tre plaĉa en la malvarma pluvo.

taglibro – diário	hodiaŭ – hoje	vekhoroĝo – relógio despertador
veki – acordar	vekiĝi - acordar-se	dormoĉambro – quarto de dormir
bluzo – blusa	pantalone – calça	ŝuo – sapato
banĉambro – banheiro	vizaĝo – rosto	ripetado – repetição
voĉo – voz	ĉielo – céu	hundo – cachorro
tero – terra	mielo – mel	finiĝi – terminar
hejmen – para casa	hejmo – casa	kontroli – controlar, verificar
ĉeesti – estar presente	foresti – estar ausente	

EKZERCOJ

I) Complete com *tio, tiu, ĉio, ĉiu, io, iu, nenio* ou *neniu* de acordo com as traduções. Atente para o plural, o acusativo e a partícula de aproximação “ĉi”.

- 1) _____ sonorilo estas flava. (Este sino é amarelo.)
- 2) _____ interesa okazis. (Algo interessante aconteceu.)
- 3) _____ amas mi. (Eu amo alguém.)
- 4) _____ amas min. (Alguém me ama.)
- 5) _____ okazas bone. (Tudo está ocorrendo bem.)
- 6) _____ okazis al li. (Nada aconteceu a ele.)
- 7) _____ aferoj estas en viaj manoj. (Algumas coisas estão em suas mãos.)
- 8) _____ estas mia paĉjo. (Aquele é meu pai.)
- 9) _____ gimnastikas nun. (Ninguém faz ginástica agora.)
- 10) _____ lernanto havas unu libron. (Cada aluno tem um livro.)
- 11) _____ estas ilia. (Isso é deles.)
- 12) _____ fermis la budon. (Ninguém fechou a tenda.)
- 13) Ĉu vi pensas ke oni devas pardoni al _____? (Você acha que se deve perdoar a todos?)
- 14) Ĉu vi trinkis _____? (Você bebeu tudo?)
- 15) Ĉu vi volas manĝi _____? (Você quer comer algo?)
- 16) Ili scias _____. (Eles não sabem nada.)
- 17) Kio estas _____? - _____ estas mia rava kaj moda robo. (O que é isso? – Isto é meu vestido encantador e da moda.)
- 18) Kiu estas _____? (Quem são aqueles?)
- 19) La lernantoj ripetis _____ frazon. (Os alunos repetiram cada frase.)
- 20) La raportisto intervjuis _____. (O reporter entrevistou a todos.)
- 21) Li devas forporti _____ keston. (Ele deve levar cada caixa.)
- 22) Malfermu _____ skatolojn. (Abra todas as caixas.)
- 23) Mazi volas manĝi _____ stangon. (Mazi não queria comer nenhuma barra.)
- 24) Mi volas surmeti _____ brunan puloveron. (Quero vestir esta blusa de lã.)
- 25) Ni vidas _____ kospoŝipon. (Nós não vemos nenhuma nave espacial.)
- 26) Ŝi malamas _____. (Ela não odeia ninguém.)
- 27) Vi portas _____ aferojn. (Você carrega algumas coisas.)
- 28) Ĉu vi povas fari _____ por mi? (Você pode fazer isso para mim?)

II) Responda as perguntas usando “neniu”. Siga o modelo:

Ĉu iu povas iri al la fruktobudo nun? (Alguém pode ir à tenda de frutas agora?)

Ne, neniu povas iri al la fruktobudo nun. (Não, ninguém pode ir à tenda de frutas agora.)

- a) Ĉu iu povas danci ĉi tie? - Ne, _____ povas danci _____.
- b) Ĉu iu volas havi ion por manĝi? –

- c) Ĉu iu havas modan kaj ravan robon? –
- d) Ĉu iu povas salti du metrojn? –
- e) Ĉu iu fartas malbone? –
- f) Ĉu iu tie ĉi parolas portugale? –

III) Escreva frases usando “kiam” conforme o modelo:

(laca – ripozi) Kiam mi estas laca, mi volas ripozi. (Quando estou cansado, eu quero repousar.)

- a) (malsata – manĝi)
- b) (soifa – trinki akvon)
- c) (malvarma – surmeti puloveron)
- d) (malseka – viŝi min)
- e) (ŝvita – duŝi min)

IV) Reescreva as frases usando diferentes cores e coisas. Siga o modelo:

(ĉemizo – verda) La koloro de mia ĉemizo tute plaĉas al mi. Ĝi estas verda.

A cor da minha camisa totalmente me agrada. Ela é verde.

- a) (roboj – ruĝaj)
- b) (motorciklo – nigra)
- c) (biciklo – griza)
- d) (floroj – flavaj)
- e) (domo – blua)
- f) (horloĝo – oranĝa)

V) Reescreva as frases substituindo a construção preposição + substantivo por um advérbio. Siga o modelo:

Ĉu vi scias kiel diri tiun vorton en la angla?

Ĉu vi scias kiel diri tiun vorton angle? (Você sabe dizer essa palavra em inglês?)

- a) Ĉu vi scias kiel diri tiun vorton en esperanto?
- b) Ĉu vi parolas en la portugala?
- c) Ĉu vi scias paroli en la franca?
- d) Ĉu vi gimnastikas en la vespero?

VI) Faça perguntas e respostas usando “kiuj” e ĉiuj” conforme o modelo:

(librojn) *Kiuj lernantoj havas librojn?* - *Ĉiuj lernantoj havas librojn.*

(*Quais alunos têm livros? – Todos os alunos têm livros.*)

- a) (krajonojn)
- b) (kajerojn)
- c) (skrapgumojn)

Agora siga respondendo de acordo com o mesmo modelo:

- d) Kiuj knaboj kuras rapide? – _____ knaboj _____ rapide.
- e) Kiuj viroj havas fortajn muskolojn? –
- f) Kiuj virinoj havas flavajn harojn? –
- g) Kiuj knabinoj ploras? –

VII) Escolha as alternativas que melhor completam cada frase:

- 1. Li havas problemon en la okuloj. Li ne _____ bone.
a) staras b) vidas c) serĉas
- 2. La instruitisto demandis al la lernantoj ĉu ili faris liajn ekzercojn, kaj ili _____.
a) plaĉis b) kapjesis c) kaŝis
- 3. Ni devas _____ la buson.
a) atendi b) provi c) paŝi
- 4. Ni _____ en la akvo.
a) pluvas b) ŝatas c) naĝas
- 5. Gimnastiko estas bona por _____ .
a) artikoj b) paŝo c) tute
- 6. Ni ne povas _____ sub la akvo.
a) paŝi b) spiri c) naĝi
- 7. La rezulto de mia ekzerco ne estis bona, mi devas provi _____.
a) denove b) vere c) tuta
- 8. Mi ne scias kie estas mia robo. Iu _____ ĝin.
a) kaŝis b) plaĉis c) povis

9. La vendisto havas maŝinon, kiu povas _____ puloverojn.

- a) fermi b) produkti c) kopii

10. Vi min ne komprenas. Mi pensas ke vi ne _____ bone.

- a) batas b) aŭdas c) spiras

VIII) Respondu:

1. Ĉu vi aŭdas bone?

2. _____ Kion faras la princino?

3. Ĉu via paĉjo vidas bone?

4. Ĉu vi parolas multe kun viaj amikoj?

5. Ĉu vi parolas la anglan lingvon?

6. Ĉu vi parolas esperante?

7. Ĉu vi povas kuri dek kilometrojn?

8. Via amiko ne estas feliĉa kaj ploras (chora). Vi ne scias, kiu estas la problemo. Kion vi povas demandi?

9. Ĉu vi paŝas multe?

10. Ĉu vi scias naĝi?

11. Ĉu vi dancas bone?

12. Ĉu vi povas kuri rapide?

13. Kiuj lernantoj havas librojn? Ĉiuj lernantoj havas librojn. Kiuj lernantoj havas plumojn?

14. Ĉu vi havas robojn? Kiom da roboj vi havas?

15. Kiun koloron vi preferas?

16. Ĉu vi pensas ke via ĉemizo estas moda kaj rava?
17. Ĉu vi havas modan robon?
18. Ĉu vi havas fortajn muskolojn?
19. Kion oni povas fari por havi fortajn muskolojn?
20. Ĉu vi faras gimnastikon?
21. Gimnastiko estas bona por kio?
22. Kion vi ne povas fari kiam vi estas sub la akvo?
23. Ĉu vi kantas bone?
24. Kio estas "Cristo Redentor"?
25. Ĉu pluvas nun?
26. Kiam venos la princino, ĉu matene, vespere, aŭ nokte? Je kioma horo?
27. Kiu estas la koloro de viaj haroj (cabelos)?

IX) Demandu:

1. Mi preferas la bluan koloron.
2. Ŝi preferas la ruĝan koloron.
3. La koloro de miaj haroj estas flava.
4. La koloro de la haroj de mia panjo estas nigra.
5. "Bom Dia Brasil" estas matene.
6. "VÍdeo Show" estas posttagmeze.
7. "Fantástico" estas nokte.

8. Jes, mi vidas kaj mi aŭdas bone.
9. Ne, mi ne parolas la ĉinan lingvon.
10. Jes, mi ŝatas danci.
11. Ne, mi ne kantas tre bone.
12. Jes, ĝi estas moda kaj rava.
13. Jes, mi faras gimnastikon por muskoloj kaj artikoj.
14. Jes, mi havas tre fortajn muskolojn.

Respostas da lição 7

b) Bildoj

1. paŝas	2. aŭdas	3. provos/provas	4. kaŝos – statuo	5. atendas
6. kantas	7. spiri	8. kapjesas	9. parolas	10. batas
11. vidas	12. saltas	13. naĝas	14. kuras	15. dancas
16. gimnastikas	17. robo	18. muskoloj	19. artikoj	20. statuo
21. pluvas/pluvo				

I)

1. Ĉi tiu/tiu ĉi	2. lu	3. lun	4. lu	5. Ĉio	6. Neniu	7. Iuj	8. lu	9. Neniu	10. Ĉiu
11. Tio	12. Neniu	13. ĉiuj	14. ĉion	15. ion	16. nenion	17. tio – ĉi tio/tio ĉi	18. tiuj	19. ĉiun	20. ĉiujn
21. ĉiun	22. ĉiujn	23. nenion	24. tiun	25. nenion	26. nenion	27. iujn	28. tiun		

II)

a) Neniu povas danci ĉi tie.	b) Ne, neniu volas havi ion por manĝi.	c) Ne, neniu havas modan kaj ravan robon.
d) Ne, neniu povas salti du metrojn.	e) Ne, neniu fartas malbone.	f) Ne, neniu tie ĉi parolas portugale.

III)

a) Kiam mi estas malsata mi volas manĝi.	b) Kiam mi estas soifa mi volas trinki akvon.
c) Kiam mi estas malvarma mi volas surmeti poloveron.	d) Kiam mi estas malseka mi volas viŝi min.
e) Kiam mi estas ŝvita mi volas duŝi min.	

IV)

- a) La koloro de miaj roboj tute plaĉas al mi. Ili estas ruĝaj.
- b) La koloro de mia motociklo tute plaĉas al mi. Ĝi estas nigra.
- c) La koloro de mia biciklo tute plaĉas al mi. Ĝi estas griza.
- d) La koloro de miaj floroj tute plaĉas al mi. Ili estas flavaj.
- e) La koloro de mia domo tute plaĉas al mi. Ĝi estas blua.
- f) La koloro de mia horloĝo tute plaĉas al mi. Ĝi estas oranĝa.

- V) a) Ĉu vi scias kiel diri tiun vorton esperante?
 b) Ĉu vi parolas portugale?
 c) Ĉu vi scias paroli france?
 d) Ĉu vi gimnastikas vespere?

- VI)
 a) Kiuj lernantoj havas kraĵonojn? – Ĉiuj lernantoj havas kraĵonojn.
 b) Kiuj lernantoj havas kajerojn? – Ĉiuj lernantoj havas kajerojn.
 c) Kiuj lernantoj havas skrapgumojn? – Ĉiuj lernantoj havas skrapgumojn.
 d) Ĉiuj knaboj kuras rapide.
 e) Ĉiuj viroj havas fortaj muskoloj.
 f) Ĉiuj virinoj havas flavajn harojn.
 g) Ĉiuj knabinoj ploras.

VII) 1. b 2. b 3. a 4. c 5. a 6. b 7. a 8. a 9. b 10. b

VIII) Respondu

1. Jes, mi aŭdas bone. / Ne, mi ne aŭdas bone.
2. Ŝi kapjesas.
3. Jes, ŝi vidas bone. / Ne, ŝi ne vidas bone.
4. Jes, mi parolas multe kun miaj amikoj. / Ne, mi ne parolas multe kun miaj amikoj.
5. Jes, mi parolas la anglan lingvon. / Ne, mi ne parolas la anglan lingvon.
6. Jes, mi parolas esperante. / Ne, mi ne parolas esperante.
7. Ne, mi ne povas kuri dek kilometronj. / Jes, mi povas kuri dek kilometrojn.
8. Kio okazis?
9. Jes, mi paŝas multe. / Ne, mi ne paŝas multe.
10. Jes, mi scias naĝi. / Ne, mi ne scias naĝi.
11. Jes, mi dancas bone. / Ne, mi ne dancas bone.
12. Jes, mi povas kuri rapide. / Ne, mi ne povas kuri rapide.
13. Ĉiuj lernantoj havas plumojn.
14. Ne, mi ne havas robojn. / Jes, mi havas robojn. Mi havas (número) robojn.
15. Mi preferas la bluan/verdan/ruĝan... koloron.
16. Jes, ĝi estas moda kaj rava. / Ne, ĝi ne estas moda kaj rava.
17. Jes, mi havas modan robon. / Ne, mi ne havas modan robon.
18. Jes, mi havas fortajn muskolojn. / Ne, mi ne havas fortajn muskolojn.
19. Oni povas gimnastiki.
20. Jes, mi faras gimnastikon. / Ne, mi ne faras gimnastikon.
21. Gimnastiko estas bona por muskoloj kaj artikoj.
22. Kiam mi estas sub la akvo, mi ne povas spiri.
23. Jes, mi kantas bone. / Ne, mi ne kantas bone.
24. Ĝi estas statuo.
25. Jes, pluvas. / Ne, ne pluvas.
26. Ŝi venos vespere, je la sepa horo.
27. Mia haroj estas nigraj/grizaj/blankaj/flavaj/ruĝaj.

IX) Demandu

1. Kiun koloron vi preferas?	2. Kiun koloron ŝi preferas?
3. Kiu estas la koloro de viaj haroj?	4. Kiu estas la koloro de la haroj de via panjo?
5. Kiam estas Bom Dia Brasil?	6. Kiam estas Vídeo Show?
7. Kiam estas Fantástico?	8. Ĉu vi vidas kaj aŭdas bone?
9. Ĉu vi parolas la ĉinan lingvon?	10. Ĉu vi ŝatas danci?
11. Ĉu vi kantas bone?	
12. Ĉu ... estas moda kaj rava? / Ĉu vi pensas ke mia ĉemizo estas moda kaj rava? / Ĉu ĝi estas moda kaj rava?	
13. Ĉu vi faras gimnastikon por muskoloj kaj artikoj?	
14. Ĉu vi havas fortajn muskolojn?	

LEITURA COMPLEMENTAR

7 - Longa vojaĝo – Longa viagem

Antaŭ iom da tempo mi faris longan kaj interesan vojaĝon kun amiko.

Há algum tempo eu fiz uma longa e interessante viagem com um amigo.

Ni ekveturis de ĉi tie per trajno al la flughaveno.

Nós partimos daqui de trem ao aeroporto.

Poste ni flugis dum 11 (dek unu) horoj! Kiam ni alvenis ni estis lacaj sed tre gajaj.

Depois nós víamos durante 11 horas! Quando chegamos estávamos cansados mas felizes.

Ni devis stari en longa vico por montri la pasporton kaj vizon.

Nós devemos ficar em pé em uma longa fila para mostrar o passaporte e o visto.

La kontrolado pasis senprobleme.

O controle passou sem problema.

Finfine en Pekino, la ĉefurbo de Ĉinio - kia mirinda urbego!

Finalmente em Pequim, a capital da China – que grande cidade maravilhosa!

Ial nia ĉina amikino ne estis en la flughaveno por renkonti nin.

Por alguma razão nossa amiga chinesa não estava no aeroporto para nos encontrar.

"Kion fari nun?" ni pensis. Multaj viroj kriis "Taksio, taksio?!".

"O que fazer agora?" pensamos. Muitos homens gritavam "Táxi, táxi?!".

Ĉar ni ne vidis iujn busojn ni decidis preni taksion.

Porque nós não vimos ônibus algum decidimos pegar um táxi.

Ni montris adreson al unu taksioŝoforo kaj li afable helpis pri la pakaĵo.

Nós mostramos o endereço a um motorista de táxi e ele afavelmente ajudou com a bagagem.

Bedaŭrinde ni ne komprenis kion li diris kaj li ne komprenis nin...

Infelizmente nós não compreendemos o que ele dizia e ele não nos compreendeu.

Post preskaŭ unu horo en la taksio ni alvenis kaj nia amikino salutis nin kun granda rideto.

Depois de quase uma hora no táxi chegamos e nossa amiga nos saudou com um grande sorriso.

Montriĝis ke ŝi ne povis veni al la flughaveno ĉar ŝia frateto estis iom malsana kaj ŝiaj gepatroj laboris.

Ela mostrou que não pôde vir ao aeroporto porque seu irmãozinho estava um pouco doente e seus pais trabalhavam.

Ho, mi havis vere bonan tempon en Pekino kun miaj geamikoj! Iam mi ŝatus reveni...

Oh, eu tive verdadeiramente um bom tempo em Pequim com meus amigos! Algum dia eu gostaria de voltar...

vojaĝo – viagem	iom da – um pouco de, algum
fari – fazer	ekveturi – partir (de viagem), iniciar viagem
trajno – trem	flughaveno – aeroporto
haveno – porto	poste – depois
flugi – voar	alveni – chegar
sed – mas, porém	gaja – alegre, gaio
stari – ficar de pé, estar de pé	vico – fila
montri – mostrar	pasporto – passaporte
vizo – visto	kontrolado – controle, vistoria
pasi – passar	finfine – finalmente
ĉefa – principal	urbo – cidade
ĉefurbo – capital	mirinda – maravilhoso
ial – por alguma razão	ĉina – chinês
renkonti – encontrar	krii – gritar
taksio – táxi	ĉar – porque
preni – pegar	adreso – endereço
ŝoforo – motorista	afable – afavelmente
helpi – ajudar	pri – a respeito de, sobre
pakaĵo – bagagem, pacote	preskaŭ – quase
alveni – chegar	saluti – saudar
rido – riso	rideto – sorriso
montriĝi – mostrar, explicar	malsana – doente
gepatroj – pais	labori – trabalhar
ind - Sufixo - digno/a de ser feito/a, meritório/a. Miri (admirar) Mirinda urbo (cidade maravilhosa, admirável – digna de ser admirada)	
ial - Por algum motivo/causa. Ial ŝi ne venis.	
eg – sufixo: grande. Urbego (cidade grande)	
et – sufixo: pequeno. Rideto (sorriso)	

Traduza para o Português:

1. Viaj okuloj estas belaj. 2. Ŝia kapo estas granda, ĉu ne? 3. Manoj kaj piedoj. 4. Nazo kaj buŝo. 5. Ni ne havis ĝin, sed nun ili havas ĝin. 6. Bone! Bonege! 7. Kiel vi fartas? - Ne bone. 8. Mi sentas malsaton. 9. Mi soifas. 10. Mi estas malvarma kaj malseka. 11. Ĉu ili estas varmaj? - Ne ili malvarmas. 12. Li estas malvarmega! 13. Kio okazas? 14. Petro, kie vi estas? 15. Mi estas ĉi tie, en la kesto! 16. En kiu kesto? 17. Li estas tie, en tiu kesto. 18. Ĉu li estas en la kesto, antaŭ kiu mi staras? 19. Ne, li estas en la kesto antaŭ vi. 20. Ĉu Mazi estis en la arbo? 21. Ĉu Karlo estis sub la arbo? 22. Kiu estas inter la arboj? 23. Ĉu vi aŭdas min? 24. Ĉu vi povas aŭdi min? 25. Ĉu vi povis vidi ŝin? 26. Ĉu ili povas kuri? 27. Jes, kaj ili povas ankaŭ naĝi. 28. Ĉu ĉiuj povas naĝi? 29. Ne, ne ĉiuj povas naĝi. 30. Kiu estas vi? 31. Kiuj estas ili? 32. Kian robon ŝi ŝatas? 33. Ŝi ŝatas la brunan robon, ĉu ne? 34. Kiajn robojn ŝi havas? 35. Verdan, bluan, ruĝan kaj flavan. 36. Ĉu la robo nigra-blanka estas ankaŭ ŝia? 37. Ne, tiu estas mia.

Corrija:

1. Seus (teus) olhos são belos. 2. Sua cabeça (dela) é grande, não é? 3. Mãos e pés. 4. Nariz e boca. 5. Nós não o tínhamos, mas agora eles o têm. 6. Bom! Excelente! 7. Como vai você? - Não bem. 8. Eu sinto fome. 9. Estou com sede. / Tenho sede. 10. Estou com frio e molhado. 11. Eles estão com calor? - Não, eles estão com frio. 12. Ele está muito frio/congelando. 13. O que está acontecendo? 14. Petro, onde está você? 15. Estou aqui, na caixa. 16. Em qual caixa? 17. Ele está lá, naquela caixa. 18. Ele está na caixa, na frente da qual eu estou de pé? 19. Não, ele está na caixa em frente de você. 20. Mazi estava na árvore? 21. Karlo estava debaixo da árvore? 22. Quem está entre as árvores? 23. Você me ouviu? 24. Você pode me ouvir? 25. Você pôde/podia ouvi-la? 26. Eles podem correr? 27. Sim, e eles podem nadar também. 28. Todos podem nadar? 29. Não, nem todos podem nadar. 30. Quem é você? 31. Quem são eles? 32. De que tipo de vestido ela gosta? 33. Ela gosta do vestido marrom, não é? 34. Que tipos de vestidos ela tem? 35. Verde, azul, vermelho e amarelo. 36. O vestido preto-e-branco também é dela? 37. Não, esse é meu.

Traduza para o Esperanto: 1. Ela tem dois braços e duas pernas. 2. Ela tem seis vestidos. 3. O vestido verde é dela. 4. Todos são dela? 5. Esse é meu, não é? 6. Não, os vestidos amarelos são seus. 7. Esse é preto. 8. Qual é marrom? 9. Como vocês estão? - Estamos bem, obrigado. 10. Estou livre. Estamos livres. 11. Estou com frio. 12. Quem são eles? 13. Eles estão com fome? 14. Estamos com sede. 15. Estou suando. 16. Tome banho (Tome uma ducha). 17. Estou cansado e molhado. 18. O que está acontecendo? 19. As orelhas de Petro são pequenas. 20. Os olhos dele são grandes. 21. Você pode me ouvir? 22. Você fala? 23. Nós podemos ouvir. 24. Todos podem ouvir? 25. Não, nem todos podem ouvir. 26. Onde você está? 27. Estou aqui, entre as duas árvores. 28. Em qual caixa está Petro? 29. Ele está lá? Ele está aqui? 30. Ele estava na caixa sob a árvore? 31. Não, ele estava na caixa sobre a qual você está sentado. 32. Agora ele está atrás da árvore.

Corrija:

1. Ŝi havas du brakojn kaj du kruojn. 2. Ŝi havas ses robojn. 3. La verda robo estas ŝia. 4. Ĉu ĉiuj estas ŝia? 5. Tiu estas mia, ĉu ne? 6. Ne, la flavaj roboj estas viaj. 7. Tiu estas nigra. 8. Kiu estas bruna? 9. Kiel vi fartas? Ni fartas bone, dankon. 10. Mi estas libera. Ni estas liberaj. 11. Mi estas malvarma (ou, "Mi malvarmas.") 12. Kiuj estas ili? 13. Ĉu ili estas malsataj? (ou "Ĉu ili malsatas?") 14. Ni estas soifaj ("Ni soifas.") 15. Mi ŝvitas. 16. Duŝu vin! 17. Mi estas laca kaj malseka. ("Mi laca kaj malseka.") 18. Kio okazas? 19. La oreloj de Petro estas malgrandaj. 20. Liaj okuloj estas grandaj. 21. Ĉu vi povas aŭdi min? 22. Ĉu vi parolas? 23. Ni povas aŭdi. 24. Ĉu ĉiuj povas aŭdi? 25. Ne, ne ĉiuj povas aŭdi. 26. Kie vi estas? 27. Mi estas ĉi tie, inter la du arboj. 28. En kiu kesto estas Petro? 29. Ĉu li estas tie? Ĉu li estas ĉi tie? 30. Ĉu li estis en la kesto sub la arbo? 31. Ne, li estis en la kesto, sur kiu vi sidas. 32. Nun li estas malantaŭ la arbo.

LECIÓN 8

4.2 – 4.7

DIALOGO

Parto 4 – Sceno 2

Horloĝo sonas.

O relógio soa.

Voĉo: Estas la oka horo.

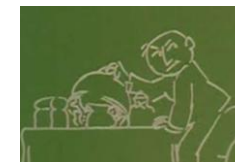
Voz: São oito horas. [É a oitava hora.]

Petro: (telefone) Halo? Ne, mi ne havas tempon. Mi matenmanĝas.

Petro: (ao telefone) Alô! Não, eu não tenho tempo. Estou tomando o café da manhã.

Voĉo: Estas la unua horo.

Voz: É uma hora. [É a primeira hora.]

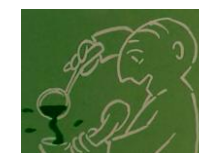

Petro: Halo? Ne, mi ne havas tempon. Mi tagmanĝas.

Petro: Alô? Não, eu não tneho tempo. Estou almoçando.

Voĉo: Estas la sepa horo.

Voz: São sete horas. [É a sétima hora.]

Petro: Halo? Ne, mi ne havas tempon. Mi vespermanĝas.

Petro: Alô? Não, eu não tenho tempo. Estou jantando.

Voĉo: Estas la naŭa horo.

Voz: São nove horas. [É a nona hora.]

Petro: Halo? Ne, mi ne havas tempon. Mi banas min.

Petro: Alô? Não, eu não tenho tempo. Eu me banho.

Voĉo: Estas la deka horo.

Voz: São dez horas. [É a décima hora.]

Petro: Halo? Ne, ne! Mi iras dormi. Bonan nokton!

Petro: Alô? Não, não! Eu vou dormir. Boa noite!

Sceno 3

Denove en la palaco.

De novo no palácio.

Reĝino: La unua horo. Estas tempo por tagmanĝi!

Reĝino: Um hora. É hora de almoçar. [É tempo para almoçar.]

(Al la Reĝo) Tagmanĝo, kara!

(Ao Rei) Almoço, querido!

Reĝo: Tuj mi venos!

Rei: Imediatamente eu irei!

Reĝino: Tagmanĝo, Silvja!

Rainha: Almoço, Silvja!

Silvja: Mi fartas malbone. Mi manĝos en mia ĉambro.

Silvja: Estou mal. Eu comerei no meu quarto.

Reĝino: Kio doloras vin?

Rainha: O que dói em você?

Silvja: Mi havas fortan kapdoloron.

Silvja: Eu tenho uma forte dor de cabeça.

Petro estas kuracisto, kaj li akceptas pacientojn.

Petro é médico, e ele aceita pacientes.

Voĉo: Kapdoloro, stomakdoloro, dentdoloro, dorsdoloro.

Voz: Dor de cabeça, dor de estômago, dor de dente, dor nas costas.

Petro: Envenu! Kio doloras vin?

Petro: Entre! O que te dói?

Paciento 1: Mi havas fortan kapdoloron.

Paciente 1: Tenho uma forte dor de cabeça.

Petro: Kapdoloron? Jen medikamento.

Petro: Dor de cabeça? Eis um medicamento.

Paciento 1: Mi dankas vin!

Paciente 1: Eu te agradeço!

Petro: Sekva! Kio doloras vin?

Petro: Próximo! O que dói em você?

Paciento 2: Mi havas stomakdoloron.

Paciente 1: Eu tenho dor de estômago.

Petro: Stomakdoloron? Jen medikamento.

Petro: Dor de estômago? Eis um medicamento.

Paciento 2: Mi dankas vin!

Paciente 2: Eu te agradeço!

Petro: Sekva! Kio doloras vin?

Petro: Seguinte! O que te dói?

Paciento 3: Mi havas fortan dentdoloron.

Paciente 3: Eu tenho uma forte de de dente.

Petro: Dentdoloron? Jen medikamento.

Petro: Dor de dente? Aqui está um medicamento.

Paciento 3: Mi dankas vin!

Paciente 3: Eu te agradeço!

Petro: Sekva! Kio doloras vin?

Petro: Próximo! O que te dói?

Paciento 3: Mi havas dorsdoloron.

Paciente 3: Eu tenho dor nas costas.

Petro: Dorsdoloron? Jen medikamento.

Petro: Dor nas costas? Eis um medicamento.

Paciento 3: Mi dankas vin!

Paciente 3: Eu te agradeço!

La ĉambro de Silvja en la reĝa palaco.

O quarto da Silvja no palácio real.

Reĝino: Vi havas kapdoloron? Iru en vian ĉambro kaj ripozu!

Rainha: Você tem dor de cabeça? Vá ao seu quarto e repouse!

(Al servistoj) La princino tagmanĝos en sia ĉambro!

(Aos empregados) A princesa almoçará em seu quarto!

(Al la Reĝo) Silvja malbone fartas, ŝi havas kapdoloron.

(Ao Rei) A Silvja está mal, ela tem dor de cabeça.

Reĝino: Ŝi havas kapdoloron. Ŝi tagmanĝos en sia ĉambro.

Rainha: Ela tem dor de cabeça. Ela almoçará em seu quarto.

Sceno 6

Reĝino: Lia.

Rainha: Dele [seu].

Reĝo: Ŝia. Ŝia tranĉilo.

Rei: Dela [seu]. A faca dela [sua faca].

Reĝino: Lia tranĉilo. Lia forko.

Rainha: A faca dele [sua faca]. O garfo dele.

Reĝo: Ŝia forko. Ŝia glaso.

Rei: O garfo dela. O copo dela.

Reĝino: Lia glaso. Lia telero.

Rainha: O copo dele. O prato dele.

Reĝo: Ŝia bovlo.

Rei: A tigela dela.

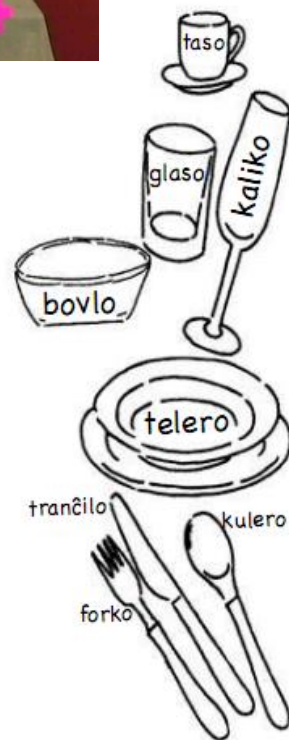
Reĝino: Lia krono.

Rainha: A coroa dele.

Reĝo: Ŝia krono.

Rei: A coroa dela.

Sceno 7

Silvja en la dormoĉambro.

Silvja no quarto de dormir.

Silvja: Kapdoloro! Ho!

Silvja: Dor de cabeça! Oh!

Ekster la palaco unu Pseŭdo-Silvja paŝas preter la Reĝino.

Fora do palácio uma Pseudo-Silvja caminha perto da Rainha.

Reĝino: Saluton, Silvja! Ĉu vi ankoraŭ malsanas?

Rainha: Olá, Silvja! Você ainda está doente?

Pseŭdo-Silvja: Mi? Malsanas?! Ne, mi estas tute sana!

Pseudo-Silvja: Eu? Doente?! Não, eu estou totalmente sã!

Reĝino: Kien vi iras?

Rainha: Aonde você vai?

Pseŭdo-Silvja: Mi iras al la naĝejo. Ĝis!

Pseudo-Silvja: Eu vou à piscina. Até!

Reĝino: Agrablan naĝadon, kara!

Rainha: Agradável natação, querida!

Alia Pseŭdo-Silvja paŝas preter la Reĝo.

Outra Pseudo-Silvja caminha perto do Rei.

Reĝo: Saluton, Silvja! Kiel vi fartas nun? Ĉu pli bone?

Rei: Olá, Silvja! Como você está agora? Melhor?

Pseŭdo-Silvja2: Ĉu pli bone? Ho, jes!

Pseudo-Silvja2: Melhor? Oh, sim!

Reĝo: Bone, bone, bone. Kien vi iras nun?

Rei: Bem, bem, bem. Aonde você vai agora?

Pseŭdo-Silvja2: Mi iras al la tenisludejo. Ĝis!

Pseudo-Silvja2: Eu vou à quadra de tênis. Até!

Reĝo: Agrablan ludadon, kara!

Rei: Agradável jogada, querida!

(Al la Reĝino) Silvja jam pli bone fartas. Ŝi ludas tenison.

(À Rainha) Silvja já está melhor. Ela joga tênis.

Reĝino: Ĉu ŝi ludas tenison? Ne, tute ne! Ŝi naĝas nun!

Rainha: Ela joga tênis? Não, absolutamente não! Ela está nadando agora!

Tria Pseŭdo-Silvja preter-rajdas sur ĉevalo.

Terceira Pseudo-Silvja passa andando de cavalo.

Pseŭdo-Silvja3: Saluton, Panjo! Saluton, Paĉjo! Ĝis!

Pseudo-Silvja3: Olá, Mamãe! Olá, Papai! Até!

VORTARO

sono	som
soni	soar
telefono	telefone
voĉo	voz
halo	alô
matenmanĝo	(maten-manhã/manĝ-comer/o-substantivo) café da manhã
matenmanĝi	tomar café da manhã
tagmanĝo	(tag/manĝ/o) almoço
tagmanĝi	almoçar
verpermanĝi	(vesper/manĝ/i) jantar
bani	tomar banho, banhar
dormi	dormir
tempo	tempo, hora
kara	querido, querida, caro, cara
tuj	imediatamente
ĉambro	quarto
doloro	dor
dolori	doer
kuracisto	(kurac-curar/ist-profissão/o-substantivo) médico
paciento	paciente

akcepti

sekva

enveni

medikamento

danki

kapdoloro

dento

dentdoloro

dorso

dorsdoloro

stomako

stomakdoloro

ŝia

lia

sia

ĉambro

dormoĉambro,

tranĉi

tranĉilo

forko

kulero

glaso

kaliko

taso

telero

bovlo

krono

ekster

preter

ankoraŭ

tute

sana

kien

naĝejo

naĝado

agrabla

nun

tenisludejo

teniso

ludado

ludo

aceitar

próximo, seguinte

entrar

medicamento

agradecer

dor de cabeça

dente

dor de dente

costas, dorso

dor nas costas

estômago

dor de estômago

seu, sua, dela

seu, sua, dele

seu (próprio), dele, dela

quarto

quarto de dormir

cortar

(tranĉ/il/o) faca

garfo

colher

copo

cálice

xícara

prato

tigela

coroa

fora de, no exterior de

próximo a, ao lado de

ainda

totalmente, absolutamente

são, sã, saudável

aonde

(naĝ/ej/o) lugar para nadar, piscina

(naĝ/ad/o) natação

agradável

agora

(tenis/lud/ej/o) quadra de tênis, lugar para jogar tênis

tênis

(lud/ad/o) jogada, partida

jogo

ludi	jogar, brincar
ludejo	(lud/ej/o) lugar para jogar
jam	já
rajdi	andar (de cavalo), cavalgar
ĉevalo	cavalo
rajdi sur ĉevalo	andar de cavalo

Vocabulário adicional

tago	dia
mezo	meio
tagmezo	meio-dia
nokto	noite
noktomezo	meia-noite
post	depois
posttagmezo	tarde (depois do meio-dia)
hodiaŭ	hoje
vino	vinho
labori	trabalhar
birdo	pássaro
flugi	voar
hundo	cachorro, cão
bezoni	necessitar, precisar
mem	mesmo, mesma

a) Traduku:

Horloĝo sonas.
soar =

Voĉo: Estas la oka horo.
Petro: (telefone) Halo? Ne, mi ne havas tempon. Mi matenmanĝas.
voz =
Alô? =
tomar café da manhã =

Voĉo: Estas la unua horo.
Petro: Halo? Ne, mi ne havas tempon. Mi tagmanĝas.
almoçar =

Voĉo: Estas la sepa horo.

Petro: Halo? Ne, mi ne havas tempon. Mi vespermanĝas.
jantar =

Voĉo: Estas la naŭa horo.
Petro: Halo? Ne, mi ne havas tempon. Mi banas min.
banhar =

Voĉo: Estas la deka horo.
Petro: Halo? Ne, ne! Mi iras dormi. Bonan nokton!
dormir =

Reĝino: La unua horo. Estas tempo por tagmanĝi! (Al la Reĝo) Tagmanĝo, kara!
Reĝo: Tuj mi venos!
querido, caro =
imediatamente =

Silvja: Mi fartas malbone. Mi manĝos en mia ĉambro.
Reĝino: Kio doloras vin?
Silvja: Mi havas fortan kapdoloron.
quarto =
doer =
dor de cabeça =

Petro estas kuracisto, kaj li akceptas pacientojn.
Petro: Sekva! Envenu! Kio doloras vin?
Paciento 3: Mi havas dorsdoloron.
Petro: Dorsdoloron? Jen medikamento.
médico =
aceitar =
próximo, seguinte =
entrar =
medicamento =

Reĝino: Ŝi havas kapdoloron. Ŝi tagmanĝos en sia ĉambro.
seu (próprio), dele, dela =

Reĝino: Lia.
Reĝo: Ŝia. Ŝia tranĉilo.
Reĝino: Lia tranĉilo. Lia forko.
Reĝo: Ŝia forko. Ŝia glaso.
Reĝino: Lia glaso. Lia telero.

Reĝo: Ŝia bovlo.
 Reĝino: Lia krono.
 dele =
 dela
 garfo =
 copo =
 prato =
 tigela =
 coroa =

Ekster la palaco unu Pseŭdo-Siljva paŝas preter la Reĝino.
 fora de, no exterior de =
 próximo a =

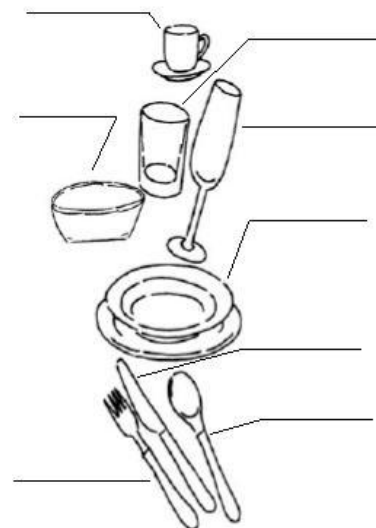
Reĝino: Saluton, Siljva! Ĉu vi ankoraŭ malsanas?
 Pseŭdo-Siljva: Mi? Malsanas?! Ne, mi estas tute sana!
 ankoraŭ =
 totalmente, absolutamente =
 saudável =

Reĝino: Kien vi iras?
 Pseŭdo-Siljva: Mi iras al la naĝejo. Ĝis!
 Reĝino: Agrablan naĝadon, kara!
 aonde =
 lugar para nadar, piscina =
 agradável =
 natação =

Reĝo: Kien vi iras nun?
 Pseŭdo-Siljva2: Mi iras al la tenisludejo. Ĝis!
 Reĝo: Agrablan ludadon, kara!
 agora =
 quadra de tênis, lugar para jogar tênis =
 jogada =

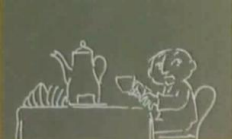
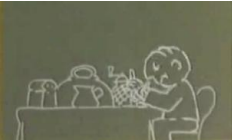
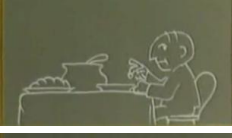
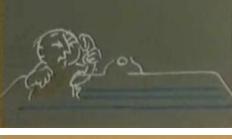

Reĝo: (Al la Reĝino) Siljva jam pli bone fartas. Ŝi ludas tenison.
 Reĝino: Ĉu ŝi ludas tenison? Ne, tute ne! Ŝi naĝas nun!
 Tria Pseŭdo-Siljva preter-rajdadas sur ĉevalo.
 já =
 tênis =
 andar de cavalo =

b) Bildoj:

1. Ŝi havas _____.
2. Li havas _____.
3. Li havas _____.
4. Li havas _____.
5. _____ nomo estas Siljva.
6. _____ nomo estas Karlo.
7. La Reĝino havas _____ sur la kapo.
8. La telefono _____.
9. Mariah Carey havas belan v _____.

GRAMATIKO

10. Estas la oka horo matene. Li _____
11. Estas la unua horo posttagmeze. Li _____
12. Estas sepa horo vespere. Li _____
13. Li b_____ sin.
14. Estas la deka horo nokte. Li iras _____.
15. Li _____
16. 17. 18.
19. 20.

•FUTURO (-OS)

Para o futuro, acrescenta-se a terminação **-os** à raiz do verbo.

Mi manĝos en mia ĉambro. (Comerei no meu quarto.)

La princino tagmanĝos en sia ĉambro. (A princesa almoçará em seu quarto.)

•NÚMEROS ORDINAIS

Para construir números ordinais (primeiro, segundo, terceiro) basta adicionar a terminação **-a** aos números cardinais. Usa-se hífen quando há mais de uma palavra. Números ordinais são adjetivos.

tri = três

tria = terceiro, terceira

unua – primeiro

sesa - sexto

dua – segundo

sepa - sétimo

tria - terceiro

oka - oitavo

kvara - quarto

nona - nono

kvina - quinto

deka – décimo

dudek-unua – vigésimo primeiro

cent-tria – centésimo terceiro

•KIOMA? (que, qual [ordinal])

Kioma é uma palavra formada com *kiom* (quanto) mais a terminação adjetiva **-a**.

Enquanto *kiom?* pede por uma quantidade ou um número cardinal (unu, du, tri), **kioma?** pede por um número ordinal (unua, dua, tria). Uma pergunta com *kioma* espera uma resposta com a estrutura “la + (número)-a”.

Kiom...? → resposta com número cardinal (unu, du, tri, kvar...)

Kioma...? → resposta com número ordinal (unua, dua, tria, kvara...)

Kiom da arboj estas en la ĝardeno? —Naŭ arboj.

Quantas árvores há no jardim? —Nove árvores.

Kioma horo estas? —La naŭa horo.

Que horas são? —Nove horas [A nona hora].

Kioma tago estas hodiaŭ? —Hodiaŭ estas la kvara (4a) de majo.

Que dia é hoje? —Hoje é 4 de maio. [Hoje é o quarto (dia) de maio.]

Sur kioma etaĝo estas via ĉambro? —Sur la dua etaĝo.

Em qual andar é o seu quarto? —No segundo andar.

•HORAS

As horas em Esperanto são ditas com números ordinais, já os minutos não.

Kioma horo estas?

08:00 - Estas la oka horo akurate. (São 8 horas em ponto.)

08:10 - Estas la oka kaj dek minutoj (São oito e dez minutos.)

08:15 - Estas la oka kaj kvarono. (São oito e um quarto.)

08:30 - Estas la oka kaj duono. (São oito e meia.)

08:40 - Estas la oka kaj kvardek minutoj. (São oito e quarenta.)

ou Estas dudek minutoj antaŭ la naŭa (São vinte para as nove)

08:45 - Estas kvarono antaŭ la naŭa (Um quarto antes das nove.)

10:32:23 - Estas la deka, tridek du minutoj kaj dudek tri sekundoj (São 10 horas, 32 minutos e 23 segundos)

00:00 - Estas la noktomezo. (É meia noite.)

12:00 - Estas la tagmezo. (É meio dia.)

10:00h - Estas la deka matene. (São dez da manhã.)

22:00h - Estas la deka vespere. (São dez da noite.)

03:00h - Estas la tria nokte. (São três da madrugada.)

Em horas, é comum usar as palavras **post** (depois) e **antaŭ** (antes):

8:05 – Estas la oka kaj kvin minutoj. / Estas kvin minutoj post la oka.

3:50 – Estas la tria kaj kvindek. / Estas dek minutoj antaŭ la kvara.

•-ON- (fração)

Para indicar uma divisão, parte ou fração, **-on-** é adicionado ao número, especificando em quantas partes o total é dividido:

du – dois	duono – meio (dividido em dois)
tri – três	triono – terço (dividido em três)
kvar – quatro	kvarono – quarto (dividido em quatro)

É comum usar as palavras *duono* (meia, 30 min) e *kvarono* (quarto, 15 min) em horas.

1:15 – Estas la unua kaj kvarono. / Estas kvarono post la unua.

1:30 – Estas la unua kaj duono. / Estas duono post la unua.

1:45 – Estas kvarono antaŭ la dua.

•JE (a, por, em, etc.)

Je possui um sentido indefinido, e pode ser traduzido como “a, por, em, etc.” *Je* é usados em sentidos mais abstratos, quando outras preposições não se aplicam. Em geral, se evita o uso de *je* se existir uma preposição mais precisa. É comum usar *je* com horas.

Ĝu kioma horo vi matenmanĝas? – Mi matenmanĝas ĵe la sepa.

A que horas você toma o café da manhã? – Tomo o café da manhã às sete.

•SI (pronome reflexivo)

Já vimos no nosso curso o que é sujeito e objeto. Quando o sujeito e o objeto da frase é o mesmo, usamos um pronome reflexivo. Quando você olha no espelho e vê seu reflexo, você se vê – “se” indica que “você” é tanto o sujeito quanto o objeto da frase, portanto *se* é um pronome reflexivo. Quando digo “Eu me lavo”, eu tanto faço quanto recebo a ação do verbo *lavar*, então “me” é um pronome reflexivo. Em esperanto, os pronomes de primeira e segunda pessoa (mi, vi e ni) podem funcionar como reflexivos, e caso sejam objetos diretos basta adicionar a marca do acusativo (-n).

Mi amas min. (Eu me amo.)

Vi lavas vin. (Você se lava / Vocês se lavam.)

Ni banas nin. (Nós nos banhamos.)

Já para as terceiras pessoas (li, ŝi, ĝi e ili), o pronome reflexivo correspondente é “si”.

Compare:

Li amas lin. - Ele o ama (ama outra pessoa).

Li amas sin. Ele se ama (ama a si próprio).

Ŝi lavas ŝin. (Ela a lava.)

Ŝi lavas sin. (Ela se lava.)

Ili banas ilin. (Eles os banham.)

Ili lavas sin. (Eles se banham.)

•SIA (possessivo reflexivo)

Em Português, as palavras *seu, sua, seus, suas*, e mesmo *dele(s), dela(s)* podem gerar confusão. Ex.:

1. “João ama seu irmão e seus filhos.” – Filhos de quem? Seus próprios filhos ou os filhos de seu irmão?

2. “Ela deu a sua irmã seu livro.” – De quem é o livro? Dela ou da sua irmã?

Essa confusão é evitada em Esperanto pelo pronome **si**, e pelo possessivo **sia**. Quando usamos *sia*, o possuidor é o sujeito da frase.

A frase 1 acima pode ser traduzida de duas formas:

a) Johano amas sian fraton kaj siajn filojn. (Ele ama seu irmão e seus próprios filhos.)

b) Johano amas sian fraton kaj liajn filojn. (Ele ama seu irmão e os filhos do seu irmão.)

Podemos traduzir a frase 2 assim:

a) Ŝi donis al sia fratino sian libron. (O livro é dela mesma.)

b) Ŝi donis al sia fratino ŝian libron. (O livro é da irmã.)

Mi manĝas en mia ĉambro. (Eu como no meu quarto.)
Vi manĝas en via ĉambro. (Você come no seu quarto.)
Li manĝas en sia ĉambro. (seu próprio quarto)
Ŝi manĝas en sia ĉambro. (seu próprio quarto)

Compare:

Li manĝas sian pomon. - Ele come sua (própria) maçã.
Li manĝas lian pomon. - Ele come sua maçã (sua=de outra pessoa).

•**ACUSATIVO** (direção, movimento)

Além de indicar o objeto direto, como vimos, o acusativo (-n) também pode indicar direção ou movimento em direção a algo.

Compare:

Silvja estas en la ĝardeno. Ŝi estas tie. (Silvja está no jardim. Ela está lá.)
Silvja iras al la ĝardeno. Ŝi iras tien. (Silvja vai ao jardim. Ela vai para lá.)

Compare:

Mazi saltis en la rivero. (Mazi estava dentro do rio, pulando.)
Mazi saltis en la riveron. (Mazi pulou para dentro do rio.)

La birdo flugas en la ĉambro. (O pássaro voa no quarto.)
La birdo flugas en la ĉambron. (O pássaro voa para dentro do quarto.)

•**-AD-**

O sufixo -ad- indica a duração na ação, uma ação contínua ou repetida:

naĝi – nadar	naĝado – natação
ludi – jogar	ludado – partida, jogada
legi – ler	legado - leitura
aŭdi – ouvir	aŭdado – audição
rigardi – ver	rigardadi – contemplar
kanti – cantar	kantado – cantoria
krono – coroa	kronado – coroação
guto – gota	gutado – goteira
martelo – martelo	martelado – martelada, martelação

PRAKTIKADO PER LEGADO

Paĝo el la taglibro de Karol (daŭrigo)

Je la tagmezo, kiam mi alvenis al mia domo de la lernejo, mi vidis sur la tablo glasojn, kalikojn, bovlojn, telerojn, kulerojn, forkojn, tranĉilojn... “Estas jam tempo por tagmanĝi, kara.” – diris mia patrino. “Mi iros tuj, panjo. Sed rigardu! Mi kuris en la pluvo. Mi multe kuris kaj miaj kruroj doloras min. Mi estas tre malseka kaj malvarma. Unue mi devas bani min, kaj poste mi tagmanĝos. Nun mi bezonas varman plaĉan banon.” Kiam mia patrino turnis ŝian kapon kaj vidis min, ŝi diris: “Ho, terure! Vi estos malsana. Vi ne devas kuri en tia malvarma pluvego. Tuj vin banu!”

Post la agrabla bano, mi multe manĝis ĉar mi estis tre malsata. “Ne manĝu tiel rapide! Tio ne estas bona por via stomako, kaj vi malsanos. Vi havos stomakdoloron.” – diris mia patro. Preskaŭ ĉiun tagon li diras tion, kaj mi ĉiam manĝas rapide. Hodiaŭ mi manĝis fazeolon, rizon kaj salaton. Mi ne ŝatas manĝi viandon, mi nur manĝas vegetare. Sed mia patro, patrino kaj frato ne estas vegetaranoj kiel mi.

Post tia bongusta manĝaĵo, mi iris ripozi en mian ĉambron. Mi telefonis al mia amikino, mi deziris ludi tenison kun ŝi. “Halo! Saluton, Sofio! Kiel vi fartas? Ĉu vi volas iri al la tenisludejo posttagmeze?” Kaj ŝi respondis: “Ĉi tiun matenon mi havis fortan kapdoloron, kaj mi ankoraŭ malsanas. Mi telefonos al vi poste, kiam mia kapdoloro foriros. Kaj eble ni faros ion. Brakumon kaj ĝis revido!”

Mi estis tiel laca, mi studegis, gimnastikis, dancis kaj kuregis en la mateno. Do, post mi parolis kun mia amikino, mi dormis. Sed post kelkaj minutoj mia patrino malfermis la pordon, eniris mian ĉambron kaj diris: “Mi iros al la laborejo, kara. Mi venis por brakumi kaj kisi vin, kaj diri ĝis revido. Hodiaŭ mi havos multege da pacientoj, mi devas eliri tuj.” Mia patrino estas kuracistino. Ŝi akceptas pacientojn kun preskaŭ ĉiuj doloroj: kapdoloro, stomakdoloro, dorsdoloro... kaj ŝi donas al ili medikamentojn. Sed la speciala afero pri mia patrino estas ke ŝi donas al siaj pacientoj nur naturalajn medikamentojn.

Kiam mia patrino eliris mian ĉambron, mi provis dormi denove. Sed en la sekva horo, la sono de la telefono vekis min. Estis mia amikino Sofio, ŝi diris ke ŝi jam bone fartis, ŝi estis tute sana. “Nu, kien vi volas iri? Ĉu al la tenisludejo? Ni povas havi bonan ludadon” – mi diris. “Ne, vi scias, ke mi ne tre ŝatas ludi tenison. Mi preferas iri al la naĝejo havi agrablan naĝadon.” Kaj mi demandis: “Ĉu vi vere volas iri al la naĝejo en tia malvarma vetero?” “Vi pravas... la temperaturo ne estas tiel bona por naĝi en malvarma akvo. Eble ni povas rajdi

sur ĉevalo preter la rivero. Kion vi pensas pri tio?” Mi pensis, ke tio estis bonega ideo, kaj ni rajdis ĉelavon ĝis la suno ne plu brilis, je la sepa horo vespere.

Je la sepa kaj duono, ni iris al ŝia hejmo. Ŝi demandis al sia patrino por fari bonan manĝaĵon kaj ni vespermanĝis kune. Poste, mi revenis al mia domo kaj nun mi estas ĉi tie. Mi skribas en mia taglibro. Kioma horo estas nun? Ho, jam estas noktomezo, mi devas dormi. Morgaŭ mi vekigĝos je la sepa horo matene kaj iros al la lernejo. Mi havos longan tagon denove.

Kian agrablan tagon mi havis hodiaŭ!

daŭrigo – continuação	fazeolo – feijão
rizo – arroz	viando – carne
nur – somente	vegetare – vegetarianamente
preskaŭ – quase	brakumo – abraço
pordo – porta	laboro - trabalho
nur – somente	vetero – tempo, condições meteorológicas

EKZERCOJ

I) Escreva as horas:

Kioma horo estas?

a)

b)

c)

d)

e)

f)

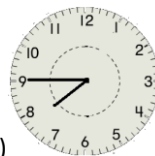
g)

h)

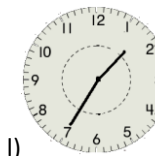
i)

j)

k)

l)

II) Use as palavras entre parênteses para fazer perguntas e respostas usando o futuro (-os) e as horas. Siga o modelo:

(ŝi venos – sepa – vespere)

Je kioma horo ŝi venos hodiaŭ? – Ŝi venos je la sepa horo vespere.

A que horas ela virá hoje? – Ela virá às sete horas da tarde.

a) (ŝi studos – oka – matene)

Je kioma horo ____ hodiaŭ? – Ŝi ____ je la ____ horo ____.

b) (li tagmanĝos – unua – posttagmeze)

c) (ili revenos – dek-una – nokte)

d) (li malfermos la fruktobudon – sesa – vespere)

e) (Georgo rajdos sur ĉevalo – sepa kaj duono – matene)

f) (Ana praktikos naĝadon – kvara kaj kvarono – posttagmeze)

III) Use as palavras entre parênteses para formar frases de forma que o possuidor seja o sujeito da frase. Use o futuro.

(ŝi – tagmanĝi – ĉambro) Ŝi tagmanĝos en sia ĉambro.

a) (li – ludi tenison – tenisludejo)

b) (ili – gimnastiki – ĝardeno)

- c) (mi – naĝi – naĝejo)
 d) (ŝi – danci – dormoĉambro)
 e) (vi – labori – fruktobudo)

IV) Complete as frases com palavras do quadro:

sonas – voĉon – tagmanĝi – sin – kuracisto – akceptos – akurate – doloras – sekva – tuj – ankoraŭ – jam – naĝejo – ludado – rajdi

- a) Kio _____ vin? – Mi havas terura dentdoloron.
 b) La telefono _____.
 c) Andrea multe ŝvitas. Ŝi volas duŝi _____.
 d) Ĉu vi preferas naĝi en _____ aŭ en rivero?
 e) Filipo ne scias ĉu li _____ novan laboron en alia urbo.
 f) La kuracisto demandis: “Kiu estas la _____ paciento?”
 g) Jam estas tagmezo. Mi malsatas. Estas tempo por _____.
 h) Vi havas tre belan _____. Mi pensas ke vi devas kanti profesie.
 i) Ĉu vi jam studas la naŭa lecionon? – Ne, ni _____ studas la okan.
 j) Kia estis la _____? – Tre bona. Mi multe lidis tenison.
 k) La paciento havis dorsdoloron, do la _____ donis al li medikamenton.
 l) Mi iros _____ al la laboro! Mi ne havas tempon.
 m) Ĉu vi scias _____ sur ĉevalo?
 n) Kioma horo estas? – Estas la unua horo _____.
 o) La infano _____ ne ploras.

V) Lembre-se de que o acusativo, além de ser usado para indicar o objeto direto, pode também ser usado para indicar movimento em direção a algo. Vamos praticar esses dois usos do acusativo. Corrija as frases quando necessário:

1. Kie vi iras? – Mi iras en la ĝardeno. (Aonde você vai? – Eu vou ao jardim.)
 2. La birdo estis ekster la ĉambro, kaj do ŝi flugis en la ĉambro. (O pássaro estava fora do quarto, e então ele voou para dentro do quarto.)
 3. La hundo kuris sub la tablo. (O cachorro correu para baixo da mesa.)
 4. La hundo kuris sub la tablo. (O cachorro correu embaixo da mesa.)
 5. Mi metis la mano sur la tablo. (Eu meti a mão sobre a mesa.)
 6. Mi vojaĝas en Brazilo. (Eu viajo no Brasil.)
 7. Mi vojaĝas en Brazilo. (Eu viajo para o Brasil.)
 8. Mi iras en la domo. (Eu caminho dentro da casa.)

9. Mi iras en la domo. (Eu caminho para dentro da casa.)
 10. Li donis al mi kafo kun sukero, sed sen lakto. (Ele me deu café com açúcar, mas sem leite.)
 11. La birdo flugas trans la rivero, kaj trans la rivero estas aliaj birdoj. (O pássaro está voando para além do rio, e além do rio estão outros pássaros.)
 12. Li diras, ke mi estas atenta. (Ele diz que eu sou atento.)
 13. Ni iru antaŭe! (Vamos em frente!)
 14. La parkhorloĝo estas antaŭ la budo. (O parquímetro está em frente a loja.)
 15. Kio vi faras? (O que você está fazendo?)

VI) Forme frases usando nomes de talheres. Siga o modelo:

(telero – manĝi) Oni uzas teleron por manĝi.

- a) (taso – trinki kafon) Oni uzas _____.
 b) (glaso – trinki sukon)
 c) (forkoj, tranĉiloj kaj kuleroj – tagmanĝi)
 d) (kaliko – trinki vinon)
 e) (teleroj kaj bovloj – vespermanĝi)

VII) Escolha as alternativas que melhor completam cada sentença.

1. _____ tago estas hodiaŭ? – Hodiaŭ estas la tria de februaro.
 a) Kiom da b) Kia c) Kioma d) Kiel
2. _____ vi venos? – Mi venos noktomeze.
 a) Kie b) Kiam c) Kioma horo d) Ĉu
3. Jam estas la dek-unua horo nokte, kaj la vendistoj _____ laboras.
 a) sin b) post c) ankoraŭ d) tuj
4. Silvja _____ bone fartas. Ŝi ludas tenison.
 a) jam pli b) ankoraŭ c) jes d) ĝuste
5. _____ kioma horo vi iras dormi?
 a) En b) Al c) Ĉe d) Je

6. Foriru _____! Mi ne volas vidi vin ĉi tie!
 a) jam b) tuj c) tiu d) ek
7. Mi ne bezonas medikamenton. Mi _____ sanas.
 a) tuta b) tute c) ĉiu d) ĉio
8. _____ vi iras je la naŭa horo? – Mi iras al mia domo.
 a) Kie b) Al kiu c) Kien d) Kiom
9. Tuj donu al mi vian kraĵonon! – _____ ĝi.
 a) Jen b) Estas c) Tie d) Prenu
10. Oni uzas _____ por trinki vinon.
 a) bovlon b) tranĉilon c) tason d) kalikon
11. La reĝo kaj la reĝino portas _____ sur la kapo.
 a) bovlon b) kronon c) kuleron d) teleron
12. Ni havis bonan _____ en la naĝejo.
 a) naĝado b) saltado c) ludado d) gimnastikon
13. Mi ne volas ludi ekster la domo – _____.
 a) plaĉas b) tenison c) pluvas d) tuj
14. Ŝi amas _____ filon tiel, kiel ŝi amas _____ mem.
 a) sin... sian. b) sian... sin. c) tion... sin. d) tiu... ŝin.
15. Ŝi rakontis al mi _____ aventuron.
 a) sin b) sia c) sian d) ŝia
16. Ŝi revenis al la palaco de _____ prato.
 a) ŝian b) ŝi c) si d) sia
17. _____ fratojn ŝi ne amis.
 a) Kiajn b) Siajn c) Ŝiajn d) Mem
18. Oni povas trinki _____ glaso.
 a) por b) per c) ĉe d) kun

VIII) Respondu:

1. Kioma horo estas nun?
2. Je kioma horo vi matenmanĝas?
3. Je kioma horo vi tagmanĝas?
4. Je kioma horo vi vespermanĝas?
5. Je kioma horo vi banas vin?
6. Je kioma horo vi iras dormi?
7. Kion ni diras, kiam ni respondas la telefonon?
8. Ĉu vi havas tempon por iri al la domo de via amiko hodiaŭ?
9. Ĉu Silvja tagmanĝos kun la reĝo kaj la reĝino?
10. Ĉu Silvja diris, ke ŝi fartis bone aŭ malbone?
11. Kion ŝi diris, ke estis sia problemoj?
12. Kie Silvja diris, ke ŝi manĝos?
13. Ĉu vi havas grandan aŭ malgrandan ĉambron?
14. Kio doloras vin?
15. Kio estas "Benegripe"?
16. Kion vi uzas por matenmanĝi, tagmanĝi kaj vespermanĝi?
17. Kion oni uzas por trinki kafon?
18. Kion oni uzas por trinki sukon?
19. Kion oni uzas por trinki vinon?
20. Kion la Reĝo kaj la Reĝino portas sur la kapo?

21. Ĉu vi malsanas aŭ ĉu vi tute sanas?
22. Ĉu ni ankoraŭ studas la trian lecionon?
23. Ĉu ni ankoraŭ studas la okan lecionon?
24. Kien vi iras je la sepa horo?
25. Ĉu vi havas naĝejo ĉe via domo?
26. Kie oni povas naĝi?
27. Kien iras la unua Pseŭdo-Silvja?
28. Ĉu vi faras naĝadon?
29. Ĉu vi havas tenisludejon ĉe via domo?
30. Kien iras la dua Pseŭdo- Silvja?
31. Kie oni povas ludi tenison?
32. Ĉu vi scias ludi tesinon?
33. Ĉu vi scias naĝi?
34. Ĉu vi scias rajdi sur ĉevalo?

IX) Demandu:

1. Estas oka horo nun.
2. Mi tagmanĝas je la unua horo.
3. Mi vespermanĝas je la sepa horo.
4. Mi uzas tason por trinki kafon.
5. Mi uzas teleron, forkon kaj tranĉilon.

6. Ili portas kronojn.
7. Mi uzas glason por trinki akvon.
8. Ne, mi ne havas tempon.
9. Mi havas stomakdoloron.
10. Mi uzas kalikon por trinki vinon.
11. Mi tute sanas.
12. Mi naĝas en naĝejo kaj rivero.
13. Jes, mi scias rajdi sur ĉevalo.
14. Jes, ni ankoraŭ studas la okan lecionon.
15. Ne, mi ne havas naĝejon en mia domo.
16. Jen ĝi. (Uzu la vorto "tuj" en via demando.)
17. Ne, mi ne faras naĝadon.
18. Jes, mi ludas tenison.
19. Mi havas grandan dormĉambron.
20. Mi banas min je la naŭa horo.

Respostas da lição 8

b) Bildoj:

(Respostas da primeira parte no livro-texto.)

1. kapdoloron	2. dentdoloron	3. stomakdoloron	4. dorsdoloron	5. Ŝia
6. Lia	7. kronon	8. sonas	9. voĉon	10. matenmanĝas
11. tagmanĝas	12. vespermanĝas	13. banas	14. dormi	15. rajdas sur ĉevalo
16. ĉambro/dormĉambro	17. medikamento	18. dento	19. stomako	
20. naĝejo	21. Estas la sesa horo.	22. Estas la tria horo.	23. estas la deka horo.	
24. Estas la naŭa horo.	25. Estas la kvara horo.			

I)

- a) Estas la sesa horo (akurate). b) Estas la tria horo. c) Estas la deka horo.
d) Estas la naŭa horo. e) Estas la kvara horo. f) Estas la dek-unua horo.
g) Estas la kvina (horo) kaj dek kvin (minutoj). / Estas la kvina kaj kvarono. / Estas kvarono post la kvina. / Estas dek kvin (minutoj) post la kvina.
h) Estas la dua (horo) kaj tridek (minutoj). / Estas la dua kaj duono. / Estas duono post la dua. / Estas tridek (minutoj) post la dua.
i) Estas la naŭa (horo) kaj dek kvin (minutoj). / Estas dek kvin (minutoj) post la naŭa.
j) Estas la sepa (horo) kaj kvardek kvin (minutoj). / Estas kvarono antaŭ la oka. / Estas dek kvin (minutoj) antaŭ la oka.
k) Estas tagmezo. / Estas noktomezo. / Estas la dek-dua horo (akurate).
l) Estas la unua (horo) kaj tridek kvin (minutoj).

II)

- a) Je kioma horo ŝi studos hodiaŭ? – Ŝi studos je la oka horo matene.
b) Je kioma horo li tagmanĝos hodiaŭ? – Li tagmanĝos je la unua horo posttagmeze.
c) Je kioma horo ili revenos hodiaŭ? – Ili revenos je la dek-unua horo nokte.
d) Je kioma horo li malfermos la fruktobudon? – Li malfermos la fruktobudon je la sesa horo vespere.
e) Je kioma horo Georgo rajdos sur ĉevalo hodiaŭ? – Li rajdos sur ĉevalo je la sepa kaj duono matene.
f) Je kioma horo Ana praktikos naĝadon? – Ŝi praktikos naĝadon je la kvara kaj kvarono posttagmeze.

III)

- a) Li ludos tenison en sia tenisludejo. b) Ili gimnastikos en sia ĝardeno.
c) Mi naĝos en mia naĝejo. d) Ŝi dancos en sia dormoĉambro.
e) Vi laboros en via fruktobudo.

IV)

- a) doloras b) sonas c) sin d) naĝejo e) akceptos f) sekva g) tagmanĝi h) voĉon i) ankoraŭ
j) ludado k) kuracisto l) tuj m) rajdi n) akurate o) jam

V)

1. Kien vi iras? – Mi iras en la ĝardenon. (Aonde você vai? – Eu vou ao jardim.)
2. La birdo estis ekster la ĉambro, kaj do ĝi flugis en la ĉambro. (O pássaro estava fora do quarto, e então ele voou para dentro do quarto.)
3. La hundo kuris sub la tablon. (O cachorro correu para baixo da mesa.)
4. La hundo kuris sub la tablo. (O cachorro correu embaixo da mesa.)
5. Mi metis la manon sur la tablon. (Eu meti a mão sobre a mesa.)
6. Mi vojaĝas en Brazilo. (Eu viajo no Brasil.)
7. Mi vojaĝas en Brazilon. (Eu viajo para o Brasil.)
8. Mi iras en la domo. (Eu caminho dentro da casa.)
9. Mi iras en la domon. (Eu caminho para dentro da casa.)
10. Li donis al mi kafon kun sukero, sed sen lakto. (Ele me deu café com açúcar, mas sem leite.)
11. La birdo flugas trans la riveron, kaj trans la rivero estas aliaj birdoj. (O pássaro está voando para além do rio, e além do rio estão outros pássaros.)

12. Li diras, ke mi estas atenta. (Ele diz que eu sou atento.)
13. Ni iru antaŭen! (Vamos em frente!)
14. La parkhorloĝo estas antaŭ la budo. (O parquímetro está em frente a loja.)
15. Kion vi faras? (O que você está fazendo?)

VI)

- a) Onu uzas tason por trinki kafon. b) Oni uzas glason por trinki sukron.
c) Oni uzas forkojn, tranĉilojn kaj kulerojn por tagmanĝi. d) Oni uzas kalikon por trinki vinon.
e) Oni uzas telefojn kaj bovlojn por vespermanĝi.

VII)

1. c	2. b	3. c	4. a	5. d	6. b	7. b	8. c	9. a	10. d
11. b	12. d	13. c	14. b	15. c	16. d	17. b	18. b		

VIII) Respondu

1. Estas la unua/dua/tria... horo. 2. Mi matenmanĝas je la sepa/oka/naŭa... horo.
3. Mi tagmanĝas tagmeze / je la dek-dua... 4. Mi vespermanĝas je la sepa/oka/naŭa horo.
5. Mi banas min je la... horo. 6. Mi iras dormi je la... horo.
7. Ni diras "Halo!".
8. Jes, mi havas tempon por iri al la domo de mia amiko. / Ne, mi ne havas tempon por iri al la domo de mia amiko.
9. Ne, Silvja ne tagmanĝos kun la reĝo kaj la reĝino. 10. Ŝi diris, ke ŝi fartis malbone.
11. Ŝi diris ke ŝi havis kapdoloron. 12. Ŝi diris, ke ŝi manĝos en sia ĉambro.
13. Mi havas grandan/malgrandan ĉambro. 14. Nenio doloras min. / Mi havas kapdoloron/somakdoloron...
15. Ĝi estas medikamento.
16. Mi uzas forkon, tranĉilon, kuleron, teleron, glason, tason...
17. Oni uzas tason. 18. Oni uzas glason.
19. Oni uzas kalikon. 20. Ili portas kronojn.
21. Mi tute sanas. / Mi malsanas. 22. Ne, ni ne studas la trian lecionon.
23. Jes, ni ankoraŭ studas la okan lecionon. 24. Mi iras al mia domo. / Mi ne scias./...
25. Jes, mi havas naĝejon ĉe mia domo. / Ne, mi ne havas naĝejon ĉe mia domo.
26. Oni povas naĝi en naĝejo, en rivero, en la maro. 27. Ŝi iras al la naĝejo.
28. Ne, mi ne faras naĝadon. / Jes, mi faras naĝadon.
29. Ne, mi ne havas tenisludejon ĉe mia domo. / Jes, mi havas tenisludejon ĉe mia domo.
30. Ŝi iras al la tenisludejo. 31. Oni povas ludi tenison en tenisludejo.
32. Ne, mi ne scias ludi tenison. / Jes, mi scias ludi tenison.
33. Jes, mi scias naĝi. / Ne, mi ne scias naĝi.
34. Jes, mi scias rajdi sur ĉevalo. / Ne, mi ne scias rajdi sur ĉevalo.

IX) Demandu

1. Kioma horo estas nun? 2. Je kioma horo vi tagmanĝas?
3. Je kioma horo vi vespermanĝas? 4. Kion vi uzas por trinki kafon?
5. Kion vi uzas por tagmanĝi? 6. Kion reĝo kaj reĝino portas sur la kapo?
7. Kion vi uzas por trinki akvon?
8. Ĉu vi havas tempon? / Ĉu vi havas tempon por tagmanĝi/nadi/rajdi sur ĉevalo/ktp.?
9. Kion doloras vin? 10. Kion vi uzas por trinki vinon?
11. Ĉu vi sanas aŭ malsanas? 12. Kie vi naĝas?
13. Ĉu vi scias rajdi sur ĉevalo? 14. Ĉu ni ankoraŭ stuas na okan lecionon?
15. Ĉu vi havas naĝejon ĉe via domo? 16. Tuj donu al mi... (vian krajonon, libron, ktp.)
17. Ĉu vi faras naĝadon? 18. Ĉu vi ludas tenison?
19. Ĉu vi havas grandan al malgrandan dormĉambro? / Kia estas via dormĉambro? / Kia estas la dormĉambro, kiu vi havas?
20. Je kioma horo vi banas vin?

LEITURA COMPLEMENTAR

8 – Lingvoj – Línguas

Lingvoj estas interesaj por mi. Mi ne ŝatas lerni novan lingvon.

Línguas são interessantes para mim. Eu não gosto de aprender novas línguas.

Sed mi ĝojas aŭdi tute fremdan lingvon. La evoluo de lingvoj estas interesa, mi pensas.

Mas eu alegro-me ao ouvir línguas completamente estrangeiras. A evolução das línguas é interessante, eu acho.

Mi aŭdis ke ekzistas pli ol 2000 (du mil) lingvoj sur la tero hodiaŭ.

Eu ouvi que existem mais de duas mil línguas sobre a terra hoje.

Multaj baldaŭ mortos kaj kelkaj novaj aperas. Kaj preskaŭ ĉiuj lingvoj evoluas.

Muitas logo morrerão e algumas novas aparecem. E quase todas as línguas evoluem.

Kiam mi estis en Ĉinio, mi provis lerni kelkajn vortojn de la ĉina.

Quando eu estava na China, eu tentei aprender algumas palavras do chinês.

Sed mi tuj forgesis ilin. Por mi la ĉina estas tre bela lingvo, sed ege malfacila...

Mas eu imediatamente as esquecia. Para mim a língua chinesa é uma língua muito bela, mas extremamente difícil.

Kaj por ili mia lingvo estas tre malfacila.

E para eles minha língua é muito difícil.

Kelkaj provis paroli angle kun mi en Ĉinio, sed estis malfacile kompreni ilin.

Alguns tentaram falar em inglês comigo na China, mas foi difícil compreendê-los.

Ilia elparolo estis terura. Sed tamen multe pli bona ol mia ĉina elparolo!

A pronúncia deles era terrível. Mas todavia muito melhor do que minha pronúncia do chinês.

Mia ĉina amikino parolas Esperanton. Ankaŭ mi estas Esperanto-parolanto.

Minha amiga chinesa fala Esperanto. Eu também sou falante de Esperanto.

Per tiu lingvo ni povas glate komuniki. Ni ofte skribas kaj babilas per Interreto.

Por essa língua nós podemos facilmente se comunicar. Nós frequentemente escrevemos e conversamos pela Internet.

Ŝajnas al mi ke Esperanto kaj Interreto estas perfekta paro por tutmonde komuniki facile kaj rapide!

Parece a mim que o Esperanto e a Internet são um par perfeito para mundialmente comunicarem-se com facilidade e rapidez.

ĝoji – alegrar-se	fremda – estrangeiro	evoluo – evolução
tero – terra	baldaŭ – logo	kelkaj – alguns
Ĉinio – China	ĉina – chinês	vorto – palavra
ege – extremamente	angle – em inglês	angla – inglês
elparolo – pronúncia	tamen – todavia, contudo	parolanto – falante
ofte – freqüentemente	glate – facilmente, sem barreiras	babili – conversar
Interreto – Internet	tuj – imediatamente	

HORLOĜO

TEMPO.

Sesdek sekundoj faras unu minuton.
 Sesdek minutoj faras unu horon.
 Dudek kvar horoj faras unu tagon.
 Sep tagoj faras unu semajnon.
 Kvar semajnoj faras unu monaton.
 Dek du monatoj faras unu jaron.

Kioma Horo Estas?

	LA TRIA.	KVIN MINUTOJ POST LA TRIA.	
	KVARONO POST LA TRIA.	DUONO POST LA TRIA.	
	KVARONO ANTAŬ LA KVARA.	DEK MINUTOJ ANTAŬ LA KVARA.	

RAKONTO

Parto 5
Parte 5

Sceno 1
Cena 1

En la komputilejo.

Na sala do computador

Korvaks: Ĉu ĝi ankoraŭ funkcias? Ho, jes! Ĝi funkcias.

Korvaks: Ele ainda funciona? Oh, sim! Funciona.

Komputilo: Bonan vesperon!

Computador: Boa noite!

Korvaks: Kiom da princinoj ekzistas?

Korvaks: Quantas princesas existem?

Komputilo: Ses.

Computador: Seis.

Korvaks: Ne! Ili estas sep!

Korvaks: Não! Elas são sete!

Sceno 2

Cena 2

Karlo kaj Mazi en la dometo de la palaca ĝardeno.

Karlo e Mazi na casinha do jardim do palácio.

Karlo: Ĉu ankoraŭ pluvas?

Karlo: Ainda chove?

Mazi: Ne, nun estas bela vetero.

Mazi: Não, agora o tempo está bonito.

Karlo: Jam malheliĝas.

Karlo: Já escurece.

Mazi: Kioma horo?

Mazi: Que horas são?

Karlo: Estas preskaŭ la sepa. Kaj jam malheliĝas! En aŭtuno, malheliĝas je la sepa.

Karlo: São quase sete. E já escurece. No outono, escurece às sete.

Mazi: En aŭtuno?

Mazi: No outono?

Sceno 3

Cena 3

Sezonoj kaj monatoj

Estações e meses

Petro: En aŭtuno malheliĝas je la sepa.

Petro: No outono escurece às sete.

En vintro malheliĝas je la kvina.

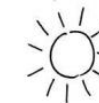
No inverno escurece às cinco.

En printempo malheliĝas je la sepa.

Na primavera escurece às sete.

En somero malheliĝas je la naŭa.

No verão escurece às nove.

hela, malhela
heliĝas, malheliĝas

Sceno 4
Cena 4

Nomoj de la semajnotagoj
Nomes dos dias da semana

lundo, mardo, merkredo, ĵaŭdo, vendredo, sabato, dimanĉo
segunda, terça, quarta, quinta, sexta, sábado, domingo

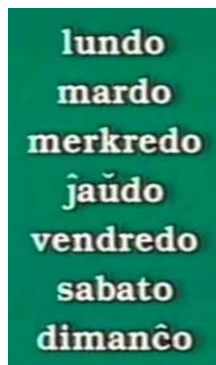
Sceno 5
Cena 5

Ĵurnalisto: Kiam vi ludas futbalon?
Jornalista: Quando vocês jogam futebol?

Petro: Lunde.
Petro: Na segunda.

Ĵurnalisto: Kiam vi ludas korbopilkon?
Jornalista: Quando vocês jogam basquete?

Edzino: Marde.
Esposa: Na terça.

Ĵurnalisto: Kiam vi rulsketas?
Jornalista: Quando vocês patinam?

Petro: Merkrede.
Petro: Na quarta.

Ĵurnalisto: Kaj kiam vi gimnastikas?
Jornalista: E quando vocês fazem ginástica?

Edzino: Ĵaŭde.
Esposa: Na quinta.

Ĵurnalisto: Kiam vi kutimas naĝi?
Jornalista: Quando vocês costumam nadar?

Petro: Vendrede.
Petro: Na sexta.

Ĵurnalisto: Kiam vi ludas golfon?
Jornalista: Quando vocês jogam golfe?

Edzino: Sabate.
Esposa: No sábado.

Ĵurnalisto: Kiam vi ludas tenison?
Jornalista: Quando vocês jogam tênis?

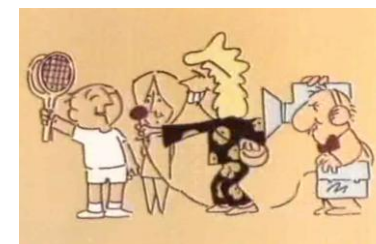
Petro: Dimanĉe. Dimanĉo estas hodiaŭ.
Petro: No domingo. Domingo é hoje.

Edzino: Hodiaŭ ni ludas tenison.
Esposa: Hoje jogamos tênis.

Sceno 6
Cena 6

Karlo kaj Mazi en la dometo de la palaca ĝardeno.
Karlo e Mazi na casinha do jardim do palácio.

Mazi: Kie estas la ĉambro de Silvja?
Mazi: Onde está o quarto da Silvja?

Karlo: Tie!

Karlo: Lá!

Mazi: Kie? En la unua etaĝo?

Mazi: Onde? No primeiro andar?

Karlo: Ne! En la dua.

Karlo: Não! No segundo.

Mazi: En la dua etaĝo estas tri ĉambroj. Kiu estas ŝia? Ĉu tiu maldekstra?

Mazi: No segundo andar estão três quartos. Quando é o dela? Aquele da esquerda?

Karlo: Tiu ne!

Karlo: Aquele não!

Mazi: Ĉu tiu dekstra?

Mazi: Aquele da direita.

Karlo: Ankaŭ ne tiu.

Karlo: Aquele também não.

Mazi: Ĉu tiu meza?

Mazi: Aquele do meio?

Karlo: Jes, tiu estas ŝia ĉambro. Ŝia ĉambro estas tiu meza.

Karlo: Sim, aquele é o quarto dela. O quarto dela é aquele do meio.

Mazi: Kies estas tiu ĉambro? Tiu en la supra etaĝo?

Mazi: De quem é aquele quarto? Aquele no andar de cima?

Karlo: Tiu estas la ĉambro de Korvaks, la komputilejo.

Karlo: Aquele é o quarto de Korvaks, o lugar do computador.

Sceno 7

Cena 7

Pli da Pseŭdo-Silvjaj kopioj aperas en la komputila ĉambro.

Mais cópias de Pseudo-Silvjas aparecem na sala do computador.

Korvaks: Ĉesu! Ĉesu! Ne! Ne! Ne!

Korvaks: Pare! Pare! Não! Não! Não!

Sceno 8

Cena 8

En la dormoĉambro de Silvja.

No quarto de dormir da Silvja.

Silvja: Ĉio... estas... en ordo! Mi havas manĝaĵon. Mi havas horloĝojn.

Silvja: Tudo... está... em ordem! Eu tenho comida. Eu tenho relógios.

Jam estas preskaŭ la sepa. Bone!

Já são quase sete. Bom!

Mi malfermu la pordon... mallaŭte, ĉirkaŭrigardu... atente!

Feche eu a porta... baixinho, olhe em volta... atentamente!

Kuru malsupren... rapide!

Corra para baixo... rapidamente!

Silvja renkontas Pseŭdo-Silvja-aron.

Silvja encontra um grupo de Pseudo-Silvjas.

Pseŭdo-Silvja: Saluton, Silvja!

Pseudo-Silvja: Olá, Silvja!

Silvja: Saluton! ...Alia mi? Ho, estas la sepa. Karlo atendas min! Ho! Mi... ree mi!

Silvja: Olá! ...Outra eu? Oh, são sete. Karlo espera por mim! Oh! Eu... eu de novo!

Reĝino: Estas la sepa horo! Vespermanĝo, Silvja!

Rainha: São sete horas! Jantar, Silvja!

Pseŭdo-Silvja1: Jes, panjo!

Pseudo-Silvja1: Sim, mamãe!

Pseŭdo-Silvja2: Jes, panjo!

Pseudo-Silvja2: Sim, mamãe!

Pseŭdo-Silvja3: Jes, panjo!

Pseudo-Silvja3: Sim, mamãe!

Pseŭdo-Silvjaj...: Jes, panjo! Jes, panjo. Jes, panjo. Jes, panjo!

Pseudo-Silvjas...: Sim, mamãe! Sim, mamãe. Sim, mamãe. Sim, mamãe!

Reĝino: Rigardu! Ĉiu estas Silvja!

Rainho: Olhe! Cada uma é a Silvja.

Reĝo: Kiom da ili estas?

Rei: Quantas delas existem?

VORTARO

funkcii:	funcionar
dometo:	casinha
vetero:	tempo, condição meteorológica
hela:	claro, luminoso, brilhante
heliĝi:	ficar claro
malheliĝi:	ficar escuro, escurecer
ĵurnalisto:	jornalista
edzino:	esposa
edzo:	esposo
korbopilko:	basquete
rulsketi:	patinar
kutimi:	costumar
golfo:	golfe
teniso:	tênis
hodiaŭ:	hoje
etaĝo:	andar, piso
dekstra:	direita
maldekstra:	esquerda
meza:	do meio
kies:	de quem
supra:	de cima, superior
aperi:	aparecer
ĉesi:	cessar, parar
en ordo:	em ordem
manĝaĵo:	comida
preskaŭ:	quase
pordo:	porta
laŭta:	alto (som)
mallaŭta	baixo (som)

mallaŭte:	em baixo som, baixo, com pouco barulho
ĉikaŭrigardi:	olhar em volta
kuri:	correr
malsupre:	para baixo
renkonti:	encontrar
alia:	outro, outra
ree:	outra vez, de novo
aŭtomobilo:	carro

Sezonoj - Estações (do ano)

aŭtuno:	outono
vintr:	inverno
printempo:	primavera
somero:	verão

Nomoj de la semajnotagoj – Nomes dos dias da semana

lundo:	segunda-feira
mardo:	terça-feira
merkredo:	quarta-feira
ĵaŭdo:	quinta-feira
vendredo:	sexta-feira
dimanĉo:	domingo

Monatoj – Meses

januaro:	janeiro
februaro:	fevereiro
marto:	março
aprilo:	abril
majo:	maio
junio:	junho
julio:	julho
aŭgusto:	agosto
septembro:	setembro
oktobro:	outubro
novembro:	novembro
decembro:	dezembro

a) Traduku:

Korvaks: Ĉu ĝi ankoraŭ funkcias? Ho! Jes, ĝi funkcias.
funcionar =

Karlo kaj Mazi estas en la dometo de la palaca ĝardeno.
casinha =

Karlo: Ĉu ankoraŭ pluvas?
Mazi: Ne, nun estas bela vetero.
tempo =

En aŭtuno malheliĝas je la sepa.
En vintro malheliĝas je la kvina.
En printempo malheliĝas je la sepa.
En somero malheliĝas je la naŭa.
outono =
inverno =
primavera =
verão =
escurecer =
claro =

Meses = Monatoj
janeiro =
fevereiro =
março =
abril =
maio =
junho =
julho =
agosto =
setembro =
outubro =
novembro =
dezembro =

Nomes dos dias da semana = Nomoj de la semajnotagoj
segunda =
terça =

quarta =
quinta =
sexta =
sábado =
domingo =

Ĵurnalisto: Kiam vi ludas futbalon?
Petro: Lunde.
Ĵurnalisto: Kiam vi ludas korbopilkon?
Edzino: Marde.
Ĵurnalisto: Kiam vi rulsketas?
Petro: Merkrede.
jornalista =
jogar =
futebol =
basquete =
esposa =
patinar =

Ĵurnalisto: Kiam vi kutimas naĝi?
Petro: Vendrede.
Ĵurnalisto: Kiam vi ludas golfon?
Edzino: Sabate.
costumar =
golfe =

Ĵurnalisto: Kiam vi ludas tenison?
Petro: Dimanĉe. Dimanĉo estas hodiaŭ.
Edzino: Hodiaŭ ni ludas tenison.
tênis =
hoje =

Mazi: Kie estas la ĉambro de Silvja?
Karlo: Tie!
Mazi: Kie? En la unua etaĝo?
Karlo: Ne! En la dua.
Mazi: En la dua etaĝo estas tri ĉambroj. Kiu estas ŝia? Ĉu tiu maldekstra?
Karlo: Tiu ne!
Mazi: Ĉu tiu dekstra?
Karlo: Ankaŭ ne tiu.
Mazi: Ĉu tiu meza?

Karlo: Jes, tiu estas ŝia ĉambro. Ŝia ĉambro estas tiu meza.
 Mazi: Kies estas tiu ĉambro? Tiu en la supra etaĝo?
 Karlo: Tiu estas la ĉambro de Korvaks, la komputilejo.

andar, piso =
 esquerda =
 direita =
 do meio =
 de quem =
 de cima =
 lugar do computador =

Pli da Pseŭdo-Silvaj kopioj aperas en la komputila ĉambro.
 Korvaks: Ĉesu! Ĉesu! Ne! Ne! Ne!
 aparecer =
 parar =

Silvja: Ĉio... estas... en ordo! Mi havas manĝaĵon. Mi havas horloĝojn. Jam estas preskaŭ la sepa. Bone! Mi malfermu la pordon... mallaŭte, ĉirkaŭrigardu... atente! Kuru malsupren... rapide!
 em ordem =
 comida =
 quase =
 porta =
 em baixo som =
 alto (som) =
 olhar em volta =
 para baixo =

Silvja renkontas Pseŭdo-Silva-aron.
 Silvja: Saluton! ...Alia mi? Ho, estas la sepa. Karlo atendas min! Ho! Mi... ree mi!
 encontrar =
 outro, outra =
 de novo, novamente =

b) Bildoj:

1. Estas bela v_____.

2. La _____ ne bone f_____.

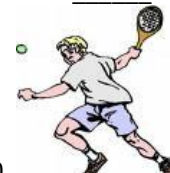
3. La luno estas h_____. 4. _____ ko _____ejo

5. La sono estas tre _____. 6. Ili lu _____ fu_____.

7. _____ 8. _____ 9. _____ 10. _____

11. Ŝi iras su_____. 12. _____ 13. _____ 14. _____

15. _____ 16. _____ 17. _____ 18. _____

19. _____ 20. _____ 21. _____

GRAMATIKO

•KIES (de quem)

Kies é um correlativo formado por ki + es. A partícula “es” indica posse. Portanto *kies* significa “de quem”.

Kies estas la hundo? – *La hundo estas de Fang.*

De quem é o cachorro? – *O cachorro é de Fang.*

Kies estas tiu ĉambro? – *Tiu ĉambro estas de Korvaks.*

De quem é esse quarto? – *Esse quarto é de Korvaks.*

Perceba que a ordem pode ser usada de forma diferente do português.

Kies ĉambro estas tiu? – De quem é esse quarto?

Kies filino estas vi? – *Você é filha de quem?*

•TIES (seu, desse, daquele)

Ti (partícula que indica) + es (aquele que possui) = ties (dessa pessoa, seu, desse)

Jen Silvja. Ĉu ties ĉambro estas tiu? – *Ne, ties ĉambro estas en la palaco.*

Eis a Silvja. Seu quarto é aquele? – *Não, seu quarto está no palácio.*

Ties não é muito usado, geralmente se prefere os pronomes pessoais (lia, ŝia, ĝia ou ilia.)

• Mais sobre advérbios (-E)

Como você deve ter percebido nesta e em outras lições, muitas vezes podemos usar a terminação adverbial –e quando em português há preposição + substantivo.

Kiam vi ludas futbalon? – *Mi ludas futbalon lunde.*

Quando você joga futebol? – *Eu jogo futebol na sekunda.*

Mi parolas esperante. – *Eu falo em esperanto.*

Ŝi vekigis je la sesa horo matene. – *Ela acordou-se às seis horas da manhã.*

Mi devas iri hejmen. – *Devo ir para casa.*

• -IĜ- (fazer-se, tornar-se)

O sufixo –iĝ- significa fazer-se, tornar-se, ficar, transformar-se, crescer, vir a ser.

malhela - escuro

malheliĝi – ficar escuro, escurecer

plena – cheio

pleniĝi – encher-se, ficar cheio

kuŝis – estar deitado

kuŝigi – deitar-se

sidis – estar sentado

sidiĝi – sentar-se

ruĝa – vermelho

ruĝiĝi – avermelhar-se, ficar vermelho

veki – acordar (alguém)

vekiĝi – acordar-se, despertar

longa – longo

longiĝi – tornar-se longo, alongar-se

• -AR- (coleção, reunião, grupo)

Você se lembra desta frase?

Silvja renkontas Pseŭdo-Silvja-aron. (Silvja encontra um grupo de Silvjas).

Aí encontramos o sufixo -ar-, que indica coleção, coletivo, reunião, grupo. Silvjaaro, ou Silvja-aro (Silvja/ar/o), é um grupo de Silvjas.

arbo – árvore

arbaro – arvoredo, floresta

dento – dente

dentaro – arcada dentária

ŝtupo – degrau

ŝtuparo – escada

lupo – lobo

luparo – alcatéia

homo – humano

homaro – humanidade

birdo – pássaro

birdaro – passarada

•RE- (repetição)

Lembra-se desta frase?

Alia mi? Ho, estas la sepa. Karlo atendas min! Ho! Mi... re mi!

(Outra eu? Oh, são sete horas. Karlo me espera! Oh! Eu... de novo eu!)

Nessa frase, vimos o prefixo re-, que significa novamente, ainda uma vez; na direção inversa. Só podemos usar re- com palavras que indicam ação.

doni – dar

redoni – dar de volta

veni – vir

reveni – voltar

koni – conhecer

rekoni – reconhecer

•Uso independente dos afixos

Afixos são partículas que se agregam antes (prefixos) ou depois (sufixos) de um radical. *Iĝ, re, ar, et, eg, in, ist, mal, ad* e *on* são alguns dos afixos que estudamos até agora.

Na frase “*Ho! Mi... ree mi!*”, o prefixo *re-* está sendo usado independentemente, ou seja, sem estar ligado à nenhuma raiz, apenas com a terminação adverbial (*ree* – novamente).

Muitos prefixos e sufixos em esperanto podem ser usados assim ao colocar-se a terminação gramatical desejada. Veja os exemplos:

mal – prefixo que indica ação oposta

malo – oposto (s.)

mala – contrário, oposto (adj.)

male – de forma oposta, ao contrário

et – sufixo que indica diminutivo

eta – pequeno

ar – sufixo que indica coletivo

aro – conjunto, coletivo

il – sufixo que indica instrumento

ilo – instrumento

PRAKTIKADO PER LEGADO

Pri la sezonoj

Estas kvar sezonoj en la jaro: printempo, somero, aŭtuno kaj vintro.

La printempo estas inter la vintro kaj la somero. Ties monatoj en Brazilo estas septembro, oktobro, novembro kaj decembro. Ĝi estas la sezono de la floroj. Arbustoj kaj arboj bele kreskas kun verdaj folioj kaj tutkoloraj floroj. Se oni ĉirkaŭrigardas, oni povas vidi, ke abeloj kaj aliaj insektoj abundas en arbaroj, kaj la birdoj kantas ĉie. La naturo estas tre rava printempe. La ĉielo kutime estas blua, kaj la suno estas bela kaj hela, sed ne brilas tre forte. La vetero estas agrabla. En printempo malheliĝas je la sepa.

Decembre, januare, februare kaj marte estas somero. Ĝi estas varma sezono. La suno forte brilas, la ĉielo estas plena je nuboj kaj kutime pluvas. Multaj personoj ŝatas praktiki sportojn somere. Ili ŝatas ludi futbalon, korbopilkon, golfon, tenison, ktp. Ili ankaŭ ŝatas rulsketi. Por

malvarmiĝi sin, oni ŝatas naĝi en riveroj, naĝejoj aŭ en la maro. Edzo kaj edzino, frato kaj fratino – la tuta familio kutimas iri al la plaĝo, speciale kiam la gefiloj ne devas iri al la lernejo, kaj kiam la gepatroj ne devas labori – estas la ferioj. Ni bezonas trinki multe da akvo kaj aliaj trinkaĵoj por havi sanan korpon en la varmaj somertagoj. Oni tre ŝatas manĝi glaciaĵojn kaj trinki malvarmajn trinkaĵojn somere. La tagoj estas longaj: en somero malheliĝas je la oka.

La aŭtuno estas inter la somero kaj la vintro. Ties monatoj estas marto, aprilo, majo kaj junio en la suda hemisfero. En tiu sezono oni povas kolekti maturajn fruktojn. La forta vento ne ĉesas blovi, kaj ĝi laŭte blovas. La ruĝaj aŭ flavaj folioj falas el la arboj al la tero. Je la fino de aŭtuno, ĝenerale la arboj estas tute nudaj. La granda ĉielo estas belege blua en multaj tagoj. La vetero ne estas tre malvarma, estas malvarmeta.

La monatoj de la vintro en Brazilo estas junio, julio, aŭgusto kaj septembro. Ĝi estas malvarma sezono. En multaj landoj, kiam la temperaturo estas tre malvarma, ĝenerale neĝas. Oni povas vidi tre blankan neĝon sur la tero, sur la arboj kaj la domoj. Infanoj preskaŭ ĉiam tre ŝatas vintron, ĉar ili kutime kuras sur la neĝo, ĉirkaŭ la arboj kaj inter ili, kun siaj amikoj. Male infanoj, birdoj malŝatas la neĝon, kaj pro tio ili malaperas. Birdoj kutime flugas kaj vojaĝas al varmaj lokoj, kie ili povos dormi en pli varma nokto. Vintre, oni bezonas porti varmajn vestaĵojn: jakoj, surtutoj, bluzoj, puloveroj, gantoj, koltukoj, ĉapoj, ĉapeloj, ktp. La tagoj estas mallogaj vintre: malheliĝas je la sesa.

Post la vintro, ree venas la printempo, tiam la ciklo rekomenciĝas.

kreski – crescer	abelo – abelha
nubo – nuvem	sporto – esporte
ktp. – kaj tiel plu, e assim por diante, etc. (lê-se: ko-to-po)	
maro – mar	plaĝo – praia
ferioj – férias	blovi – soprar
tero – terra	fino – fim
ĝenerale – geralmente	nuda – nu
lando – país	neĝo – neve
vestaĵo – veste, roupa	jako - jaqueta
surtuto – casaco, sobretudo	pulovero – pulôver, blusa de lã
ganto – luva	koltuko – cachecol
ĉapo – boné, touca	ĉapelo – chapéu

EKZERCOJ

I) Nun ni praktiku *kies*. Rigardu la bildojn kaj skribu demandojn kaj respondojn pri la aferoj kaj la posedantoj. Sekvu la modelon.

Kies skatolo ĝi estas? – Ĝi estas la skatolo de Mazi.

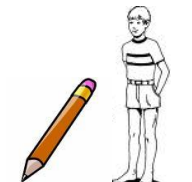
a)

b)

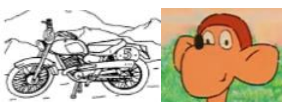
c)

d)

e)

f)

g)

h)

II) En la sekva tabelo, ni vidas kion princino Silvja kutime faras en la semajnotagoj. Respondu la demandoj laŭ la tabelo. Sekvu la modelon.

Lundo	Marto	Merkredo	Ĵaŭdo	Vendredo	Sabato	Dimanĉo
- Studi esperanton - Iri al la fruktobudo	- Rulsketi - Iri al la kuracisto	-Ludi korbopilkon - Danci	- Naĝi - Viziti amikojn	- Ludi tenison - Gimnastiki	- Ludi futbalon - Bani sin	-Rajdi sur ĉevalo - Legi librojn

Kion la princino faras lunde?

Ŝi kutime studas esperanton kaj iras al la fruktobudo lunde.

a) Kion la princino faras marte?

Ŝi _____ rulsketas kaj _____ marte.

b) Kion la princino faras merkrede?

c) Kion la princino faras ĵaŭde?

d) Kion la princino faras vendrede?

e) Kion la princino faras sabate?

f) Kion la princino faras dimanĉe?

III) Elektu la bonan alternativon en ĉiu sekva frazo.

1. Ni diras bonan vesperon kiam ni _____ homojn vespere.
a) bezonas b) renkontas c) rakontas d) ĉesas
2. _____ kuraĝa viro estas via edzo!
a) Kies b) Kia c) Kiu d) Kiam
3. Fazeolo estas _____.
a) sporto b) ludo c) manĝaĵo d) ekzerco
4. Oni uzas la sufikson _____ por indiki instrumento, aparato.
a) ad b) on c) il d) in
5. Kelnero, bonvolu _____ al mi sandviĉon!
a) doni b) donu c) donos d) donis
6. Kelnero, _____ al mi rizon kaj viandon, mi petas.
a) doni b) donu c) donos d) donis
7. Kiom da _____ estas en la jaro?
a) monatojn b) monato c) monatoj
8. _____ estas ejo kie oni arestas malbonajn homojn.
a) Lernejo b) Laborejo c) Naĝejo d) Malliberejo
9. Oni uzas la sufikson _____ por indiki konkretan aferon.
a) ad b) aĵ c) nj d) eg
10. _____ estas ilo, kiun oni uzas por skribi.
a) Plumo b) Kajero c) Libro d) Skrapgumo
11. Kiam oni estas malseka, oni devas _____ sin.
a) bani b) kuri c) viŝi d) kaŝi
12. Mia patrino malŝatas hundojn. Kiam mia hundo eniris ŝian dormoĉambron, ŝi diris al mi por _____ ĝin.
a) forkuri b) forpori c) flari d) surmeti
13. Kiam iu dankas pro io, kion ni faris al li aŭ ŝi, ni povas diri "_____".
a) dankon b) ĝis c) nedankinde d) ĝuste jes

14. La parto de komputilo aŭ televido sur kiu oni vidas bildojn kaj tekstojn nomiĝas "_____".
a) kubuto b) gambo c) bovlo d) ekrano
15. "_____ " estas korpoparto, kiun oni uzas por turni la kapon.
a) ŝultro b) kruro c) kolo d) buŝo
16. Kiam iu diras sian nomon, sed vi ne bone komprenas, vi povas demandi: "_____ vian nomon, mi petas".
a) kvankam b) literumu c) paŝi d) vorto
17. La malo de la sufikso "et" estas "_____".
a) aĵ b) ĉj c) eg d) iĝ
18. Kiam ni _____ ni bezonas trinki ion.
a) estas laca b) havas akvon c) forkondukas d) soifas
19. Se vi estas apud mi, sed ne estas maldekstre kaj ne estas dekstre, kaj mi povas vidi vin sen turni mian kapon, do vi estas _____ mi.
a) antaŭ b) malantaŭ c) preter d) inter
20. Ni _____ kiam ni ne sidas aŭ kuŝas. Ni estas en vertikala pozicio.
a) paŝas b) staras c) falas d) atendas
21. Kiam estas tro malvarme, aŭ kiam ni kuras, dancas aŭ praktikas sportojn, ni ĝenerale _____.
a) provas b) spiras c) ŝvitas d) kapjesas
22. _____ forte pluvis, ni iris al la plaĝo.
a) Ankaŭ b) Ek c) Nu d) Kvankam
23. La aŭtomobilo _____ mallantaŭ la budo.
a) haltis b) alportis c) ĵetis d) plaĉis
24. Kiam oni metas ion en sekreta loko, oni _____ ĝin.
a) surmetas b) kaŝas c) intervjuas d) atendas
25. Kelkaj manĝaĵoj estas tre grandaj por meti en nia buŝo, do unue ni devas _____ ilin.
a) flugi b) tranĉi c) gustumi d) kisi

IV) Respondu:

naskiĝtago – aniversário
universitato – universidade
lernejo – escola
labori – trabalhar
ĝeni – incomodar
iu – alguém
neniu - ninguém

1. Ĉu vi havas komputilon? Ĉu ĝi funkcias bone?
2. Laŭ la komputilo de Korvaks, kiom da princinoj ekzistas?
3. Kie estis Mazi kaj Karlo kiam pluvis?
4. En la rakonto, ĉu je la sepa horo ankoraŭ pluvis? Kia estis la vetero?
5. En la rakonto, ĉu je la sepa horo vetere heliĝas aŭ malheliĝas?
6. (6:58) Kioma horo estas? (Uzu la vorto “preskaŭ” en via respondo.)
7. (7:59) Kioma horo estas? (Uzu ankaŭ “preskaŭ”.)
8. Kia estas la vetero hodiaŭ?
9. En kiu sezono estas ni?
10. Kiuj estas la kvar sezonoj de la jaro?
11. Kiun sezonon de la jaro vi preferas?
12. En kiu monato ni estas?
13. En kiu monato estas via naskiĝtago?
14. Kiuj estas la nomoj de la monatoj?
15. Kiu tago de la semajno estas hodiaŭ?
16. Kiuj estas la sep semajnotagoj?

17. Kiun semajnotagon vi preferas?
18. Kiam ni studas Esperanton?
19. Kiam vi laboras?
20. Kiam vi iras al la universitato/lernejo?
21. Ĉu iu en via familio ludas futbalon? Kiu? Kiam?
22. Ĉu vi scias ludi korbopilkon?
23. Ĉu vi pensas, ke korbopilko estas interesa ludo?
24. Ĉu vi scias rulsketi?
25. Je kioma horo vi kutimas bani vin?
26. Ĉu vi kutimas studi ĉiujn tagojn?
27. Ĉu vi kutimas manĝi fruktojn ĉiujn tagojn?
28. Ĉu la ĉambro de Silvja estas en la unua aŭ en la dua etaĝo?
29. Kiom da ĉambroj estas en la dua etaĝo de la palaco?
30. Kie estas la ĉambro de la princino, tiu dekstra, tiu maldekstra aŭ tiu meza?
31. Ĉu vi skribas per via dekstra aŭ per via maldekstra mano?
32. Kies estas la ĉambro en la supra etaĝo?
33. Kiom da etaĝoj estas en via domo?
34. Ĉu vi havas apartamenton? En kiu etaĝo estas via apartamento?
35. En la rakonto, kies estas la komputilo?
36. Ĉu vi havas komputilejon en via domo?

37. Ĉu ĉio estas en ordo en via domo?
38. Kion Silvja havas por doni al Karlo?
39. Kion Silvja havas por doni al Mazi?
40. Ĉu vi ŝatas aŭdi laŭtan aŭ mallaŭtan muzikon?
41. Ĉu vi kutimas paroli laŭte aŭ mallaŭte?
42. Vi provas studi, sed via amiko ĝenas vin (te incomoda). Kion vi povas diri al via amiko? (Uzu la verbon "ĉesi")
43. Vi provas spekti (assistir) televidon, sed via amiko laŭte parolas. Kion vi povas diri al via amiko?
44. Ĉu la princino malfermas la pordon laŭte aŭ mallaŭte?
45. Ĉu la princino ĉirkaŭrigardis atente?
46. Ĉu ŝi kuris supren aŭ malsupren?
47. Ĉu ŝi kuris malsupren rapide aŭ malrapide?
48. Kiel la princino malfermis la pordon?
49. Kiel la princino ĉirkaŭrigardis?
50. Kiel ŝi kuris?
51. Ĉu vi povas kuri tre rapide?
52. Kio okazis al Silvja, kiam ŝi kuris malsupren?
53. Kiujn la Reĝino kaj la Reĝo renkontis, kiam ili iris voki Silvjan por vespermanĝi?
54. Ĉu vi volas studi la unuan lecionon ree?
55. Diru al mi urbon kien vi ree volas iri.

V) Demandu:

1. Jes, mia komputilo bone funkcias.
2. Estas preskaŭ la deka.
3. Ne, nun estas bela vetero.
4. En aŭtuno malheliĝas je la sepa.
5. Mi skribas per mia dekstra mano.
6. Mia naskiĝtago estas en Januaro.
7. Hodiaŭ estas lundo.
8. Mi laboras de lundo ĝis vendredo.
9. Mi kutimas bani min je la deka horo.
10. La ludoj, kiujn mi ŝatas, estas: futbalo, korbopilko, teniso kaj golfo.
11. Mi studas Esperanton preskaŭ ĉiujn tagojn.
12. Marde. (Uzu "kiam" en via demando.)
13. Merkrede. (Uzu "kiam" ree.)
14. Tie. (Nun, uzu "kie".)
15. En la unua etaĝo.
16. Tiu estas la libro de Petro.
17. Tiu estas la plumo de Marko.
18. Tiu estas la krajono de Johano.
19. Lia ĉambro estas en la supra etaĝo.
20. Ŝi ĉirkaŭrigardis atente.

21. Ĝi kuris malsupren.
22. Ĝi kuris malsupren rapide.
23. La princino kuris malsupren rapide. (Uzu "kiu".)
24. Ne, mi ne havas alian.
25. Jes, mi havas komputilejon en mia domo.
26. Mi kutimas aŭdi muzikon mallaŭte.

Respostas da lição 9

- I)
- a) Kies fruktobudo ĝi estas? – Ĝi estas la fruktobudo de la vendisto.
 - b) Kies parkhorloĝo ĝi estas? – Ĝi estas la parkhorloĝo de Mazi.
 - c) Kies kajero ĝi estas? – Ĝi estas la kajero de la knabino.
 - d) Kies krajono ĝi estas? – Ĝi estas la krajono de la knabo.
 - e) Kies komputilo ĝi estas? – Ĝi estas la komputilo de Korvaks.
 - f) Kies motorciklo ĝi estas? – Ĝi estas la motorciklo de Karlo.
 - g) Kies glaciaĵo ĝi estas? – Ĝi estas la glaciaĵo de la Reĝino.
 - h) Kies sonoriloj ili estas? – Ili estas la sonoriloj de Petro.
- II)
- a) Ĝi kutime rulsketas kaj iras al la kuracisto marte.
 - b) Ĝi kutime ludas korbopilkon kaj dancas merkrede.
 - c) Ĝi kutime naĝas kaj vizitas amikojn jaŭde.
 - d) Ĝi kutime ludas tenison kaj gimnastikas vendrede.
 - e) Ĝi kutime ludas futbalon kaj banas sin sabate.
 - f) Ĝi kutime rajdas sur ĉevalo kaj legas librojn dimanĉe.
- III)
1. b	2. b	3. c	4. c	5. a	6. b	7. c	8. d	9. b	10. a	11. c
12. b	13. c	14. d	15. c	16. b	17. c	18. d	19. a	20. b	21. c	22. d
23. a	24. b	25. b								
- IV) Bildoj:
1. vetero	2. komputilo – funkcias	3. hela	4. komputilejo	5. laŭta
6. ludas futbalon	7. korbopilko	8. Li rulsketas./rulsketo	9. golfo	10. tenison
11. supren	12. maldekstra	13. dekstra	14. rekta	15. printempo
16. somero	17. aŭtuno	18. vintro	19. dometo	20. manĝajo
21. pordo				
- d) Respondu:
1. Jes, mi havas komputilon, kaj ĝi funkcias bone. / Ne, mi ne havas komputilon.

2. Laŭ la komputilo de Korvas, ekzistas ses princinoj.
3. Ili estis en la dometo de la palaca ĝardeno.
4. Ne, je la sepa horo ne pluvis. La vetero estis bela.
5. Je la sepa horo vetero malheliĝas.
6. Estas preskaŭ la sepa.
7. Estas preskaŭ la oka.
8. Hodiaŭ pluvas./Estas suna vetero./Estas varma/ malvarma vetero, ktp.
9. Ni estas en somero/vintro/printempo/ aŭtuno.
10. La kvar sezonoj de la jaro estas printempo, somero, aŭtuno kaj vintro.
11. La sezono de la jaro, kiun mi preferas, estas...
12. Ni estas en (mês do ano).
13. Mia naskiĝtago estas en (mês).
14. La nomoj de la monatoj estas: Januaro, Februaro, Marto, Aprilo, Majo, Junio, Julio, Aŭgusto, Septembro, Oktobro, Novembro kaj Decembro.
15. Hodiaŭ estas (dia da semana).
16. La sep semajnotagoj estas: lundo, mardo, merkredo, ĵaŭdo, vendredo, sabato kaj dimanĉo.
17. La semajnotago, kiun mi preferas, estas...
18. Ni studas Esperanton lunde/marte, ktp.
19. Mi laboras lunde,marde.../de lundo ĝis vendredo/ĉiujn tagojn/ktp.
20. Mi iras al la universitato/lernejo de lundo ĝis vendredo/ktp.
21. Jes, mi ludas futbalon...mia fratino/patro/frato/patrino/ktp. ludas futbalon. Mi/li/ŝi/ni ludas futbalon lunde/dimanĉe... Ne, neniu en mia familio ludas futbalon.
22. Jes, mi scias ludi korbopilkon. / Ne, mi ne scias.
23. Jes, ĝi estas (tre) interesa./Ne, ĝi ne estas interesa.
24. Jes, mi scias rulsketi./Ne, mi ne scias rulsketi.
25. Mi kutimas bani min je la naŭa/deka/dek-unua... horo.
26. Jes, mi kutimas studi ĉiujn tagojn./Ne, mi ne kutimas studi ĉiujn tagojn.
27. Jes, mi kutimas manĝi fruktojn ĉiujn tagojn.
28. La ĉambro de la princino estas en la dua etaĝo.
29. En la dua etaĝo estas tri ĉambroj.
30. Ĝia ĉambro estas tiu meza.
31. Mi skribas per mia dekstra/maldekstra mano.
32. La ĉambro en la supra etaĝo estas de Korvaks, la komputilejo.
33. En mia domo estas unu/du/tri etaĝoj.
34. Jes, mi havas apartamenton. Ĝi estas en la unua/dua/tria/kvara/dek-dua... etaĝo./ Ne, mi ne havas apartamenton.
35. La komputilo estas de Korvaks.
36. Jes, mi havas komputilejon. / Ne, mi ne havas komputilejon.
37. Jes, ĉio estas en ordo. /Ne, ne ĉio estas en ordo./Ne, mi havas problemon./Ktp.
38. Ĝi havas manĝaĵojn por doni al Karlo.
39. Ĝi havas horloĝojn por doni al Mazi.
40. Mi ŝatas aŭdi laŭtan/mallaŭtan muzikon.
41. Mi kutimas paroli laŭte/mallaŭte/normale.
42. Ĉesu!/Ĉesu ĝeni min!
43. Ĉesu!/Ĉesu laŭte paroli!
44. Ĝi malfemas la pordon mallaŭte.
45. Jes, ŝi ĉirkaŭrigardis atente.
46. Ĝi kuris malsupren.
47. Ĝi kuris malsupren rapide.
48. Ĝi malfemis la pordon mallaŭte.
49. Ĝi ĉirkaŭrigardis atente.
50. Ĝi kuris rapide.
51. Jes, mi povas kuri tre rapide./Ne, mi ne povas kuri tre rapide.
52. Ĝi renkontis aliajn Silvjajn.
53. Kiam ili iris voki Silvan por vespermanĝi, ili renkontis multajn Silvianjn.
54. Jes, mi volas studi la unuan lecionon ree./Ne, mi ne volas studi la unuan lecionon ree.

55. Mi ree volas iri al San Paŭlo/Rio-de-Ĵanejro/Florianópolis, ktp.

V) Demandu:

1. Ĉu via komputilo bone funkcias?	2. Kioma horo estas?
3. Ĉu pluvas?	4. Je kioma horo malheliĝas en aŭtono?
5. Ĉu vi skribas per via dekstra aŭ per via maldekstra mano?	6. En kiu monato estas via naskiĝtago?
7. Kiu tago de la semajno estas hodiaŭ?	8. Kiam vi laboras?
9. Je kioma horo vi kutimas bani vin?	10. Kiuj estas la ludoj, kiujn vi ŝatas?/Kiujn ludojn vi ŝatas?
11. Kiam vi studas Esperanto?	12. Kiam... vi iras al la universitato/ktp.?
13. Kiam...	14. Kie... estas mia libro/ktp.?
15. Kie... estas via ĉambro?/ktp.?	16. Kies estas tiu libro?
17. Kies estas tiu plumo?	18. Kies estas tiu kraĵono?
19. Kie estas la ĉambro de Korvaks?	20. Kiel la princino ĉirkaŭrigardis?
21. Kien la princino kuris?	22. Kiel la princino kuris malsupren?
23. Kiu kuris malsupren rapide?	24. Ĉu vi havas alian plumon/kraĵonon/ktp.
25. Ĉu vi havas komputilejon en via domo?	
26. Ĉu vi kutimas aŭdi muzikon laŭte aŭ mallaŭte?/Kiel vi kutimas aŭdi muzikon?	

LEITURA COMPLEMENTAR

Na seção de leitura complementar da lição anterior, vimos o último texto do curso Ana Pana. A partir de agora, iremos ler algumas frases e textos selecionados, escritos pelo próprio criador do Esperanto, Zamenhof, extraídas de sua obra “Fundamento de Esperanto”. Acesse o site do Lernu! para ler o material completo, ouvir as frases e fazer exercícios.

Há sempre o risco de que uma língua que é usada em várias partes do mundo se desmembre em diferentes dialetos. Além disso, existem pessoas que querem constantemente fazer mudanças em uma "língua planejada" como o Esperanto. Tais propostas de mudança correm o risco de resultar em discussões sem fim ou até mesmo desestabilização da língua.

Para evitar o aparecimento de dialetos, mudanças súbitas na língua e querelas em torno dela, Zamenhof em 1905 apresentou o livro *Fundamento de Esperanto*. Esse documento muito ajudou e continuamente ajuda a criação de uma evolução estável e harmônica da "Língua Internacional".

No prefácio da obra, Zamenhof escreve: "... o «Fundamento de Esperanto» deve se encontrar nas mãos de todo bom esperantista como um constante *documento guia* ..."

Então, mãos à obra!

1 -unu

Patro kaj frato.	Um pai e um irmão.
Leono estas besto.	Um leão é um animal.
Rozo estas floro kaj kolombo estas birdo.	Uma rosa é uma flor e um pombo é uma ave.
La rozo apartenas al Teodoro.	A rosa pertence a Teodoro.
La suno brilas.	O sol brilha.
La patro estas sana.	O pai está são.
La patro estas tajloro.	O pai é um alfaiate.

2 - du

Infano ne estas matura homo.	Uma criança não é uma pessoa madura.
La infano jam ne ploras.	A criança já não chora.
La ĉielo estas blua.	O céu é azul.
Kie estas la libro kaj la kraĵono?	Onde estão o livro e o lápis?
La libro estas sur la tablo, kaj la kraĵono kuŝas sur la fenestro.	O livro está em cima da mesa, e o lápis está (deitado) sobre a janela.
Sur la fenestro kuŝas kraĵono kaj plumo.	Sobre a janela estão (deitados) um lápis e uma pena.
Jen estas pomo.	Aqui está uma maçã.
Jen estas la pomo, kiun mi trovis.	Aqui está a maçã que eu achei.
Sur la tero kuŝas ŝtono.	Sobre a terra há (está deitada) uma pedra.

3 - tri

Leono estas forta.	O leão é forte.
La dentoj de leono estas akraj.	Os dentes do leão são afiados.
Al leono ne donu la manon.	Ao leão não dê a mão.
Mi vidas leonon.	Eu vejo um leão.
Resti kun leono estas dangere.	Ficar com um leão é perigoso.
Kiu kuraĝas rajdi sur leono?	Quem tem coragem de cavalgar um leão?
Mi parolas pri leono.	Estou falando sobre um leão.

4 - kvar

La patro estas bona.	O pai é bom.
Jen kuŝas la ĉapelo de la patro.	Alí está o chapéu do pai.
Diru al la patro, ke mi estas diligenta.	Diga ao pai que eu sou diligente.
Mi amas la patron.	Eu amo o pai.
Venu kune kun la patro.	Venha junto com o pai.
La filo staras apud la patro.	O filho está de pé ao lado do pai.
La mano de Johano estas pura.	A mão do João está limpa.

Mi konas Johanon.	Eu conheço o João.
Ludoviko, donu al mi panon.	Luís, dê-me pão.
Mi manĝas per la buŝo kaj flaras per la nazo.	Eu como pela boca e cheiro pelo nariz.
Antaŭ la domo staras arbo.	Diante da casa há (está de pé) uma árvore.
La patro estas en la ĉambro.	O pai está no quarto.

5 - kvin

La birdoj flugas.	Os pássaros voam (estão voando).
La kanto de la birdoj estas agrabla.	O canto dos pássaros é agradável.
Donu al la birdoj akvon, ĉar ili volas trinki.	Dê água aos pássaros, porque eles querem beber.
La knabo forpelis la birdojn.	O menino afugentou os pássaros.
Ni vidas per la okuloj kaj aŭdas per la oreloj.	Nós vemos com os olhos e ouvimos com os ouvidos.
Bonaj infanoj lernas diligente.	Boas crianças aprendem diligentemente.
Aleksandro ne volas lerni, kaj tial mi batas Aleksandron.	O Alexandre não quer aprender, e por isso eu bato no Alexandre.
De la patro mi ricevis libron, kaj de la frato mi ricevis plumon.	Do pai eu recebi um livro, e do irmão eu recebi uma caneta.
Mi venas de la avo, kaj mi iras nun al la onklo.	Venho (da casa) do avô, e vou agora para o tio.
Mi legas libron.	Estou lendo um livro.
La patro ne legas libron, sed li skribas leteron.	O pai não está lendo um livro, mas está escrevendo uma carta.

leono: leão	besto: animal	kolombo: pombo
birdo: pássaro	aparteni: pertencer	brili: brilhar
tajloro: alfaiate	infano: criança	matura: maduro
plori: chorar	kuŝi: estar deitado	trovi: achar
ŝtono: pedra	akra: afiado	resti: ficar
danĝero: perigo	ĉapelo: chapéu	diligenta: diligente
stari: estar de pé	pano: pão	flugi: voar
forpeli: afugentar	avo: avô	onklo: tio

REVISÃO 4

Traduza para o Português:

Kion vi faras? Kiu paŝas tie? Ĉu vi povas vidi ion? Ne, mi vidas nenion, sed atendu. Jes, ĝuste! Vi pravas: iu venas! Kaŝu vin malantaŭ la statuo. Bone, mi kaŝos min. Ĉu ŝi kaŝos sin? Ĉu li kaŝos sin? Ne, sed li kaŝos lin. Ho, ve. Pluvas. Sed morgaŭ estos sune. Je kioma horo ni matenmanĝos morgaŭ? Mi ne scias, sed hieraŭ ni tagmanĝis je la unua horo posttagmeze (ptm) kaj hodiaŭ ni vespermanĝos je la sesa horo vespere. Kioma horo estas nun? Estas la kvina horo. Ne, pardonon. Mi malpravis. Estas kvarono antaŭ la kvara. Je kioma horo vi iras dormi? Je la deka horo. Mi fartas malbone. Ĉu vi havis ion por manĝi? Ĉu via stomako doloras vin? Ne, sed mi havas fortan kapdoloron. Mia kapo doloras min. Jen medikamento. Iru en vian ĉambron kaj ripozu. La reĝino estas en sia ĉambro. Ĉu Silvja estas en ŝia ĉambro? Ne, sed ŝi iros en sian ĉambron. Ni manĝu la tagmanĝon. Vi manĝu vian, kaj li manĝu sian.

O que você está fazendo? Quem está caminhando lá? Você pode ver algo? Não, não vejo nada, mas espere. Sim, justamente! Você tem razão (você está certo): alguém está vindo. Esconda-se atrás da estátua. Bom, vou me esconder. Ela se esconderá? Ele se esconderá? Não, mas ele o esconderá (Ele vai escondê-lo). Oh, não! Está chovendo, mas amanhã vai fazer sol. A que horas vamos tomar o café da manhã amanhã? Eu não sei, mas ontem almoçamos à uma da tarde (p.m.) e hoje vamos jantar às sete da noite. Que horas são agora? São cinco horas. Não, desculpe. Eu estava errado. É quinze para as quatro (um quarto antes das quatro). A que horas você vai dormir? Às dez horas. Não estou bem. Você tinha algo para comer? Seu estômago dói? Não, mas eu tenho uma forte dor de cabeça. Minha cabeça dói. Aqui está um remédio. Vá para o seu quarto e repouse. A rainha está em seu quarto. Silvja está em seu quarto (da rainha)? Não, mas ela vai para seu (próprio) quarto. Vamos comer o almoço. Você come o seu, e ele como o dele (próprio).

Traduza para o Esperanto: Que horas são agora? São sete horas. O que você está fazendo? Estou fazendo ginástica. Ginástica é boa para os músculos e para as articulações. Você não está fazendo nada. Estou doente. O que dói em você? Meus dentes me doem. Eu tenho uma forte dor de dentes. A que horas vamos comer o jantar? Às sete horas da noite. Você tem uma xícara? Aqui está minha faca. Aqui estão seus pratos. Aqui estão seu garfo e sua colher. Eu te agradeço. Você terá tempo para comer? Não, não terei tempo. A que horas você tomou banho (você se banhou) ontem? Às oito e meia (metade depois das oito). Você ouviu algo? Espere. Deixe-me escutar (Pense como se fosse um comando para si mesmo: “eu, escute!”). Não, não ouço nada. Eu estarei em meu quarto. Ele estará no quarto dele. Ela estará no quarto dela. Vá para seu quarto! O gato pulou sobre a mesa. Ela comeu no jardim. Ela cozinhou no jardim.

Kioma horo estas nun? Estas la sepa (horo). Kion vi faras? Mi faras gimnastikon. Gimnastiko estas bona por muskoloj kaj por artikoj. Vi faras nenion. Mi estas malsana. Kio doloras vin? Miaj dentoj doloras min. Mi havas fortan dentdoloron. Je kioma horo ni manĝos la vespermanĝon? Je la sepa (horo) vespere. Ĉu vi havas tason? Jen mia tranĉilo. Jen viaj teleroj. Jen viaj forko kaj kulero. Mi dankas vin. Ĉu vi havos tempon por manĝi? Ne, mi ne havos tempon. Je kioma horo vi banis vin hieraŭ? Je duono post la oka (horo). Ĉu vi aŭdas ion? Atendu. Mi aŭskultu. Ne, mi aŭdas nenion. Mi estos en mia ĉambro. Li estos en sia ĉambro. Ŝi estos en ŝia ĉambro. Iru en vian ĉambro! La kato saltis sur la tablon. Ŝi manĝis en la ĝardeno. Ŝi kuris en la ĝardeno.

LECIONO 10

5.9 – 6.2

RAKONTO

Sceno 9

Cena 9

Kanto: “Terura afero”

Canto “Coisa terrível”

Reĝino: Tri kuiras sen ĝeno.

Rainha: Três cozinham sem incômodo

Akrobatas jen kvar,

Fazem acrobacias eis quatro,

Unu - apud kameno,

Uma – perto da lareira

Kontraŭ mur’ - plia par’.

Contra a parede – mais um par.

Reĝo: Tiu ĉi sur foteloj

Rei: Esta sobre as poltronas

Saltas kiel simi’.

Salta como um macaco.

Pluraj kuras sen celo,

Muitas correm sem objetivo

Sen respekto al mi!

Sem respeito a mim!

Reĝino: Mia kor’! Miaj nervoj!

Rainha: Meu coração! Meus nervos!

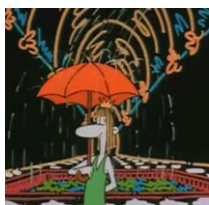
Restis neniu flor’!

Não sobrou nenhuma flor!

Ĉiuj akvorezervoj,
Todas as reservas de água,

Certe tuj estos for!
Certamente logo desapareceirão!

Reĝo: La palac' en danĝero!
Rei: O palácio em perigo!

Reĝino: Ili kreskas sen fin'!
Rainha: Elas crescem sem fim!

Ambaŭ: Ho, terura afero!
Ambos: Oh, coisa terrível!

Vera plag' trafis nin!
Uma verdadeira praga nos atingiu!

Ho, terura afero!
Oh, coisa terrível!

Vera plag' trafis nin!
Uma verdadeira praga nos atingiu!

Sceno 10
Cena 10

Reĝo: De kie ili ĉiuj venas ĉi tien?
Rei: De onde elas todas vem para cá?

Reĝino: Rigardu!
Rainha: Olhe!

Ili ĉiuj venas el la ĉambro de Korvaks.
Elas todas vêm do quarto de Korvaks.

Li faras ion teruran! Iru tuj! Rapide!
Ele faz algo terrível! Vamos imediatamente! Rápido!

Korvaks: Ĉesu! Ĉesu! Helpu!
Korvaks: Pare! Pare! Socorro!

Reĝo: Korvaks! Kion vi faras?
Rei: Korvaks! O que você está fazendo?

Korvaks: Mi faras nenion! Ĉion ĉi faras la komputilo!
Korvaks: Eu não estou fazendo nada! Tudo isto faz o computador!

Sceno 11
Cena 11

Silvja: Helpu!
Silvja: Socorro!

Karlo: Aŭskultu!
Karlo: Escute!

Silvja: Helpu!
Silvja: Socorro!

Karlo: Vokas Silvja!
Karlo: A Silvja está chamando! [A Silvja chama!]

Silvja: Ho, Karlo, mi tre timas!
Silvja: Oh, Karlo, tenho muito medo! [Eu muito temo!]

Mazi: Kial?
Mazi: Por quê?

Karlo: Kial vi timas?
Karlo: Por que você está com medo?

Silvja: Ĉar estas multaj mi en la palaco.
Silvja: Porque há muitas de mim no palácio.

Karlo: Multaj vi?
Karlo: Muitas de você?

Mazi: Pardonu! Ĉu vi kunportis horloĝojn?
Mazi: Perdão! Você trouxe relógios?

Karlo: Nu, Mazi!
Karlo: Ora, Mazi!

Silvja: Jen por vi! Mazi, kial vi manĝas horloĝojn?

Silvja: Eis para você! Mazi, por que você come relógios?

Mazi: Ĉar ili estas bongustaj!

Mazi: Porque eles são gostosos!

Sceno 12

Cena 12

Petro: Ho, ve! Li ploras. Kial vi ploras?

Petro: Oh, não! [ve: ai; que desgraça] Ele chora. Por que você chora?

Knabo: Ĉar mi ne povas atingi la pomon.

Menino: Porque não posso alcançar a maçã.

Petro: Kial vi ne povas atingi ĝin?

Petro: Por que você não pode alcançá-la?

Knabo: Ĉar mi estas malalta.

Menino: Porque eu sou baixo.

Petro: Mi atingas ĝin.

Petro: Eu alcanço-a

Knabo: Jes.

Menino: Sim.

Petro: Kial?

Petro: Por quê?

Knabo: Ĉar vi estas alta.

Menino: Por que você é alto.

Petro: Jes. Bonvolu.

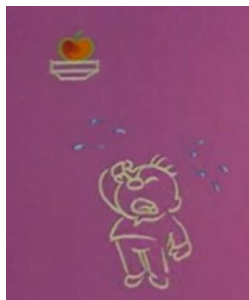
Petro: Sim. Por favor.

Knabo: Dankon! Ĝis!

Menino: Obrigado! Até!

Petro: Hej! Ĝi estas mia pomo, kaj mia biciklo!

Petro: Hei! É minha maçã, e minha bicicleta!

Haltu! Haltu! La biciklo estas mia!

Pare! Pare! A bicicleta é minha!

(Li kaptas la knabon.) La biciklo estas mia!

(Ele captura o menino.) A bicicleta é minha!

Knabo: Jes, via!

Menino: Sim, sua!

Petro: Jes, mia biciklo! Nun redonu mian pomon!

Petro: Sim, minha bicicleta! Agora devolva minha maçã!

Knabo: Mi ne redonos!

Menino: Não devolverei!

Petro: Kial?

Petro: Por quê?

Knabo: Ĉar ĝi estas mia!

Menino: Porque ela é minha!

Sceno 13

Cena 13

Silvja: Ho, Karlo.

Silvja: Oh, Karlo.

Karlo: Multaj Silvjaj... ho, mi scias! Korvaks! Lia komputilo!

Karlo: Muitas Silvjas... oh, eu sei! Korvaks! O computador dele!

Silvja kaj Mazi: Karlo, kien vi kuras?

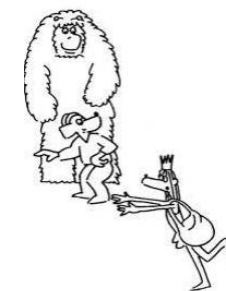
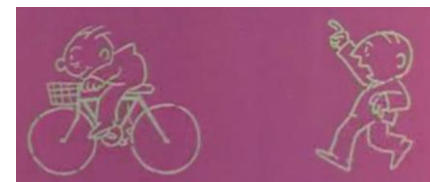
Silvja e Mazi: Karlo, aonde você corre?

Karlo: Al la komputilejo! Iru! Sekvu min!

Karlo: À sala do computador! Vamos! Sigam-me!

PARTO 6

PARTE 6

Sceno 1

Cena 1

Denove en la komputilejo: la komputilo kopias multajn Pseŭdo-Silviajn.

De novo na sala do computador: o computador copia muitas cópias de Pseudo-Silvjas.

Reĝo: Korvaks! Haltigu la komputilon!

Rei: Korvaks! Pare o computador!

Korvaks: Mi ne povas, Via Majesto!

Korvaks: Eu não posso, Vossa Majestade!

Reĝo: Ho, jes! Vi povas. Ĝi estas via.

Rei: Oh, sim! Você pode. Ele é seu.

Korvaks: Jes, mia! Ĝi estas mia, sed mi ne povas haltigi ĝin.

Korvaks: Sim, meu! Ele é meu, mas eu não posso pará-lo.

Reĝo: Do, mi haltigos ĝin!

Rei: Então, eu para-lo-ei.

(al Pseŭdo-Silvja) Pardonu! Pardonu!

(à Pseudo-Silvja) Perdão! Perdão!

Korvaks: Atentu! Atentu!

Korvaks: Preste atenção! Preste atenção!

Reĝo: Ne timu, Korvaks!

Rei: Não tema, Korvaks!

Korvaks: Ne faru tion!

Korvaks: Não faça isso!

Reĝo: (en la komputilo) Korvaks! Korvaks, helpu min!

Rei: (dentro do computador) Korvaks! Korvaks, ajude-me!

Sceno 2

Cena 2

En la ĝardeno de la palaco.

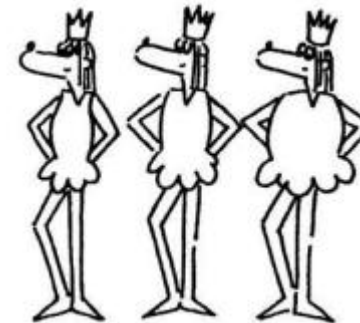
No jardim do palácio.

Silvja: Rigardu! Alia mi!

Silvja: Olhe! Outra eu!

Mazi: Kaj unu pli! Kaj tie... estas multaj vi!

Mazi: E uma mais! E lá... são muitas você!

Karlo: Rigardu, kiom dika!

Karlo: Olhe, o quão gorda!

Mazi: Tiu alia estas pli dika!

Mazi: Essa outra é mais gorda!

Silvja: Kiom granda!

Silvja: O quão grande!

Mazi: Sed tiu estas pli granda!

Mazi: Mas essa é maior!

Karlo: Venu, Mazi!

Karlo: Venha, Mazi!

VORTARO

kuri:	cozinhar
ĝeni:	incomodar
akrobati:	fazer acrobacias
akrobato:	acrobata
apud:	perto de
kameno:	chaminé, lareira
kontraŭ:	contra
muro:	muro, parede
paro:	par
fotelo:	poltrona
simio:	símio, macaco
celo:	objetivo
koro:	coração

resti:	restar, sobrar, ficar
floro:	flor
akvorezervo:	reserva de água
certe:	certamente
tuj:	logo, imediatamente
for:	fora, longe
danĝero:	perigo
kreski:	crescer
fino:	fim
terura:	terrível
afero:	coisa
vera:	verdadeiro
plago:	praga
trafi:	atingir
voki:	chamar
timi:	temer, ter medo
kial:	por que
ĉar:	porque
kunporti:	trazer, conduzir
nu:	ora, pois bem
ve:	ai; que desgraça
plori:	chorar
atingi:	alcançar, atingir
alta:	alto
malalta:	baixo
redoni:	devolver, dar de volta
halti:	parar
haltigi:	parar (algo, alguém), fazer parar
majesto:	majestade

Vocabulário adicional

laŭ:	de acordo com, segundo
opinio:	opinião
Interreto:	Internet
ni imagu:	vamos imaginar
tablo:	mesa

a) Traduku:

Tri kuiras sen ĝeno.
Akrobatas jen kvar,
Unu - apud kameno,
Kontraŭ mur' - plia par'.

cozinhar =
incômodo =
fazer acrobacias =
perto =
lareira =
contra =
parede, muro =
par =

Tiu ĉi sur foteloj
Saltas kiel simi'.
Pluraj kuras sen celo,
Sen respekto al mi!
poltrona =
símio, macaco =
objetivo =

Mia kor'! Miaj nervoj!
Restis nek unu flor'!
Ĉiuj akvorezervoj,
Certe tuj estos for!
coração =
restar, sobrar =
flor =
reserva de água =
certamente =
logo, imediatamente =
longe, fora =

Reĝo: La palac' en danĝero!
Reĝino: Ili kreskas sen fin'!
Ambaŭ: Ho, terura afero!
Vera plag' trafis nin!
perigo =
crescer =

fim =
 terrível =
 coisa =
 verdadeiro =
 praga =
 atingir =

Silvja: Helpu!
 Karlo: Vokas Silvja!
 Silvja: Ho, Karlo, mi tre timas!
 Mazi: Kial?
 Karlo: Kial vi timas?
 Silvja: Ĉar estas multaj mi en la palaco.
 Karlo: Multaj vi?
 Mazi: Pardonu! Ĉu vi kunportis horloĝojn?
 Karlo: Nu, Mazi!
 chamar =
 temer =
 por que =
 porque =
 trazer, conduzir =
 ora =

Petro: Ho, ve! Li ploras. Kial vi ploras?
 Knabo: Ĉar mi ne povas atingi la pomon.
 Petro: Kial vi ne povas atingi ĝin?
 Knabo: Ĉar mi estas malalta.
 ai; que desgraça =
 chorar =
 alcançar, atingir =
 alto =
 baixo =

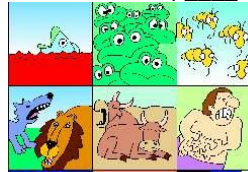
Nun redonu mian pomon!
 devolver =

Reĝo: Korvaks! Haltigu la komputilon!
 Korvaks: Mi ne povas, Via Majesto!
 parar, fazer parar =
 Vossa Majestade =

b) Bildoj:

1. Ap_____ la dometo estas arbo.

2. La Biblio rilatas pri p_____ kiuj tr_____ Egiption.

3. Ŝi t_____ la monstron.

4. La bebo p_____.

5. La knabo estas m_____.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12. Li k_____

13. Tio simbolo signifas “_____”.

•KIAL? (por quê?) / ĈAR (porque)

Ki (partícula que pergunta) + al (motivo, causa) = kial (por que)

Kial Mazi manĝas horloĝojn? — **Ĉar** ili estas bongustaj!
Por que Mazi come relógios? — Porque eles são gostosos!

•-IG- (fazer, tornar)

Lembra-se desta frase?

Korvaks! Haltigu la komputilon! — Korvaks! Pare o computador.

Ou: faça o computador parar.

Então, o sufixo -ig- quer dizer: fazer alguém ou algo ficar aquilo expresso na raiz.

Bonvolu plenigi mian tason da kafo. — Por favor, encha minha xícara de café.

La patrino purigis la ĉambron. — A mãe limpou o quarto.

Li mem sciis tion kaj sciigis tion ankaŭ al siajn amikojn.

Ele mesmo sabia disso e informou isso também aos seus amigos.

plena – cheio	plenigi – fazer ficar cheio, encher
pura – limpo	purigi – fazer ficar limpo, limpar
scii – saber	sciigi – fazer saber, informar
varma – quente	varmigi – fazer ficar quente, esquentar
luma – claro	lumigi – fazer ficar claro, clarear
kuraĝa – corajoso	kuraĝigi – fazer ficar corajoso, encorajar

•-IG- e -IĜ- comparados

Você lembra que na lição anterior estudamos o sufixo -iĝ-?

O sufixo -iĝ- tem um sentido reflexivo. A pessoa, animal ou coisa tornar-se sozinha aquilo expresso pela raiz.

O sufixo -ig- tem um sentido transitivo, ou seja, algo ou alguém faz com que outra pessoa ou outra coisa se torne aquilo expresso na raiz.

Vamos deixar mais claro? Observe:

ruĝa – vermelho

ruĝigi – fazer ficar vermelho, avermelhar (algo, ou alguém)

ruĝiĝi – tornar-se vermelho, avermelhar-se (a si próprio)

pala – pálido

paligi – fazer ficar pálido, empalidecer (alguém)

paliĝi – tonar-se pálido, empalidecer-se (a si próprio)

malpura - sujo

malpurigi – fazer ficar sujo, sujar

malpuriĝi – tornar-se sujo, sujar-se

Li paliĝis pro teruro – Teruro paliĝis lin.

Ele empalideceu-se de terror. – O terror empalideceu-o.

Miaj manoj malpurigis en la laboro. – La laboro malpurigis miajn manojn.

Minhas mãos sujaram-se no trabalho. – O trabalho sujou minhas mãos.

Como “iĝ” tem um sentido reflexivo, às vezes podemos substituí-lo por um pronome reflexivo.

Sidiĝu = Sidigu vin (Sente-se).

Mi leviĝas = mi levas min (Eu me levanto).

Vi leviĝas = Vi levas vin (Você se levanta).

Li leviĝas = li levas sin (Ele se levanta).

La suno leviĝas = la suno levas sin (O sol se levanta).

•Omissão do final -o

Releia atentamente estes trechos da canção que ouvimos anteriormente:

Unu - apud kameno, Kontraŭ mur' - plia par'. Tiu ĉi sur foteloj Saltas kiel simi'. Mia kor'! Miaj nervoj! Restis neniu flor'! La palac' en danĝero! Ili kreskas sen fin'! Vera plaq' trafis nin!

Como você já percebeu, a terminação -o dos substantivos pode ser omitida. Nesses casos, colocamos um apóstrofo no lugar do -o. Esse recurso é particularmente usado na poesia. Porém, NÃO podemos omitir a terminação -o quando o substantivo estiver no plural(-j) ou na forma acusativa(-n).

PRAKTIKADO PER LEGADO

Akrobata filo, nerva patro

- Paĉjo, kion mi povas fari por iĝi akrobato?

- Nu, vi devas ekzerciĝi senĉese dum longa tempo. Sed akrobati estas danĝera afero.

- Mi scias.

- Do, ĉu vi vere volas esti akrobato?

- Jes. Tio estas mia celo.

- Kial?

- Ĉar mi ne timas la danĝeron.

- Ĉu vere? Mi ne kredas tion.

- Por mi, la danĝero estas nur afero por kreskigi la kuraĝon en nia koro.

- Ho! Tre saĝaj vortoj!
- Laŭ mia opinio, neniam ni devas timi nenion. Ni ne timu nek plagojn, kiuj trafas nin, nek aliajn terurajn aferojn.
- Kaj pri vi? Ĉu vi pensas, ke vi estas vere kuraĝa kiel vi diras?
- Certe jes! Rigardu, mi kuraĝe saltas sur via fotelo.
- Ho, ve! Ĉesu salti kiel simio sur mia nova fotelo! Vi detruos ĝin! Ĉesu tuj!
- Pardonu min, sed mi ne povas ĉesi. Tio estas mia vera celo kaj neniu povos haltigi min.
- Vi certe ne timas la danĝeron. Mi kaptos vin, haltigos vin kaj batos vin!
- Vi ne povos. Kial ne? Ĉar akrobatoj kuras rapide!
- Erneĉjo, kial vi ĉiam ĝenas min tiel? Ĉiuj devas respekti siajn gepatrojn.
- Sed, paĉjo! Mi devas salti sur via fotelo. Se mi ne praktikas, mi neniam estos akrobato, kaj mi neniam altigos mian celon.
- Ho, miaj nervoj!

senĉese – incessantemente
 kredi – acreditar
 nek – nem

dum – durante
 laŭ – de acordo com
 gepatroj - pais

EKZERCOJ

I) Skribu demandojn kun *kial* kaj repondu kun *ĉar* laŭ la modelo:

(atingi la pomon – estas malalta)
 Kial vi ne povas atingi la pomon?
 Mi ne povas atingi la pomon ĉar mi estas malalta.

a) (studi – laca)
 Kial vi ne povas _____?
 Mi ne _____.

b) (manĝi – malsana)

c) (danci – miaj piedoj doloras min)

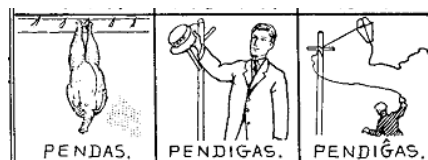
d) (akrobati – timas la danĝeron)

e) (naĝi – ne scias)

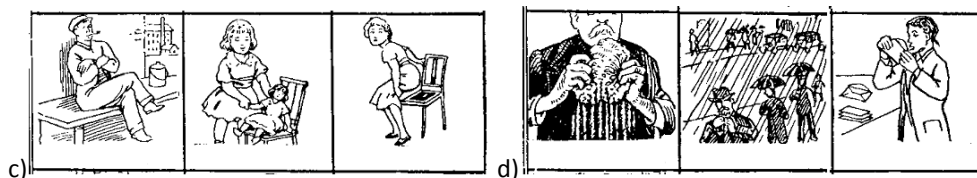
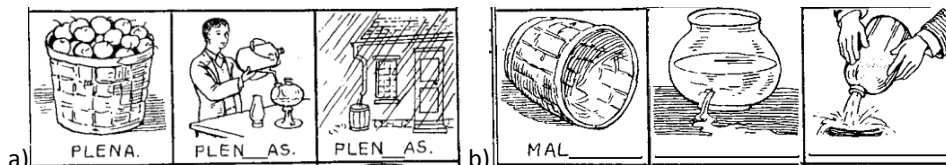
f) (ludi korbopilkon – ne havas pilkon)

g) (skribi – havas nek krajonon, nek plumon)

II) Ni praktiku la sufiksojn -ig- kaj -iĝ-. Skribu la korektajn vortojn sub la korespondaj bildoj. Vi devas krei verbojn kun -ig- aŭ -iĝ-. Sekvu la ekzemplojn.

plena – staras – malseka – malplena – fluido – sidas

III) La verbo “casar(-se)” en la portugala lingvo povas esti tradukita en kelkaj formoj al esperanto laŭ la kunteksto. Provu kompreni ĉiujn formojn. Skribu la korespondantajn vortojn apud ĉiu difinaĵo. Poste, korekte skribu la samajn vortojn en la frazoj.

edzino – edziniĝi – edzigi – edzo – edzinigi – edziĝi

- a) _____ = viro ligita al virino aŭ alia viro per ceremonio (geeziĝo) aŭ kontrakto por vivi kune.
 b) _____ = virino ligita al viro aŭ alia virino per ceremonio (geedziĝo) aŭ kontrakto por vivi kune.
 c) _____ = fari iun edzo.
 d) _____ = fari iun edzino.
 e) _____ = iĝi edzo.
 f) _____ = iĝi edzino.
- 1) Ŝi _____ kun sia amiko.
 2) La familio volis _____ lin al unu knabino, kies firma karaktero estis bone konata.
 3) Temistoklo _____ sian filinon je homo tre bona, sed malriĉa.
 4) Al sia _____ Nabal ŝi nenion diris.
 5) La reĝo forkondukis ŝin al la palaco, kie li _____ je ŝi.
 6) Li multe respektis kaj amis sia _____ Abigaela.

IV) Skribu la frazon ree laŭ la modelo:

Laŭ mia opinio, Flora kaj Marcelo estas bona paro.

- a) _____ (la Reĝo kaj la Reĝino)

- b) _____ (Karlo kaj Silvja)

- c) _____ (Interreto kaj Esperanto)

- d) _____ (fazeolo kaj rizo)

- e) _____ (kafo kaj lakto)

V) Kompletigu la sekvajn frazojn kun vortoj, kiujn vi lernis per la vortaro de tiu ĉi leciono.

- a) Ĉar ne pluvas dum longa tempo, la _____ estas malplena.
 b) En la malvarmaj vintraj tagoj, ni ŝatas sidi apud la _____ por varmigi nin.
 c) Mi havas tri bildojn sur la _____ de mia dormoĉambro.
 d) Ĉu vi volas gustumi la supon, kiun mia patrino _____?
 e) Ni estas preskaŭ en la _____ de la esperanta kurso.
 f) La muskola organo, kiu direktas la cirkuladon de la sango estas la _____.
 g) _____ estas terura afero, katastrofo.
 h) Multe da suferoj kaj mizero _____ tiam la hebreojn.
 i) _____ estas elektra konektilo en la korpo de homo aŭ besto. Ili transkondukas la impulsojn kaj la impulsojn de la korpo.
 j) La hundo kuras ĉar ĝi volas _____ la katon.
 k) Karaj lernantoj, por bone lerni, atentu al la _____ de nia leciono.

VI) Respondu:

laŭ – de acordo com, segundo
 Interreto – Internet
 ni imagu – vamos imaginar
 tablo - mesa

1. Laŭ la Reĝino, kiom da Silvjoj kuiris sen ĝeno?
2. Ĉu vi kuiras bone?
3. Ĉu via patrino kuiras bone?
4. Ĉu vi havas fratojn kaj fratinojn? Ĉu ili (li, ŝi) ĝenas vin?
5. Kion vi povas diri, kiam iu ĝenas vin? (Uzu la vorto “ĉesu”).
6. Laŭ la Reĝino, kiom da Silvjoj akrobatis?
7. Ĉu vi scias akrobati?

8. Ĉu vi pensas, ke esti akrobato estas interesa afero por vi?
9. Kiom da Silvjaj estis apud la kameno?
10. Ĉu vi sidas apud via amiko?
11. Ĉu vi havas kamenon en via domo?
12. Ĉu via amiko havas kamenon en sia domo?
13. Kiom da Silvjaj estis kontraŭ la muro?
14. Kiu estas la koloro de la muroj de via ĉambro?
15. La Reĝo diris, ke kontraŭ la muro estas plia **paro** da Silvjaj. Aŭskultu tiun frazon kun alia ekzemplo de la vorto "paro". "Esperanto kaj Interreto estas tre bona *paro* por tutmonda komunikado, ĉar ambaŭ estas facile uzeblaj kaj atingeblaj por ĉiuj". Ĉu vi ankaŭ pensas, ke Esperanto kaj Interreto estas bona paro? Kial?
16. Laŭ la Reĝo, kiel saltas Silvja, kiu estas sur la fotelo?
17. Ĉu vi havas fotelon en via domo? Kiom da foteloj vi havas?
18. Diru al mi nomon de kontinento, kie oni povas trovi multajn simiojn.
19. Kio estas la celo de tiu kurso?
20. Laŭ la Reĝo, kiel pluraj Silvjaj kuras?
21. Skribu pri unu celo, kiun vi havas.
22. Laŭ la Reĝino, kiom da floroj restis en la ĝardeno?
23. Ni imagu, ke mi havas naŭ pomojn. Mi manĝas du pomojn. Kiom da pomoj restis?
24. Kion pensas la Reĝino pri la akvorezervoj?
25. De kie venas la akvo por la akvorezervoj de la tuta mondo?

26. Post nia leciono hodiaŭ, ĉu vi iros tuj al via domo?
27. Leono estas besto. Kato estas ankaŭ besto. Ĉu vi pensas, ke leono estas danĝera besto? Kaj kato?
28. Ĉu vi pensas, ke la ekonomio de Brazilo kreskas rapide?
29. Ĉu vi havas malgrandajn filojn (fratojn)? Ĉu ŝi/li/ili kreskas rapide?
30. Kiam estos la fino de nia kurso?
31. Ĉu vi pensas, ke horloĝoj estas bongustaj aŭ teruraj por manĝi?
32. Kiu terura afero okazis en la palaco?
33. Ĉu vi havas multajn aferojn por fari hodiaŭ?
34. Kia estas la vera plago, kiu trafis la palacon?
35. Kio trafis la palacon?
36. Kion vi povas fari, kiam la malfeliĉo trafas vin?
37. De kie ĉiuj Silvjaj venas?
38. Ĉu la reĝino volas iri al la ĉambro de Korvaks malrapide aŭ ŝi volas iri tuj kaj rapide?
39. Kiam la Reĝo demandis al Korvaks kion li faras, ĉu li diras ke li faras ĉion aŭ nenion?
40. Kiam vi havas problemon, kiun vi vokas por helpi vin?
41. Ĉu vi timas, kiam vi estas en malhela ĉambro?
42. Ĉu vi timas araneojn, bufojn, hundojn kaj serpentojn? (araneo – aranha; bufo – sapo; hundo – cão; serpento – serpente)
43. Kial Silvja timas?
44. Kial vi volas studi Esperanton?

45. Kion kunportis Silvja al la dometo, kie estis Mazi kaj Karlo?
46. Kial Mazi mangas horloĝojn?
47. En la filmo, ĉu la knabo povas atingi la pomon?
48. Kial la knabo ploras?
49. Kial la knabo ne povas atingi la pomon?
50. Ĉu vi estas alta aŭ malalta?
51. Ĉu Petro povas atingi la pomon? Kial?
52. Ĉu la knabo redonis la pomon al Petro?
53. Ĉu Korvaks povas haltigi la komputilon?
54. Se iu fumas apud vi, ĉu tio ĝenas vin?

VII) Demandu:

1. Mi estas Karlo.
2. Mi estas instruisto.
3. Mi estas alta kaj bela.
4. Ĝi estas mia skrapgumo.
5. Mi estas ĉi tie.
6. Mi fartas bone.
7. Ĉar mi estas malsata.
8. Ŝi estas Silvja.
9. Ŝi estas lernanto.

10. Ŝi estas bela.
11. Ŝi estas apud la fotelo.
12. Ŝi fartas bone.
13. Ĉar mi soifas.
14. Ĉar mi ŝvitas.
15. Ĉar mi sentas malvarmon.
16. Ĉar mi estas malseka.
17. Jes, mia patrino kuiras tre bone.
18. Ne, mia frato ne ĝenas min.
19. Mi povas diri "Ĉesu ĝeni min!"
20. Jes, mi pensas, ke esti akrobato estas interesa afero.
21. Ĝi estas kontraŭ la muro.
22. Jes, mi pensas ke interreto kaj Esperanto estas interesa paro.
23. Mi havas du fotelojn en mia domo.
24. Kiam la malfeliĉo trafas min, mi ŝatas aŭdi muzikon.
25. La celo de tiu kurso estas lerni Esperanton.
26. Jes, mi pensas, ke la ekonomio de Brazilo kreskas rapide.
27. Jes, mi pensas, ke multaj Silvjoj estas terura afero.
28. Jes, mi timas araneojn kaj serpentojn.
29. Ĉiuj Silvviaj venas de la komputilejo.
30. Ne, mi ne havas kamenon en mia domo.

Respostas da lição 10

- I)
- Kial vi ne povas studi? – Mi ne povas studi ĉar mi estas laca.
 - Kial vi ne povas manĝi? – Mi ne povas manĝi ĉar mi estas malsana.
 - Kial vi ne povas danci? – Mi ne povas danci ĉar miaj piedoj doloras min.
 - Kial vi ne povas akrobati? – Mi ne povas akrobati ĉar mi timas la danĝeron.
 - Kial vi ne povas naĝi? – Mi ne povas naĝi ĉar mi ne scias.
 - Kial vi ne povas ludi korbopilkon? – Mi ne povas ludi korbopilkon ĉar mi ne havas pilkon.
 - Kial vi ne povas skribi? – Mi ne povas skribi ĉar mi havas nek krajonon, nek plumon.
- II)
a) plena – pleniĝas – pleniĝas	b) malplena – malpleniĝas – malpleniĝas
c) sidas – sidigas – sidigas	d) malseka – malsekiĝas – malsekiĝas
e) staras – starigas – starigas	f) fluidigas – fluidiĝas – fluidas
- III)
a) edzo (marido)	b) edzino (esposa)
c) edziĝi (casar, fazer alguém marido)	d) edzinigi (casar, fazer alguém esposa)
e) edziĝi (casar-se, tornar-se marido)	f) edziniĝi (casar-se, tornar-se esposa)
- 1) edziniĝi 2) edziĝi 3) edzinigi 4) edzo 5) edziĝi 6) edzino
- IV)
a) Laŭ mia opinio, la Reĝo kaj la Reĝino estas bona paro.	b) Laŭ mia opinio, Karlo kaj Silvja estas bona paro.
c) Laŭ mia opinio, Interreto kaj Esperanto estas bona paro.	d) Laŭ mia opinio, fazeolo kaj rizo estas bona paro.
e) Laŭ mia opinio, kafo kaj lakto estas bona paro.	
- V)
a) akvorezervo	b) kameno	c) muro(j)	d) kuiris	e) fino	
f) koro	g) plago	h) trafis	i) nervoj	j) kapti	k) celo
- b) Bildoj:
1. Apud	2. plagoj – trafis	3. timas	4. ploras
5. malalta	6. akrobatoj/lli akrobatas.	7. kameno	
8. fotelo	9. simio	10. koro	11. akvorezervo
12. kuiras	13. danĝero		
- d) Respondu:
- Tri kuiris sen ĝeno.
 - Jes, mi kuiras (tre) bone./Ne, mi ne kuiras bone./Ne, mi kuiras terure.
 - Jes, ŝi kuiras (tre) bone./Ne, ŝi ne kuiras bone.
 - Jes, mi havas frato/fratino kaj ŝi/li (ne) ĝenas min.
 - Ĉesu ĝeni min!
 - Kvar Silvja akrobatis.
 - Ne, mi ne scias akrobati./Jes, mi scias akrobati.
 - Ne, esti akrobato ne estas interesa afero por mi. /Jes, esti akrobato estas tre interesa por mi.
 - Unu Silvja estis apud kameno.
 - Jes, mi sidas apud mia amiko./Ne, mi ne sidas apud mia amiko.
 - Jes, mi havas kamenon en mia domo./Ne, mi ne havas kamenon en mia domo.
 - Jes, ŝi/li havas kamenon en sia domo.
 - Kontraŭ muro estis plia paro. / Du Silvja estis kontraŭ la muro.
 - La koloro de la muroj de mia ĉambro estas...
 - (Resposta pessoal.)

- Ŝi saltas kiel simio.
 - Jes, mi havas (número) fotelojn. / Ne, mi ne havas fotelojn.
 - Ni povas trovi multajn simiojn en Afriko.
 - La celo de tiu kurso estas lerni/studi Esperanton.
 - Pluraj Silvja kuras sen celo.
 - Resposta pessoal - escreva sobre um de seus objetivos. Por exemplo: Mi volas lerni Esperanton. Mi volas studi en universitato. Mi deziras geedziĝi kaj havi multajn filojn.
 - Restis nek unu floro en la ĝardeno.
 - Restis sep pomoj.
 - Ŝi pensas, ke certe tuj ĉiuj estos for.
 - La akvorezervo de la tuta mondo venas de la pluvoj kaj de la riveroj.
 - Jes, mi iros tuj al mia domo. / Ne, mi ne iros tuj al mia domo.
 - Jes, leono estas danĝera besto. Kato ne estas danĝera.
 - Jes, mi pensas, ke la ekonomio de Brazilo kreskas rapide./Ne, mi pensas, ke la ekonomio de Brazilo ne kreskas rapide.
 - Jes, mi havas malgrandajn filojn/fratojn, kaj ili kreskas rapide.
 - La fino de nia kurso estos en (dia, mês)
 - Mi pensas, ke horloĝoj estas teruraj por manĝi.
 - La komputilo de Korvaks faris multajn Silvjajn.
 - Jes, mi havas multajn aferojn por fari hodiaŭ./Ne, mi ne havas multajn aferojn por fari hodiaŭ.
 - La vera plago, kiu trafis la palacon estas la multaj Silvja.
 - Vera plago trafis la palacon.
 - Kiam la malfeliĉo trafas min, mi povas... aŭdi muzikon/legi libron/iri al festo kun miaj amikoj/promeni (passar)/ktp.
 - Ĉiuj Silvja venas de la komputilo de Korvaks.
 - Ŝi volas iri al la ĉambro de Korvaks tuj kaj rapide.
 - Li diras, ke li faras nenion.
 - Kiam mi havas problemon mi vokas... mian amikon/mian patrinon/ktp. por helpi min.
 - Ne, mi ne timas, kiam mi estas en malhela ĉambro. / Jes, mi timas, kiam mi estas en malhela ĉambro.
 - Jes, mi timas...
 - Ŝi timas ĉar estas multaj ŝi en la palaco.
 - Mi volas studi Esperanton ĉar... mi volas paroli kun personoj de la tuta mondo/mi ŝatas lerni aliajn lingvojn/mi pensas, ke Esperanton estas bona ideo/mi pensas, ke Esperanto estas bela lingvo/ktp.
 - Ŝi kunportis manĝaĵon por Karlo kaj horloĝojn por Mazi.
 - Mazi manĝas horloĝojn ĉar, laŭ li, ili estas bongustaj.
 - Ne, la knabo ne povas atingi la pomon.
 - La knabo ploras ĉar li ne povas atingi la pomon.
 - La knabo ne povas atingi la pomon ĉar li estas malalta.
 - Mi estas alta/malalta.
 - Jes, li povas atingi la pomon ĉar li estas alta.
 - Ne, li ne redonis la pomon al Petro.
 - Ne, li ne povas haltigi la komputilon.
 - Jes, tio ĝenas min./Ne, tio ne ĝenas min.
- e) Demandu:
1. Kiu vi estas?	2. Kio vi estas?	3. Kia vi estas?
4. Kies estas la/(ĉi)tiu skrapgumo?	5. Kie vi estas?	6. Kiel vi fartas?
7. Kial vi manĝas?	8. Kiu ŝi estas?	9. Kio ŝi estas?
10. Kia ŝi estas?	11. Kie ŝi estas?	12. Kiel ŝi fartas?
13. Kial vi trinkas akvon?	14. Kial vi duŝas vin?	15. Kial vi surmetas pulveron?
16. Kial vi viŝas vin?	17. Ĉu via patrino kuiras bone?	18. Ĉu via frato ĝenas vin?
19. Kion vi povas diri, kiam iu ĝenas vin?	20. Ĉu vi pensas, ke esti akrobato estas interesa afero?	
21. Kie estas la seĝo/la mapo/ktp.?	22. Ĉu vi pensas ke interreto kaj Esperanto estas interesa paro?	
23. Kiom da foteloj vi havas en via domo?	24. Kion vi povas fari, kiam la malfeliĉo trafas vin?	
25. Kio estas la celo de tiu kurso?	26. Ĉu vi pensas, ke la ekonomio de Brazilo kreskas rapide?	
27. Ĉu vi pensas, ke multaj Silvja estas terura afero?	28. Ĉu vi timas araneojn kaj serpentojn?	
29. De kie venas ĉiuj Silvja?	30. Ĉu vi havas kamenon en via domo?	

LEITURA COMPLEMENTAR

6 – SES

Papero estas blanka.	O papel é branco.
Blanka papero kuŝas sur la tablo.	Um papel branco está sobre a mesa.
La blanka papero jam ne kuŝas sur la tablo.	O papel branco já não está sobre a mesa.
Jen estas la kajero de la juna fraŭlino.	Aqui está o caderno da jovem senhorita.
La patro donis al mi dolĉan pomon.	O pai me deu uma maçã doce.
Rakontu al mia juna amiko belan historion.	Conte ao meu jovem amigo uma bela história.
Mi ne amas obstinajn homojn.	Não gosto de gente teimosa.
Mi deziras al vi bonan tagon, sinjoro!	Eu desejo a você bom dia, senhor!
Bonan matenon!	Boa manhã!
Ĝojan feston! (mi deziras al vi).	Alegre festa! (eu desejo a você).
Kia ĝoja festo! (estas hodiaŭ).	Que festa alegre! (há hoje).
Sur la ĉielo staras la bela suno.	Sobre o céu está o belo sol.
En la tago ni vidas la helan sunon, kaj en la nokto ni vidas la palan lunon kaj la belajn stelojn.	De dia vemos o claro sol, e de noite vemos a pálida lua e as belas estrelas.
La papero estas tre blanka, sed la neĝo estas pli blanka.	O papel é muito branco, mas a neva é mais branca.
Lakto estas pli nutra, ol vino.	Leite é mais nutritivo do que vinho.
Mi havas pli freŝan panon, ol vi.	Tenho pão mais fresco do que você.
Ne, vi eraras, sinjoro: via pano estas malpli freŝa, ol mia.	Não, você está enganado, senhor: seu pão é menos fresco do que o meu.
El ĉiuj miaj infanoj Ernesto estas la plej juna.	De todos os meus filhos, Ernesto é o mais jovem.
Mi estas tiel forta, kiel vi.	Eu sou tão forte como você.
El ĉiuj siaj fratoj Antono estas la malplej saĝa.	De todos os seus irmãos, Antônio é o menos sensato.

7 – SEP

Du homoj povas pli multe fari ol unu.	Dois homens podem fazer mais do que um.
Mi havas nur unu buŝon, sed mi havas du orelojn.	Tenho somente uma boca, mas tenho duas orelhas.
Li promenas kun tri hundoj.	Ele passeia com três cães.
Li faris ĉion per la dek fingroj de siaj manoj.	Ele faz tudo com os dez dedos de suas mãos.
El ŝiaj multaj infanoj unuj estas bonaj kaj	De muitos filhos dela uns são bons e outros são

aliaj estas malbonaj.	maus.
Kvin kaj sep faras dek du.	Cinco e sete fazem doze.
Dek kaj dek faras dudek.	Dez e dez fazem vinte.
Kvar kaj dek ok faras dudek du.	Quatro e dezoito fazem vinte e dois.
Tridek kaj kvardek kvin faras sepdek kvin.	Trinta e quarenta e cinco fazem setenta e cinco.
Mil okcent naŭdek tri.	Mil oitocentos e noventa e três.
Li havas dek unu infanojn.	Ele tem onze filhos.
Sesdek minutoj faras unu horon, kaj unu minuto konsistas el sesdek sekundoj.	Sessenta minutos fazem uma hora, e um minuto consiste de sessenta segundos.
Januaro estas la unua monato de la jaro, Aprilo estas la kvara, Novembro estas la dek-unua, Decembro estas la dek-dua.	Janeiro é o primeiro mês do ano, abril é o quarto, novembro é o undécimo, dezembro é o duodécimo.
La dudeka (tago) de Februaro estas la kvindek-unua tago de la jaro.	(Dia) Vinte de fevereiro é o quinquagésimo primeiro dia do ano.
La sepan tagon de la semajno Dio elektis, ke ĝi estu pli sankta, ol la ses unuaj tagoj.	O sétimo dia da semana Deus escolheu para que fosse mais santo do que os seis primeiros dias.
Kion Dio kreis en la sesa tago?	O que Deus criou no sexto dia?
Kiun daton ni havas hodiaŭ?	Que data temos hoje?
Hodiaŭ estas la dudek sepa (tago) de Marto.	Hoje é (dia) vinte e sete de março.
Georgo Vaŝington estis naskita la dudek duan de Februaro de la jaro mil sepcent tridek dua.	Jorge Washington nasceu no dia vinte e dois de fevereiro do ano de mil setecentos e trinta e dois.

8 – OK

Mi havas cent pomojn.	Tenho cem maçãs.
Mi havas centon da pomoj.	Tenho uma centena de maçãs.
Tiu ĉi urbo havas milionon da loĝantoj.	Esta cidade tem um milhão de habitantes.
Mi aĉetis dekduon (aŭ dek-duon) da kuleroj kaj du dekduojn da forkoj.	Comprei uma dúzia de colheres e duas dúzias de garfos.
Mil jaroj (aŭ milo da jaroj) faras miljaron.	Mil anos (ou um milhar de anos) fazem um milênio.
Unue mi redonas al vi la monon, kiun vi pruntis al mi;	Primeiro restituo-lhe o dinheiro que você me emprestou;
due mi dankas vin por la prunto;	segundo, agradeço-lhe pelo empréstimo;
trie mi petas vin ankaŭ poste prunti al mi, kiam mi bezonos monon.	terceiro, peço-lhe também depois emprestarme quando eu precisar de dinheiro.
Por ĉiu tago mi ricevas kvin frankojn,	Por dia eu recebo cinco francos,

sed por la hodiaŭa tago mi ricevis duoblan pagon, t. e. (= tio estas) dek frankojn.	Ms para o dia de hoje recebi pagamento dobrado, isto é, dez francos.
Kvinoble sep estas tridek kvin.	Cinco vezes sete são trinta e cinco.
Tri estas duono de ses.	Três é a metade de seis.
Ok estas kvar kvinonoj de dek.	Oito são quatro quintos de dez.
Kvar metroj da tiu ĉi ŝtofo kostas naŭ frankojn;	Quatro metros deste pano custam nove francos;
tial du metroj kostas kvar kaj duonon frankojn (aŭ da frankoj).	Por isso dois metros custam quatro e meio francos.
Unu tago estas tricent-sesdek-kvinono aŭ tricent-sesdek-sesono de jaro.	Um dia é a 365-a ou a 366-a parte de um ano.
Tiu ĉi du amikoj promenas ĉiam duope.	Estes dois amigos passeiam sempre juntos.
Kvinope ili sin ĵetis sur min, sed mi venkis ĉiujn kvin atakantojn.	Em grupo de cinco eles se lançaram sobre mim, mas eu venci todos os cinco atacantes.
Por miaj kvar infanoj mi aĉetis dek du pomojn,	Para meus quatro filhos comprei doze maçãs,
kaj al ĉiu el la infanoj mi donis po tri pomoj.	E a cada uma das crianças dei três maçãs.
Tiu ĉi libro havas sesdek paĝojn;	Este livro tem sessenta páginas;
tial, se mi legos en ĉiu tago po dek kvin paĝoj, mi finos la tutan libron en kvar tagoj.	Portanto, se eu ler em cada dia dez páginas, terminarei o livro todo em quatro dias.

papero: papel
 fraŭlino: senhorita
 juna: jovem
 sinjoro: senhor
 pala: pálido
 promeni: passear
 Dio: Deus
 naskita: nascido
 dekduo: dúzia
 mono: dinheiro
 bezoni: necessitar
 ĵeti: lançar, jogar

tablo: mesa
 dolĉa: doce
 obstina: teimoso
 ĝoja: feliz
 nutra: nutritivo
 elekti: escolher
 krei: criar
 longanto: habitante
 miljaro: milênio
 prunti: emprestar
 ŝtofo: pano, tecido
 aĉeti: comprar

LECIONO 11

6.3 / 6.13

(Lasta leciono! - Última lição!) 😊

RAKONTO

Sceno 3

Cena 3

Petro inspektas la Pseŭdo-Silvjan paradon.

Petro inspeciona a parada de Pseudo-Silvjas

Pseŭdo-Silvja1: Mi estas granda.

Pseudo-Silvja1: Eu sou grande.

Pseŭdo-Silvja2: Mi... pli granda!

Pseudo-Silvja2: Eu... maior!

Petro: La unua estas granda. La dua estas pli granda.

Petro: A primeira é grande. A segunda é maior.

Pseŭdo-Silvja3: Mi estas malgranda.

Pseudo-Silvja3: Eu sou pequena.

Petro: Jes, la tria estas malgranda, sed la kvara estas pli malgranda.

Petro: Sim, a terceira é pequena, mas a quarta é menor.

La kvina estas alta, kaj la sesa estas pli alta.

A quinta é alta, e a sexta é mais alta.

La sepa estas... dika, kaj la oka estas...

A sétima é... gorda, e a oitava é...

Pseŭdo-Silvja8: ...pli dika! Haha! La plej dika!

Pseudo-Silvja8: ...mais gorda! Haha! A mais gorda!

Sceno 4

Cena 4

La reĝo estas en la komputilo.

O rei está dentro do computador.

Reĝo: Helpu min, Korvaks!

Rei: Ajude-me, Korvaks!

Korvaks: Mi ne povas, Via Majesto.

Korvaks: Eu não posso, Vossa Majestade.

Reĝo: Malsaĝulo, vi!

Rei: Tolo, você!

Korvaks: (al si mem) Ho, kion mi povas fari?

Korvaks: (a si mesmo) Oh, o que eu posso fazer?

Ho, mi povas forkuri... Ho, jes, per helikoptero!

Oh, eu posso fugir... Oh, sim, pelo helicóptero!

Reĝo: Helpu! Helpu! Korvaks! Korvaks!

Rei: Socorro! Socorro! Korvaks! Korvaks!

Korvaks: (al la Reĝino) Pardonu min, Via Majesto!

Korvaks: (à Rainha) Perdoe-me, Vossa Majestade!

Reĝino: Kio okazas? Kien vi kuras?

Rainha: O que está acontecendo? Aonde você está correndo?

Korvaks: Al la helikoptero.

Korvaks: Ao helicóptero.

Reĝo: Helpu!

Rei: Socorro!

Reĝino: Ho! La Reĝo estas en la komputilo!

Rainha: Oh! O Rei está dentro do computador!

Korvaks! Haltu! Revenu! Korvaks!

Korvaks! Pare! Volte! Korvaks!

Karlo: Hej, haltu!

Korvaks: Hei, pare!

Mazi, iru supren al la komputilejo.

Mazi, vá para cima à sala do computador.

Helpu la Reĝinon! Mi haltigos Korvaks!

Ajude a Rainha! Eu pararei Korvaks!

Mazi: Ho, pardonu min.

Mazi: Oh, perdoe-me.

Silvja: Pardonu min.

Silvja: Perdoe-me.

Karlo: Haltu, haltu, haltu, haltu!

Karlo: Pare, pare, pare, pare!

Sceno 5

Cena 5

En la komputilejo.

Na sala do computador.

Reĝino: Ho! Kio estas tio?

Rainha: Oh! O que é isso?

Silvja: Ne timu! Tio estas Mazi, nia amiko. Mazi, prezentu vin!

Silvja: Não tema! Esse é o Mazi, nosso amigo. Mazi, apresente-se.

Mazi: Via Majesto!

Mazi: Vossa Majestade!

Reĝo: Kio okazas? Kio estas tiu objekto?

Rei: O que está acontecendo? O que é esse objeto.

Reĝino: Ho, pardonu, tio ne estas objekto. Jen Mazi, nia amiko!

Rainha: Oh, perdão, isso não é um objeto. Eis o Mazi, nosso amigo!

Reĝo: Li ne helpos min. Kie estas Korvaks?

Rei: Ele não me ajudará. Onde está Korvaks?

Reĝino: Ho, jes. Korvaks helpos. Korvaks estas saĝa.

Rainha: Oh, sim. Korvaks ajudará. Korvaks é sábio.

Reĝo: Tute ne! Li estas malsaĝulo!

Rei: Absolutamente não! Ele é um tolo!

Mazi: Mi helpos vin, Via Majesto!

Mazi: Eu ajudar-te-ei, Vossa Majestade!

Reĝo: Vi? Vi ne povas!

Rei: Você? Você não pode!

Mazi: Mi povas! (Li manĝas parton de la komputilo.) Bongusta!

Mazi: Eu posso! (Ele come uma parte do computador.) Gostoso!

Silvja: Kion vi faras, Mazi?

Silvja: O que você está fazendo, Mazi?

Mazi: Momenton!

Mazi: Um momento!

Sceno 6

Cena 6

Reĝino: Kion vi faras, Mazi?

Rainha: O que você está fazendo, Mazi?

Mazi: Pardonu min, mi estas malsata!

Mazi: Perdoe-me, estou com fome!

Reĝino: Malsata? Sed la reĝo estas interne! Kial vi manĝas tion?

Rainha: Fome? Mas o Rei está dentro. Por que você come isso?

Mazi: Ĉar mi ŝatas tion. Ho, mi komprenas. Ĝi eniras tien.

Mazi: Porque eu gosto disso. Oh, eu entendo. Isto entra aí

Ĝi eniras ĉi tien. Ho, ne!

Isto entra aquí. Oh, não!

Silvja: Atentu, mi petas, Mazi!

Silvja: Preste atenção, eu peço. Mazi!

Mazi: Ĉio estas en ordo! Ĝi eniras tien... kaj ĝi eniras tien ĉi!

Mazi: Tudo está em ordem! Isto entra aí... e isto entra aqui!

Sceno 7

Cena 7

Mazi: Bone, Via Majesto. Mi estas preta.

Mazi: Bom, Vossa Majestade. Eu estou pronto.

Reĝo: Ankaŭ mi! Terura varmo!

Rei: Eu também! Calor terrível!

Reĝo: (ekster la komputilo) Ho! Nun estas pli bone!

Rei: (fora do computador) Oh! Agora está melhor!

Reĝino: Dankon, Mazi. Vi estas saĝa!

Rainha: Obrigado, Mazi. Você é sábio!

Silvja: Kie estas Karlo?

Silvja: Onde está o Karlo?

Reĝino: Karlo? Karlo, la ĝardenisto? Ho, rigardu!

Rainha: Karlo? Karlo, o jardineiro? Oh, olhe!

Silvja: Karlo! Mia Karlo!

Silvja: Karlo! Meu Karlo!

Reĝo: Antaŭen!

Rei: Em frente!

Silvja: Mi amas vin! Mi amas vin!

Silvja: Eu te amo! Eu te amo!

Mazi: Kuraĝon! Kuraĝon!
Mazi: Coragem! Coragem!

Reĝo: Brave! Brave! Bone!
Rei: Bravo! Bravo! Bom!

Ĉiuj: Hura! Bone! Brave!
Todos: Viva! Bom! Bravo!

Reĝo: Nu, bone! Ni kaptis lin! Korvaks, Korvaks! Vekiĝu!
Rei: Ora, bom! Nós o pegamos! Korvaks, Korvaks! Acorde!

Korvaks: Kial? Kio okazas? Kiu estas vi? Kie mi estas?
Korvaks: Por quê? O que está acontecendo? Quem são vocês? Onde estou?

Kial mi estas ĉi tie? Kiu mi estas?
Por quê estou aqui? Quem sou eu?

Sceno 8
Cena 8

Silvja: Vi estas Korvaks. Vi estas malsaĝa!
Silvja: Você é Korvaks. Você é um tolo!

Korvaks: Jes, mi estas malsaĝa... Ne, ne! Mi estas saĝa.
Korvaks: Sim, eu sou um tolo... Não, não! Eu sou sábio.

Reĝo: Vi ne estas saĝa, Korvaks.
Rei: Você não é sábio, Korvaks.

Karlo eniras kun gardistoj.
Karlo entra com guardas.

Karlo: (indikas al Korvaks) Arestu lin!
Karlo: (indica a Korvaks) Prendam-no!

Reĝo: Jes, forportu lin!
Rei: Sim, levem-no para longe!

Sceno 9
Cena 9

Mazi: (al Pseŭdo-Silvja) Staru ĉi tie. Hmm. Mi montrus ion.
Mazi: (a Pseudo-Silvja) Fique de pé aqui. Hmm. Eu mostrarei algo.

La Silvjaj-kopioj enkomputiliĝas.
As cópias da Silvja entram no computador.

Karlo: Ili reiras! Rigardu! Ili malaperas!
Karlo: Eles estão voltando! Olhem! Elas estão desaparecendo!

Kanto "La kopioj de Silvja"
Kanto "As cópias da Silvja"

Silvja: Kopioj tiuj.
Silvja: Cópias essas.

Karlo: Estis eble mil.
Karlo: Eram talvez mil.

Silvja: Nun reiras ĉiuj
Silvja: Agora entram todas

Karlo: Al la komputil'.
Karlo: Ao computador.

Reĝo: Ĝojas Gondolanda reĝo...
Rei: Alegra-se o rei de Gondolando...

Reĝino: ...kaj reĝin'. Vivu Mazi Granda!
Rainha: e a rainha. Viva o Mazi Grande!

Ambaŭ: Ni admiras vin!
Ambos: Nós te admiramos!

Silvja: Jen kopioj miaj
Silvja: Eis minhas cópias

Karlo: Iras al maŝin'.
Karlo: Vão para a máquina.

Silvja: Unu post alia.

Silvja: Uma depois da outra.

Ambaŭ: Sep, ses, kvin!

Ambos: Sete, seis, cinco!

Karlo: Ili multaj estis,

Karlo: Elas muitas eram,

Silvja: Jen la lastaj tri!

Silvja: Eis as últimas três!

Karlo: Fine unusola restis.

Karlo: Finalmente só uma restou.

Kiu?

Quem?

Ĉiuj: Klare!

Todos: Claro!

Silvja: Mi!

Silvja: Eu!

Ĉiuj: Hura! Hura! Hura!

Todos: Viva! Viva! Viva!

Sceno 10

Cena 10

Kanto: Amkanto

Canto: Canto de amor

Silvja, Karlo: Nia historio

Silvja, Karlo: Nossa história

al feliĉa fin'

ao final feliz

venas nun pro tio,

vem agora por isso,

ke mi amas vin!

que eu te amo!

Petro: Kiu estas tiu knabino?

Petro: Quem é essa menina?

Kio ŝi estas?

O que ela é?

Kie ŝi vivas?

Onde ela vive?

Kiam ni revidos ŝin?

Quando nós iremos revê-la?

Kial mi estas ĉi tie?

Por que estou aqui?

Sceno 11

Cena 11

Geedziĝa sceno

Cena do casamento

Silvja, Karlo: Ĝis la vivofin'

Silvja, Karlo: Até o fim da vida

mi amos vin!

eu te amarei!

Sceno 12

Cena 12

Korvaks laboras.

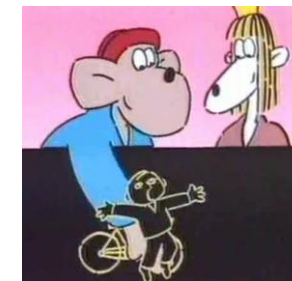
Korvaks trabalha.

Mazi: Tio iras tien, ĉi tio - ĉi tien.

Mazi: Isso vai aí, isto – aqui.

kiu ?

kial ?

Korvaks: Kompatinda mi!

Korvaks: Pobre de mim!

Mazi: Tiun.

Mazi: Esse.

Korvaks: Tiun ĉi?

Korvaks: Este?

Mazi: Ne, la grandan.

Mazi: Não, o grande.

Korvaks: Ho, ve! Ho, ve! Ho, ve! Ho, ve!

Korvaks: Oh, não! Oh, não! Oh, não! Oh, não!

Mazi: Nun prenu tiun.

Mazi: Agora pegue isso.

Korvaks: Tiun ĉi?

Korvaks: Este?

Mazi: Kaj tiun alian!

Mazi: E esses outros!

Korvaks: Terura laboro!

Korvaks: Terrível trabalho!

Mazi: Mi tagmanĝas nun!

Mazi: Estou almoçando agora!

Korvaks: Ankaŭ mi malsatas.

Korvaks: Também eu tenho fome.

Mazi: Enpaku ĉiujn ĉi!

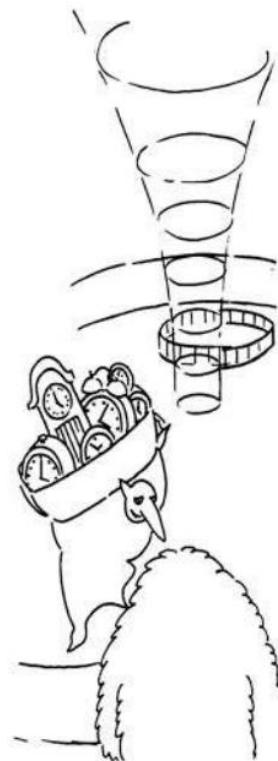
Mazi: Empacote todos estes!

Korvaks: Ho, ve! Ho, ve! Ho, ve!

Korvaks: Oh, não! Oh, não! Oh, não!

Sceno 13

Cena 13

Kanto: “La adiaŭo”

Kanto: “O adeus”

Mazi: Ĉio pasis bone, do mi iras for!

Mazi: Tudo passou bem, então eu me vou embora!

Reĝo: Dankon, Granda Mazi! Ploras mia kor’!

Rei: Obrigado, Grande Mazi! Chora o meu coração!

Ĉiuj: Ĝis revido! Ĝis! Adiaŭ, kara Mazi!

Todos: Até a vista! Até! Adeus, caro Mazi!

Nun adiaŭas vin - Reĝo, Reĝino, Silvja, Karlo!

Korvaks, Petro!

Agora se despedem de você – Rei, Rainha, Silvja,

Karlo! Korvaks, Petro!

Adiaŭ! Adiaŭ! Adiaŭ!...

Adeus! Adeus! Adeus!...

...

VORTARO

pli:	mais
la plej:	o mais
unua:	primeiro
dua:	segundo
tria:	terceiro
majesto:	majestade

malsaĝulo:	tolo, burro
mem:	mesmo
helikoptero:	helicíptero
halti:	parar
haltigi:	fazer parar, parar (alguém, algo)
prezenti:	apresentar
eniri:	entrar
preta:	pronto
ekster:	fora
kapti:	capturar, pegar
vekiĝi:	acordar-se
malaperi:	desaparecer
eble:	talvez, possivelmente
vivu:	viva
maŝino:	máquina
sola:	somente
unusola:	somente um(a)
kompatinda:	pobre, miserável
enpaki:	empacotar

Vocabulário adicional

kudromaŝino:	máquina de costura
kudri:	costurar
biero:	cerveja

a) Traduku:

Pseŭdo-Silvja1: Mi estas granda.

Pseŭdo-Silvja2: Mi... pli granda!

mais =

Petro: La unua estas granda. La dua estas pli granda.

Pseŭdo-Silvja3: Mi estas malgranda.

Petro: Jes, la tria estas malgranda,
sed la kvara estas pli malgranda.

La kvina estas alta,

kaj la sesa estas pli alta.

La sepa estas... dika,

kaj la oka estas...

Pseŭdo-Silvja8: ...pli dika! Haha! La plej dika!

primeiro(a) =

segundo(a) =

terceiro =

quarto =

quinto =

sexto =

sétimo =

oitavo =

o mais, a mais =

Reĝo: Helpu min, Korvaks!

Korvaks: Mi ne povas, Via Majesto.

Reĝo: Malsaĝulo, vi!

Korvaks: (al si mem) Ho, kion mi povas fari?

Ho, mi povas forkuri... Ho, jes, per helikoptero!

majestade =

tolo, burro =

mesmo =

helicíptero =

Karlo: Hej, haltu! Mazi, iru supren al la komputilejo.

Helpu la reĝinon! Mi haltigos Korvaks!

parar =

fazer parar =

Reĝino: Ho! Kio estas tio?

Silvja: Ne timu! Tio estas Mazi, nia amiko. Mazi, prezentu vin!

apresetar =

Mazi: Ho, mi komprenas. Ĝi eniras tien.

Ĝi eniras ĉi tien. Ho, ne!

entrar =

Mazi: Bone, Via Majesto. Mi estas preta.

Reĝo: Ankaŭ mi! Terura varmo!

Reĝo: (ekster la komputilo) Ho! Nun estas pli bone!

pronto=

fora =

Reĝo: Nu, bone! Ni kaptis lin! Korvaks, Korvaks! Vekiĝu!

capturar =

acordar-se =

Karlo: Ili reiras! Rigardu! Ili malaperas!
desaparecer =

Silvja: Kopioj tiuj.

Karlo: Estis eble mil.

Silvja: Nun reiras ĉiuj

Karlo: Al la komputil'.

Reĝo: Ĝojas Gondolanda reĝo...

Reĝino: ...kaj reĝin'. Vivu Mazi Granda!

talvez =

viva =

Silvja: Jen kopioj miaj

Karlo: Iras al maŝin'.

Silvja: Unu post alia.

Ambaŭ: Sep, ses, kvin!

Karlo: Ili multaj estis,

Silvja: Jen la lastaj tri.

Karlo: Fine unusola restis.

máquina =

último =

somente uma=

Korvaks: Kompatinda mi!

Ho, ve! Ho, ve! Ho, ve! Ho, ve!

pobre, miserável =

Mazi: Enpaku ĉiujn ĉi!

empacotar =

b) Bildoj:

1. La knabino estas _____ alta ol la knabo.

2. La cirklo dekstre estas _____ granda ol la cirklo maldekstre.

3. La cirklo meze estas la _____ granda el ĉiuj.

4. La viro estas la _____ alta el ĉiuj. 5. La viro pr _____ lia filino al la virino.

6. Ĉi tiu manĝaĵo estas p _____ por manĝi.

7. Ĉi tiu manĝaĵo ne estas _____.

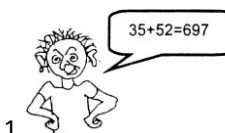
8. La kato volas k _____ la muson.

9. Li v _____

10. La komputilo estas tipo de m _____.

11.

12.

• **PLI /PLEJ (comparação)**

Para indicar graus de comparação, usamos *pli* ou *plej*, que geralmente acompanham adjetivos ou advérbios.

Pli... (ol)

Pli mostra que algo supera outra coisa em maneira, qualidade, ação, etc. Para indicar o elemento a qual se está comparando, utilizamos a palavra *ol*.

Silva estas pli alta ol Karlo. (Silva é mais alta do que Karlo.)

La elefanto estas pli granda ol la kuniklo. (O elefante é maior do que o coelho.)

Mi havas pli freŝan panon, ol vi. (Tenho pão mais fresco do que você.)

Du homoj povas pli multe fari ol unu. (Dois homens podem fazer muito mais do que um.)

Nu, iru pli rapide! (Ora, vá mais rápido!)

Obs.: Não confunda *pli* com *plu*. Reveja a gramática na página 80.

Plej... (el)

Plej mostra que algo supera todas as outras coisas comparadas em maneira, qualidade, ação, etc. Para limitar um grupo de coisas comparadas, usamos a preposição *el*.

Mazi estas la plej alta el ĉiuj. (Mazi é o mais alto de todos.)

Ŝi estas la plej saĝa el ĉiuj, kiujn mi konas. (Ela é a mais sábia de todos que eu conheço.)

Aŭgusto estas mia plej amata filo. (Augusto é meu filho mais amado.)

Ŝi prenis la plej belan arĝentan vazon, kiu estis en la loĝejo. (Ela pegou o vaso de prata mais belo que havia na morada.)

Para comparar, também podemos utilizar as formas **malpli** e **malplej**.

Via pano estas malpli freŝa, ol mia. (=pli malfreŝa)

Seu pão é menos fresco do que o meu. (=mais estragado)

Tiu estas la malplej taŭga el ĉiuj. (=plej maltaŭga)

Este é o menos conveniente de todos. (=mais inconveniente)

• **US (condicional)**

Para expressar suposições, algo que aconteceria se outra coisa acontecesse, usamos a terminação *-us*.

Se mi setus sana, mi estus feliĉa.

Se eu estivesse são, estaria feliz.

Se li sci^{us}, ke mi estas tie ĉi, li tuj ven^{us} al mi.

Se ele soubesse que estou aqui, ele viria a mim imediatamente.

Se mi est^{us} riĉa, mi ne labor^{us}.

Se eu fosse rico, não trabalharia.

• **PARTICÍPIOS**

Particípios são palavras que representam ações como qualidade, estado: escrevendo, batido(a), fechado(a), etc. Em esperanto existem 6 particípios diferentes, enquanto em português temos somente um – particípio passado (batido, fechado, etc.) e o gerúndio (batendo, fechando) que por vezes desempenha o papel de particípio presente.

Particípios ativos	Particípios passivos	
-ant-	-at-	acontece agora
-int-	-it-	aconteceu
-ont-	-ot-	acontecerá

(Compare com *-as*, tempo presente, *-is*, tempo passado e *-os* tempo futuro.)

Particípios ativos

Os particípios ativos exprimem uma qualidade daquele que realiza a ação:

skribanta – que está escrevendo

skribinta – que estava escrevendo

skribonta – que estará escrevendo

skribanta knabo – menino que está escrevendo

skribinta knabo – menino que escreveu

skribonta knabo – menino que escreverá

Mi estis skribanta. - Eu estava escrevendo.

Ili estos skribantaj. - Eles estarão escrevendo.

Ŝi estis skribonta. - Ela estava para escrever.

Pela terminação *-o*, nós apresentamos a pessoa que realiza a ação:

skribanto - aquele que escreve

skribinto - aquele que já escreveu

skribonto - aquele que escreverá

esperanto – aquele que espera, aquele que tem esperança

Particípios podem assumir também a forma adverbial:

Skribante li pensis pri ŝi. - Escrevendo, ele pensava nela.

Particípios passivos

Os particípios passivos exprimem qualidade daquilo que é tratado pela ação:

skribata - que está sendo escrito

skribita - que já está escrito

skribota - que será escrito

skribata letero - carta que está sendo escrita

skribita letero - carta que já está escrita

La letero estas skribata de mi. - A carta está sendo escrita por mim.

La letero estis skribata de ŝi. - A carta estava sendo escrita por ela.

La letero estis skribita de li. - A carta foi escrita por ele.

• Todas as terminações do Esperanto

Vamos revisar: dezessete, eis todas as terminações do Esperanto:

am <u>o</u>	(substantivo) amor
am <u>a</u>	(adjetivo) amável
am <u>e</u>	(advérbio) amavelmente
am <u>oj</u>	(plural) amores
am <u>on</u>	(acusativo) amor
am <u>as</u>	(presente) amo, amas, ama, amamos, etc.
am <u>is</u>	(passado) amei, amaste, amou, amamos, etc.
am <u>os</u>	(futuro) amarei, amarás, amará, etc.
am <u>us</u>	(condicional) amaria, amasse, amaríamos, etc.
am <u>u</u>	(imperativo) ame, ama, amemos
am <u>i</u>	(infinitivo) amar
am <u>anta</u>	(particípio ativo presente) que está amando
am <u>inta</u>	(particípio ativo passado) que estava amando
am <u>onta</u>	(particípio ativo futuro) que estará amando
am <u>ata</u>	(particípio passivo presente) que é amado
am <u>ita</u>	(particípio passivo passado) que era amado
am <u>ota</u>	(particípio passivo futuro) que será amado

• -UL- (pessoa assim)

O sufixo -ul- indica pessoa com a característica expressa na raiz.

juna – jovem (adj.)

junulo – jovem, pessoa jovem

dika – magro (adj.)

dikulo – magro, pessoa magra

framda – estrangeiro (adj.)

fremdulo – estrangeiro, pessoa estrangeira

sankta – santo (adj.)

sanktulo – santo, pessoa santa

blanka – branco (cor)

blankulo – branco (pessoa de pele clara)

timi – temer

timulo – medroso

ĝibo – corcunda (curvatura na coluna)

ĝibulo – corcunda (pessoa)

miliono – milhão

milionulo – milionário

sen kuraĝo – sem coragem

senkuraĝulo – covarde

• -EBL- (pode-se fazer)

O sufixo -ebl- indica que há a possibilidade de se fazer aquilo expresso na raiz.

fleksi – flexionar

fleksebla – flexível

loĝi – habitar

loĝebla – habitável

legi – ler

legebla – legível

manĝi – comer

manĝebla – comestível

kompreni – compreender

kompreneble – compreensível, claro

vidi – ver

videbla – visível

• -EC- (qualidade)

O sufixo -ec- indica qualidade abstrata.

bona – bom

boneco – bondade

honesta – honesto

honesteco – honestidade

riĉa – rico

riĉeco – riqueza

amiko – amigo

amikeco – amizade

rapida – rápido

rapideco - rapidez

longa – comprido, longo

longeco - comprimento

unu – um

unueco – união

infano – criança

infaneco - infância

• EK- (subitamente) começar

Ek é um prefixo que indica uma ação que começa ou que é momentânea. Só é usado com palavras de ação e sempre demonstra a maneira da ação.

vidi – ver

ekvidi – começar a ver, avistar

dormo – dormir

ekdormi – começar a dormir, adormecer

krii – gritar

ekkrii – começar a gritar, exclamar

pluvi – chover

ekpluvi – começar a chover

de – de

ekde – desde

Kara lernanto, eble vi estas feliĉa nun, ĉar vi preskaŭ finigas vian kurson! Tial, estas tempo por revidi ĉion, kion vi lernis. En la sekva teksto, vi povas legi preskaŭ ĉiujn vortojn, kiujn vi praktikis en la rakonto de Mazi. Estas bona oportuneco por kontroli vian lernadon. Legu atente la tutan tekston kaj studu ĝin. Se vi ne komprenas aŭ ne memoras ĉion, estu trankvila, ĉar ni havas pli da ekzercojn por fari vin memori ĉiujn vortojn, kaj tiam vi povas legi tiun tekston denove kaj bone kompreni ĝin. Bonan legadon!

Resumo de la tuta rakonto de Mazi en Gondolando

1 Nia rakonto komenciĝas antaŭ la palaco, kie la Reĝo, la Reĝino, Princino Silvja, Korvaks kaj Karlo – la ĝardenisto, salutis nin. Ili ĉiuj ridetis kaj diris: “Bonan tagon!”. Ni ankaŭ vidis Mazin interne de lia kosmoŝipo, li prezentis sin: “Saluton, mi estas Granda Mazi.” Petro rajdis per sia biciklo preter la palaco kaj diris: “Bonan matenon!”. Poste, ni vidis la ĉielon, la sunon, la lunon kaj la stelojn dirante: “Bonan vesperon... Bonan nokton!”.

2 Niaj amikoj de Gondolando parolis pri siaj kvalitoj: la Reĝo estas forta, la Reĝino estas dika, Silvja estas bela, Karlo estas kuraĝa kaj Korvaks estas saĝa (sed nun ni scias, ke li ne estas tiel saĝa, kiel li diras). Kaj kia estas Mazi? Kompreneble, li estas granda. Kia estas la kato, la dometo kaj la ĉemizo? Ili ĉiuj estas malgrandaj.

3 Silvja monstros al ni sakon, mapon kaj sandviĉon. Karlos montris sian motorciklon. Korvaks havas komputilon. La kato ludis kun la komputilo kaj gajnis multajn prunojn! En la palaca ĝardeno, ni vidis multajn arbojn kun fruktoj: persikoj, vinberoj kaj prunoj. La filino de la Reĝo kaj de la Reĝino diris: “Paĉjo, Panjo, bonvolu doni al mi persikon... Donu al mi vinberojn kaj prunojn, mi petas.”

4 Korvaks ordonis al Karlo, ke li kalkulu la arbojn, arbustojn kaj florojn en la ĝardeno. “Kiom da floroj estas?” “Mi ne scias! ...Unu, du, tri, kvar, kvin, ses, sep, ok, naŭ, dek, dek unu, dek du... dudek, tridek... cent sep, cent ok...” “cent naŭ!”. La princino aperis kaj petis rozon al Karlo. Ŝi alportis sian sakon kun sandviĉo, fruktoj kaj mapo. Sed kial? Ĉar ŝi volis forkuri kun Karlo. Ili rajdis lian motorciklon kaj kuraĝe forkuris. Kial ili forkuris? Ĉar ili amas unu la alian, kaj lia amo ne estis permesita: ŝi estas riĉa kaj bela princino, kaj Karlo estis nur malriĉa ĝardenisto. Sed la situacio ne estis tiel facila: Korvaks ankaŭ amas la principinon kaj li diris al la Reĝo, kio okazis.

5 Karlo kaj Silvja motorciklis forkurante kaj feliĉe kantante, tiam ili ekvidis la helikopteron de la Reĝo. Li alvenis kun siaj gardistoj, haltigis la du amantojn kaj arestis Karlon en la malliberejo. La mallibereja oficiro demandis Karlon: “Nomo? Aĝo? Profesio?”. Korvaks, kun lia perversa koro, ordonis al la gardistoj forkonduki Karlon al la numero dek naŭ. Numero dek naŭ?! Tio estis la sama ĉelo de la monstro!

6 Kiam Karlo eniris la ĉelon, li tre timis! Sed por lia surprizo, la monstro ne estis malbona, kaj ili eĉ amikiĝis. Mazi rakontis al Karlo sian historion: li alvenis en sia kosmoŝipo,

promenis sur vojo kaj post kelkaj minutoj li eksentis sin malsata. Li malfermis sian skatolon, manĝis horloĝojn... tiam lia skatolo estis malplena kaj li ankoraŭ malsatis. Li renkontis vendiston ĉe fruktobudo. La vendisto oferis fruktojn al Mazi... sed li ŝatis nenion – ĉio estis terure malbongusta por li. Ho, sed la parkhorloĝoj estis tre bongustaj! Kiam la vendisto vidis, ke Mazi ekmanĝis parkhorloĝon, li fuĝis je timo. Tial li diris al la polico, kio okazis, kaj Mazi estis arestita. Kiam li alvenis al la malliberejo, li manĝis la skribmaŝinon de la oficiro.

7 Post tio, ni vidis Petron kiel leterportisto. Portante leteron, li demandis al ĉiuj: “Kiu vi estas?... Ne, ĝi ne estas por vi.” La letero estis ĝuste por Korvaks. En la sekva sceno, ni vidis Petron denove. Li intervjuis biciklistojn: “El kiu lando vi estas?” – “El Francio... El Britio... El Germanio... Italio... Grekio... Japanio...” Kaj Mazi? De kie li venis? Li venis de la kosmo. Li rigardis la ĉielon tra la fenestro de la malliberejo kaj malfeliĉe diris: “Mi venis de tie. Nun mi estas ĉi tie.”

8 En la palaco, Korvaks estis sekvanta Silvjan ĉar li amas ŝin. Ŝi foriris de Korvaks kaj diris: “Ĉesu, Korvaks! Foriru! Mi amas Karlon!” – “Haltu! Revenu!” – li diris al ŝi. Silvja fermis la pordon kaj batis la nazon de Korvaks. Li ploris kaj foriris malfeliĉe. Li pensis, kaj pensis, kaj havis bonan ideon! Kapo, okuloj, nazo, buŝo, oreloj, kolo, ŝultroj, brakoj, kubutoj, manoj, kruroj kaj piedoj – tiuj estis la karpopartoj, kiujn ni vidis sur la ekrano de la komputilo. Korvaks kreis kopion de Silvja! “Nun mi havas vin!” – li ĝojege diris.

9 En la malliberejo, Karlo diris al Mazi: “Rigardu tion, supre! Bongustaj stangoj.” Mazi manĝis la stangojn de la fenestro kaj ili saltis el la malliberejo en la riveron. Ili estis liberaj! Kiam Mazi eliris el la akvo, li estis malvarma, malsata kaj malseka. Ho, ve! Kie estis Karlo? Ĉu li estis ankoraŭ sub la akvo? Ne, fakte li ne falis en la riveron, li falis sur la arbon, sub kiu Mazi staris, kaj el la arbo, li falis sur Mazin. “Kiel vi fartas?” – demandis Karlo. “Tre bone! Kvankam mi estas malseka kaj malsata.” – respondis Mazi.

10 En la komputilejo, Korvaks demandis al la Silvja-kopio: “Ĉu vi povas aŭdi min? Ĉu vi povas paroli? ...iri?... paŝi? ...kuri? Ĉu vi amas min?” La Pseŭdo-Silvja respondis: “Ne, mi malamas vin!” kaj forkuris. Korvaks batis la komputilon, kaj ĝi produktis ses Silvja-kopiojn. La Pseŭdo-Silvaj ĝojis kaj kantis: “Paŝas mi, parolas mi, aŭdas mi... vidas... saltas... naĝas... kuras... dancas mi... Kiuj estas ni?” Ili ankaŭ kantis pri la koloroj de iliaj modaj kaj ravaj roboj: verda, ruĝa, blua, bruna, flava, nigra kaj blanka.

11 Kiam Mazi kaj Karlo alvenis al la palaco, ili vidis Silvjan en la reĝa ĝardeno. Ŝi gimnastikis. Ili parolis al ŝi kaj kaŝis sin antaŭ la statuo, ĉar iu estis preter-paŝanta. Pluvis, kaj Silvja diris al Karlo kaj Mazi por atendi ŝin en la dometo apud la ĝardeno – ŝi estus revenonta je la sepa horo vespere.

12 En la sekva sceno ni vidis Petron. Li estis parolanta telefone je la oka horo, je la sepa, naŭa kaj deka horo ankaŭ. Li ĉiam diris, ke li ne havis tempon, ĉar li matenmanĝis, tagmanĝis, vespermanĝis, banis sin kaj finfine li iris dormi.

13 Denove en la palaco, la Reĝino vokis sian edzon kaj filinon por tagmanĝi. Silvja diris, ke ŝi ne bone fartis - ŝi havis fortan kapdoloron kaj manĝus en sia dormĉambro.

14 Kapdoloro, stomakdoloro, dentdoloro, dorsdoloro: tiuj estis la problemoj de la homoj, kiuj atendis Petro, kiu tiam estis kuracisto kaj akceptis pacientojn. “Sekva! Envenu! Kio doloras vin?” – li demandis, kaj poste li donis medikamenton.

15 En la reĝa palaco estis tempo por tagmanĝi: tranĉilo, forko, kulero, telero, glaso, kaliko, bovlo, taso... ĉiuj kuŝis sur la tablo, ĉar la manĝaĵo jam estis preta kaj estis manĝota.

16 En sia dormoĉambro, Silvja estis metanta manĝaĵon por Karlo kaj horloĝojn por Mazi en sian sakon. Intertempe, ekster la palaco, unu el la Pseŭdo-Silvjaj paŝis preter la Reĝino kaj diris, ke irus havi agrablan naĝadon en la naĝejo. Alia Pseŭdo-Silvja paŝis preter la Reĝo kaj diris, ke irus havi agrablan ludadon en la tenisludejo. Post tio, tria Pseŭdo-Silvja preter-rajdis ĉevalon – la Reĝo kaj la Reĝino estis konfuzitaj! Intertempe, Korvaks restis en la komputilejo. Kvankam li batis sian komputilon, ĝi ankoraŭ funkciis, kaj informis, ke ekzistis ses kopioj de la princino.

17 Kioma horo estis? Estis preskaŭ la sepa horo vespere. Karlo kaj Mazi restis en la dometo de la palaca ĝardeno. Ne pluvis plu, estis bela vetero, kaj jam estis malheliĝonta. Estis aŭtuno, kaj en aŭtuno malheliĝas je la sepa.

18 Petro faris paŭzon en la rakonto por instrui nin pri la sezonoj kaj la monatoj. Ĉu vi bone memoras la kvar sezonojn de la jaro? En la monatoj de septembro, oktobro, novembro kaj decembro estas printempo en la suda hemisfero. Ĝi estas varmeta sezono, kiam la floroj bele kreskas kaj la birdoj ĝoje kantas. Decembre, januare, februare kaj marte, estas somero. Ĝi estas la plej varma sezono, kiam la tagoj estas longaj, la suno forte brilas, kaj la familioj kutime iras al la plaĝo. Marto, aprilo, majo kaj junio estas la monatoj de aŭtuno. Tiu sezono estas malvarmeta, la vento forte kaj laŭte blovas, kaj oni povas kolekti maturajn fruktojn el arboj. Finfine, junio, julio, aŭgusto kaj septembro estas la monatoj de la vintro. Ĝi estas la plej malvarma sezono el ĉiuj, kiam la tagoj estas mallogaj. En kelkaj landoj ni povas vidi la neĝon, kaj ni bezonas multajn vestaĵojn.

19 Petro ankaŭ instruis nin pri la semajnotagoj: lundo, mardo, merkredo, ĵaŭdo, vendredo, sabato kaj dimanĉo. La ĵurnalisto intervjuis Petron kaj lian edzinon, do ni nun scias ke lunde ili ludas futbalon, marde ili ludas korbopilkon, merkrede ili rulsketas, ĵaŭde ili gimnastikas, vendrede ili kutime naĝas, sabate ili ludas golfon kaj dimanĉe ili ludas tenison. En la rakonto, hodiaŭ estas dimanĉo, do ili ĉesis la intervjon por ludi tenison.

20 Tra la fenestro de la dometo, Karlo kaj Mazi estis rigardanta la palacon, kaj Mazi demandis: “Kie estas la ĉambro de Silvja? Tiu dekstra? Tiu maldekstra? Tiu meza? En la unua aŭ en la dua etaĝo? Kaj kies estas tiu ĉambro en la supra etaĝo?” Tiu estas la ĉambro de Korvaks, kaj tie li provis ordigi la komputilon, sed akcidente produktis pli da Silvja-kopioj!

21 En sia domoĉambro, Silvja estis elironta. Estis preskaŭ la sepa kaj ŝi devis iri al la dometo de la palaca ĝardeno kunporti horloĝojn por Mazi kaj manĝaĵon por Karlo. Ĉio estis en ordo. Ŝi malfermis la pordon mallaŭte, ĉirkaŭrigardis atente, kuris malsupren rapide. Sed tiam ŝi vidis unu el siaj kopioj, kaj poste ŝi vidis ree alian. Kiam la Reĝino kaj la Reĝo iris voki Silvjan por vespermanĝi, ili vidis multajn Silvja-kopiojn. Tio estis terura afero, la palaco estis en danĝero.

22 La Pseŭdo-Silvjaj kuiris sen ĝeno, akrobatis, staris apud kameno, kontraŭ la muro, saltis kiel simio sur fotelo, kuris sen celo, sen respekto. Restis neniu floro kaj ĉiuj akvrezervoj tuj estus for. Ili estis kreskanta sen fino. Vera plago trafis la palacon.

23 La Reĝo kaj la Reĝino vidis, ke ili ĉiuj venis el la ĉambro de Korvaks. Li eble faris ion terura. Korvaks diris, ke li ne estis kulpa, kaj ĉion ĉi faris la komputilo.

24 Rapide kurante, Silvja petis helpon. Ŝi alvenis al la dometo, kie Karlo kaj Mazi estis atenditaj ŝin. Ŝi diris, ke ŝi tre timis ĉar estis multaj ŝi en la palaco. Kiam Karlo aŭdis pri tio, li jam povis scii kio okazis. Tial li kuris al la komputilejo.

25 En la sekva sceno, ni vidis plorantan knabeton. Kial li ploris? Ĉar li estis malalta kaj ne povis atingi la pomon. Petro donis la pomon al li. Li feliĉe dankis kaj foriris per la biciklo de Petro senpermeso. Kurante, li sekvis kaj kaptis la knabon kaj ordonis lin redoni la pomon... sed ne eblis: ĝi jam estis manĝita de la malbona knabo.

26 En la komputilejo, la Reĝo ordonis al Korvaks, ke li haltigu la komputilon, sed li respondis, ke li ne povis. Do, la Reĝo mem provis ĝin haltigi, sed terura afero okazis: per elektra ŝoko, li eniris la komputilon kaj restis arestita interne.

27 En la palaca ĝardeno, Petro inspektis la Pseŭdo-Silvjan paradon. Unu estis granda, alia pli granda... alia pli malgranda; unu estis dika, alia pli dika... kaj fine, ridante, la plej dika saltis sur Petron.

28 Interne de la komputilo, la Reĝo petis helpon. Korvaks, kiu laŭ la Reĝo estas malsaĝulo, komprenante ke li ne povis helpi, kuris al la helikoptero por forkuri. Karlo provis haltigi Korvaks, kaj Mazi iris supren al la komputilejo helpi la Reĝon.

29 Kiam Mazi eniris la komputilejon, la Reĝino tre timis, sed Silvja trankviliĝis ŝin kaj eksplikis, ke li estas amiko. Mazi estis manĝanta la partojn de la komputilo kaj laboranta samtempe. Post kelkaj minutoj, li finis ordigi la maŝinon – ĉio estis preta. La Reĝo ne povis atendi plu, ĉar estis terure varme interne. Mazi puŝis butonon kaj la Reĝo eksteriĝis la komputilon.

30 Intertempe, Karlo sekvis Korvaks, kiu jam povis atingi la helikopteron. Karlo prenis la kruron de Korvaks, sed li forte piedbatis Karlon, kiu falis sur la tero kaj batis la kapon kontraŭ muro. Korvaks ekfunkciigis la helikopteron, sed antaŭ ol ĝi povis flugi, Karlo prenis ĝian malsupran parton kaj danĝere pendigis sin, kiam ĝi estis fluiganta. Kiam la aliaj personoj vidis, ili ekkriis: “Antaŭen! Kuraĝon! Brave!”. Karlo kuraĝe grimpis la flugantan helikopteron, batalis kontraŭ Korvaks, batis lian vizaĝon kaj finfine haltigis lin. Ne tute konscie, Korvaks estis arestita de la reĝa gardistoj. Ridante, la Reĝo rigardis Karlon, kaj ĉiuj ekridegis.

31 Mazi enkomputiligis la Silvja-kopiojn. Ili ĉiuj malaperis. Fine unu sola restis: la vera Silvja.

32 Nia historio venas al feliĉa fin'. Karlo kaj Silvja geedziĝis. Mazi devigis la kompatindan Korvaks labori senĉese, portante horloĝojn al la kospoŝipo.

33 En la fino, ĉio pasis bone. La kosmoŝipo de Mazi foriris kaj ĉiuj ĝoje adiaŭis lin.

I) Uzante la koncernajn adjektivojn, komparu la elementojn laŭ la modelo:

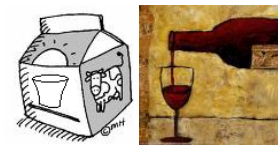
(bela) La knabino estas pli bela ol la virino.

a) (malnova)

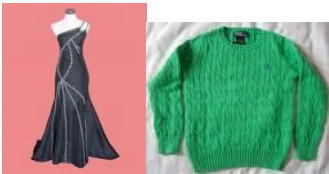
b) (bongusta)

c) (nutra)

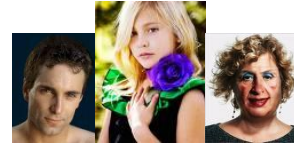

d) (danĝera)

e) (moda kaj rava)

II) Nun vi devas fari demandojn kaj respondojn. Uzu la komparativan vorton “plej”. Vi devas ĉiam respondi, ke la elemento de la mezo estas supera al la aliaj elementoj laŭ sia karaktero aŭ eco. Sekvu la modelon:

(juna – persono)

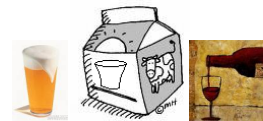
Kiu estas la plej juna persono: la viro, la knabino aŭ la virino?
La knabino estas la plej juna el ĉiuj ĉi personoj.

a) (nova – maŝino)

b) (bongusta - manĝaĵo)

c) (nutra – trinkaĵo)

d) (danĝera – besto)

III) Respondu la demandojn uzante la sufikson “ul”. Sekvu la modelon:

Ĉu via fratino estas bela knabino?

Jes, ŝi estas belulino.

a) Ĉu via patrino estas maljuna virino?

b) Ĉu la policisto estas dika viro?

c) Ĉu la soldatoj estas kuraĝaj homoj?

d) Ĉu la vendisto estas malsana persono?

IV) Aldonu la korektajn verbajn difinaĵojn laŭ la bildoj:

 1 MANGĪ.	 ? MI MANGĪ LA POMOJN.	 ? MI MANGĪ LA POMOJN.
 ? MI MANGĪ LA POMOJN.	 ? MANGĪ LA POMOJN!	 ? SE MI MANGĪ POMOJN CIUN TAGON, MI EST FORTA.
 1 TRINKI.	 ? MI TRINK VENENON.	 ? MI TRINK VENENON.
 ? MI TRINK VENENON.	 ? TRINK LA VENENON!	 ? SE MI TRINK LA VENENON, MI NUN MORT...
 1 SKRIBI.	 ? MI SKRIB LETERON.	 ? MI SKRIB LETERON.
 ? MI SKRIB LETERON.	 ? SKRIB LETERON!	 ? SE MI SKRIB LETERON, LI ĜIN RICEV...

V) Ĉu vi bone komprenas la participojn en Esperanto? Kompletigu la frazojn:

PARTICIPOJ.	
<p>1 ESTONTA TEMPO EN ESTANTA.</p> <p>MI ESTAS RAZ... VIN, SINJORO BRUNO.</p> <p>MI ESTAS RAZ-DE VI, SINJORO BARBIRO.</p> <p>AKTIVA • PASIVA •</p>	<p>ESTAS ONTA. OTA.</p> <p>POR ESPRIMI AGON, KIU BALDAŬ OKAZOS, SED ANKORAŬ NE KOMENĜIS.</p>
<p>2 ESTANTA TEMPO EN ESTANTA.</p> <p>MI ESTAS RAZ... VIN, SINJORO BRUNO.</p> <p>MI ESTAS RAZ-DE VI, SINJORO BARBIRO.</p> <p>AKTIVA • PASIVA •</p>	<p>ESTAS ANTA. ATA.</p> <p>POR ESPRIMI AGON, KIU OKAZAS NUN, KAJ ANKORAŬ NE FINIĜIS.</p>
<p>3 ESTINTA TEMPO EN ESTANTA.</p> <p>MI ESTAS RAZ... VIN, SINJORO BRUNO.</p> <p>MI ESTAS RAZ-DE VI, SINJORO BARBIRO.</p> <p>AKTIVA • PASIVA •</p>	<p>ESTAS INTA. ITA.</p> <p>POR ESPRIMI AGON, KIU JAM NE OKAZAS, KIU JAM ANTAŬ NUN FINIĜIS.</p>
<p>4 ESTONTA TEMPO EN ESTINTA.</p> <p>AKTIVA.</p> <p>HIERAŬ, KIAM MI ALVENIS LA BARBIREJON, LA BARBIRO ESTIS RAZ... SINJORON BRUNON.</p> <p>PASIVA.</p> <p>HIERAŬ, KIAM MI ALVENIS LA BARBIREJON, SINJORO BRUNO ESTIS RAZ... DE LA BARBIRO.</p>	<p>ESTONTA TEMPO EN ESTINTA.</p>
<p>5 ESTANTA TEMPO EN ESTINTA.</p> <p>AKTIVA.</p> <p>HIERAŬ, KIAM MI ALVENIS LA BARBIREJON, LA BARBIRO ESTIS RAZ... SINJORON BRUNON.</p> <p>PASIVA.</p> <p>HIERAŬ, KIAM MI ALVENIS LA BARBIREJON, SINJORO BRUNO ESTIS RAZ... DE LA BARBIRO.</p>	<p>ESTINTA TEMPO EN ESTINTA.</p> <p>AKTIVA.</p> <p>HIERAŬ, KIAM MI ALVENIS LA BARBIREJON, LA BARBIRO ESTIS RAZ... SINJORON BRUNON.</p> <p>PASIVA.</p> <p>HIERAŬ, KIAM MI ALVENIS LA BARBIREJON, SINJORO BRUNO ESTIS RAZ... DE LA BARBIRO.</p>

Ĉu vi komprenas tiujn adjektivojn?
 estonta – est/ont/a – futuro
 estanta – est/ant/a – presente
 estinta – est/int/a – pasado

7 ESTONTA TEMPO EN ESTONTA

AKTIVA.
NE VENU AL LA BARBIREJO, MORGAŬ, JE LA TRIA HORO, ĈAR JE TIU HORO, LA BARBIRO ESTOS RAZ. ____ MIN.

PASIVA.
NE VENU AL LA BARBIREJO, MORGAŬ JE LA TRIA HORO, ĈAR JE LA TRIA HORO, MI ESTOS RAZ. ____ DE LA BARBIRO.

8 ESTANTA TEMPO EN ESTONTA.

AKTIVA.
NE VENU AL LA BARBIREJO, MORGAŬ, JE KVIN MINUTOJ POST LA TRIA, ĈAR JE TIU HORO LA BARBIRO ESTOS RAZ. ____ MIN.

PASIVA.
NE VENU AL LA BARBIREJO, MORGAŬ, JE KVIN MINUTOJ POST LA TRIA, ĈAR JE TIU HORO MI ESTOS RAZ. ____ DE LA BARBIRO.

9 ESTINTA TEMPO EN ESTONTA.

AKTIVA.
SED, SE VI VENOS AL LA BARBIREJO, MORGAŬ, JE DEK MINUTOJ POST LA TRIA, LA BARBIRO JAM ESTOS RAZ. ____ MIN.

PASIVA.
SED, SE VI VENOS AL LA BARBIREJO, MORGAŬ, JE DEK MINUTOJ POST LA TRIA, MI JAM ESTOS RAZ. ____ DE LA BARBIRO.

10 ESTUS -ONTA -ANTA -INTA
-OTA -ATA -ITA.

ESTONTA KONDIĈA MODO.

AKTIVA. SE MI ESTUS RAZ. ____ VIN, MI ESTUS LA RAZ. ____.

PASIVA. SE MI ESTUS RAZ. ____ DE VI, MI ESTUS LA RAZ. ____.

11 ESTANTA KONDIĈA MODO.

AKTIVA. SE MI ESTUS RAZ. ____ VIN, MI ESTUS LA RAZ. ____.

PASIVA. SE MI ESTUS RAZ. ____ DE VI, MI ESTUS LA RAZ. ____.

12 ESTINTA KONDIĈA MODO.

AKTIVA. SE MI ESTUS RAZ. ____ VIN, MI ESTUS LA RAZ. ____.

PASIVA. SE MI ESTUS RAZ. ____ DE VI, MI ESTUS LA RAZ. ____.

VI) Kompletigu uzante la participojn:

- Redonu la librojn, ĉar ili jam estas leg _____.
- Kie estas la libroj, kiujn mi estis leg _____ (intencis legi)?
- Estas multaj flug _____ birdoj en la ĉielo.
- Mi ne konas lin. Li estas nek _____.
- Li ankoraŭ ne parolas bone. Li ankoraŭ estas lern _____.

(Esercio VI: extraído de "Aŭdu kaj Lernu" – Curso básico de Esperanto de Sylla Chaves)

VII) Respondu:

- semajnfino – fim de semana*
geedziĝi – casar-se (ambos os sexos)
edziĝi - casar-se, tornar-se marido
edziniĝi – casar-se, tornar-se esposa
vojaĝi – viajar

- Kiu estas pli alta, la knabo aŭ la knabino? (Resposta completa!)
- Kiu estas pli granda, palaco aŭ dometo?
- Nun komparu la Reĝon al la princino. Uzu la vorton "forta".
- Komparu la princinon al Korvaks. Uzu la vorton "bela".
- Komparu vian urbon kun San Paŭlo. Uzu "granda".
- Kio estas pli interesa por vi, legi libron aŭ aŭskulti muzikon?
- Leono estas besto. Kato estas ankaŭ besto. Kiu besto estas pli danĝera, leono aŭ kato?
- Kiu estas la plej bela persono en via familio?
- Kiu estas la plej interesa libro, kiun vi jam legis?
- Kiu estas la plej interesa urbo, kiun vi vizitis?
- En nia rakonto, kie estis la reĝo? (Uzu "interne")
- Kiel la Reĝo eniris la komputilon?
- Ĉu Korvaks povas helpi la Reĝon?
- Ĉu la Reĝo pensas, ke Korvaks estas saĝulo aŭ malsaĝulo?
- Diru al mi nomon de persono, kiu laŭ vi estas malsaĝulo.

16. Korvaks ne povas helpi la Reĝon. Kion li faris poste?
17. Ĉu Mazi iris haltigi Korvaks aŭ iris al la komputilejo helpi la Reĝon kaj la Reĝinon?
18. Kiu iris haltigi Korvaks?
19. Ĉu la Reĝino timis Mazin?
20. Ĉu Mazi mangiis partojn de la komputilo?
21. Laŭ la Reĝo, kia estas la komputilo interne?
22. Ĉu Mazi metis la komputilon en ordo kaj helpis la Reĝon?
23. Ĉu la Reĝo iris ekster la komputilon?
24. Ĉu Karlo batis Korvaks en helikoptero?
25. Ĉu li kaptis Korvaks?
26. Kion diris Karlo al la gardistoj, ke ili faru al Korvaks?
27. Ĉu kopioj de Silvja reiras ĉiuj en la komputilon?
28. Ĉu pli da kopioj de Silvja aperas aŭ ĉiuj malaperas?
29. Kiom da Silvjaj restis?
30. Ĉu la Reĝo kaj la Reĝino timas aŭ admiras Mazin?
31. Kio okazis al Karlo kaj Silvja?
32. Ĉu Korvaks laboris por Mazi? Kion li faris?
33. Kion Korvaks pensas pri si mem?
34. Kio okazis al Mazi en la fino de la rakonto?
35. Ĉu ĉiuj adiaŭis Mazin?
36. Ĉu vi pensas, ke la fino de nia rakonto estas feliĉa aŭ malfeliĉa?

37. Kion vi faros en la semajnfino? Uzu "eble" en via respondo.
38. Kion vi faros hodiaŭ post nia klaso? (Eble...)
39. Kion vi faros dimanĉe? (Eble...)
40. Ĉu vi jam vojaĝis per helikoptero?
41. Diru al mi nomon de persono, kiu laŭ vi estas kompatinda.
42. Ĉu Mioĵo estas preta en unu aŭ en tri minutoj?
43. Ĉu vi estas preta por iri al via domo nun?
44. Ĉu ni estas nun ekster aŭ interne de la ĉambro?
45. Ĉu komputilo estas insekto aŭ maŝino?
46. Kiam vi kaj via familio vojaĝas, kiu enpakas vian objekton?
47. Ĉu vi volas edziĝi (casar-se, tornar-se marido)/ edziniĝi (casar-se, tornar-se esposa) tuj?
48. Diru al mi pri objekto, kiu malaperis en via domo.
49. Je kioma horo vi kutime vekigiĝas?
50. Je kioma horo vi vekigiĝis hodiaŭ?
51. Je kioma horo vi kitume vekigiĝas en la semajnfinoj?

VIII) Demandu:

1. La plej bela persono en mia familio estas mia panjo.
2. La Reĝino estas pli dika ol la princino.
3. Karlo estas pli brava ol Korvaks.
4. Petro estas la plej alta persono el ĉiuj ni.

5. Mi pensas, ke Karlo estas la plej saĝa el ĉiuj ni.
6. Mi ne scias. Ĝi malaperis.
7. Eble mi iros al festo en la semajnfino.
8. Mi kutimas vekigi je la sepa horo.
9. Jes, helikoptero estas maŝino.
10. Ne, mi ne volas edziĝi.
11. Mi mem enpakas miajn objektojn, kiam mi vojaĝas.
12. Ne, mi ne estas preta por iri al mia domo nun.
13. Ni estas interne de la ĉambro.
14. Mia libro malaperis.

Respostas da lição 11

b) Bildoj:

1. La knabino estas pli alta ol la knabo.	2. ... estas pli granda ol la cirklo maldekstre.	3. ... estas la plej granda el ĉiuj.
4. ... estas la plej alta el ĉiuj.	5. prezantas	6. preta
7. preta	8. kapti	9. vekigas
10. maŝino	11. malsaĝulo	12. helikoptero

- I)
a) (La) skribmaŝino estas pli malnova ol (la) komputilo.	b) (La) fazeolo(j) estas pli bongusta(j) ol (la) rizo(j).
c) (La) lakto estas pli nutra ol (la) vino.	d) (La) hundo estas pli danĝera ol (la) kato.
e) (La) robo estas pli moda kaj rava ol (la) pulovero.	

- II)
- a) Kiu estas la plej nova maŝino: (la) kudromaŝino, (la) komputilo aŭ (la) skribmaŝino? - La komputilo estas la plej nova el ĉiuj ĉi maŝinoj.
 - b) Kiu estas la plej bongusta manĝaĵo: (la) viando, (la) fazeolo aŭ (la) rizo? - (La) fazeolo estas la plej bongusta el ĉiuj ĉi manĝaĵoj.
 - c) Kiu estas la plej nutra trinkaĵo: (la) biero, (la) lakto aŭ (la) vino? - (La) lakto estas la plej nutra el ĉiuj ĉi trinkaĵoj.
 - d) Kiu estas la plej danĝera besto: (la) hundo, (la) leono aŭ (la) kato? - (La) leono estas la plej danĝera el ĉiuj ĉi bestoj.

- III) a) Jes, ŝi estas maljunulino. b) Jes, li estas dikulo. c) Jes, ili estas kuraĝuloj. d) Jes, li estas malsanulo.

IV) Resposta para todos os quadros: 2)...os 3)...as 4)...is 5)...u 6)...us...us

V)

1 - ...onta ...ota	2 - ...anta ... ata	3 - ...inta ...ita	4 - ...onta ...ota
5 - ...anta ...ata	6 - ...inta ...ita	7 - ...onta ...ota	8 - ...anta ...ata
9 - ...inta ...ita	10 - ...onta ...onto - ...ota ...oto	11 - ...anta ...anto - ...ata ...ato	
12 - ...inta ...into - ...ita ...ito			

VI) a) legitaj b) legonta c) flugantaj d) nekonato e) lemento

VII) Respondu:

1. La knabino estas pli alta ol la knabo.	2. Palaco estas pli granda ol dometo.
3. La Reĝo estas pli forta ol la princino.	4. La princino estas pli bela ol Korvaks.
5. San Paŭlo estas pli granda ol mia urbo./Mia urbo estas pli granda ol San Paŭlo./Mi loĝas en San Paŭlo!	6. Legi libron estas pli interesa ol aŭskulti muzikon./Aŭskulti muzikon estas pli interesa ol legi libron.
7. Leono estas pli danĝera ol kato.	8. La plej bela persono en mia familio estas...
9. La plej interesa libro, kiun mi jam legis, estas...	10. La plej interesa urbo, kiun mi vizitis, estas...
11. La reĝo estis interne de la komputilo de Korvaks.	12. La reĝo eniris la komputilon, kiam li provis haltigi ĝin.
13. Ne, Korvaks ne povas helpi la Reĝon.	14. La Reĝo pensas, ke Korvaks estas malsaĝulo.
15. Mi pensas, ke (nome de alĝuém) estas malsaĝulo.	16. Li forkuris per helikoptero.
17. Mazi iris al la komputilejo helpi la Reĝon kaj la Reĝinon.	18. Karlo iris haltigi Korvaks.
19. Jes, ŝi timis Mazin.	20. Jes, Mazi manĝis partojn de la komputilo.
21. La komputilo estas terure varma.	22. Jes, Mazi metis la komputilon en ordo kaj helpis la Reĝon.
23. Jes, la Reĝo iris ekster la komputilon.	24. Jes, Karlo batis Korvaks en helikoptero.
25. Jes, Karlo kaptis Korvaks.	26. Karlo diris al la gardistoj, ke ili arestu Korvaks.
27. Jes, ĉiuj kopioj de Silvja reiras en la komputilon.	28. Ĉiuj kopioj de Silvja malaperas.
29. Unusola restis.	30. La Reĝo kaj la Reĝino admiras Mazin.
31. Ili geedziĝas.	32. Jes, Korvaks laboris por Mazi. Li enpakis horloĝojn.
33. Li pensas, ke li estas kompatinda.	34. Li iris for en sia kosmoŝipo.
35. Jes, ĉiuj adiaŭis Mazin.	36. Mi pensas, ke la fino de la rakonto estas feliĉa.
37. Eble... mi promenos kun miaj amikoj/mi studos Esperanton/mi faros nenion/ktp.	
38. Eble... mi manĝos ion/mi trinkos ion/mi iros al mia domo/ktp.	
39. Eble... (resposta pessoal).	
40. Jes, mi jam vojaĝis per helikoptero./Ne, mi neniam vojaĝis per helikoptero.	
41. Mi pensas, ke (nome de alĝuém) estas kompatinda.	
42. Mioĵo estas preta en tri minutoj.	
43. Ne, mi ne estas preta por iri al mia domo nun ĉar mi devas studi.	
44. Nun, ni estas interne de la ĉambro.	
45. Komputilo estas maŝino.	
46. Mi mem enpakas mian objekton./Mia patrino enpakas mia objekton./ktp.	
47. Ne, mi ne volas edziĝi/edziniĝi tuj./Jes, mi volas edziĝi/edziniĝi tuj.	
48. Pluvombrelo (guarda-chuva), monujo (carteira de dinheiro), ŝlosilo (chave), mono (dinheiro), telefunkciigo (controle remoto)...	
49. Mi kutime vekigas je la sepa/oka/naŭa horo.	
50. Hodiaŭ mi vekigi je la sesa/sepa/oka/ktp. horo.	
51. En la semajnfino mi kutimas vekigi je la naŭa/deka/dek-unua/dek-dua/ktp. horo.	

VIII) Demandu:

1. Kiu estas la plej bela persono en via familio?
2. Komparu la Reĝinon al la princino./Kiu estas pli dika ol la princino?/Kiu estas pli dika, ĉu la Reĝino aŭ la princino?
3. Komparu Karlo al Korvaks./Kiu estas pli brava ol Korvaks. /Kiu estas pli brava, ĉu Karlo aŭ Korvaks?
4. Kiu estas la plej alta persono el ĉiuj ni.
5. Kiu estas la plej saĝa el ĉiuj ni?
6. Kie estas... mia plumo/krajono/libro/ktp.?
7. Kion vi faros en la semajnfino?
8. Je kioma horo vi kutimas vekigi?
9. Ĉu helikoptero estas maŝino?
10. Ĉu vi volas edziĝi?
11. Kiu enpakas vian objekton, kiam vi vojaĝas?
12. Ĉu vi estas preta pr iri al via domo nun?
13. Ĉu ni estas ekster aŭ interne de la ĉambro?
14. Kio malaperis?/Kio okazis?

9 - NAŬ

LA FEINO - A Fada

Unu vidvino havis du filinojn.

Uma viúva tinha duas filhas.

La pli maljuna estis tiel simila al la patrino per sia karaktero kaj vizaĝo,

A mais velha era tão semelhante à mãe por seu caráter e fisionomia,

ke ĉiu, kiu ŝin vidis, povis pensi, ke li vidas la patrinojn;

que cada um que a via podia pensar que estava vendo a mãe;

ili ambaŭ estis tiel malagrablaj kaj tiel fieraj, ke oni ne povis vivi kun ili.

Elas ambas eram tão desagradáveis e tão orgulhosas, que não se podia viver com elas.

La pli juna filino, kiu estis la plena portreto de sia patro laŭ sia boneco kaj honesteco,

A filha mais jovem, que era o perfeito retrato de seu pai pela bondade e honestidade

estis krom tio unu el la plej belaj knabinoj, kiujn oni povis trovi.

era além disso uma das mais belas meninas que se podiam encontrar.

Ĉar ĉiu amas ordinare personon, kiu estas simila al li,

Porque cada um ama ordinariamente uma pessoa que lhe é semelhante,

tial tiu ĉi patrino varmege amis sian pli maljunan filinon,

por isso esta mãe ardentemente amava sua filha mais velha,

kaj en tiu sama tempo ŝi havis teruran malamon kontraŭ la pli juna.

e ao mesmo tempo ela tinha um terrível ódio contra a mais jovem.

Ŝi devigis ŝin manĝi en la kuirejo kaj laboradi senĉese.

Ela a obrigava a comer na cozinha e trabalhar sem cessar.

Inter aliaj aferoj tiu ĉi malfeliĉa infano devis du fojojn en ĉiu tago

Entre outras coisas, esta infeliz criança devia duas vezes em cada dia

iri ĉerpi akvon en tre malproksima loko kaj alporti domen plenan grandan kruĉon.

ir apanhar água em um lugar muito distante e trazer para casa um grande cântaro cheio.

En unu tago, kiam ŝi estis apud tiu fonto, venis al ŝi malriĉa virino, kiu petis ŝin, ke ŝi donu al ŝi trinki.

Um dia, quando ela estava junto daquela fonte, veio a ela uma pobre mulher, que lhe pediu que lhe desse de beber.

“Tre volonte, mia bona”, diris la bela knabino.

“Com muito prazer, minha boa (amiga)”, disse a bela menina.

Kaj ŝi tuj lavis sian kruĉon kaj ĉerpis akvon en la plej pura loko de la fonto

E logo lavou seu cântaro e apanhou água no lugar mais limpo da fonte

kaj alportis al la virino, ĉiam subtenante la kruĉon, por ke la virino povu trinki pli oportune.

e a trouxe à mulher, sempre amparando o cântaro, para que a mulher pudesse beber mais comodamente.

Kiam la bona virino trankviligis sian soifon, ŝi diris al la knabino:

Quanto a boa mulher tranquilizou sua sede, el disse à menina:

“Vi estas tiel bela, tiel bona kaj tiel honesta, ke mi devas fari al vi donacon”

“Tu és tão bela, tão boa e tão honesta, que devo fazer-te um presente.”

(ĉar tio ĉi estis feino, kiu prenis sur sin la formon de malriĉa vilaĝa virino, por vidi, kiel granda estos la ĝentileco de tiu ĉi juna knabino).

(porque era uma fada, que tomara a forma de uma pobre mulher de aldeia, para ver quão grande seria a gentileza desta jovem menina).

“Mi faras al vi donacon,” daŭrigis la feino, “ke ĉe ĉiu vorto, kiun vi diros, el via buŝo eliros aŭ floro aŭ multekosta ŝtono.”

“Faço-te a dádiva,” continuou a fada, “que a cada palavra que disseres, de tua boca sairá uma flor ou uma pedra preciosa”.

Kiam tiu ĉi bela knabino venis domen, ŝia patrino insultis ŝin, kial ŝi revenis tiel malfrue de la fonto.

Quando esta bela menina retornou para casa, sua mãe a insultou, porque voltara tão tarde da fonte.

“Pardonu al mi, patrino,” diris la malfeliĉa knabino, “ke mi restis tiel longe”.
“Perdoe-me, mãe,” disse a triste menina, “que eu tenha demorado tanto tempo”.

Kaj kiam ŝi parolis tiujn ĉi vortojn, elsaltis el ŝia buŝo tri rozoj, tri perloj kaj tri grandaj diamantoj.

E quanto ela disse estas palavras, saltaram de sua boca três rosas, três pérolas e três diamantes.

“Kion mi vidas!” diris ŝia patrino kun grandega miro.
“O que estou vendo!” disse a mãe com enorme pasmo.

“Ŝajnas al mi, ke el ŝia buŝo elsaltas perloj kaj diamantoj! De kio tio ĉi venas, mia filino?”
“Parece-me que de sua boca saltam pérolas e diamantes! De que vem isto, minha filha?”

(Tio ĉi estis la unua fojo, ke ŝi nomis ŝin sia filino).

(Esta era a primeira vez que ela lhe chamou de sua filha).

La malfeliĉa infano rakontis al ŝi naive ĉion, kio okazis al ŝi,

A triste criança contou a ela ingenuamente tudo o que lhe acontecera,

kaj, dum ŝi parolis, elfalis el ŝia buŝo multego da diamantoj.

e, enquanto ela falava, saía de sua boca uma multidão de diamantes.

“Se estas tiel,” diris la patrino, “mi devas tien sendi mian filinon.

“Se é assim,” disse a mãe, “eu devo lá mandar minha filha.

Marinjo, rigardu, kio eliras el la buŝo de via fratino, kiam ŝi parolas;

Mariazinha, olha o que sai da boca de tua irmã quando ela fala;

ĉu ne estus al vi agrable havi tian saman kapablon?

não te seria agradável ter a mesma capacidade?

Vi devas nur iri al la fonto ĉerpi akvon; kaj kiam malriĉa virino petos de vi trinki, vi donos ĝin al ŝi ĝentile.”

Só debes ir à fonte apanhar água; e quando uma mulher pobre pedir-te de beber, dar-lho-ás gentilmente.”

“Estus tre bele,” respondis la filino malĝentile, “ke mi iru al la fonto!”

“Seria muito bonito,” respondeu a filha grosseiramente, “que eu fosse à fonte!”

— **“Mi volas ke vi tien iru,” diris la patrino, “kaj iru tuj!” La filino iris, sed ĉiam murmurante.**

— “Quero que vás lá,” disse a mãe, “e vai já!” A filha foi, mas sempre murmurando.

Ŝi prenis la plej belan arĝentan vazon, kiu estis en la loĝejo.

Tomou o mais belo vaso de prata que havia na morada.

Apenaŭ ŝi venis al la fonto, ŝi vidis unu sinjorinon, tre riĉe vestitan,

Apenas chegou à fonte, ela viu uma senhora, muito ricamente vestida,

kiu eliris el la arbaro kaj petis de ŝi trinki

que saiu da mata e lhe pediu de beber

(tio ĉi estis tiu sama feino, kiu prenis sur sin la formon kaj la vestojn de princino, por vidi, kiel granda estos la malboneco de tiu ĉi knabino).

(era a mesma fada, que tomara a forma e as vestes de uma princesa, para ver quão grande seria a maldade desta menina.)

“Ĉu mi venis tien ĉi,” diris al ŝi la malĝentila kaj fiera knabino, “por doni al vi trinki?”

“Eu vim aqui,” disse-lhe a grosseira e orgulhosa menina, “para lhe dar de beber?”

Certe, mi alportis arĝentan vazon speciale por tio, por doni trinki al tiu ĉi sinjorino!

Certamente, eu trouxe um vaso de prata especialmente para isso, para dar de beber a esta senhora!

Mia opinio estas: prenu mem akvon, se vi volas trinki.”

Minha opinião é: pegue você mesmo água, se quiser beber.”

— **“Vi tute ne estas ĝentila,” diris la feino sen kolero.**

— “Você absolutamente não é gentil,” disse a fada sem cólera.

“Bone, ĉar vi estas tiel servema, mi faras al vi donacon, ke ĉe ĉiu vorto, kiun vi parolos, eliros el via buŝo aŭ serpento aŭ rano.”

“Bem, como você é tão serviçal far-lhe-ei um presente, que a cada palavra que você disser sairá de sua boca uma serpente ou uma rã.”

Apenaŭ ŝia patrino ŝin rimarkis, ŝi kriis al ŝi: “Nu, mia filino?”

Logo que sua mãe a notou, gritou-lhe: “Então, minha filha?”

— **“Jes, patrino”, respondis al ŝi la malĝentilulino, elĵetante unu serpenton kaj unu ranon.**

— “Sim, mãe”, respondeu-lhe a grosseirona, lançando uma serpente e uma rã.

— “Ho, ĉielo!” ekkriis la patrino, “kion mi vidas? Ŝia fratino en ĉio estas kulpa;
— “Oh, céus!” exclamou a mãe, “o que eu vejo? A irmã dela é culpada de tudo;

mi pagos al ŝi por tio ĉi!” Kaj ŝi tuj kuris bati ŝin.
ela me pagará por isto!” E ela logo correu para batê-la.

La malfeliĉa infano forkuris kaj kaŝis sin en la plej proksima arbaro.

A triste criança fugiu e escondeu-se na floresta mais próxima.

La filo de la reĝo, kiu revenis de ĉaso, ŝin renkontis;
O filho do rei, que voltava de caça, encontrou-a;

kaj, vidante, ke ŝi estas tiel bela, li demandis ŝin, kion ŝi faras tie ĉi
tute sola kaj pro kio ŝi ploras.
e, vendo que ela era tão bela, perguntou-lhe o que estava fazendo alí inteiramente sozinha
e por que ela chora.

— “Ho ve, sinjoro, mia patrino forpelis min el la domo”.
— “Ai de mim, senhor, minha mãe tocou-me de casa”.

La reĝido, kiu vidis, ke el ŝia buŝo eliris kelke da perloj kaj kelke da diamantoj,
O príncipe, que viu que de sua boca saíram algumas pérolas e alguns diamantes,

petis ŝin, ke ŝi diru al li, de kie tio ĉi venas.
pediu-lhe que lhe dissesse de onde vinha isto.

Ŝi rakontis al li sian tutan aventuron. La reĝido konsideris, ke tia kapablo havas pli
grandan indon, ol ĉio, kion oni povus doni dote al alia fraŭlino,
Ela contou-lhe toda sua aventura. O príncipe considerou que tal capacidade tem mérito
muito maior do que tudo o que se pudesse dar como dote a outra moça

forkondukis ŝin al la palaco de sia patro, la reĝo, kie li edziĝis je ŝi.
conduziu-a ao palácio de seu pai, o rei, onde se casou com ela.

Sed pri ŝia fratino ni povas diri, ke ŝi fariĝis tiel malaminda, ke ŝia
propra patrino ŝin forpelis de si;
Mas a respeito da irmã dela, podemos dizer que se tornou tão odiável, que sua própria mãe
a expulsou de casa;

kaj la malfeliĉa knabino, multe kurinte kaj trovinte neniun, kiu volus ŝin akcepti, baldaŭ
mortis en angulo de arbaro.

e a infeliz menina, muito correndo e não encontrando ninguém, que quisesse aceitá-la, logo
morreu num canto de uma floresta.

feino: fada
fiera: orgulhoso
boneco: bondade
devigi: obrigar
ĉerpi: apanhar (líquido)
subteni: amparar
donaco: presente, doação
juna: jovem
ŝtono: pedra
perlo: pérola
ŝajni: parecer
sendi: enviar, mandar
kapablo: capacidade
loĝejo: morada, casa
rano: rã
ĵeti: atirar, lançar
plori: chorar
reĝido: príncipe
doto: dote
-ind- (sufixo): digno de. aminda: amável, adorinda: adorável

vidvino: viúva
portreto: retrato
honesteco: honestidade
kuirejo: cozinha
kruĉo: cântaro
oportuna: cômodo, oportuna, propício
vilaĝo: aldeia
multekosta: caro
malfrue: tarde
miro: admiração, pasmo
naiva: ingênuo
sama: mesmo
arĝento: prata
servema: serviçal
rimarki: notar
ĉaso: caça
forpeli: expulsar
indo: mérito, dignidade
fraŭlino: moça, senhorita

ĜENERALA REVIZIO
Revisão Geral

Parabéns! Você chegou até aqui! Muita informação, não é? Pois este é o momento de reforçar todas essas informações adquiridas com uma boa revisão. Isso permitirá que você avelie seu aprendizado e perceba aonde você conseguiu chegar até agora.

Como revisão, procure ouvir e ler novamente todos os textos do livro e assista atentamente ao filme do começo ao fim. Depois faça os exercícios que seguem.

O primeiro exercício consiste em um **vocabulário temático ilustrado** que inclui quase todos os substantivos concretos que aprendemos neste curso. Sua tarefa será escrever em esperanto o nome de cada um desses substantivos abaixo de cada figura. Confira suas respostas ao final do exercício.

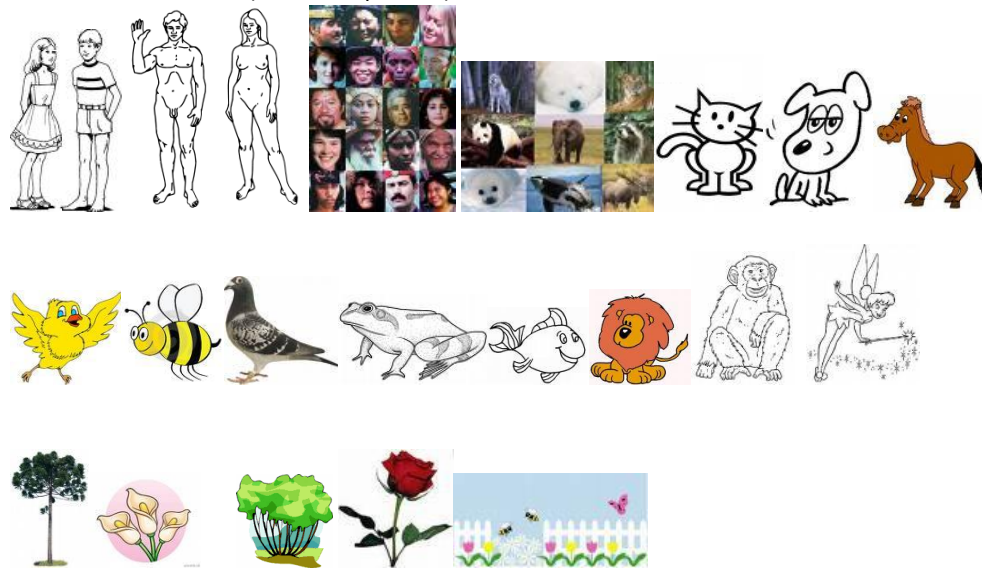
O segundo exercício é uma **revisão geral de vocabulário**. São definições de praticamente todas as palavras que estudamos retiradas de dicionários, ou frases que devem ser completadas. Sua tarefa é fornecer a palavra correta conforme a definição ou o contexto da frase, sempre prestando atenção na questão do plural ou singular, acusativo, tempos verbais, etc. Além de serem trabalhadas quase todas as centenas de palavras que aprendemos no curso, outros vocábulos são apresentados. Porém tratam-se na maioria das vezes de palavras semelhantes ao português, e quando a compreensão se torna muito difícil, há a tradução em colchetes.

Este último exercício em particular é de valiosa importância, pois não se trata apenas de uma revisão, mas de um material que irá prepará-lo para utilizar o Esperanto com maior desenvoltura em situações mais complexas, como a leitura de artigos e livros, a elaboração de textos na língua e mesmo a conversação.

Mãos à obra!

ILUSTRITA TEMA VORTARO – Vocabulário Temático Ilustrado

BESTOJ KAJ PLANTOJ (animais e plantas)

MANĜAĴOJ KAJ TRINKAĴOJ (comidas e bebidas)

MANĜILOJ (talheres)

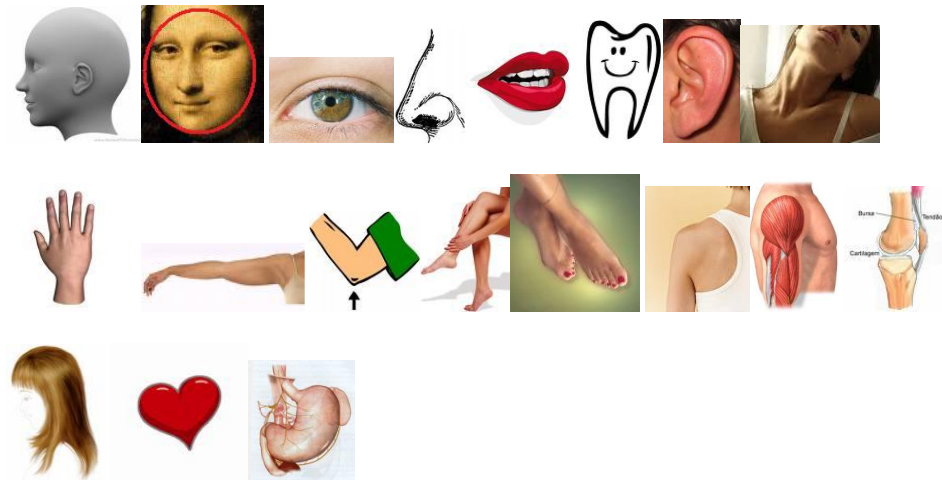
PROFESIOJ (profissões)

VESTAĴOJ (roupas)

KORPOPARTOJ (partes do corpo)

LOĜEJO (moradia)

salono

VETERO KAJ NATURO (tempo e natureza)

TRANSPORTO (transporte)

aviadilo/aeroplano

SPORTOJ (esportes)

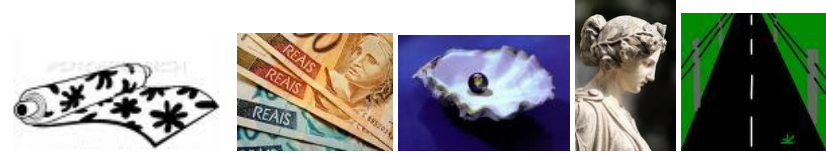

OBJEKTOJ, MAŜINOJ KAJ ALIAJ AFEROJ

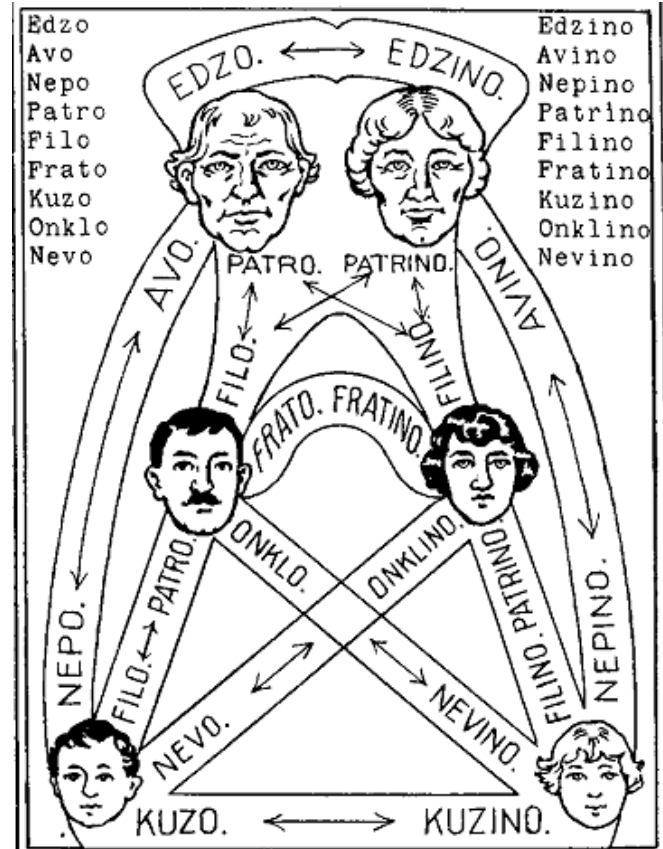
(objetos, máquinas e outras coisas)

poŝtelefono

FAMILIO (família)

RESPONDOJ

BESTOJ KAJ PLANTOJ (animais e plantas)

knabino – knabo – viro – virino – homoj – bestoj – kato – hundo – ĉevalo – birdo – abelo – kolombo – rano – fiŝo – leono – simio – feino
arbo – floro – arbusto – rozo – ĝardeno

MANĜAĴOJ KAJ TRINKAĴOJ (comidas e bebidas)

manĝaĵo(j) – pano – salato – fazeolo(j) – rizo(j) – viando – persiko – vinberoj – pruno – pomo – sandviĉo – glaciaĵo – mielo – akvo – oranĝsuko/suko – vino – biero – lakto kaj kafo – sukero

MANĜILOJ (talheres)

bovlo – telero – forko – tranĉilo – kulero – glaso – kaliko – taso – kruĉo

PROFESIOJ (profissões)

instruisto (instruistino) – lernanto – reĝo – reĝino – princino – ĝardenisto – kelnero – akrobatoj – biciklisto – flegistino – kuracisto – ŝoforo – tajloro – oficiro – gardisto/policisto – soldato – vendisto – ĵurnalista (ĵurnalistino)

VESTAĴOJ (roupas)

ĉemizo – pulovero – robo – jako – koltuko – bluzo – pantalono – ĉapelo – ĉapo – surtuto – gantoj – ŝuo

KORPOPARTOJ (partes do corpo)

kapo – vizaĝo – okulo – nazo – buŝo – dento – orelo – kolo – mano – brako – kubuto – kruroj – piedoj – ŝultro – muskolo(j) – artikoj – haro – koro – stomako

LOĜEJO (moradia)

domo – fenestro – pordo – muro – tablo – fotelo – dormĉambro/dormoĉambro – banĉambro – kuirejo – salono – naĝejo – kameno – palaco – akvrezervo

VETERO KAJ NATURO (tempo e natureza)

suno – luno – stelo – ĉielo – nubo – pluvo – neĝo – Tero/mondo – maro/plaĝo – rivero – ŝtono – tero – printempo – somero – aŭtuno – vintro

TRANSPORTO (transporte)

motorciklo – biciklo – aŭtomobilo – buso/aŭtobuso – taksio – aviadilo/aeroplano – trajno – helikoptero – kosmoŝipo – parkhologo – flughaveno

SPORTOJ (esportes)

teniso – futbalo/piedpilkado – korbopilko (korbopilkado) – golfo – naĝado – rusketi – pilko

OBJEKTOJ, MAŜINOJ KAJ ALIAJ AFEROJ

(objetos, máquinas e outras coisas)

libro – kajero – krajono – plumo – skrapgumo/frotgumo – mapo – komputilo – skribmaŝino – kudromaŝino – telefono – poŝtelefono – horloĝo – sonorilo – ekrano (televido) – paperoj – letero – skatolo – sako – medikamento – kesto – pakajo – ŝtofo – mono – perlo – statuo – strato – urbo – vilaĝo – lernejo – fruktobudo – malliberejo

FAMILIO (família)

edzo – marido	avo – avô	nepo – neto	patro – pai	filo – filho
frato – irmão	kuzo – primo	onklo – tio	nevo – sobrinho	

ĜENERALA REVIZIO DE VORTARO

Revisão Geral de Vocabulário

LECIONO 1

1. Kiam oni renkontas iun matene, oni povas diri “B _____ m _____!” Ni povas diri “B _____ t _____” dum la tuta tago. Ni diras “_____” kiam ni renkontas iun vespere; kaj “_____” por adiaŭi iun nokte.
2. R _____ = dumviva, ordinare hereda, monarko, kies insigno estas krono. Li estas estro [chefo] de lando aŭ popolo. Ties edzinon oni nomiĝas _____; ties filo estas pr _____, kaj ties filinon estas _____.
3. Kiam ni estas kontenta pri la afero, kiun iu faris al ni, ni povas diri “Da _____.” Poste, la persono povas respondi: “Neda _____.”
4. Profesiulo kiu instruas estas _____.
5. Homo kiu lernas, speciale en lernejo, estas _____.
6. Kiam iu diras al vi ion, sed vi ne havas la ĝustan ideon pri ties signifo, vi povas diri: “Mi ne ko _____.”
7. Juna viro estas kn _____, Juna virino estas _____.
8. Mi deziras trinki teon. = Mi v _____ trinki teon.

LECIONO 2

1. Kiam iu homo posedas energion, kaj kapablas resisti malfacilajn aferojn, ŝi aŭ li estas fo _____.
2. Persono, kiu ne timas la danĝeron kaj sentas sin forta estas k _____.
3. Inteligenta kaj sperta homo estas s _____.
4. Tio, kiu superas la ordinarajn dimensiojn estas gr _____.
5. Konstruaĵo, kie oni loĝas estas do _____.
6. Granda, luksa domo de reĝo, riĉulo aŭ nobelo estas pa _____.
7. Ne tre dika vesto, kiu kovras la supran parton de la korpo = ĉem _____.
8. Mola ujo el papero, plastika materialo, ktp., kun malfermaĵo ĉe la supro, por enteni objektojn kaj porti ilin. = sa _____.
9. Desegno figuranta regionon per simboloj. Kiam ni vojaĝas ni povas ĝin uzi por ne esti perdita. = m _____.
10. Rapidmanĝaĵo farita el du pecoj da pano. Inter ili, oni ĝenerale metas legomojn aŭ viando. = sand _____.
11. Ilo uzata al transporto, farita el du radoj [cirklaĵoj = rodas], kiu funkcias per motoro. = mot _____.
12. Aparato, kiun oni uzas, ekzemple, por konektiĝi al la interreto. = kom _____.

LECIONO 3

1. Loko apud domo, kie oni kreskigas plantojn (por manĝo aŭ por ornamo) = ĝar _____.
Homo, kiu laboras en ĝi, estas ĝar _____.
2. Direkti sian vidon sur ion = riga _____.
3. Malgranda, ruĝa, verda aŭ violkolora frukto multe uzada por fari vinon. = vin _____.
4. Frukto flava, ruĝa aŭ violkolora, kun bona acideta aŭ dolĉa gusto. = pr _____.
5. Mi ŝ _____ persikojn. = Mi pensas, ke persikoj estas bongustaj, kaj mi preferas ilin manĝi.
6. Se iu persono diras al vi: "Mi parolas Esperanton." Nun vi povas respondi: "An _____ mi parolas Esperanton."
7. Karesa [carinhoso] diminutivo por la patro = _____.
8. Karesa diminutivo por la patrino = _____.
9. Se via stomako estas malplena kaj vi volas manĝi, vi estas m _____.
10. Servisto, kiu laboras en restoracio kaj alportas manĝaĵojn aŭ trinkaĵojn = kel _____.
11. Kiam vi petas ion, kaj vi volas esti afabla, vi povas diri: "Bon _____."
12. Manĝaĵo konsistanta el herboj aŭ legomoj kun salo, vinagro kaj oleo = sa _____.
13. Trinkaĵo farita el fruktoj = s _____.
14. Tre malvarma manĝaĵo farita el sukero, kremo kaj lakto = gla _____.
15. Fluaĵo [aŭ fluido], el kiu konsistas la riveroj kaj maroj kaj kiun ni bezonas trinki por esti vivaj = ak _____.
16. Montri subitan feliĉon per karakteriza sono, streĉo [tensão] de la buŝo kaj esprimo de la vizaĝo = ri _____.
17. Analizi kaj pensi per nombroj pri la kvanton de ion = kal _____.
18. Planto, kiu estas pli malgranda ol arboj, sed pli granda ol herboj = arb _____.
19. Kutime bela kaj kolora parto de planto kun la reproduktaj organoj = fl _____.
20. Koni [conhecer] certe kaj precize = sc _____.
21. Havi koran (kaj eventuale ankaŭ seksan) inklinon por iu = am _____.
22. Mi kaj mia amiko estas am _____ esperantistoj. (=du kune)
23. Kuri for de iu aŭ io por lin aŭ ĝin eviti = for _____.
24. Ni devas progresi. Iru ant _____!
25. Vorteto uzata por montri logikan sekvon aŭ la konkludon = d _____.
26. Kapti iun por lin malliberigi = are _____.
27. Domo destinita por enŝlosi [prender, trançar] arestitojn aŭ kondamnitojn = ma _____.
28. Militismo, organizita batalisto = sol _____.
29. Homo kies okupo, ofico estas gardi = gar _____.
30. Vorto per kiu oni aparte signas kaj distingigas iun aŭ ion. = no _____. Petro, Zamenhof kaj Marko estas ekzemploj de propraj no _____.
31. Kiomo de la tempo pasinta depost la naskiĝo aŭ estiĝo = a _____.
32. Laboro, okupo = pro _____.

33. Konduki malproksimen de io = for _____.
34. Signo, kiu montras kvanton = nu _____.
35. Kunigaĵo de kelkaj paperfolioj uzataj por skribi = kaj _____.
36. Skribilo farita el tubeto, kies ekstremon enhavas kolora fluido por skribi = pl _____.
37. Ligna bastoneto [pequeno bastão de madeira] kun grafito aŭ alia mineralo, kaj uzata por skribi aŭ desegni = kr _____.
38. Ilo el gumo aŭ simila materialo por korekti desegnaĵojn, faritan per grafita kraĵono = skrap _____.
39. Meti manĝaĵojn en sia buŝo kaj stomako por sin nutri = man _____.
40. En la momento mem, dum kiu ni parolas = n _____.

LECIONO 4

1. La fizika universo, precipe la astroj kaj la spaco ekster la tero, kontraste al la homa mondo = ko _____.
2. Veturilo [ilo por transportado] kapabla iri tra la kosmo. = kosm _____.
3. Iri for de iu loko = fo _____.
4. Li mal _____ lia skatolo kaj serĉis manĝaĵon. (= Meti en staton, kiu ebligas [possibilita] eniron kaj eliron.)
5. Aparato por mezuri la tempon kaj montri la horojn = h _____.
6. Agrabla por la palato aŭ la spirito = bong _____.
7. Nenio estas en la kesto, ĝi estas malp _____. (= kiu enhavas nenion.)
8. Se iu el viaj objektoj malaperis kaj vi volas havi ĝin denove, vi devas ser _____ ĝin.
9. Tio, kion oni manĝas estas man _____.
10. Komercisto, kiu vendas aferojn estas ven _____.
11. Manĝebla parto de planto, produkto de fekundiĝinta floro = fru _____.
12. Velocipedo kun du egalgrandaj radoj [rodas] = bic _____. (Velocipedo: veturilo kun unu, du aŭ tri radoj, kiun oni movas, premante [pressionando] pedalojn per la piedoj)
13. Lasi aŭton, buson aŭ similan veturilon en taŭga [conveniente] loko, dum oni ne uzas ĝin = par _____.
14. Aparato por produkti ion, kiu funkcias per elektro, vaporo, ktp. = ma _____.
15. Prepozicio montranta [kiu montras] punkton de la spaco aŭ de la tempo, aŭ mezuron [medida], kiun la ago [ação] atingas, sed ne transpasas = ĝ _____. Ni studas Esperanton de la unua _____ la tria horo.
16. Intence esplori, provi guston de io = gust _____.
17. Kiam io estas tre malbona, aŭ kiam vi tre timas ion, vi povas diri: "Ter _____!"
18. Senluksa [sem luxo] barako aŭ butiketo el lignaj tabuloj [tábuas de madeira] = bu _____.
19. Forkuri por sin savi de reala aŭ imagita danĝero = fu _____.
20. Iri for kaj havi ion aŭ iun kun si aŭ sur si = forp _____.
21. Teni [ter] kaj movi al alia loko; havi kun si aŭ sur si = po _____.

22. Persono, kiun vi ŝatas kaj estas kara por vi, sed ne estas via edzo aŭ edzino, nek estas iu el via familio = ami_____.
23. Mesaĝo sur papero por sendi [enviar] al iu = let_____.
24. Oficisto, kiu portas leterojn = let_____.
25. Viro aŭ knabo, kiu havas la samajn gepatrojn kiel vi estas via fr_____.
26. Se vi havas f_____ aŭ f_____inon, vi estas patro aŭ patrino.
27. Senti aŭ percepti per la okuloj = vi_____.

LECIONO 5

1. Tiu vorto estas uzata kiel paŭzo por pensi = n_____.
2. Demanda adverbo, signifanta "en kiu loko?" = k_____.
3. Adverba vorteto uzata antaŭ aŭ post montraj adjektivoj, pronomoj kaj adverboj por esprimi plian proksimecon en spaco aŭ en tempo = ĉ_____.
4. Interparoli kun fama persono por demandi lin pri lia vivo, agoj aŭ opinioj kaj publike raportoj, ekzemple en gazeto aŭ televido = interv_____.
5. Sportulo, kiu biciklas = bicik_____.
6. Prepozicio, kiu montras origino, fonto, materialo, konsisto = e_____. Ŝi estis unu _____ la plej belaj knabinoj, kiujn oni povis trovi.
7. Difinita regiono konsiderata kiel formanta apartan tuton [totalidade particular] laŭ geografia vidpunkto [ponto de vista] = la_____. Multaj birdoj flugas en la aŭtuno en pli varmajn _____jn.
8. Moviĝi de la loko, kie oni estis, ĝis alia loko = ve_____. Li _____ de Usono [Estados Unidos].
9. En la momento mem, dum kiu ni parolas: n_____.
10. Ne esti plu, ne agi [agir] plu, ne daŭri [continuar] plu, interrompiĝi = ĉe_____.
11. Moviĝi de iu loko al alia = i_____. Li _____adis tre ofte [frequentemente] en la teatron.
12. Adverbo signifanta malproksimecon = f_____. F_____de l' okuloj, f_____de la koro.
13. Ĉesi agi, iri, moviĝi, ktp = hal_____. La soldatoj _____post longa marŝado.
14. Direkti sian vidon [visão] sur = riga_____.
15. Provi aŭdi; uzi la orelojn; atenti ies paroladon [fala de alguém] = aŭsk_____.
16. Surfaco [superfície], ekzemple en televido aŭ komputilo, uzata por vidigi bildojn per speciala teĥniko [tecnologia] = ekr_____.
17. Tuŝi per la lipoj [tocar pelos lábios] por esprimi amon aŭ respekton. = ki_____.
18. Sin vidigi, ekmontriĝi, fariĝi videbla = ape_____. Lu nekonata [desconhecido] _____is ĉe la pordo.
19. Ĉe homoj kaj bestoj, aro de la materiaj partoj, kiuj konsistigas la organaron = kor_____.
20. Parto de la animala korpo, supra ĉe la dupieduloj kaj antaŭa [dianteiro] ĉe la kvarpeduloj, enhavanta la cerbon [contendo o cérebro] kaj la organojn de pluraj sentumoj [sentidos] (buŝo, okuloj, oreloj, nazo, ktp.) = ka_____.
21. Organo de la vidkapablo. = ok_____.
22. Organo de aŭdkapablo. = or_____.

23. Kava [côncava] parto en la kapo de homo aŭ besto, per kiu ili sin nutras. = bu_____.
24. Parto de la korpo kuniganta [que liga] la kapon kun la trunko. = ko_____.
25. Unu el la du partoj de la homa korpo inter la kolo kaj la supra de la brako aŭ inter la kolo kaj la antaŭa kruro de besto. = ŝu_____.
26. La supera [superior] membro ĉe la homo. = br_____.
27. Parto de la supra homa membro, kie la brako artikiĝas kun la antaŭbrako = kub_____.
28. Parto de korpo, per kiu oni povas ion preni [pegar]. = ma_____.
29. Tiu parto de la korpo, per kiu homo aŭ besto iras; malsupra membro. = kr_____.
30. Parto ĉe ekstremo de la homa aŭ besta kruro, servanta por stari kaj paŝi = pi_____.
31. Malfermaĵo [abertura] en muro, konstruaĵo, ĉambro, en flanko de veturilo [lado de veículo] aŭ maŝino por lasi en- kaj el-iron [permitir entrada e saída]. = po_____.
32. Kapti iun aŭ ion per sia mano aŭ per instrumento, por teni [ter], porti aŭ uzi ĝin. = pre_____.
33. Meti manĝaĵon en la buŝon kaj poste stomakon por sin nutri = man_____.
34. Meti unu piedon antaŭ la alian por sin transloki = pa_____.
35. Senti odorojn per la nazo = fla_____.
36. Senti per la okuloj, percepti la bildojn de objektoj = vi_____.
37. Senti, percepti per la oreloj = aŭ_____.
38. Duoble aŭ pluroble faldi [dobrar] ion, tiel, ke unu parto ekkuŝas [estende-se, deita-se] sur alia parto = flek_____.
39. Nomi unu post alia literojn de vorto = lite_____.
40. Unuo [unidade] de parolado aŭ skribado [fala ou escrita] havanta [contendo, que contém] difinitan signifon kaj difinitan gramatikan uzon en homa lingvo = vor_____.
41. Iom granda aro da domoj, aranĝitaj [arranjadas] laŭ pluraj stratoj, iam (historie) ĉirkaŭita de murego = ur_____.
42. Filamento kreskanta el la haŭto [pele] de mamuloj [mamíferos] kaj pli-malpli dense kovranta ilian korpon. = ha_____. Ĉe homoj multaj _____kreskas sur la kapo.

LECIONO 6

1. Prepozicio signifanta akompanon: k_____kiu vi festas, tia vi estas.
2. En grado aŭ kvanto supera je iu alia: ĉu vi deziras p____da pano?
3. En alta loko, en la plej alta loko: mi staris sup____sur la monto kaj rigardis malsupren.
4. longa, maldika, rekta objekto, ofte el metalo = stan_____.
5. kiu povas foriri, se li, ŝi aŭ ĝi volas foriri = libe____.
6. Kun relative alta temperaturo = va_____.
7. Se vi ne volas manĝi plu, vi estas s_____.
8. Mi volis ŝlosi [chavar] la pordon, s____mi perdis la ŝlosilon [chave].
9. Se vi sentas bezonon [necessidade] trinki, vi estas so_____.
10. Kiam vi prenas akvon, lakton, sukron, kafon, vinon, bieron [cerveja], ktp. en la buŝo kaj glutas [engole], vi tri_____.

11. Fluaĵo, el kiu konsistas la riveroj kaj maroj; ĥemia simbolo H₂O = ak__.
12. Eligi fluaĵon tra la haŭtaj poroj [poros da pele], ekz-e pro varmego = ŝv__.
13. Ŝprucigi [jorrar, esguichar] akvon sur iun = du__.
14. Enhavanta [contendo] neniom aŭ malmulte da akvo, fluaĵo, suko, ktp. = se__.
15. Purigi objekton, frotante [esfregando] ĝin per io, kio forigas polvon [pó] aŭ malsekecon = vi__.
16. Sin vesti per = surm_____.
17. Se vi estas sen forto post laboro kaj bezonas ripozon, vi estas la__.
18. Resti dum kelka tempo nelaborante, nenion farante, por refreŝigi siajn fortojn; ne labori; ne fari ion, por mallaciĝi = rip_____.
19. Esti en vertikala pozicio = sta__.
20. Kiam vi perdas vian ekvilibron, vi povas fa__.
21. Prepozicio esprimanta proksimecon: li staris tutan horon ap__ la fenestro.
22. Natura fluanta, iom forta, akvaro enverŝiganta [desaguando] en riveregon aŭ en maron: la suno rebrilas en la klara akvo de la ri_____.
23. Esti en bona aŭ malbona stato, rilate al la funkcioj de l' organismo: kiel vi fa_____?
24. Kvan___ forte pluvis, ni iris eksteren.
25. La stelo, ĉirkaŭ kiu moviĝas la tero: mi estas la plej feliĉa homo sub la su___; post vetero malbela lumas [brilha] su___ plej hela.
26. Astro, kiu estas satelito de la Tero kaj rondiras ĉirkaŭ ĝi = lu__.
27. Amaso [montão, acúmulo, grande quantidade] da densaj akvovaporoj pendanta en la supra atmosfero kaj kaŝanta la ĉielon = nu__.
28. Memlumanta astro, kiu, pro malproksimegeco, aperas kiel brila surĉiela punkto = st__.

LECIONO 7

1. Senti, percepti per la oreloj = a__.
2. Signi sian jesadon [afirmação] per movo de la kapo, ofte per klino [inclinação] de ĝi malsupren kaj supren = kapj_____.
3. Esprimi sian penson per vortoj, uzante la voĉorganojn [órgãos da voz] = par_____.
4. Fari por vidi, ĉu oni povas fari = pro__.
5. 1. havi la forton, lertecon [habilidade] aŭ kapablon necesan por fari ion; 2. havi la rajton [direito], la aŭtoritaton necesan por fari ion; 3. havi la permeson, la eblecon [possibilidade] fari ion = p__.
6. Tre rapide iri = ku__.
7. Doni multajn fortajn frapojn [pancadas] = ba__.
8. Estiĝi, fariĝi en iu loko aŭ momento: la malfeliĉa infano rakontis al ŝi naive ĉion, kio ok_____ al ŝi.
9. Fari el krudaj [crus] materialoj substancojn aŭ objektojn utilajn por la homo = prod_____.
10. Sin movi sur aŭ en ia fluaĵo = na__.

11. Longa (unupeca) [de uma peça] vesto kun aŭ sen manikoj [mangas], kovranta la korpon de la kolo ĝis la piedoj aŭ ĝis la genuoj = ro__.
12. Ĉarma, estigante [instigando] entuziasman admiron = ra__.
13. Agrabla, ĉarma = pla__.
14. Muziki per sia voĉo = ka__.
15. Enigi kaj eligi aeron tra nazo aŭ buŝo; enlasi aeron en la pulmojn kaj ellasi ĝin post kiam ĝi reoksigenigis la sangon = spi__.
16. Organo konsistanta el karnaj fibroj kaj servanta por movi la diversajn partojn de la korpo = mus_____.
17. Juntaĵo inter du skeletaj elementoj de homo kaj de vertebruloj = art_____.
18. Ekzercado de la korpo per movoj = gi_____.
19. Forigi ion de ies okuloj, metante ĝin en sekretan lokon, aŭ kovrante ĝin per io = ka__.
20. Skulptaĵo prezentanta homon aŭ beston en pli-malpli natura grandeco = st_____.
21. Kiam akvo falas el nuboj, pl_____.
22. Resti [ficar] ĝis iu alvenos [chegar] aŭ io okazos = ate_____.
23. Ĉio ajn kio estas en la mondo, konkreta aŭ abstrakta, nedefinite montrata = afe_____.
24. Esprimi sian penson per vortoj = di__.
25. Malĝoji (aŭ ĝoji) tiel, ke larmoj (akvo) fluas el la okuloj = pl_____.
26. Granda aŭtomobilo por publika transportado de pluraj personoj samtempe, ĉefe en urbo aŭ en ĝia ĉirkaŭaĵo = bu__.
27. Rapide formovi de si ion tra la aero en alian lokon = ĵe_____.
28. Globforma ludilo = pil__.

LECIONO 8

1. Estigi aŭdeblan aervibradon = so__.
2. Elektra aparato ebliganta interparoladon je distanco per starigo de komunika kanalo inter la partoprenantoj [participantes] de la interparolo = te_____.
3. Sono de parolo, kanto, krio, farata de aero elblovita el la pulmoj kaj vibrita de la laringo = vo__.
4. Manĝo normale okazanta mallonge post la nokta dormo = mat_____.
5. Manĝo normale okazanta ĉirkaŭ tagmezo: mi nur iom malfruiĝos [atrasar-me-ei] al la ta_____, sed tio ne estas grava [não é importante].
6. Manĝo normale okazanta fine de la tago: post la ves_____ niaj fratoj eliris kun la gastoj [hóspedes].
7. Restigi iun aŭ ion en akvo, fluaĵo, precipe por lavi aŭ kuraci = ba__.
8. Esti en stato de korpa kaj spirita senaktiveco, kiu ĉe la homoj ordinare okazas dum ĉiu nokto, kaj estas necesa por ripozigi la homojn kaj la bestojn = do__.
9. Amika, amata = k__.
10. Senprokraste [sem procrastinar] post tiu momento: Mi tu_ foriras.

11. Ĉiu el la apartaj ejoj de domo, disigitaj per muroj, kaj komunikiĝantaj per pordoj = ĉam_____.
12. Tre malbona (korpa) sento = dol_____.
13. Medicinisto kiu aktive kuracas homojn = kur_____.
14. Iu kuracata de medicinisto aŭ operaciata de ĥirurgiisto = paci_____.
15. Konsenti [consentir] ricevi ion, kion iu donas aŭ proponas: mi proponis al li cigaron, kiun li kun danko akc_____.
16. Veni en ion = env_____.
17. Substanco uzata por sanigi; drogo uzata kiel kuracilo: ŝi akceptis de liaj manoj kuleron da med_____.
18. Elstara osteto [ossinho], en la buŝo de homoj kaj bestoj, kiu servas por mordi kaj maĉi [mascar] la nutraĵon: la d_____ de leono estas akraj.
19. Malantaŭa parto de la homa korpo, de ŝultroj ĝis pelvo = dor__.
20. Dividi solidajn per akra ilo = tra__.
21. Manĝilo konsistanta el tenilo [cabo] kaj plateto provizita per pluraj pikiloj [espetos], servanta por piki [espetar] ion kaj levi ĝin al la buŝo = fo__.
22. Unu el la manĝiloj, konsistanta el tenilo kaj el kava parto, ovforma aŭ ronda, per kiu oni ĉerpas fluaĵojn aŭ duonsolidajn nutraĵojn = kul_____.
23. Trinkujo, precipe por malvarmaj trinkaĵoj, ordinare pli alta ol larĝa, ofte el vitro [vidro], sed ankaŭ el aliaj materialoj, foje [às vezes] kun tenilo = gl_____.
24. Glaso kun piedo: Kaj li prenis panon, kaj [...] donis al ili, dirante: tio estas mia korpo, kiu estas donita por vi; [...] sammaniere ankaŭ la kali_____ post la vespermanĝo, dirante: tiu kali_____ estas la nova interligo en mia sango [sangue], kiu estas elverŝata [derramado] por vi.
25. Trinkujo destinita por trinkado de varmaj trinkaĵoj, precipe kafo aŭ teo. Ĝi estas proksimume duonsfera, duoncilindra aŭ similforma, ordinare malalta kun larĝa malfermaĵo, anso (tenilo), kaj estas farita el porcelano, fajenco [faiança – louça de barro] aŭ alia materialo: ta__.
26. Iom kava, plata [plano, chato], malprofunda vazo, el kiu oni manĝas = tel_____.
27. Vazo farita el argilo, fajenco, porcelano, metalo aŭ alia materialo, kun aŭ sen anso, kaj ne havanta kolon = bov__.
28. Ornamento kapvesto de reganto = kro__.
29. Malinterne: mi staras ek_____ la domo kaj li estas interne.
30. Pasante apude = pre__.
31. Ĝis la nuna momento: la sukceso ank_____ ne estas certa.
32. Plene, komplete, senescepte [sem exceção]: mi estas tu__ trankvila.
33. Havanta korpon, organaron, menson [mente], kiuj bone kaj normale funkcias: Se mi estus sa__, mi estus feliĉa.
34. Loko taŭga [apropriado] por naĝo: naĝ_____.
35. Kiu plaĉas kaj plezurigas: la vizaĝo de tiu infano estas agr_____; lia vizito estis al mi tre agr_____.

36. Sportludo, en kiu du aŭ kvar ludantoj per specialaj batiloj (rakedoj) alterne sendas pilketon trans mezan reton [rede] al la kontraŭa parto de la ludejo = ten_____.
37. Sin amuzi, sin distri [distrair], agante [agindo, fazendo], ne por ia utilo, sed por nura plezuro de agado [ação] = lu__.
38. Depost nun; ekde nun; senplie; senalie; sen plua atendo: mi j__ havas mian ĉapelon, nun serĉu vi vian; j__ estas tempo iri domon.
39. Sidi sur iranta besto (ĉevalo, azeno, kamelo,...); sidi sur biciklo kaj veturi: kiu kuraĝas ra_____ sur leono?
40. Besto kvarpieda, kiun homo kutime uzas por rajdi = ĉev_____.
41. La hela parto de diurno [dia (as 24 horas)], la tempospaco dum kiu la suno, de sia leviĝo ĝis sia subiro, prilumas koncernan parton de la tero: mi veturis du ta_____ kaj unu nokton.
42. Tiu parto de la diurno, dum kiu la suno estas sub horizonto kaj ne lumas al ni: en la no_____ ni vidas la palan lunon kaj la belajn stelojn.
43. La nuna tago; ĉi tiu tago = hod_____.
44. Alkohola trinkaĵo, ekstraktita el fermentintaj vinberoj: la v__ gajigas la koron de la homo.
45. Korpe aŭ spirite peni por produkti aĵon, plenumi taskon [cumprir tarefa], rezultigi efikon [feito] = lab_____.
46. Bestoj kovritaj de plumoj, kun du piedoj, flugiloj [asas], naskantaj ovojn, el klaso de vertebruloj = bi_____.
47. Sin movi en aero, kiel birdo aŭ insekto; sin movi en aero per aparato = fl_____.
48. Dombesto apartenanta al tiu genro, devenanta de lupo [lobo], kun multaj rasoj, uzata precipe por gardado kaj ĉasado: hu_____ estas plej bona amiko de homo.
49. Malhavi ion necesan: mi bez_____ monon, ripozon...

LECIONO 9

1. Plenumi [desempenhar, cumprir] la propran difinitan taskon, parolante pri organo, maŝino kaj ĝenerale ĉiu ajn ilo aŭ organizo: la maŝino ne plu bone fun_____.
2. Stato de la atmosfero = vet_____.
3. Donanta aŭ ricevanta vivan lumon, tre luma, lumplena: la varma kaj he___ radio de l' suno.
4. Profesiulo, kiu kolektas novaĵojn aŭ aliajn informojn, kaj prezentas ilin en gazeto aŭ alia amasinformilo = ĵu_____.
5. Viro ligita al virino aŭ alia viro per ceremonio (geeziĝo) aŭ kontrakto por vivi kune = e_____.
6. Forte inklini al ia ago, pro ofta [freqüente] ripetado: li kut_____ fumi pipon [cachimbo] post tagmanĝo.
7. Samnivela parto de domo: ni levadis nin ĉiam pli kaj pli alte ĝis la kvara eta_____.
8. Ne je la flanko [lado] de la koro: La plimulto de la homoj skribas per sia dek_____ mano.

9. Demanda senfleksia pronomo, signifanta „de kiu, de kiuj?“ kaj montranta la apartenecon: k___ ĵurnalo tio ĉi estas? – Ĝi estas mia.
10. Estanta en alta loko aŭ en la plej alta loko: Ŝi staras sur la su___ parto de ŝtuparo.
11. Sin vidigi, ekmontriĝi [mostrar-se], fariĝi videbla: iu nekonata [desconhecido] ap___ is ĉe la pordo; la unuaj floroj ap___ as en la ĝardeno.
12. Ne esti plu, ne agi plu, ne daŭri plu, interrompiĝi: la bruo [barulho] ĉ___ por unu momento.
13. Ne tute, ne plene; iomete malpli ol: 59 minutoj estas pre___ unu horo.
14. Forte, intense aŭdebla: la ___ voĉo.
15. Rigardi ĉirkaŭ si, al diversaj direktoj: Li ĉir___ kaj vidante, ke li estis sola, malfermis la pordon mallaŭte.
16. Trovi [encontrar] iun irante kontraŭdirekte al li: hieraŭ mi renk___ vian filon.
17. Diferenca, malsama: li estas tute al___ ol li estis; la rezultato estis tute al___ ol ni esperis.

LECIONO 10

1. Prepari nutraĵon, elmetante ĝin al varmego por igi ĝin manĝebla: ku___.
2. Malfaciligi aŭ malhelpi ies movojn; maloportuni al iu, malkomfortigi iun: tiu senĉesa bruo ĝe___ min.
3. Loko en ĉambro, kie povas esti fajro [fogo] sen danĝero = ka___.
4. Konstruo pli alta ol dika, kiu konsistigas la flankojn de domo, ĉirkaŭas spacon aŭ dividas ejon = mu___.
5. Du interligitaj homoj; duo de samspecaj aferoj: p___ da ŝuoj, da gantoj...
6. Komforta seĝo [cadeira] kun dors- kaj brakapogilo [apoio para as costas e braços], brakseĝo = fot___.
7. Mamulo simila al homo = si___.
8. Tio, kion oni volas, ke okazu; tio, al kio oni volas veni; tio, kion oni volas atingi: la libro tute taŭgas por sia ce___.
9. Ne foriri, ne malaperi, estadi en koncerna loko: res___ kun leono estas danĝere.
10. Ebleco [possibilidade] de malbono, de malfeliĉo: tiam la estonteco [futuro] de nia afero estos absolute ekster dan___.
11. (pri organizitaj estaĵoj [seres]) lomo post iom disvolviĝi, pligrandiĝi ĝis normala mezuro: kre___ plantoj, haroj, bestoj...
12. Lasta parto de io, en tempo aŭ spaco: de la komenco ĝis la f___.
13. Tre malbona, kiu kaŭzas timon [medo] = ter___.
14. Konforma al la realo, malfalsa: ve___ rakonto.
15. Granda, longedaŭra katastrofo: la maŝino povas esti liberigilo aŭ pla___ por la homaro [humanidade].
16. Atingi: la morto tr___ lin subite; malfeliĉo tr___ lin; multe da suferoj kaj mizero tr___ tiam la hebreojn; stranga okazo min tr___.

17. Laŭtigi la voĉon por komprenigi al iu, ke li devas veni: ne vo___ diablon, ĉar li povas aperi.
18. Senti malagraban senton, kaŭzatan de efektiva aŭ imaga minacanta [ameaçador] danĝero aŭ malbono, kiun oni deziras eviti: Ni ĉiuj ti___ la doloron kaj la morton.
19. Porti kun si, sur si unu aŭ plurajn objektojn: bonvolu kun___ kun mi la tablon supren.
20. Veni ĝis dezirata loko; veni ĝis dezirata rezulto; sukcesi tuŝi ion, kiu estas malproksima: etendante [esticando] la brakon, li ati___ la pomon.
21. Ĉesi agi, iri, moviĝi ktp: la soldatoj hal___ post longa marŝado; jam de hieraŭ mia horloĝo hal___.
22. Kiam ni parolas kun reĝo aŭ reĝino, ni vokas ilin: “Via maj___.”
23. Esperantigita nomo de “Internet” = ___.
24. Meblo [móvel] konsistanta el plato subportata de unu aŭ pluraj kruoj (aŭ piedoj): la libro estas sur la ta___.

LECIONO 11

1. En grado aŭ kvanto supera je iu alia: ĉu vi deziras ___ da pano?; la papero estas tre blanka sed la neĝo estas ___ blanka; lakto estas ___ nutra, ol vino; li amas lin ___, ol sin mem; ne estas permesite al mi ___ diri; diru nenion ___ pri tio ĉi.
2. Adv. esprimanta kvanton aŭ gradon superan al ĉiuj aliaj: ŝi estis unu el la ___ belaj knabinoj, kiujn oni povis trovi.
3. Ne alia homo, sed tiu homo: mi aŭdis tion de li m___ = mi aŭdis tion de li, ne de iu alia; mi m___ faris tion = mi ne petis, ke iu alia faru tion, sed mi faris
4. Flugmaŝino, kies helico samtempe levas la maŝinon kaj antaŭenmovas ĝin = he___.
5. Montri, kiu estas iu aŭ kio estas io; vidigi aŭ aŭdigi (teatraĵon, spektaklon,...) = prez___.
6. Plene preparita; disponebla por tuja uzo: la tagmanĝo estas pr___; ŝi havas pr___ respondon por ĉiu demando.
7. Prepozicio montranta objekton, malinterne de kiu staras alia objekto: mi staras ek___ la domo kaj li estas interne; (figure) la estonteco de nia afero estas absolute ek___ danĝero.
8. Ekpreni, tiel, ke la kaptajo aŭ kaptito ne plu povas foriri: pasero [pardal] ___ tita estas pli bona, ol aglo [águia] ___ tota.
9. Rekonsciigi el dormo: ĉiumatene mi ve___ kun ĉagreno [desgosto].
10. Fariĝi nevidebla, ne plu esti videbla: ili malap___ kiel vaporo.
11. Eventuale, povas esti ke, povas esti aŭ ne esti, okazi aŭ ne okazi: eb___ mi povos vin helpi.
12. Neakompanata, ne estanta kun aliaj, izola: kelkfoje mi ŝatas promeni so___.
13. Maŝino, kiu rapide kudras = ku___.
14. Meti en pakon [pacote, embrulho] = en___.
15. Fermentinta trinkaĵo el malto, lupolo, akvo kaj foje kun aliaj aldonaĵoj = bi___.

VORTARO

Estude algumas das palavras que foram apresentadas nessa revisão:

estro: chefe	rado: roda	karesa: carinhoso	fluaĵo: fluido, líquido
streĉo: tensão	koni: conhecer	enŝlosi: trancar, prender	bastoneto: pequeno bastão
veturilo: veículo	ebligi: possibilitar	premi: pressionar, apertar	taŭga: conveniente
montri: mostrar	mezuro: medida	ago: ação	agi: agir
lusko: luxo	ligno: madeira	tabulo: tábua	teni: ter
sendi: enviar	tuto: totalidade	aparta: à parte, separado, particular	vidpunkto: ponto de vista
Usono: Estados Unidos	daŭri: continuar	ofte: freqüentemente	vido: visão
surfaco: superfície	teĥniko: tecnologia	tuŝi: tocar	nekonata: desconhecido
antaŭa: dianteiro	enhavi: conter	cerbo: cérebro	sentumo: sentido
kava: côncavo	kunigi: ligar	supera: superior	preni: pegar
malfermaĵo: abertura	lasi: permitir	eniro: entrada	eliro: saída
faldi: dobrar	kuŝi: deitar	unuo: unidade	parolado: fala
skribado: escrita	haŭto: pele	mamulo: mamífero	ŝlosi: chavear
ŝlosilo: chave	bezono: necessidade	gluti: engolir	ŝpruciĝi: jorrar, esguichar
froti: esfregar	polvo: pó	enverŝiĝi: desaguar	verŝi: despejar, derramar
lumi: brilhar	amaso: multidão, pilha	jesado: afirmação	klino: inclinação
voĉorganoj: órgãos da voz	lerteco: habilidade	ebleco: possibilidade	frapo: pancada
kruda: cru	maniko: manga (de roupa)	mango: manga (fruta)	estigi: instigar, causar
resti: ficar	alveni: chegar	partopreni: participar	gasto: hóspede
prokrasti: procrastinar	osto: osso	maĉi: mascar	tenilo: cabo
pikilo: espeto	piki: espetar	foje: às vezes	sango: sangue
elverŝi: derramar	fajenco: faiança (louça de barro)	plata: plano, chato	escepto: exceção
menso: mente	reto: rede	distri: distrair	diurno: dia (de 24 horas)
efiko: efeito	lupo: lobo	plenumi: cumprir, desempenhar	pipo: cachimbo
flanko: lado	trovi: encontrar	fajro: fogo	seĝo: cadeira
brakapogilo: apoio para os braços	apogi: apoiar	estaĵo: ser	timo: medo
homaro: humanidade	pasero: pardal	aglo: água	ĉagreno: desgosto
pako: pacote, embrulho			

RESPONDOJ DE LA REVIZIO

LECIONO 1

1. Bonan matenon – Bonan tagon – Bonan vesperon – Bonan nokton.
2. Reĝo – reĝino – princo – princino (ou: reĝido – reĝidino)
3. Dankon – Nedankinde
4. instruisto
5. lernanto
6. komprenas
7. knabo – knabino
8. volas

LECIONO 2

1. forta	2. kuraĝa	3. saĝa	4. granda	5. domo
6. palaco	7. ĉemizo	8. sako	9. mapo	10. sandviĉo
11. motorciklo	12. komputilo			

LECIONO 3

1. ĝardeno – ĝardenisto	2. rigardi	3. vinbero	4. pruno
5. ŝatas	6. Ankaŭ	7. paĉjo	8. panjo
10. kelnero	11. Bonvolu	12. salato	13. suko
15. akvo	16. ridi	17. kalkuli	18. arbusto
20. scii	21. ami	22. ambaŭ	23. forkuri
25. do	26. aresti	27. malliberejo	28. soldato
30. nomo – nomoj	31. aĝo	32. profesio	33. forporti
35. kajero	36. plumo	37. kraĵono	38. skrapgumo
40. nun		39. manĝi	

LECIONO 4

1. kosmo	2. kosmoŝipo	3. foriri	4. malfermis	5. horloĝo
6. bongusta	7. malplena	8. serĉi	9. manĝaĵo	10. vendisto
11. frukto	12. biciklo	13. parki	14. maŝino	15. ĝis – ĝis
16. gustumi	17. Terure	18. budo	19. fuĝi	20. forporti
21. porti	22. amiko	23. letero	24. leterportisto	25. frato
26. filon – filinon	27. vidi			

LECIONO 5

1. nu	2. kie	3. ĉi	4. intervjui	5. biciklisto
6. el – el	7. lando – landojn	8. veni – venas	9. nun	10. ĉesi
11. iri – iradis	12. for – For – for	13. halti – haltis	14. rigardi	15. aŭskulti
16. ekrano	17. kisi	18. aperi – aperis	19. korpo	20. kapo
21. okulo	22. orelo	23. buŝo	24. kolo	25. ŝultro
26. brako	27. kubuto	28. mano	29. kruro	30. piedo
31. pordo	32. preni	33. manĝi	34. paŝi	35. flari
36. vidi	37. aŭdi	38. fleksi	39. literumi	40. vorto
41. urbo	42. haro – haroj			

LECIONO 6

1. kun	2. pli	3. super	4. stango	5. libera
6. varma	7. sata	8. sed	9. soifa	10. trinkas
11. akvo	12. ŝviti	13. duŝi	14. seka	15. viŝi

16. surmeti	17. laca	18. ripozi	19. stari	20. fali
21. apud	22. rivero	23. fartas	24. kvankam	25. suno – suno
26. luno	27. nubo	28. stelo		

LECIONO 7

1. aŭdi	2. kapjesi	3. paroli	4. provi	5. povo
6. kuri	7. bati	8. okazis	9. produkti	10. naĝi
11. robo	12. rava	13. plaĉa	14. kanti	15. spiri
16. muskolo	17. artikoj	18. gimnastiko	19. kaŝi	20. statuo
21. pluvos	22. atendi	23. afero	24. diri	25. plori
26. buso	27. ĵeti	28. pilko		

LECIONO 8

1. soni	2. telefono	3. vocô	4. matenmanĝo	5. tagmanĝo
6. vespermanĝo	7. bani	8. dormi	9. kara	10. tuj
11. ĉambro	12. doloro	13. kuracisto	14. paciento	15. akceptis
16. enveni	17. medikamento	18. dento	19. dorso	20. tranĉi
21. forko	22. kulero	23. glaso	24. kalikon – kaliko	
25. taso	26. telero	27. bovlo	28. krono	29. ekster
30. preter	31. ankoraŭ	32. tute	33. sana	34. naĝado
35. agrabla – agrabla	36. teniso	37. ludi	38. jam – jam	39. rajdi
40. ĉevalo	41. tagojn	42. nokto	43. vino	45. labori
46. birdoj	47. flugi	48. hundo	49. bezonas	

LECIONO 9

1. funkcias	2. vetero	3. hela	4. ĵurnalista	5. edzo
6. kutimas	7. etaĝo	8. dekstra	9. kies	10. supra
11. aperis – aperas	12. ĉesis	13. preskaŭ	14. laŭta	15. ĉirkaŭrigardi
16. renkontis	17. alia – alia			

LECIONO 10

1. kuiru	2. ĝenas	3. kameno	4. muro	5. paro
6. fotelo	7. simio	8. celo	9. resti	10. danĝero
11. kreskas	12. fino	13. terura	14. vera	15. plago
16. trafis – trafas(-is) – trafis – trafis(-as)	17. voki	18. timas	19. kunporti	
20. atingis	21. haltis – haltis	22. majesto	23. Interreto	24. tablo

LECIONO 11

1. pli – pli – pli – pli – pli – pli	2. plej	3. mem – mem	4. helikoptero	5. prezenti
6. preta – pretan	7. ekster – ekster	8. kaptita – kaptota	9. vekiĝas	10. malaperis
11. eble	12. sole	13. kudromaŝino	14. enpaki	15. biero

VOCABULÁRIO GERAL ESPERANTO – PORTUGUÊS / PORTUGUÊS – ESPERANTO

Este vocabulário consiste em quase todas palavras que estudamos no nosso curso. Ao todo, incluindo vocábulos derivados, estão listadas cerca de 850 palavras do esperanto para o português e quase 900 do português para o esperanto. Porém, caso você tenha obtido sucesso ao fazer o curso, significa que o número de palavras que você conhece pode ser multiplicado muitas vezes, já que a formação de palavras em Esperanto conta com um sistema de afixos e terminações lógicas e regulares.

ESPERANTO – PORTUGUÊS

abelo: abelha	angle: em inglês	bati: bater	bovlo: tigela	ĉi tio/tio ĉi: isto	distri: distrair
aĉeti: comprar	ankaŭ: também	bela: belo, bela	brakapogilo: apoio para os braços	ĉielo: céu	diurno: dia (de 24 horas)
adreso: endereço	ankoraŭ: ainda	besto: animal	brako: braço	ĉikaŭrigardi: olhar em volta	do: pois, então, portanto
aero: ar	antaŭ ol: antes de	bezoni: necessitar, precisar	brakumo: abraço	ĉina: chinês	dolĉa: doce
afable: afavelmente	antaŭa: dianteiro	bezono: necessidade	brili: brilhar	Ĉinio: China	dolori: doer
afero: coisa	antaŭen: em frente, ante, antes	bicikli: andar de bicicleta	bruna: marrom	ĉirkaŭ: cerca de, aproximadamente	doloro: dor
aĝa: velho	aparta: à parte, separado, particular	biciklisto: ciclista	buso (aŭtobuso): ônibus	ĉiu: cada, todo	dometo: casinha
agi: agir	aparteni: pertencer	biciklo: bicicleta	buŝo: boca	ĉiuj: todos, todas	domo: casa
aglo: águia	aperi: aparecer	biero: cerveja	celi: visar, ter em vista, objetivar	ĉu: partícula interrogativa; por acaso...?	donaco: presente, doação
ago: ação	apogi: apoiar	bildo: figura	celo: objetivo	danci: dançar	doni: dar
aĝo: idade	aprilo: abril	birdo: pássaro	Celsio – Celsius	danĝero: perigo	dormi: dormir
agrabla: agradável	apud: perto de	blanka: branco	cent: cem	danki: agradecer	dormoĉambro: quarto de dormir
akcepti: aceitar	arbusto: arbusto	blovi: soprar	cerbo: cérebro	dankon: obrigado	dorsdoloro: dor nas costas
akiri: adquirir	aresti: prender	blua: azul	certe: certamente	daŭri: continuar	dorso: costas, dorso
akra: afiado	arĝento: prata	bluzo: blusa	ĉagreno: desgosto	daŭrigo: continuação	doto: dote
akrobati: fazer acrobacias	artiko: articulação	bona: bom	ĉambro : quarto	dek: dez	du: dois
akrobato: acrobata	atendi: esperar	bonan matenon: bom dia, boa manhã	ĉapelo: chapéu	dekduo: dúzia	dua: segundo
akvo: água	atingi: alcançar, atingir	bonan nokton: boa noite (na despedida)	ĉapo: boné, touca	dekstra: direita	dum: durante
akvorezervo: reserva de água	aŭ: ou	bonan tagon: boa tarde, bom dia (o dia inteiro)	ĉar: porque	dentdoloro: dor de dente	duŝi: lavar, lavar de ducha
al: a, para	aŭdi: ouvir	bonan vesperon: boa noite (no encontro)	ĉaso: caça	dento: dente	eble: talvez, possivelmente
alia: outro, outra	aŭgusto: agosto	bone: bem	ĉe: em	devigi: obrigar	ebleco: possibilidade
alporti: trazer	aŭskulti: escutar	boneco: bondade	ĉe: em, junto a	deziri: desejar	ebli: possibilitar
alta: alto	aŭtobuso (buso): ônibus	bonege: excelente	ĉefa: principal	dika: gordo, gorda	eĉ: até, até mais, ainda
alveni: chegar	aŭtuno: outono	bongusta: gostoso, saboroso	ĉefe: principalmente	diligenta: diligente	edzigi: casar, fazer alguém marido
amaso: multidão, pilha, grande quantidade	avo: avô	bonvolu: por favor	ĉefurbo: capital	diligente: diligentemente	edziĝi: casar-se, tornar-se marido
ambaŭ: ambos	babili: conversar	botelo: garrafa	ĉemizo: camisa	dimanĉo: domingo	edzino: esposa
ami: amar	baldaŭ: logo, em breve		ĉerpi: apanhar (líquido)	Dio: Deus	edziniĝi: casar, fazer alguém esposa
amiko: amigo	banĉambro: banheiro		ĉesi: cessar, parar	diri: dizer	geedziĝi: casar-se (ambos os sexos)
angla: inglês	bani: banhar		ĉevalo: cavalo		edzo: esposo
	bastoneto: pequeno bastão		ĉi tie/tie ĉi: aqui		

efiko: efeito	filino: filha	glaciajo: sorvete	infano: criança	kies: de quem	kulero: colher
ege: extremamente	filo: filho	glaso: copo	instruisto: professor	Kio okazas?: O que está	kun: com
ek: vamos! vai!	finfine: finalmente	glate: facilmente, sem barreiras	interreto: internet	acontecendo?	kune: junto
ekrano: tela, ecrã	finiĝi: terminar	gluti: engolir	intervjui: entrevistar	kio: o que	kunigi: ligar
ekstero: exterior	fino: fim	golfo: golfe	io: algo, alguma coisa	kiom da: quantos, que quantidade	kunporti: trazer, conduzir
ekster: fora de, no exterior de	fino: fim	Gondolando: nome de um lugar	iom da: um pouco de	de	kuracisto: médico
ekveturi: partir (de viagem), iniciar	fiŝaĵo: peixe (partes para comer)	fictício	iri: ir	Kioma horo estas?: Que horas são?	kuraĝo: corajoso
viagem	fiŝo: peixe	grado – grau	iu: alguém	kioma: que, qual (ordinal)	kuraĝe: bravamente, corajosamente
ekzemple: por exemplo	flanko: lado	granda: grande	iujoje: algumas vezes	kisi: beijar	kuri: correr
el: de (indica origem)	flari: cheirar	griza: cinza	ja: na verdade, sem dúvida	kiu: quem, qual	kuŝi: estar deitado
elekti: escolher	flava: amarelo	gumo: borracha	jako: jaqueta	klino: inclinação	kutimi: costumar
eliro: saída	flegisto: enfermeiro	gustumi: experimentar, provar	jam: já	knabino: menina	kvankam: apesar de, embora
elparolo: pronúncia	fleksi: flexionar	ĝardenisto: jardineiro	januaro: janeiro	knabo: menino	kvar: quatro
elverŝi: derramar	floro: flor	ĝardeno: jardim	jaro: ano	kolo: pescoço	kvin: cinco
en ordo: em ordem	fluaĵo: fluido, líquido	ĝemeloj: gêmeos	je la sepa horo: às sete horas	kolombo: pombo	la: o, a, os, as (artigo definido)
enhavi: conter	flughaveno: aeroporto	ĝenerale: geralmente	je: preposição de sentido indefinido	koloro: cor	labori: trabalhar
eniri: entrar	flugj: voar	ĝeni: incomodar	(às, ao, a, etc.)	koltuko: cachecol	laboro: trabalho
eniri: entrar	foje: às vezes	ĝi: ele/ela (pronome neutro)	jen: eis	kompatinda: pobre, miserável	laca: cansado
eniro: entrada	for: embora	ĝis revido: até a vista	jesado: afirmação	kompreni: compreender	lakto: leite
enpaki: empacotar	foriri: ir embora	ĝis: até	julio: julho	komputilo: computador	lando: país, terra
enŝlosi: trancar, prender	forko: garfo	ĝoja: feliz	juna: jovem	koni: conhecer	lasi: permitir
enveni: entrar	forkonduki: levar para longe	ĝoji: alegrar-se	junio: junho	konstrasto: contraste	lasta: último
enverŝiĝi: desaguar	forkuri: fugir	ĝuste: justamente	ĵaŭdo: quinta-feira	kontraŭ: contra	laŭ: de acordo com, segundo
escepto: exceção	forpeli: afugentar, expulsar	halo: alô	ĵeti: atirar, lançar, jogar	kontrolado: controle, vistoria	laŭta: alto (som)
esperante: em esperanto	forporti: levar para longe	halti: parar	ĵurnalista: jornalista	kopio: cópia	legi: ler
esperanto: aquele que tem	forta: forte	haltigi: fazer parar, parar (alguém,	kafo: café	korbojloko: basquete	leono: leão
esperança, aquele que espera	fotelo: poltrona	algo)	kaj: e	koro: coração	lernanto: estudante, aluno
espereble: com esperança	frapo: pancada	haro: cabelo	kajero: caderno	korpo: corpo	lerni: aprender
estaĵo: ser (subst.)	fratino: irmã	haŭto: pele	kaliko: cálice	korpopartoj: partes do corpo	lerteco: habilidade
esti: ser, estar	frato: irmão	haveno: porto	kalkuli: calcular	kosmo: cosmo, espaço	letero: carta
estigi: instigar, causar	fraŭlino: moça, senhorita	havi: ter	kameno: chaminé, lareira	kosmoŝipo: nave espacial	leterportisto: carteiro
estro: chefe	fremda: estrangeiro	hejmen: para casa	kanti: cantar	kosti: custar	li: ele
etaĵo: andar, piso	freŝa: fresco	hejmo: casa, lar	kapablo: capacidade	krajono: lápis	lia: seu, sua, dele
evoluo: evolução	froti: esfregar	hela: claro, luminoso, brilhante	kapdoloro: dor de cabeça	kredi: acreditar	libera: livre
fajenco: faiança (louça de barro)	frukto: fruta	heliĝi: ficar claro	kapjesi: afirmar com a cabeça	krei: criar	libro: livro
fajro: fogo	fruktobudo: fruteira, tenda de frutas	helikoptero: helicóptero	kapo: cabeça	kreski: crescer	ligno: madeira
fakte: de fato	fuĝi: fugir	helpi: ajudar	kapti: capturar, pegar	krii: gritar	lingvo: língua
faldi: dobrar	funkcii: funcionar	hieraaŭ: ontem	kara: querido, querida, caro, cara	krono: coroa	literumi: soletrar
fali: cair	gaja: alegre, gaio	hodiaŭ: hoje	karesa: carinhoso	kruĉo: cântaro	loĝejo: morada, casa
Farenhejto: Farenheit	gambo: perna, gâmbia (femuro +	homaro: humanidade	kaŝi: esconder	kruda: cru	loĝi: morar
fari – fazer	kruro = gambo)	honesteco: honestidade	kava: côncavo	kruro: perna	longanto: habitante
fari: fazer	ganto: luva	horloĝo: relógio	kelkaj: algumas, alguns	kt. : kaj tiel plu, e assim por diante,	ludado: jogada, partida
fariĝi: tonar-se	gardisto: guarda	horo: hora	kelnero: garçom	etc. (lê-se: ko-to-po)	ludejo: lugar para jogar
farti: estar, ir (de saúde)	gasto: hóspede	hundo: cachorro, cão	kial: por que	kubuto: cotovelo	ludi: jogar, brincar
fazeolo: feijão	geedziĝi: casar-se (ambos os sexos)	hura: viva!	kiam: quando	kudri: costurar	ludo: jogo
februaro: fevereiro	gefratoj: irmãos	ial: por alguma razão	kie: onde	kudromaŝino: máquina de costura	lumi: brilhar
feino: fada	generalo: general	ili: eles	Kiel vi fartas?: Como você vai?	kuirado: cozinhamento	lundo: segunda-feira
ferioj: férias	gepatroj: pais	imagi: imaginar	kiel: como	kuirejo: cozinha	luno: lua
fiera: orgulhoso	gimnastiko: ginástica	indo: mérito, dignidade	kien: aonde	kuiro: cozinhar	lupo: lobo

lusko: luxo	mia: meu, minha	ofte: frequentemente	pipo: cachimbo	pseŭdo: pseudo	sekvi: seguir
maĉi: mascar	mielo: mel	ok: oito	plaĉa: agradável	pulovero: blusa de lã, pulôver	semajno: semana
majesto: majestade	mil: mil	okazi: ocorrer, acontecer	plaĉi: agradar	punkto: ponto	semajnotago: dia da semana
majo: maio	miljaro: milênio	oktobro: outubro	plago: praga	rado: roda	senĉese: incessantemente
malalta: baixo	miliono: milhão	okulo: olho	plaĝo: praia	rajdi sur ĉevalo (rajdi ĉevalon, per ĉevalo): andar de cavalo	sendi: enviar, mandar
malaperi: desaparecer	mirinda: maravilhoso	okupo: ocupação	plata: plano, chato	rajdi: andar (de cavalo, bicicleta, etc)	sentumo: sentido
malbongusta: ruim	miro: admiração, pasmo	onklo: tio	plej: mais (superlativo)	rano: rã	sep: sete
maldekstra: esquerda	moda: chique, da moda	opinio: opinião	plena: cheio, pleno	rapide: rapidamente	septembro: setembro
malfacile: difícil	monato: mês	oportuna: cômodo, oportuna,	plenumi: cumprir, desempenhar	rava: encantador	serĉi: procurar
malfermaĵo: abertura	mondo: mundo	propicio	pli kaj pli: mais e mais, cada vez mais	redoni: devolver, dar de volta	servema: serviçal
malfermi: abrir	mono: dinheiro	oranĝa: laranja (adj.)	pli... ol: mais... do que	ree: outra vez, de novo	ses: seis
malfrue: tarde	montri: mostrar	oranĝo: laranja (subst.)	pli: mais (comparativo)	reĝido: príncipe	sezono: estação (do ano)
malgranda: pequeno	montriĝi: mostrar-se, explicar	orelo: orelha	plori: chorar	reĝino: rainha	sia: seu (próprio), dele, dela
malheliĝi: ficar escuro, escurecer	morgaŭ: amanhã	osto: osso	plu: mais (em continuação)	reĝo: rei	simili: assemelhar-se
mallaŭta: baixo (som)	motorciklo: motocicleta	paciento: paciente	plumo: caneta	renkonti: encontrar, conhecer	simio: símio, macaco
mallaŭte: em baixo som, baixo, com pouco barulho	multekosta: caro	paĉjo: papai	pluvi: chover	resti: ficar, restar, sobrar	sinjoro: senhor
malliberejo: prisão	muro: muro, parede	pakaĵo: bagagem, pacote	polvo: pó	reto: rede	skatolo: caixa
malnova: velho	muskolo: músculo	pako: pacote, embrulho	pomo: maçã	retpoŝt-adreso: e-mail	skribado: escrita
malplena: vazio	muzikema: amante da música	pala: páldio	pordo: porta	reveni: retornar, voltar	skribmaŝino: máquina de escrever
malsana: doente	naĝado: natação	palaco: palácio	porti: carregar, portar, levar	rideto: sorriso	sodato: soldado
malsata: faminto, com fome	naĝejo: lugar para nadar, piscina	panjo: mamãe	portreto: retrato	ridi: rir	soifata: sede
malseka: molhado	naĝi: nadar	pano: pão	posedi: possuir	rido: riso	soifo: sede
malsupren: para baixo	naiva: ingênuo	pantalono: calça	post: depois de	rigardi: olhar, ver	sola: somente
malvarma: frio	naskita: nascido	papero: papel	poste: depois, em seguida,	rimarki: notar	somero: verão
mamulo: mamífero	naŭ: nove	parkhorloĝo: parquímetro	posteriormente	ripetado: repetição	soni: soar
manĝaĵo: comida	nazo: nariz	paro: par	poŝto: correio	ripozita: repousar, descansar	sono: som
manĝi: comer	nedankinde: de nada	paroli: falar	posttagmezo: tarde (depois do meio-dia)	rivero: rio	sonorilo: sino, campainha
mango: manga (fruta)	neĝi: nevar	parolado: fala	povi: poder	rizo: arroz	spekti: ver, assistir a
maniko: manga (de roupa)	neĝo: neve	parolanto: falante	pravi: ter razão	robo: vestido, robe	spiri: respirar
mano: mão	nek: nem	paroli: falar	premi: pressionar, apertar	rozo: rosa	sportema: amante dos esportes
mapo: mapa	nekonata: desconhecido	parto: parte	preni: pegar	ruĝa: vermelho	sporto: esporte
mardo: terça-feira	nenio: nada	partopreni: participar	preskaŭ: quase	rulsketi: patinar	stango: barra
maro: mar	ni imagu: vamos imaginar	pasero: pardal	preta: pronto	saĝa: esperto, sábio	stari: ficar de pé, estar de pé
marto: março	ni: nós	paŝi: caminhar, dar passos	preter: próximo, ao lado de	sako: saco, sacola	statuo: estátua
masaĝulo: tolo, burro	nigra: negro	pasi: passar	preti: estar pronto	salato: salada	stelo: estrela
maŝino: máquina	nokto: noite	pasporto: passaporte	prezenti: apresentar	saluti: saudar	stomakdoloro: dor de estômago
matenmanĝi: tomar café da manhã	noktomezo: meia-noite	patrino: mãe	pri: sobre, a respeito de	saluton: olá	stomako: estômago
matenmanĝo: café da manhã	nomo: nome	patro: pai	princino: princesa	sama: mesmo	strato: rua, estrada
matura: maduro	novembro: novembro	paŭzo: pausa	printempo: primavera	samaĝa: de mesma idade	streĉo: tensão
medikamento: medicamento	nu: então, ora, pois bem (interjeição)	pensi: pensar, achar	ripensi: refletir, pensar	sana: são, sã, saudável	sub: sob
mem: mesmo, mesma	nubo: nuvem	perlo: pérola	produkti: produzir	sandviĉo: sanduíche	subteni: amparar
memori: lembrar	nuda: nu	persiko: pêssego	profesio: profissão	sango: sangue	sufiĉe: suficientemente
menso: mente	numero: número	persona: pessoal	prokrasti: procrastinar	sata: saciado, satisfeito	sukcesi: ter sucesso, conseguir
merkredo: quarta-feira	nun: agora	persono: pessoa	promeni: passear	scii: saber	sukero: açúcar
meza: do meio	nur: somente	peti: pedir	pruvi: provar, tentar	sed: mas, porém	suko: suco
mezo: meio (centro)	nutra: nutritivo	piezo: pé	pruno: ameixa	seĝo: cadeira	suno: sol
mezuro: medida	obstina: teimoso, obstinado	piki: espetar	prunti: emprestar	seka: seco	supera: superior
mi: eu	oficiro: oficial	pikilo: espeto		sekva: próximo, seguinte	supra: de cima
		pilko: bola			

supre: acima
 sur: sobre, em cima
 surfaco: superfície
 surmeti: colocar, meter
 surtuto: casaco, sobretudo
 ŝajni: parecer
 ŝati: gostar
 ŝatokupo: passatempo, hobby
 ŝi: ela
 ŝia: seu, sua, dela
 ŝlosi: chavear
 ŝlosilo: chave soforo: motorista
 ŝprucigi: jorrar, esguichar
 ŝtofo: pano, tecido
 ŝtono: pedra
 ŝultro: ombro
 ŝuo: sapato
 ŝviti: suar, transpirar
 tablo: mesa
 tabulo: tábua

taglibro: diário
 tagmanĝi: almoçar
 tagmanĝo: almoço
 tagmezo: meio-dia
 tago: dia
 tajloro: alfaiate
 taksio: táxi
 tamen: todavia, contudo
 taso: xícara
 taŭga: conveniente
 teĥniko: tecnologia
 telefono: telefone
 telero: prato
 tempo: tempo, hora
 teni: ter
 tenilo: cabo
 tenisludejo: quadra de tênis, lugar para jogar tênis
 teniso: tênis
 ter: muito

tero: terra
 terura: terrível
 terure: terrivelmente
 tiam: então
 tie: aí, ali, lá
 tiel: assim, deste modo
 timi: temer, ter medo
 timo: medo
 tio ĉi/ĉi tio: isto
 tio: isto, aquilo
 trafi: atingir
 trajno: trem
 tranĉi: cortar
 tranĉilo: faca
 tre: muito
 tri: três
 tria: terceiro
 trinki: tomar, beber
 tro: demais
 trovi: encontrar, achar

tuj: logo, imediatamente
 tuŝi: tocar
 tuta: todo
 tute: totalmente, absolutamente
 tuto: totalidade
 unu: um
 unua: primeiro
 unue: primeiramente
 unuo: unidade
 unusola: somente um(a)
 urbo: cidade
 Usono: EUA
 varma: quente
 ve: ai; que desgraça
 vegetara: vegetariano
 vegetarano: vegetariano
 vegetare: vegetarianamente
 vekhorloĝo: relógio despertador
 vekti: acordar
 vektiĝi: acordar-se

vendisto: vendedor
 vendredo: sexta-feira
 veni: vir
 venontjare: ano que vem
 vera: verdadeiro
 verda: verde
 vere: verdadeiramente, na verdade
 verpermanĝi: jantar
 verŝajne: provavelmente
 verŝi: despejar, derramar
 vestaĵo: veste, roupa
 vetero: tempo, condição
 meteorológica
 veturilo: veículo
 vi: você
 via: teu, tua, seu, sua
 viando: carne
 vico: fila
 vidi: ver
 vido: visão

vidpunkto: ponto de vista
 vidvino: viúva
 vilaĝo: aldeia
 vinbero: uva
 vino: vinho
 vintro: inverno
 virino: mulher
 viro: homem
 viŝi: secar
 vizaĝo: rosto
 vizo: visto (em documentos)
 voĉo: voz
 voĉorganoj: órgãos da voz
 vojaĝi: viajar
 vojaĝo: viagem
 voki: chamar
 voli: querer
 vorto: palavra

PORTUGUÊS – ESPERANTO

à parte, separado, particular: aparta
 a, para: al
 abelha: abelo
 abertura: malfermaĵo
 abraço: brakumo
 abril: aprilo
 abrir: malfermi
 absolutamente, totalmente: tute
 ação: ago
 aceitar: akcepti
 achar: trovi
 acima: supre
 acontecer, ocorrer: okazi
 acordar: vekti
 acordar-se: vektiĝi
 acordo > de acordo com: laŭ
 acreditar, crer: kredi
 acrobata: akrobato
 açúcar: sukero
 admiração, pasmo: miro

adquirir: akiri
 aeroporto: flughaveno
 afavelmente: afable
 afiado: akra
 afirmação: jesado
 afirmar com a cabeça: kapjesi
 afugentar: forpeli
 agir: agi
 agora: nun
 agosto: aŭgusto
 agradecer: plaĉi
 agradável: agrabla, plaĉa
 agradecer: danki
 água: akvo
 água: aglo
 aí, ali, lá: tie
 ai; que desgraça: ve
 ainda: ankoraŭ
 ajudar: helpi
 alcançar, atingir: atingi

aldeia: vilaĝo
 alegrar-se: ĝoji
 alegre, gaio: gaja, feliĉa
 alfaiate: tajloro
 algo, alguma coisa: io
 alguém: iu
 algumas vezes: iufoje
 alguns: kelkaj
 ali, aí, lá: tie
 alia: outro
 almoçar: tagmanĝi
 almoço: tagmanĝo
 alô: halo
 alto (som): laŭta
 alto: alta
 amanhã: morgaŭ
 amante da música: muzikema
 amante dos esportes: sportema
 amar: ami
 amarelo: flava

ambos: ambaŭ
 ameixa: pruno
 amigo: amiko
 amparar: subteni
 andar (de cavalo, bicicleta, etc.): rajdi
 andar de bicicleta: bicikli
 andar de cavalo : rajdi sur ĉevalo, rajdi ĉevalon, ...per ĉevalo
 andar, piso: etaĝo
 animal: besto
 ano: jaro > no ano que vem:
 venontjare
 antes de: antaŭ ol
 aonde: kien
 apanhar (líquido): ĉerpi
 aparecer: aperi
 apertar, pressionar: premi
 apesar de, embora: kvankam
 apoiar: apogi

apoio para os braços: brakapogilo
 aprender: lerni
 apresentar: prezenti
 aproximadamente, cerca de: ĉirkaŭ
 aqui: ĉi tie/tie ĉi
 ar: aero
 arbusto : arbusto
 arroz: rizo
 articulação: artikio
 às vezes: foje
 assemelhar-se: simili
 assim, deste modo: tiel
 assistir a, ver: spekti
 até a vista: ĝis revido
 até, até mais, ainda: eĉ
 até: ĝis
 atingir: trafi
 avô: avo
 azul: blua
 bagagem, pacote: pakaĵo

baixo (som): mallaŭta
 baixo > em baixo som: mallaŭte
 baixo: malalta
 banhar: bani
 banheiro: banĉambro
 barra: stango
 basquete: korbopilko, korbopilado
 bastão: bastono > pequeno bastão:
 bastoneto
 bater: bati
 beber, tomar: trinki
 beijar: kisi
 belo, bela: bela
 bem: bone
 bicicleta: biciklo
 blusa de lã, pulôver: pulovero
 blusa: bluzo
 boa noite (na despedida): bonan nokton

boa noite (no encontro): bonan vesperon	carne: viando	como: kiel	de nada: nedankinde	durante: dum	estar de pé, ficar de pé: stari
boa tarde, bom dia (o dia inteiro): bonan tagon	caro (preço): multekosta	cômodo, oportuno, propício: oportuna	de novo, outra vez: ree, denove	dúzia: dekduo	estar pronto: preti
boca: buŝo	caro(a), querido(a): kara	comprar: aĉeti	de quem: kies	e: kaj	estar, ir (de saúde): farti
bola: pilko	carregar, portar, levar: porti	computador: komputilo	de: de, el (indica origem)	efeito: efiko	estar, ser: esti
bom dia, boa manhã: bonan matenon	carro: aŭtomobilo	carta: letero	deitado > estar deitado: kuŝi	eis: jen	estátua : statuo
bom: bona	câncavo: kava	carteiro: leterportisto	dela, seu, sua: ŝia	ela: ŝi	este: ĉi tiu/tiu ĉi
bondade: boneco	conduzir, trazer: kunporti	casa: domo, hejmo > para casa: hejmen, domen	dele, seu, sua: lia	ele/ela (pronome neutro): ĝi	estômago: stomako
boné, touca: ĉapo	conhecer: koni	casaco, sobretudo: surtuto	demais: tro	ele: li	estrada: strato
borracha: gumo, skrapgumo, frapgumo	constraste: konstrasto	casinha: dometo	dente: dento	eles: ili	estrangeiro: fremda
braço: brako	conter: enhavi	cavalo: ĉevalo	depois, posteriormente: poste > depois de, após: post	em frente, ante, antes: antaŭen	estrela: stelo
branco: blanka	continuação: daŭrigo	cedo: frue	derramar, despejar: verŝi	em, junto a: ĉe	estudante, aluno: lernanto
brilhante, claro: hela	continuar: daŭri	Celsius: Celsius	desaguar: enverŝiĝi	em: ĉe	etc.: ktp. (kaj tiel plu - e assim por diante).
brilhar: brili, heliĝi, lumi	contra: kontraŭ	cem: cent	desaparecer: malaperi	e-mail: retpoŝt-adreso	eu: mi
brincar, jogar: ludi	controle, vistoria: kontrolado	centena: cento	desconhecido: nekonata	embora : for	evolução: evoluo
burro, tolo: malsaĝulo	contudo, todavia: tamen	cerca de, aproximadamente: ĉirkaŭ	desejar: deziri	embrulho, pacote: pako	exceção: escepto
cabeça: kapo	conveniente: taŭga	cerébro: cerbo	desgosto: ĉagreno	empacotar: enpaki	excelente: bonege
cabelo: haro	conversar: babilu, paroli, interparoli, dialogi	certamente: certe	despejar, derramar: verŝi	emprestar: prunti	exemplo: ekzemplo > por exemplo: ekzemple
cabo: tenilo	cópia: kopio	cerveja: biero	Deus: Dio	encantador: rava	experimental, provar: gustumi
caça: ĉaso	copo: glaso	cessar, parar: ĉesi	devolver, dar de volta: redoni	encontrar, achar: trovi	expulsar: forpeli
cachecol: koltuko	cor: koloro	céu: ĉielo	dezembro: decembro	encontrar, conhecer: renkonti	exterior: ekstero > no exterior de: ekster
cachimbo: pipo	coração: koro	chamar: voki	dia (de 24 horas): diurno	endereço: adreso	extremamente: ege
cachorro, cão: hundo	corajosamente, bravamente: kuraĝe	chaminé, lareira: kameno	dia da semana: semajnotago	enfermeiro: flegisto	facilmente, sem barreiras: glate
cada vez mais, mais e mais: pli kaj pli	corajoso: kuraĝa	chapéu: ĉapelo	dia: tago	engolir: gluti	fada: feino
cada, todo: ĉiu	coroa: krono	chave: ŝlosilo	dianteiro: antaŭa	então, ora, pois bem (interjeição): nu	faiança (louça de barro): fajenco
cadeira: seĝo	correio: poŝto	chavear: ŝlosi	diário: taglibro	então, portanto: do	fala: parolado
caderno: kajero	correr: kuri	chefe: estro	diffícil: malfacile	então: tiam	facilmente, sem barreiras: glate
café: kafo	cortar: tranĉi	chegar: alveni	dignidade, mérito: indo	entender: kompreni	fada: feino
café da manhã: matenmanĝo	cosmo, espaço: kosmo	cheio, pleno: plena	diligente: diligenta	entrada: eniro	faiança (louça de barro): fajenco
cair: fali	costas, dorso: dorso	cheirar: flari	diligentemente: diligente	entrar: eniri, enveni	fala: parolado
caixa: skatolo	costumar: kutimi	China: Ĉinio	dinheiro: mono	entrevistar: intervjui	falante: parolanto
calça: pantalone	costumeiramente: kutime	chinês: ĉina	direita: dekstra	enviar, mandar: sendi	falar: paroli
calcular: kalkuli	costurar: kudri > máquina de costura: kudromaŝino	chique, da moda: moda	distrair: distri	escolher: elekti	faminto, com fome: malsata
cálice: kaliko	cotovelo: kubuto	chorar: plori	dizer: diri	esconder: kaŝi	Fahrenheit: Farenhejto
caminhar, dar passos: paŝi	cozinha: kuirejo	chover: pluvi	doação, presente: donaco	escrita: skribado	fato: fakto > de fato: fakte
camisa: ĉemizo	cozinhamento: kuirado	chegar: pluvi	dobrar: faldi	escurecer, ficar escuro: malheliĝi	fazer acrobacias: akrobati
caneta: plumo	cozinhar: kuiru	cheio, pleno: plena	doce: dolĉa	escutar : aŭskulti	fazer: fari
cansado: laca	crer: kredi	chamar: voki	doente: malsana	esfregar: froti	feijão: fazeolo
cantar : kanti	crescer: kreski	chaminé, lareira: kameno	doer: dolori	esperança: espero > com esperança: espereble	feliz: ĝoja, feliĉa
cântaro: kruĉo	criança: infano	chapéu: ĉapelo	dois: du	esperar : atendi, esperi	férias: ferioj
cão: hundo	criar: krei	chave: ŝlosilo	domingo: dimanĉo	espetar: piki	fevereiro: februaro
capacidade: kapablo	cru: kruda	chique, da moda: moda	domo: casa	espeto: pikilo	ficar claro: heliĝi
capital: ĉefurbo	cumprir, desempenhar: plenumi	claro, luminoso, brilhante: hela	dor de cabeça: kapdoloro	esporte: sporto	ficar de pé, estar de pé: stari
capturar, pegar: kapti	custar: kosti	coisa: afero	dor de dente: dentdoloro	esposa: edzino	ficar escuro, escurecer: malheliĝi
carinhoso: karesa	dançar: danci	colher: kulero	dor de estômago: stomakdoloro	esposo: edzo	ficar, permanecer: resti
	dar: doni	colocar, meter: surmeti	dor nas costas: dorsdoloro	esquerda: maldekstra	figura: bildo
	de acordo com, segundo: laŭ	com: kun	dor: doloro	esse, aquele: tiu	fila: vico
	de cima: supra	comer: manĝi	dormir: dormi	estação (do ano): sezono	filha: filino
		comida: manĝaĵo	dote: doto	Estados Unidos: Usono	filho: filo
		Como você vai?: Kiel vi fartas?			fim: fino

finalmente: finfine	instigar, causar: estigi	loژی: morar	mês: monato	ocupação: okupo	parede, muro: muro
flexionar: fleksi	internet: interreto	logo, em breve: baldaŭ	mesa: tablo	oficial: oficiro	parquímetro: parkhorloĝo
flor: floro	inverno: vintro	logo, imediatamente: tuj	mesmo: mem, sama	oitenta: okdek	partes do corpo : korpoparto
fluentemente, facilmente: glate	ir embora: foriri	longe: for	meu, minha: mia	olá: saluton	participar: partopreni
fluido, líquido: fluaja	ir: iri	lua: luno	mil: mil	olhar em volta: ĉikaŭrigardi	partida, jogada: ludado
fogo: fajro	irmã: fratino	luva: ganto	milênio: miljaro	olhar: rigardi	partir (de viagem), iniciar viagem: ekveturi
fora de, no exterior de: ekster	irmão: frato	luxo: lusco	milhão: miliono	olho: okulo	parto: parte
forte: forta	irmãos (ambos os sexos): gefratoj	maçã: pomo	miserável, pobre: kompatiinda	ombro: ŝultro	passaporte: pasporto
freqüentemente: ofte	já: jam	macaco, símio: simio	molhado: malseka	onde: kie	passar: pasi
fresco: freŝa	janeiro: januaro	madeira: ligno	morada, casa: loĝejo	ônibus: buso	pássaro: birdo
frio: malvarma	jantar: verpermanĝi	maduro: matura	mostrar, explicar: montriĝi	ontem: hieraŭ	passatempo, hobby: ŝatokupo
fruta: frukto	jaqueta: jako	mãe: patrino	mostrar: montri	opinião: opinio	passar: promeni
fruteira, tenda de frutas: fruktobudo	jardim: ĝardeno	maio: majo	motocicleta: motorciklo	oportuno, cômodo, propício: oportuna	patinar: rulsketi
fugir: forkuri, fuĝi	jardineiro: ĝardenisto	mais e mais, cada vez mais: pli kaj pli	motorista: ŝoforo	ora, pois bem: nu	pausa: paŭzo
funcionar: funkcii	jogada, partida: ludado	mais: pli (comparativo), plej (superlativo), plu (em duração, continuação)	muito: tre	ordem: ordo	pé: piedo
garçom : kelnero	jogar, atirar, lançar: ĵeti	mais: pli (comparativo), plej (superlativo), plu (em duração, continuação)	mulher: virino	orelha: orelo	pedir: peti
garfo: forko	jogar, brincar: ludi	majestade: majesto	multidão, pilha: amaso	órgãos da voz: voĉorganoj	pedra: ŝtono
garrafa: botelo	jogo: ludo	mamãe: panjo	mundo: mondo	orgulhoso: fiera	pegar, capturar: kapti
gêmeos: gêmeoj	jornalista: ĵurnalisto	mamífero: mamulo	muro, parede: muro	osso: osto	pegar: preni
general: generalo	jorrar, esguichar: ŝprucigi	mandar, enviar: sendi	músculo: muskolo	ou: aŭ	peixe (partes para comer): fiŝaĵo
geral: ĝenerala	jovem: juna	manga (de roupa): maniko	nada: nenio	outono: aŭtuno	pele: haŭto
geralmente: ĝenerale	julho: julio	manga (fruta): mango	nadar: naĝi	outra vez, de novo: ree, denove	pensar, achar: pensi
ginástica: gimnastiko	junho: junio	mapa: mapo	nariz: nazo	outro, outra: alia	pequeno: malgranda
golfe: golfo	junto: kune	máquina de costura: kudromaŝino	nascido: naskita	outubro: oktobro	perigo: danĝero
gordo, gorda: dika	justamente: ĝuste	máquina de escrever: skribaŝino	natação: naĝado	ouvir: aŭdi	permitir: lasi
gostar: ŝati	kafo: kafé	mapa: mapo	nave espacial: kosmoŝipo	paciente: paciento	pema: kruro
gostoso, saboroso: bongusta	knabino: menina	máquina de costura: kudromaŝino	necessidade: bezono	pacote, bagagem: pakaĵo	pérola: perlo
grande: granda	korpo: korpo	máquina de escrever: skribaŝino	necessitar, precisar: bezoni	pacote, embrulho: pako	pertencer: aparteni
grau: grado	lá, aí, ali: tie	mar: maro	negro: nigra	pai: patro	perto de: apud
gritar: krii	lado > ao lado de: preter	maravilhoso: mirinda	nem: nek	país, terra: lando	pescoço: kolo
guarda: gardisto	lado, lateral: flanko	março: marto	nevar: neĝi	país: gepatroj	pêssego: persiko
habilidade: lerteco	lançar, jogar: ĵeti	marrom: bruna	neve: neĝo	país: lando	peessoa: persono
habitante: lonĝanto	lâpis: kraĵono	mas, porém: sed	noite (final da tarde): vespero	palácio: palaco	peessoa: persona
helicóptero: helikoptero	lar: hejmo	mascar: maĉi	noite: nokto	palavra: vorto	piscina, lugar para nadar: naĝejo
hoje: hodiaŭ	laranja: oranĝa (cor), oranĝo (fruta)	mateno: manĥa	nome: nomo	pancada: frapo	plano, chato: plata
homem : viro	lareira, chaminé: kameno	medicamento: medikamento	nós: ni	pano, tecido: ŝtofo	pó: polvo
honestidade: honesteco	lavar, banhar de ducha: duŝi	médico: kuracisto	notar: rimarki	pão: pano	pobre, miserável: kompatiinda
horo: hora	leão: leono	medida: mezuro	novembro: novembro	papai: paĉjo	poder: povi
hóspede: gasto	leite: lakto	medo: timo > ter medo: timi	noventa: naŭdek	papel: papero	pois, então, portanto: do
humanidade: homaro	lembrar: memori	meia-noite: noktomezo	nu: nuda	par: paro	poltrona: fotelo
idade: aĝo	ler: legi	meio: duono (metade); mezo (centro) > do meio: meza	número: numero	para baixo: malsupren	ponto de vista: vidpunkto
igual: simila, egala, sama	levar para longe: forkonduki, forporti	meio-dia: tagmezo	nutritivo: nutra	parar (algo, alguém), fazer parar: haltigi	ponto: punkto
imaginar: imagi	ligar: kunigi	mel: mielo	nuvem: nubo	parar, cessar: ĉesi	por favor: bonvolu
imediatamente: tuj	língua (parte do corpo): lango	menina: knabino	o que: kio	parar: halti	por que : kial
incessantemente: senĉese	língua, idioma: lingvo	menino: knabo	o, a, os, as (artigo definido): la	pardal: pasero	porém, mas: sed
inclinação: klino	líquido, fluido: fluaja	mente: menso	objetivo: celo	parecer: ŝajni	porque: ĉar
incomodar: ĝeni	livre: libera	mérito, dignidade: indo	obrigado: dankon		
ingênuo: naiva	livro: libro		obrigar: devigi		
inglês: angla	lobo: lupoj		ocorrer, acontecer: okazi		

porta: pordo
portanto, então: do
porto: haveno
possibilidade: ebleco
possibilitar: ebligi
possuir: posedi
pouco: iom > um pouco de: iom da
praga: plago
praia plaço:
prata: arĝento
prato: telero
precisar, necessitar: bezoni
prender (tirar a liberdade): aresti
prender, trançar: enŝlosi
presente, doação: donaco
pressionar, apertar: premi
primavera: printempo
primeiramente: unue
primeiro: unua
princesa: princino, reĝidino
principal: ĉefa
principalmente: ĉefe
príncipe: princo, reĝido
prisão: malliberejo
procrastinar: prokrasti
procurar: serĉi
produzir: produkti
professor: instruisto
profissão: profesio
pronto: preta
pronúncia: elparolo
propício, cómodo, oportuno:
oportuna
provar, tentar: provi
provavelmente: verŝajne, eble
próximo, ao lado de: preter
próximo, seguinte: sekva
pseudo: pseŭdo
pulôver, blusa de lã: pulovero

quadra de tênis, lugar para jogar
tênis: tenisludejo
quando: kiam
quantos, que quantidade de: kiom
da
quarenta: kvardek
quarta-feira: merkredo
quarto de dormir: dormoĉambro
quarto: ĉambro
quase: preskaŭ
quatro: kvar
Que horas são?: Kioma horo estas?
quem, qual: kiu
quente: varma
querer: voli
querido(a), caro(a): kara
quinta-feira: ĵaŭdo
rã: rano
rainha: reĝino
rapidamente: rapide
rede: reto
refletir, pensar: pripensi
rei: reĝo
relógio despertador: vekhorloĝo
relógio: horloĝo
remédio, medicamento:
medikamento
repetição: ripetado
repetir: ripeti
repousar, descansar: ripozi
reserva de água: akvorezervo
respirar: spiri
restar, sobrar: resti
retornar, voltar: reveni
retrato: portreto
rio: rivero
rir: ridi
riso: rido
roda: rado

rosa: rozo
rosto: vizaĝo
rua: strato
ruim: malbongusta, malbona
saber: scii
sábio, esperto: saĝa
saciado, satisfeito: sata
saco, sacola: sako
saída: eliro
salada: salato
sanduíche: sanduíĉo
sangue: sango
são, sã, saudável: sana
sapato: ŝuo
satisfeito, saciado: sata
saudar: saluti
secar: viŝi
seco: seka
sede: soifo
sedento: soifa
seguinte, próximo: sekva
seguir: sekvi
segunda-feira: lundo
segundo, de acordo com: laŭ
segundo: dua
semana: semajno
senhor: sinjoro
senhorita: fraŭlino
sentido: sentumo
separado, à parte: aparta
ser (substantivo): estaĵo
ser, estar: esti
serviçal: servema
sessenta: sesdek
setembro: septembro
setenta: sepdek
seu (próprio), dele, dela: sia
seu, sua, dela: ŝia
seu, sua, dele: lia

seu, sua, teu tua: via
sexta-feira: vendredo
similar: simila
sino, campainha: sonorilo
soar: soni
sob: sub
sobre (a respeito de): pri
sobre (em cima): sur
sol: suno
soldado: sodato
soletrar: literumi
som: sono
somente um(a): unusola
somente: nur
soprar: blovi
sorriso: rideto
sorvete: glaciaĵo
sozinho: sola
suar, transpirar: ŝviti
sucesso: sukceso > ter sucesso:
sukcesi
suco: suko
suficientemente: sufiĉe
superfície: surfaco
superior: supera
tábua: tabulo
talvez, possivelmente: eble
também: ankaŭ
tarde (depois do meio-dia):
posttagmezo
tarde (oposto de cedo): malfrue
táxi: taksio
tecido, pano: ŝtofo
tecnologia: teĥniko
teimoso: obstina
tela, ecrã : ekrano
telefone: telefono
temer, ter medo: timi

tempo (condições atmosféricas):
vetero
tempo, hora: tempo
tênis: teniso
tensão: streĉo
tentar, provar: provi
ter razão: pravi
ter sede: soifi
ter sucesso, conseguir: sukcesi
ter: havi, teni
terça-feira: mardo
terceiro: tria
terminar: finiĝi
terra: tero
terrível: terura
terrivelmente: terure
teu, tua, seu, sua: via
tigela: bovlo
tio: onklo
tocar: tuŝi
todavia, contudo: tamen
todo, cada: ĉiu
todo, inteiro: tuta
todos: ĉiuj
tolo, burro: malsaĝulo
tomar banho, banhar: bani
tomar café da manhã: matenmanĝi
tomar, beber: trinki
tonar-se: fariĝi
totalidade: tuto
totalmente, absolutamente: tute
trabalhar: labori
trabalho: laboro
trançar, prender: enŝlosi
trazer: kunporti, alporti
trem: trajno
três: tri
trinta: tridek
último: lasta

um: unu
unidade: unuo
uva: vinbero
vamos! vai!: ek!
vazio: malplena
vegetarianamente: vegetare
vegetariano: vegetara (adj.)
vegetariano: vegetarano (subst.)
veículo: veturilo
velho: malnova, aĝa (idade)
vendedor: vendisto
ver, assistir a: spekti
ver: rigardi, vidi
verão: somero
verdade: vero > na verdade: ja, vere
verdadeiramente, na verdade: vere
verdadeiro: vera
verde: verda
vermelho: ruĝa
vermelho: ruĝa
veste, roupa: vestaĵo
vestido, robe: robo
viagem: vojaĝo
viajar: vojaĝi
vinho: vino
vinte: dudek
vir: veni
visão: vido
visto: vizo (em documentos)
viúva: vidvino
viva!: hura!
voar: flugi
você: vi
voz: voĉo
xícara: taso

O FIM DO COMEÇO

Se você conseguiu terminar seu curso, parabéns! Você faz parte de um grupo de milhões de pessoas que falam Esperanto e que fazem dessa língua um veículo vivo e dinâmico para transmitir seus pensamentos e sua cultura. Todas essas milhões de pessoas são donas do Esperanto, assim como você agora! Afinal o Esperanto não pertence a nenhuma nação específica, mas pertence a todos, e pessoas de todos os continentes falam essa língua.

Mas é claro que este é apenas o fim do começo. Este foi seu primeiro passo para entrar no mundo do Esperanto. Por isso continue seus estudos! Comunique-se com vários dos milhões de esperantistas espalhados ao redor do mundo. Conheça a música e a literatura esperantistas. Compre livros e revistas na Língua Internacional, escute a programas de rádio e assista a vídeos pela internet, explore sites, escreva, escute, fale, leia! Registre-se no site do Lernu e entre no Orkut para procurar pessoas na sua cidade que se interessam ou falam Esperanto, vá a reuniões, a congressos. Organize grupos de estudo, ensine o que você sabe. Receba esperantistas de outros países, viaje e se hospede pelo Pasporta Servo. Faça intercâmbios culturais. Você pode fazer tudo isso e muito mais com a Língua Internacional!

Sucesso! 😊

Edvaldo

CRÉDITOS

Lernu!

Leituras complementares, pesquisa gramatical, pesquisa de vocabulário. (<http://pt.lernu.net/>)

Reta Vortaro

Determinadas frases e definições em esperanto para a revisão geral de vocabulário. (<http://reta-vortaro.de/revo/>)

Universala Esperanto Metodo, WM. S. Benson. Nova Iorque, 1932

Algumas ilustrações, figuras modificadas para elaboração de exercícios.

Universidade de Rochester

Transcrição do vídeo Mazi en Gondolando, pesquisa gramatical, exercícios de tradução das revisões. (<http://esperanto.lodestone.org/kursoj/2006-auxtuno/notoj/sep/>)

Baza Esperanto, de Evaldo Pauli

Lição introdutória. (<http://www.simpozio.ufsc.br/16RegrasEsp.htm>)

The Esperanto Teacher, by Helen Fryer. London, 1907.

Pesquisa gramatical.

Wikilivros – Esperanto

Pesquisa gramatical. (<http://pt.wikibooks.org/wiki/Esperanto>)

Edvaldo Sachett da Silva

Todos os exercícios, todas as traduções (exceto para os textos de “Fundamento de Esperanto” – trad. de Ismael Gomes Braga); pesquisa e listas de vocabulário; pesquisa, elaboração e organização da gramática; textos da seção “Praktikado per legado”; vocabulário temático ilustrado; pesquisa e elaboração da revisão geral de vocabulário; vocabulário geral esperanto-português/português-esperanto; capa.

Grande parte das figuras foram retiradas livremente de Google Imagens.